UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
A 000 927 212 1

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

Tappa 1/5 1920.

NÄR GUDARNA SKRATTA

OCH

NATTENS BARN

E FOSSELIUS

NÄR GUDARNA SKRATTA

OCH ANDRA HISTORIER

AV

JACK LONDON

ÖVERSÄTTNING AV
ERNST LUNDQUIST

STOCKHOLM
A.-B. BOHLIN & Co.

STOCKHOLM 1920
SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET

PS
3523
L84 när S

NÄR GUDARNA SKRATTA.

Carquinez hade ändtligen kommit i sitt esse. Han kastade en förstulen blick på de skallrande fönstren, tittade upp på takbjälkarna och lyssnade ett ögonblick till sydostens vilda dån då den tog bungalow'n mellan sina rytande käkar. Sedan höll han upp sitt glas mot eldskenet från brasan och småskrattade av glädje över det gyllene vinet.

»Det är skönt», sade han. »Det är ljuvligt skönt. Det är kvinnovin, och det är skapat att drickas av helgon i gråa kåpor.»

»Vi odla det på våra egna varma kullar», sade jag med ursäktlig stolthet över mitt Californien. »I går for du förbi vinstockarna som det göres av.»

Det lönade mödan att tina upp Carquinez. Och han blev aldrig helt sig själv förr än han kände vinets milda värme sjunga i sitt blod. Han var visserligen konstnär, alltid konstnär, men då han var nykter förlorade hans tankeprocesser ofta sin ungdomliga livlighet och höga stämning och han kunde lätt bli lika dödande tråkig som en engelsk söndag — inte tråkig som andra människor, men tråkig i jämförelse med hur sprittande livfull Monte Carquinez kunde vara då han verkligen var sig själv.

653412

Av allt detta får man ej dra den slutsatsen att Carquinez, som är min käre vän och ännu kärare kamrat, var en drinkare. Långt därifrån. Han förgick sig sällan. Han var, som sagt, konstnär. Han visste när han hade fått nog, och n o g var för honom jämvikt — den jämvikt som ni och jag ha då vi äro nyktra.

Han iakttog en klok och instinktlik måttfullhet som hade något av den grekiska antiken. Men han var långt ifrån någon grek. »Jag är aztek, jag är inka, jag är spanjor», har jag hört honom säga. Och han såg verkligen så ut, hans mörka hy och hans oregelbundna och outvecklade drag tydde på en härstamning från flera gamla och främmande raser. Hans ögon under sina tjocka, välvda bryn sutto långt i sär och voro kolsvarta som hos vildarna, och framför dem föll alltid ner en stor svart hårtofs genom vilken han tittade fram som en skälmaktig satyr genom ett snår. Han bar alltid en mjuk ylleskjorta under sin jaquette av bomullssammet och hans halsduk var röd. Den senare skulle vara i stället för den röda fanan (han hade en gång levat tillsammans med socialisterna i Paris), och den symboliserade människans blod och brödraskap. Man hade aldrig sett honom ha någonting annat på huvudet än en sombrero med skinnrem. Det påstods till och med att han var född med denna huvudbonad. Och vad mig beträffar är det med förtjusning jag ser denna mexikanska sombrero vifta åt en cab på Piccadilly eller slungas hit och dit i trängseln utanför luftbanan i Newyork.

Som sagt, Carquinez hade livats av vinet — »som

skapelseleran fick liv då Gud inblåste sin ande i den», uttryckte han det själv. Jag får bekänna att han var hädiskt familjär mot Gud, men jag måste tillägga att han ej var någon hädare. Han var alltid rättskaffens, och emedan han var gjord av paradoxer, blev han i hög grad missförstådd av dem som inte kände honom. Ibland kunde han vara lika elementärt rå som en tjutande vilde och vid andra tillfällen finkänslig som en flicka, spetsfundig som en spanjor. Nåja, var han verkligen aztek, inka, spanjor?

Och nu måste jag be om ursäkt för den plats jag har låtit honom uppta. (Han är min vän och jag håller av honom.) Huset skakades av stormen, då han flyttade sig närmare elden och log mot den genom vinet. Han såg på mig, och av den ökade glansen i hans ögon och deras pigga uttryck förstod jag att han nu ändtligen var stämd i sin rätta tonart.

»Du anser således att du har övervunnit gudarna?» frågade han.

»Varför just gudarna?»

»Vilken annans vilja än deras har lärt människan att känna övermättnad?» utbrast han.

»Varifrån kommer då mitt begär att undgå övermättnad?» frågade jag triumferande.

»Återigen från gudarna», skrattade han. »Det är deras spel vi spela. De blanda och ge alla korten... och ta hem sticken. Tänk inte att du har kommit undan genom att fly från städernas yra. Inte ens du med dina vinklädda kullar, dina sol-

uppgångar och solnedgångar, din husmanskost och ditt enkla levnadssätt!

»Jag har iakttagit dig alltsedan jag kom hit. Du har inte segrat. Du har sträckt vapen. Du har kompromissat med fienden. Du har erkänt att du är trött. Du har svängt trötthetens vita parlamentärflagg. Du har offentligt givit till känna att ditt livs ebb har börjat. Du har rymt bort från livet. Du har gjort dig skyldig till ett knep, ett tarvligt knep. Du har svikit i spelet. Du vägrar att spela. Du har kastat dina kort under bordet och sprungit bort för att gömma dig, här mellan dina kullar.»

Han slängde tillbaka det stripiga håret från sina blixtrande ögon och avbröt sig knappast för att rulla en lång, brun mexikansk cigarrett.

»Men gudarna veta det. Det är ett gammalt knep. Alla människogenerationer ha försökt det... och förlorat. Gudarna veta hur de skola sköta en sådan som du. Att eftersträva är att besitta, och att besitta är att bli mätt. Därför har du i din visdom vägrat att sträva längre. Du har föredragit vapenvila. Godt och väl. Du kommer att bli mätt på vapenvila. Du säger att du har undgått övermättnad! Du har bara bytt bort den mot senilitet. Och senilitet är ett annat namn på övermättnad. Det är övermättnadens maskeradkostym. Bah!»

»Men se på mig!» utbrast jag.

Carquinez var alltid en satan att hala själen ur en och plocka sönder den i trasor.

Han betraktade mig med en förkrossande blick från topp till tå.

»Du ser inga symptom», sade jag utmanande.

»Degenerationen kommer så lömskt», svarade han. »Du är mogen för att murkna.»

Jag skrattade och förlät honom just för hans sataniska fräckhet. Men han ville inte ha någon förlåtelse.

»Tror du inte jag vet det?» frågade han. »Gudarna vinna alltid. Jag har sett människor i åratal spela ett spel som tycktes utlova vinst. Men till sist förlorade de.»

»Misstar du dig aldrig?» frågade jag.

Han blåste ut många tankfulla ringar innan han svarade.

»Jo, jag var nära att bli lurad en gång. Låt mig tala om det för dig. Det var Marvin Fiske. Kommer du ihåg honom? Och hans Dante-ansikte och hans skaldesjäl, då han sjöng köttets lov som en riktig Kärlekens präst? Och Ethel Barid kommer du nog också ihåg.»

»Ett varmhjärtat helgon», sade jag.

»Ja, det är hon. Helig som Kärleken, men ännu ljuvligare. Just en kvinna skapad för kärlek, men ändå — hur skall jag säga? — genomsyrad av helighet som luften här är mättad med blomsterdoft. Nåja, de gifte sig. De spelade en robbert med gudarna . . .»

»Och de vunno, de vunno med glans!» inföll jag.

Carquinez såg medlidsamt på mig, och hans röst lät som en begravningsklocka.

»De förlorade. De förlorade ohjälpligt, kolossalt.»

»Världen är av annan åsikt», sade jag kallt.

»Världen gissar. Världen ser bara tingens yta.

Men jag vet det. Har det aldrig fallit dig in att undra varför hon tog slöjan, begravde sig i de levande dödas bedrövliga kloster?»

»Emedan hon älskade honom så högt, och då han dog . . .»

Orden fröso bort på mina läppar då jag såg Carquinez's hånfulla min.

»Ett passande svar», sade han, »maskingjort som ett stycke bolstervar. Världens dom! Världen vet ju så mycket. Liksom du flydde hon från livet. Hon var besegrad. Hon sträckte upp trötthetens vita flagga. Ingen belägrad stad har någonsin hissat den flaggan under så mycket sorg och tårar.

»Nu skall jag tala om hela historien för dig, och du måste tro mig, ty jag vet det. De hade grubblat över mättnadens problem. De älskade Kärleken. De kände till Kärlekens värde intill sista öret. De älskade honom så högt att de gärna skulle ha velat behålla honom ständigt varm och eldig i sina hjärtan. De blevo glada då han kom, och de bävade för att mista honom.

»Kärleken var begär, ansågo de, en ljuv smärta. Han sökte alltid tillfredsställa den, och då han fann vad han sökte, dog han. Avvisad kärlek var kärlekens liv, beviljad kärlek var kärlekens död. Följer du med? De ansågo att det inte är livets sätt att hungra efter vad det har. Att äta och ändå vara hungrig — det ha människorna aldrig kunnat. Övermättnadens problem. Just så. Att ha och behålla matlustens hetsande eggelse vid det dignande bordet. Det var deras problem, ty de älskade Kär-

leken. De diskuterade den ofta med ögonen flammande av kärlekens ljuva glöd; hans röda blod färgade deras kinder, hans röst ljöd i deras röster, än gömde den sig som en dallring i deras strupar, än purprade den ett tonfall med den outsägliga ömhet som han ensam kan åstadkomma.

»Hur jag vet allt detta? Jag såg — mycket. Och mera fick jag veta av hennes dagbok. I den fann jag detta citat efter Fiona Macleod: »Ty i sanning, denna irrande ton, denna skymningsviskning, denna daggigt ljuva fläkt, denna eldvingade lutspelare som ingen ser annat än i ett ögonblick, i ett regnbågsskimmer av glädje eller en plötslig ljungeld av lidelse, detta känsliga mysterium som vi kalla Amor, kommer, åtminstone till några exalterade visionärer, icke med en sång på läpparna som alla kunna få höra eller med en orkesters blida violinklang, utan hetsad av extas, stumt vältalig av begärelse.»

»Hur skall man kunna kvarhålla den eldvingade lutspelaren med sin av begärelse stumma vältalighet? Att förpläga honom var att förlora honom. Deras kärlek till varandra var en stor kärlek. Deras förrådshus bågnade av överflöd, men ändå ville de hålla sin kärleks hetshunger klarvaken.

»Och de voro inga magra små fågelungar som teoretiserade på Kärlekens tröskel. De voro kraftiga själar med verklighetssinne, de hade älskat förr, andra föremål, på den tiden innan de ännu råkats, och på den tiden hade de strypt Kärleken med smekningar, dödat honom med kyssar och begravt honom i övermättnadens svalg.

»De voro inga kalla vålnader, denne man och denna kvinna. De voro mänskligt varma. De hade ingen anglosaxisk nykterhet i sitt blod. Dess färg var röd som solnedgången. De glödde av den. Deras temperament var den franska sinnesglädjen. De voro idealister, men deras idealism var gallisk. Den dämpades ej av den svala och mörka vätska som blodet är hos en engelsman. Det fanns ingen stoicism hos dem. De voro amerikaner härstammande från engelska förfäder, men ändå hade de ingenting av det engelska tyglade och självförnekande spöklika famlandet i mörker.

»De voro allt detta, och de voro skapade till glädje, men de gjorde upp en teori för sig. Ve över alla teorier! De lekte med logiken, och deras logik lydde så här. — Men låt mig först berätta för dig om ett samtal som vi hade en kväll. Det gällde Gautiers Madeleine de Maupin. Kommer du ihåg henne? Hon kysstes en gång, bara en gång, och sedan ville hon ej mer ha några kyssar. Inte för att hon tyckte att inte kyssarna voro härliga, men hon var rädd att de skulle äckla om de upprepades. Övermättnad återigen! Hon försökte spela mot gudarna utan att själv göra någon insats. Men det strider mot en spelregel som gudarna själva ha stiftat. Men reglerna stå inte anslagna över spelbordet. Människorna måste spela för att lära sig reglerna.

»Men jag skulle tala om deras logik. Mannen och kvinnan resonerade så här: Varför kyssas bara en gång? Om det var klokt att kyssas bara en gång, var det då inte klokare att inte kyssas alls?

Så kunde de hålla Kärleken vid liv. Om han fick fasta, skulle han alltid knacka på deras hjärtan.

»Det berodde kanske på deras härstamning att de kommo på denna olycksaliga teori. Släktarvet vill göra sig gällande, ibland på ett högst fantastiskt sätt. Det fördöma Albion förvandlade dem sålunda till en tomhuvad projektmakare och en fräck, kallt beräknande och förkonstlad slyna. Ja, jag vet inte så noga... men det vet jag, att det var av hejdlöst begär efter glädje som de avstodo från glädjen.

»Han sade (jag läste det långt efteråt i ett av hans brev till henne): »Att hålla dig i mina armar, tätt, men ändå inte tätt. Att längta efter dig och aldrig få dig och så alltid ha dig». Och hon: »Att du alltid är precis utom mitt räckhåll. Att alltid sträcka mig efter dig och ändå aldrig nå dig, och att detta varar ständigt, alltid friskt och nytt och alltid med den första glöden över oss.»

»Det var inte så de uttryckte det. Deras kärleksfilosofi hackas sönder i min mun. Hur skulle jag kunna analysera det stoff deras själar voro gjorda av? Jag är en padda på den våta brädden av ett djupt mörker och jag koxar glosögd på deras flammande själars mystiska under.

»Och de hade rätt på sitt vis. Allting är godt... så länge man inte äger det. Mätthet och besittning äro Dödens hästar, de gå i par.

'Och tiden lär oss blott att matt förgylla
vårt sällhetsrus med vanans efterglöd.'

»Det hade de lärt sig ur en dikt av Alfred Austin. Den hette 'Kärlekens visdom'. Det var Madeleine de Maupins enda kyss. Hur lydde den?

'En kyss — och så farväl!
långt hellre dö än störta ner
från högt till lågt och tyna bort
från stark till svag.'

»Men de voro klokare än så. De ville inte kyssas och skiljas. De ville inte kyssas alls, och så trodde de sig få stanna på Kärlekens högsta spets. De gifte sig. Du var i England på den tiden. Och aldrig har det funnits ett sådant äktenskap. De behöllo sin hemlighet för sig själva. Jag visste ingenting då. Deras hänförelses glöd svalnade ej. Deras kärlek brann med stigande klarhet. Aldrig har det funnits något liknande. Tiden gick, månaderna, åren, och alltid blev den eldvingade lutspelaren mera strålande.

»Alla förvånade sig. De blevo det underbara älskande paret, och de voro högeligen avundade. Ibland tyckte kvinnorna synd om henne, emedan hon var barnlös; det är på det sättet sådana varelsers avund yttrar sig.

»Och jag kände ej till deras hemlighet. Jag funderade och jag var förvånad. Först hade jag, förmodligen undermedvetet, väntat mig att deras kärlek skulle gå över. Sedan märkte jag att det var tiden som gick och kärleken som stannade kvar. Så blev jag nyfiken. Vad var deras hemlighet? Vilka voro de hemlighetsfulla fjättrar med vilka de bundo kärleken vid sig? Hur höllo de fast det hjärtlösa trollet? Vilken den eviga kärlekens trolldryck hade de tömt tillsammans som Tristan och Isolde i forntiden? Och vems hand hade bryggt trolldrycken?

»Jag var, som sagt, nyfiken, och jag iakttog dem. De voro kärleksgalna. De levde i ett oändligt rus av kärlek. De stoltserade med den. De frossade i kärlekens konst och poesi. Nej, de voro inga nevrasteniker. De voro friska och sunda, och de voro skönandar. Men de hade åstadkommit det omöjliga. De hade skapat begäret som aldrig dör.

»Och jag? Jag var mycket tillsammans med dem och såg deras kärleks eviga under. Jag brydde min hjärna och förvånade mig, men så en dag . . .»

Carquinez tystnade plötsligt och fågade: »Har du läst 'Kärlekens väntan'?»

Jag skakade på huvudet.

»Page har skrivit den dikten — Curtis Hidden Page, tror jag. Nå, det var de där verserna som gåvo mig klaven. En dag i fönsternischen bredvid det stora pianot — du minns så hon spelade? Ibland skrattade hon och undrade om det var för deras skull jag kom eller för musikens. En gång kallade hon mig »musikvurm», »ton-vällusting». En sådan röst hon hade! Då hon sjöng trodde jag på odödlighet, min vördnad för gudarna blev nästan nedlåtande, och jag tänkte ut de säkraste sätt att genomskåda dem och deras trick.

»Det var en syn för gudar, denne man och denna kvinna som varit gifta i åratal och sjöngo kärlekssånger med en friskhet lika jungfrulig som den nyfödda Kärleken själv, med en mogen och rik glöd som unga älskande aldrig kunna känna till. Unga älskande voro bleka och blodfattiga i jämförelse med detta länge gifta par. Att se dem, idel eld och låga och ömhet, på skälvande avstånd slösa

ögonens och röstens smekningar med varje rörelse, i varje tystnad — att se hur deras kärlek drev dem emot varandra, medan de själva höllo sig tillbaka som fladdrande malar — den ene en ljuslåga för den andra —, kretsande omkring varandra i häpnadsväckande, svindlande planetbanor! Det var som om de lydt någon stor fysisk lag, starkare och mera raffinerad än tyngdlagen, och att de måste kroppsligt smälta samman med varandra där midtför mina ögon. Det var inte underligt att man kallade dem det underbara älskande paret.

»Jag hade bredt ut mig. Nu till klaven som jag fann. En dag hittade jag på fönstersätet en diktsamling. Den föll liksom av gammal vana upp vid »Kärlekens väntan». Sidan var tummad och sladdrig av mycket hanterande, och där läste jag:

"Hur skönt att stå helt nära till varandra,
att känna väl varandra och behålla
den härligt ljuva känslan av beröring...

Nej, kärlek, inte än! Svep ännu in dig
i helig tystnads sällsamma mystik,
Röj ännu ej vår framtids hemlighet,
som komma skall en gång... men inte än...

O, låt vår kärlek växa än en tid!
Då den har blommat, skall den kanske dö.
Föd den med själens kyssar, låt den sova
i död försakelse ännu en tid...
Ja, än en liten tid... en liten tid..."

»Jag vek ihop boken om min tumme och satt där tyst och orörlig en lång stund. Jag bländades av den klarhet verserna bredt omkring mig. Det

var som en uppenbarelse. Det var som om en blixt från Gud lyst upp en avgrund. De ville hålla fast Kärlekens flyktiga genius, det unga livets bebådare — det unga livets som pockar på att födas!

»Jag genomgick verserna i mina tankar: 'En gång, men inte än... Nej, kärlek, inte än!... Föd den med själens kyssar, låt den sova'. Och jag skrattade högt, ha ha! Jag såg i en vit syn deras skuldfria själar. De voro barn. De förstodo icke. De lekte med Naturens eld och lågo med ett draget svärd mellan sig. De skrattade åt gudarna. De ville hejda världsträdets sav. De hade uppfunnit ett system och slogo sig ned med det vid livets rulett och hoppades vinna. 'Akta er!' ropade jag. 'Gudarna stå bakom bordet. De stifta nya lagar för varje system som tänkes ut. Ni ha inga utsikter att vinna'.

»Men det ropade jag icke till dem. Jag väntade. De skulle komma under fund med att deras system var värdelöst och kasta bort det. De skulle nöja sig med den lycka gudarna gåvo dem och inte sträva att rycka till sig mera.

»Jag väntade. Jag sade ingenting. Månaderna fortforo att komma och gå, och deras kärleks hetshunger blev allt skarpare. Aldrig dövade de den med en tillåten kärleksomfamning. De slipade och vässade den på självförsakelse, och den blev allt vassare. Det fortgick tills till och med jag blev tveksam. Sovo gudarna? undrade jag. Eller voro de döda? Jag skrattade för mig själv. Mannen och kvinnan hade gjort ett underverk. De hade överlistat Gud. De hade bringat köttet på skam och kommit den goda modern Jords ansikte att mörkna.

De hade lekt med hennes eld och hade ej blivit brända. De voro osårbara. De voro själva gudar, kunde skilja godt från ondt och smakade ej på trädets frukt. »Är det så man blir en gud?» frågade jag mig själv. »Jag är en padda», sade jag. »Om inte mina ögon vore tilltäppta med gyttja, skulle jag ha bländats av det under jag bevittnat. Jag har blåst upp mig med min klokskap och tillåtit mig att fälla dom över gudarna.»

»Men även i denna min sista klokskap tog jag miste. De voro inga gudar. De voro man och kvinna — mjuk lera som suckade och trånade, genomsprängda av begär, utnötta av svagheter som gudarna ej ha.»

Carquinez avbröt sin berättelse för att rulla en ny cigarrett och skratta bittert. Det var intet vackert skratt, det var som en djävuls hån, och det svingade sig upp över och toppred stormen vars dån trängde dämpat till våra öron från den brakande yttervärlden.

»Jag är en padda», sade han urskuldande. »Hur skulle de kunna förstå? De voro artister och inga biologer. De förstodo sig på leran i ateljén, men de förstodo ej den lera varav de själva voro gjorda. Men det måste jag erkänna — de spelade högt. Aldrig hade det spelats ett sådant spel, och jag tvivlar på att det någonsin kommer att spelas ett sådant spel.

»Aldrig ha älskande befunnit sig i en sådan extas som de. De hade ej dödat Kärleken med kyssar. De hade givit honom liv genom försakelser. Och genom försakelse hetsade de honom tills han var

nära att springa i stycken av begär. Och den eldvingade lutspelaren viftade dem med sina heta vingar tills de voro nära att mista sansen. Det var en riktig kärleksyra, och den fortfor oförminskad och växte under veckor och månader.

»De längtade och trånade i öm smärta och ljuva, hänryckande dödskval, med en intensitet som inga älskande varken förr eller senare ha känt.

»Och så en dag upphörde de sömniga gudarna att nicka. De vaknade och sågo på mannen och kvinnan som hade gycklat med dem. Och mannen och kvinnan sågo varandra i ögonen en morgon och visste att någonting var borta. Det var den eldvingade. Han hade flytt tyst om natten från deras asketiska festbord.

»De sågo varandra i ögonen och visste att de ej frågade efter det. Begäret var dött. Förstår du? Begäret var dött. Och de hade aldrig kysst varandra. Icke en enda gång hade de kysst varandra. Kärleken var borta. De skulle aldrig mera längta och brinna. För dem fanns ingenting kvar — ingen skälvande oro, inga ljuva kval, inga flygande pulsar, inga suckar, ingen sång. Begäret var dött. Det hade dött om natten på ett kallt och obegagnat läger, och de hade ej sett det dö. De fingo först veta det i varandras ögon.

»Gudarna äro kanske inte goda, men de äro ofta barmhärtiga. De hade snurrat den lilla elfenbenskulan och sopat insatserna från bordet. Allt vad som var kvar var mannen och kvinnan som sågo varandra i de kalla ögonen. Och så dog han. Det var barmhärtighetsverket. Inom en vecka var Mar-

vin Fiske död — du kommer ihåg händelserna. Och i hennes dagbok, som skrevs på den tiden, läste jag långt därefter Mitchell Kennerlys vers:

"Det var ej en enda stund då vi ej
hade velat kyssas, men gjorde det icke."

»Å, en sådan ödets ironi!» utbrast jag.

Och Carquinez, som vid brasans sken såg ut som en riktig Mefistofeles i sin sammetsrock, fixerade mig med sina svarta ögon.

»Och de vunno, säger du? Världens dom! säger jag, och jag vet det. De vunno, liksom du vinner här på dina kullar.»

»Men du», frågade jag häftigt, »du med dina orgier av ljud och sinnesförnimmelser, med dina galna städer och ännu galnare upptåg — tror du att du vinner?»

Han skakade långsamt på huvudet. »För att du med din nyktra lantliga diet tappar, behöver ju inte jag vinna. Vi vinna aldrig. Ibland tro vi att vi vinna. Det är ett litet skämt av gudarna.»

UPPRORSMAKAREN.

»Om du inte stiger upp, Johnny, ger jag dig inte en matbit.»

Hotelsen gjorde ingen verkan på gossen. Han klängde sig hårdnackat fast vid sömnen, kämpade om dess glömska som drömmaren kämpar om sin dröm. Gossens händer knötos slappt och han riktade svaga, krampaktiga stötar ut i luften. Dessa stötar voro avsedda för modern, men hon tycktes ha en viss vana att undvika dem, och hon ruskade honom omildt i axeln.

»Låt mig vara i fred!»

Det var ett skrik som började dämpat djupt nere i sömnen, hastigt gled uppåt som en jämmer och en lidelsefull protest och dog bort och sjönk ner till ett oartikulerat gnäll. Det var ett djuriskt skrik som från en pinad själ, fullt av oändlig protest och smärta.

Men det frågade hon inte efter. Hon var en kvinna med dystra ögon och trött ansikte, och hon hade blivit van vid denna scen som hon upprepade varenda dag i sitt liv. Hon tog ett tag i sängtäcket och försökte dra det av honom, men gossen upphörde att fäkta med knytnävarna och hakade sig förtvivlat fast vid täcket. Längst ner vid säng-

gaveln kunde han ännu ligga någorlunda skyld. Då försökte hon att dra ner sängkläderna på golvet. Gossen spjärnade emot. Hon tog i med mera kraft. Hon var den starkaste, och gosse och sängkläder dunsade i golvet, han följde instinktlikt med för att skydda sig mot rummets kyla som bet i skinnet.

Då han ramlade ner från kanten av sängen, såg det ut som om han måste slå huvudet i golvet. Men han fick igen medvetandet, satte sig upp och var i ett ögonblick nära att förlora balansen. Men så kom han ner på fötterna. I det samma högg hans mor honom i axeln och ruskade honom. Åter slog han omkring sig med knytnävarna, denna gång kraftigare och mera målmedvetet. Han slog upp ögonen, och hon släppte honom. Han var vaken.

»All right», mumlade han.

Hon tog lampan, gick hastigt ut och lämnade honom i mörkret.

»Du får anmärkning i fabriken», ropade hon hotande till honom.

Han var inte mörkrädd. Då han fått kläderna på sig, gick han ut i köket. Han gick mycket tungt för att vara en så liten och spenslig pojke. Hans ben tycktes släpa på sin egen tyngd, och det föreföll orimligt eftersom det var sådana skinntorra ben. Han drog fram en trasig rottingsstol till bordet.

»Johnny!» ropade hans mor häftigt.

Han reste sig lika häftigt från stolen och gick utan ett ord bort till vasken. Det var en flottig och smutsig vask. Det trängde upp stank från avloppsröret. Det fäste han sig inte vid. Att en

vask stinker var för honom någonting helt naturligt, liksom det var naturligt att tvålen var grå av diskvatten och svår att få att löddra sig. Han gjorde ej heller många försök att få den att löddra sig. Han vred på kranen, tvättade sig helt summariskt, och så var det gjort. Han borstade ej tänderna. Han hade för resten aldrig sett en tandborste och visste inte att det fanns människor i världen som voro nog enfaldiga att borsta sina tänder.

»Du skulle inte tvätta dig en gång om dagen, om man inte höll efter dig», jämrade modern.

Hon höll fast det trasiga locket på kannan medan hon slog i två koppar kaffe. Han gjorde inga invändningar, ty detta var ett stående tvisteämne mellan dem och den enda fråga där hans mor var hård som flinta. En gång om dagen var det tvång att han skulle tvätta sig i ansiktet. Han torkade sig på en flottig handduk, våt och smutsig och trasig så att han fick fullt med fnugg i ansiktet.

»Ack, om vi ändå inte bodde så långt borta», sade hon, då hon slog sig ned. »Jag försöker göra mitt bästa, det vet du. Men en dollar billigare hyra är en stor besparing, och vi ha bättre utrymme här. Det vet du.»

Han följde knappast med. Han hade hört allt detta förr, många gånger. Hennes tankeområde var begränsat, och hon käxade alltjämt om hur svårt det var för dem att bo så långt ifrån fabrikerna.

»En dollar är det samma som mera mat», anmärkte han snusförnuftigt. »Jag går hellre längre väg och får mera mat.»

Han åt fort, halvtuggade brödet och sköljde ner

de otuggade bitarna med kaffe. Den varma, grumliga vätskan gick under namnet kaffe. Johnny trodde att det var kaffe — utmärkt kaffe. Det var en av de få illusioner i livet han ännu hade kvar. Han hade aldrig i sitt liv druckit riktigt kaffe.

Förutom brödet fick han en liten skiva kallt fläsk. Hans mor fyllde åter på hans kopp. Som han nästan hade ätit upp sitt bröd, började han vänta på att det skulle komma mera. Hon ertappade hans frågande blick.

»Nej, var inte glupsk, Johnny», sade hon. »Du har fått din andel. Dina syskon äro mindre än du.»

Han besvarade ej tillrättavisningen. Han sade just aldrig mycket. Han slutade också med att hungrigt titta efter mera. Han klagade aldrig, hans tålamod var lika tragiskt som den skola där han hade lärt sig det. Han drack ur sitt kaffe, torkade sig om munnen med aviga handen och ämnade resa sig.

»Vänta lite», sade hon hastigt. »Du kanske kan få ännu en brödskiva — en tunn.»

Hon bedrev taskspelarkonster. Fastän det såg ut som om hon skar en skiva av bullen åt honom, lade hon tillbaka bullen och skivan i brödkorgen och räckte honom en av hennes egna två brödskivor. Hon trodde att hon hade lurat honom, men han hade lagt märke till hennes konstgrepp. Han tog emellertid emot brödskivan utan blygsel. Han drev den grundsatsen att hans mor på grund av sin kroniska sjuklighet just inte åt så mycket.

Hon såg att han tuggade sitt bröd torrt, lutade sig därför fram och tömde sin kaffekopp i hans.

»Jag är inte riktigt bra i min mage i dag», förklarade hon.

En avlägsen vissling, utdragen och gäll, kom dem bägge att resa sig. Hon tittade på väckaruret på hyllan. Visarna pekade på halv sex. Nu höllo alla andra fabriksarbetare på att vakna. Hon svepte en sjal om axlarna och satte en gammalmodig hattskrålla på huvudet.

»Nu måste vi kila», sade hon i det hon skruvade ner lampveken och blåste ut lågan.

De trevade sig ut och utför trapporna. Det var klart och kallt, och Johnny ryste till då han först kände luften där ute. Stjärnorna hade ännu ej börjat blekna på himlen, och staden låg i mörker. Både Johnny och hans mor gingo med hasande steg. Benmusklerna kände ingen ärelysten eggelse att lyfta fötterna från marken.

Efter femton minuters tystnad vek modern av åt höger.

»Kom inte för sent», ljöd hennes sista varning inifrån mörkret som höll på att sluka henne.

Han svarade icke, fortsatte bara att gå. I fabrikskvarteret höll man på att öppna dörrarna överallt, och han var snart en av de otaliga som knogade framåt i mörkret. Då han steg in genom fabriksporten blåste pipan igen. Han tittade åt öster. En blek dager började smyga sig upp över en bruten horisontlinje av hustak. Så mycket hann han se av dagen innan han vände den ryggen och slöt sig till sina kamrater.

Han intog sin plats i en av de många långa vävstolsraderna. Framför honom över en lår med

små spolar sutto stora, hastigt snurrande spolar. På dessa nystade han upp de små spolarnas jutetråd. Det var ett enkelt arbete. Allt vad som erfordrades var att vara rask. De små spolarna blevo så hastigt tomma, och det var så många stora spolar som hasplade av dem att man inte fick vara sysslolös ett ögonblick.

Han arbetade mekaniskt. Då en liten spole var slut, använde han sin vänstra hand som broms, stannade den stora spolen och uppfångade samtidigt den lösa trådändan med tummen och pekfingret. Samtidigt tog han med högra handen den lösa trådändan på en liten spole. Dessa olika manövrer med bägge händerna utfördes hastigt och på samma gång. Sedan gjorde hans händer en blixtsnabb rörelse då han slog vävknuten och lyfte av spolen. Det var inte svårt att slå vävknutar. En gång skröt han av att han kunde göra det i sömnen. Och det gjorde han verkligen ibland; en enda natt höll han på i flera århundraden med att slå en oändlig massa vävknutar.

Några av pojkarna skolkade, förspillde tid och material genom att inte ta vara på de små spolarna då de voro slut. Och det var en uppsyningsman som skulle se till detta. Han ertappade Johnnys sidokamrat med denna förseelse och gav honom en örfil.

»Se på Johnny där — varför tar du inte exempel av honom?» frågade uppsyningsmannen förargad.

Johnnys spolar snurrade med full fart, men det indirekta berömmet gjorde intet intryck på honom. Det hade det gjort förr... men det var länge,

länge sedan. Hans slöa ansikte var uttryckslöst då han hörde sig framställas som ett lysande föredöme. Han var en ypperlig arbetare, det visste han. Det hade han hört så ofta. Det var ett axiom, och för resten tycktes han nu inte längre fästa någon vikt vid det. Från en ypperlig arbetare hade han förvandlats till en ypperlig maskin. Då hans arbete gick illa, berodde det, alldeles som med maskinen, på dåligt material. Det skulle ha varit lika omöjligt för en förstklassig spikhammare att tillverka dålig spik som för honom att begå ett missgrepp.

Och det var inte underligt. Det hade aldrig funnits någon tid då han ej stått i förtroligt förhållande till maskiner. Han var född och uppfödd tillsammans med maskiner. För tolv år sedan hade det varit litet uppståndelse i vävsalen just i denna fabrik. Johnnys mor hade svimmat. De lade henne på golvet midt ibland de larmande maskinerna. Ett par äldre kvinnor tillkallades från sina vävstolar. Förmannen hjälpte till. Och om några minuter fanns det en levande varelse till i vävsalen. Det var Johnny, som kommit till världen med vävstolarnas skrällande dån i sina öron och med sina första andetag insöp den varma, fuktiga luften full av flygande fnugg. Han hade hostat den första dagen för att befria sina lungor från fnugg, och av samma skäl hade han hostat alltsedan dess.

Gossen bredvid Johnny kved och snyftade. Hans ansikte var förvridet av hat till uppsyningsmannen som hotfullt höll ögonen på honom från avstånd, men alla spolarna voro fulla. Gossen skrek ut för-

färliga svordomar till de snurrande spolar han hade framför sig, men ljudet trängde ej långt, larmet i rummet pressade ihop det och trängde in det som inom en mur.

Allt detta fäste Johnny sig ej vid. Han hade ett sätt att finna sig i allting. Dessutom blev allting enformigt om det upprepades, och just sådana tilldragelser hade han bevittnat många gånger. Han visste att det var lika fruktlöst att opponera sig mot uppsyningsmannen som att trotsa en maskin. Maskiner voro gjorda att fungera på ett visst sätt och utföra vissa saker. På samma sätt var det med uppsyningsmannen.

Men klockan elva uppstod det spänning i spolsalen. Det var som om den på ett hemlighetsfullt sätt spridt sig överallt. Den enbente pojken som arbetade bredvid Johnny linkade hastigt över golvet till en spollår som stod tom. Han kröp ner i den och försvann med sina kryckor. Uppsyningsmannen kom gående åtföljd av en ung man. Denne var välklädd och hade stärkt skjortbröst — en »fin herre» efter Johnnys begrepp, »inspektören».

Han tittade skarpt på gossarna där han gick fram. Ibland stannade han och gjorde frågor. Därvid måste han skrika allt vad han orkade, så att hans ansikte förvreds av ansträngningen att göra sig hörd. Hans snabba blick lade märke till den tomma maskinen bredvid Johnnys, men han sade ingenting. Så fastnade hans ögon på Johnny, och han tvärstannade. Han tog Johnny i armen för att dra honom tillbaka ett steg från maskinen, men med ett utrop av överraskning släppte han armen.

»Väldigt mager», skrattade uppsyningsmannen förläget.

»Ben och skinn», lydde svaret. »Se på hans ben. Pojken har engelska sjukan — bara början till den, men han har den i alla fall. Om han inte dör i fallandesot, så är det för att tuberkulosen då redan har tagit honom.»

Johnny hörde på, men förstod icke. För resten intresserade han sig inte för framtida åkommor. Det var ett omedelbart och mera allvarligt ondt som nu hotade honom i inspektören.

»Nu skall du tala sanning, min gosse», sade eller skrek inspektören och böjde sig fram tätt till gossens öra för att han skulle höra. »Hur gammal är du?»

»Fjorton», ljög Johnny, och han ljög med sina lungors hela kraft. Han ljög så högröstat att det tvingade honom till en torr hackhosta som drev upp det fnugg som hade samlats i hans lungor hela morgonen.

»Ser ut att vara sexton minst», sade uppsyningsmannen.

»Eller sextio», brummade inspektören.

»Han har alltid sett ut så där.»

»Hur länge?» frågade inspektören hastigt.

»I åratal. Han blir aldrig äldre.»

»Eller yngre, antar jag. Han har väl arbetat här i alla dessa år?»

»Tidtals — men det var innan den nya lagen gick igenom», skyndade sig uppsyningsmannen att tillägga.

»Står den här maskinen?» frågade inspektören

och pekade på den obesatta maskinen bredvid Johnnys, där de delvis fyllda spolarna snurrade som besatta.

»Ser så ut.» Uppsyningsmannen vinkade förmannen till sig, skrek i hans öra och pekade på maskinen. »Maskinen står», rapporterade han till inspektören.

De gingo vidare, och Johnny tog åter i tu med sitt arbete, belåten med att faran var över. Men den enbente gossen hade inte samma tur. Den skarpsynte inspektören drog ut honom en armslängd från spollåren. Hans läppar darrade och han såg ut som om han drabbats av en djup och ohjälplig olycka. Förmannen såg förvånad ut, som om det var första gången han såg gossen, och uppsyningsmannens ansikte fick ett förargat och missbelåtet uttryck.

»Jag känner igen honom», sade inspektören. »Han är tolv år gammal. Jag har tagit honom från tre fabriker i år. Det här är den fjärde.»

Han vände sig till den enbente gossen. »Du gav mig ditt hedersord på att du skulle gå i skolan.»

Den enbente brast i gråt. »Snälla inspektören, två småttingar ha dött för oss, och vi ä' förfärligt fattiga.»

»Varför hostar du så där?» frågade inspektören som om han kommit på honom med något brottsligt.

Och liksom för att urskulda sig svarade den enbente: »Det är ingenting. Jag bara förkylde mig i förra veckan, det är alltsammans, herr inspektör.»

Slutet blev att inspektören tog den enbente med

sig, medan uppsyningsmannen följde efter under oroliga protester. Sedan blev det lika enformigt igen. Den långa förmiddagen och den ännu längre eftermiddagen gingo och det blåste till uppbrott. Mörkret hade redan fallit på, då Johnny gick ut genom fabriksporten. Under mellantiden hade solen förvandlat skybankarna till en guldtrappa, översvämmat världen med sin behagliga värme och sänkt sig ner och försvunnit i väster bakom en bruten horisontlinje av hustak.

Kvällsvarden var dagens familjemåltid, den enda måltiden då Johnny träffade sina yngre bröder och systrar. Den fick för honom nästan karaktären av en fientlig sammandrabbning, ty han var mycket gammal och de voro odrägligt unga. Han retade sig på deras ofantliga, häpnadsväckande barnslighet. Han kunde inte förstå den. Hans egen barndom låg för långt bakom honom. Han var som en gammal retlig gubbe, uttråkad av deras ungdomliga ysterhet som för honom var den värsta enfald. Han satt tyst och blängde över sin tallrik och tröstade sig med den tanken att de snart skulle få börja arbeta. Det skulle ta ysterheten ur dem och göra dem stadgade och stillsamma — som han. Så gjorde Johnny, på människornas vanliga sätt, sig själv till måttstock för universum.

Under måltiden förklarade hans mor på olika sätt och med oändliga upprepningar att hon försökte göra sitt bästa, så att det var med lättnad som Johnny, då den knappa måltiden var slut, sköt tillbaka sin stol och reste sig. Han tvekade ett ögonblick mellan sängen och farstudörren och gick

slutligen ut genom den. Han gick inte långt. Han satte sig på farstukvisten med uppdragna knän och de smala axlarna framåtböjda, armbågarna på knäna och hakan stödd på händernas insidor.

Medan han satt där, tänkte han ingenting. Han bara vilade sig. Hans själ sov. Hans bröder och systrar kommo ut och lekte bullersamt med andra barn omkring honom. En båglampa vid hörnet lyste på deras upptåg. Han var sur och retlig. De bildade kedja framför honom, vaggade i takt med kroppen och sjöngo fräcka och näsvisa knittelvers i ansiktet på honom. I början svarade han med snäsiga svordomar — svordomar som han hade lärt sig av åtskilliga förmän. Men då han såg att detta inte hjälpte och kom ihåg sin värdighet, återtog han sin buttra tystnad.

Hans bror Will, som var närmast honom i ålder och nyss haft sin tionde födelsedag, var anförare. Johnny hyste inga särdeles vänliga känslor mot honom. Hans liv hade alltid förbittrats genom ständiga eftergifter för Will. Han hade en bestämd känsla av att Will stod i stor skuld till honom och var otacksam. Under sin egen lektid, långt tillbaka i ett dimmigt förflutet, hade han blivit berövad en stor del av denna lektid genom att nödgas se efter Will. Will var då en liten unge, och då liksom nu tillbragte deras mor sina dagar på fabriken. Johnny hade måst åta sig rollen både av lille far och lilla mor.

Will tycktes bara ha mått väl av dessa eftergifter. Han var välväxt, ganska duktig, lika lång som den äldre brodern och till och med tyngre. Det var

som om den enes livsblod letts in i den andres ådror. Och på det själsliga området var förhållandet det samma. Johnny var tröttkörd, utsliten, utan spänstighet, medan hans yngre bror tycktes riktigt svälla av livskraft.

Den gycklande sången steg högre och högre. Den dansande Will kom allt närmare och räckte ut tungan. Johnnys vänstra arm flög ut och högg den andre i nacken. Samtidigt gav han honom ett slag på näsan med sin knotiga näve. Det var en sorgligt knotig näve, men att den kunde utdela hårda slag bevisades av det jämmerskri den framkallade. De andra barnen uppgåvo rop av förskräckelse, och Johnnys syster Jennie rusade in i huset.

Han knuffade Will ifrån sig, gav honom en väldig spark på skenbenen, grep därefter tag i honom och brynade hans ansikte i smutsen. Och han släppte honom ej förr än han gnidit hans ansikte flera gånger i smutsen. Då kom modern ut som en flämtande virvelvind av oro och moderlig vrede.

»Varför kan han inte låta mig vara i fred?» lydde Johnnys svar på hennes uppsträckning. »Kan han inte se att jag är trött?»

»Jag är lika stor som du», rasade Will i hennes armar med ansiktet i en enda gröt av tårar, smuts och blod. »Jag är lika stor som du, och jag blir nog ändå större. Då skall jag klå dig, det kan du lita på.»

»Du borde gå i arbete, efter du är så stor», fräste Johnny. »Det är just felet med dig. Du borde gå i arbete, och det tillkommer mor din att sätta dig i arbete.»

»Han är ju för ung», invände hon, »han är bara en liten parvel.»

»Jag var yngre än han då jag började arbeta.»

Johnny öppnade munnen för att ge ytterligare uttryck åt sin känsla av begången orättvisa, men han slöt hastigt igen den. Han gjorde buttert helt om och gick in och lade sig. Dörren till hans rum stod öppen för att det skulle komma in värme från köket. Medan han klädde av sig i halvmörker hörde han sin mor tala vid en grannkvinna som hade kommit in. Hans mor grät och späckade sitt tal med modfällda snyftningar.

»Jag kan inte förstå vad som går åt Johnny», hörde han henne säga. »Han brukar inte vara sådan. Han var alltid tålig som en liten ängel.»

»Och han är en snäll gosse», skyndade hon sig att tillägga. »Han har arbetat samvetsgrant, och han började arbeta alldeles för tidigt. Men det var inte mitt fel. Jag gör så godt jag kan, det vet jag då.»

Utdragna snyftningar från köket; och Johnny mumlade för sig själv i det han lade ihop ögonlocken: »Jo, det vill jag lova att jag har arbetat samvetsgrant.»

Följande morgon ruskade hans mor honom vaken. Sedan kom den magra frukosten, vandringen i mörkret och den bleka glimten av dagning över hustaken då han vände den ryggen och gick in genom fabriksporten. Det blev en ny dag som alla andra, och alla dagar voro lika.

Och ändå hade hans liv varit omväxlande — då han utbytt ett slags arbete mot ett annat eller legat sjuk. Då han var sex år, var han både far och

mor för Will och de andra yngre barnen. Vid sju år gick han på fabrik och spolade. Då han var åtta år, fick han arbete på en annan fabrik. Hans nya arbete var ofantligt lätt. Allt vad han hade att göra var att sitta med en liten käpp i handen och leda en ström av tyg som rann förbi honom. Denna ström av tyg kom ut ur käften på en maskin, gled fram över en varmpress och fortsatte sin väg åt annat håll. Men han satt alltid på samma fläck, dit dagsljuset aldrig kom, med en gaslåga fladdrande över sig, själv en del av maskineriet.

Han var mycket glad åt detta arbete, trots den fuktiga hettan, ty han var ännu ung och hade sina drömmar och illusioner. Och han drömde härliga drömmar medan han såg det ångande klädet glida förbi i oändlighet. Men arbetet krävde inga kroppsrörelser och ingen anspänning av intelligensen, och han drömde allt mindre och mindre, medan hans själ blev slö och dåsig. Han förtjänade emellertid två dollars i veckan, och två dollars representerade skillnaden mellan hård svält och kronisk undernäring.

Men då han var nio år, förlorade han den platsen på grund av mässling. Då han blev bra igen, fick han arbete på ett glasbruk. Avlöningen var högre och arbetet krävde skicklighet. Det var styckarbete, och ju skickligare han var, desto mera förtjänade han. Det var en sporre. Och under denna eggelse utvecklade han sig till en utmärkt arbetare.

Det var enkelt arbete, att sätta fast glasproppar i små flaskor. På bröstet hade han en rulle ståltråd. Han höll flaskorna mellan sina knän så att

han skulle kunna arbeta med båda händerna. Som han satt framlutad över sina egna knän blevo hans smala axlar inåtkrökta och hans bröstkorg sammansnörd under tio timmars dagligt arbete. Det var inte bra för lungorna, men han expedierade tre hundra dussin buteljer om dagen.

Uppsyningsmannen var mycket stolt över honom och visade besökande på honom. På tio timmar gingo tre hundra dussin buteljer genom hans händer. Det betydde att han uppnått samma fulländade skicklighet som en maskin. Inga onödiga rörelser förekommo. Varenda manöver av hans smala armar, varenda rörelse av en muskel i hans smala fingrar var snabb och noggrann. Han arbetade för högtryck, och följden var att han blev nervös. Om nätterna ryckte det i hans muskler i sömnen, och om dagarna kunde han ej få någon vila. Han var alltjämt i spänning, och det fortfor att spritta i hans muskler. Han blev gråblek och hans hackhosta blev värre. De svaga lungorna i det sammansnörda bröstet inflammerades, och han förlorade sin plats på glasbruket.

Nu hade han gått tillbaka till väveriet där han först börjat som spolare. Men han väntade befordran. Han var en duktig arbetare. Han skulle nu snart in på stärkavdelningen och längre fram på väveriet. Sedan var det ingenting mera, endast att öka på sin duglighet.

Maskineriet gick fortare än då han först börjat arbeta, och hans själsliv hade blivit trögare. Han drömde nu ej längre som under de gångna åren. En gång hade han varit kär. Det var då han först

började leda tygstycket över varmpressen, och det var i uppsyningsmannens dotter. Hon var mycket äldre än han, en ung kvinna, och han hade endast sett henne på avstånd fem sex gånger. Men det betydde ingenting. På klädet som gled förbi honom målade han strålande framtidsbilder där han utförde underverk av arbete, uppfann underbara maskiner, blev förste verkmästare i fabriken och till sist tog henne i sina armar och kysste henne helt sedigt på pannan.

Men det var för längesedan, innan han hade blivit för gammal och trött till att älska. Hon hade för resten gift sig och flyttat bort, och hans sinne hade lagt sig till ro. Men det hade varit en härlig tid, och han brukade ofta tänka tillbaka på den som andra män och kvinnor se tillbaka på den tid de trodde på älvor. Han hade varken trott på älvorna eller julbocken, men han hade blindt trott på den leende framtid hans fantasi trollat fram på den ångande tygfloden.

Han hade blivit man mycket tidigt. Vid sju år, då han fick sin första lön, började hans ynglingaålder. En viss känsla av självständighet spirade upp inom honom, och förhållandet mellan honom och hans mor förändrades. Som självförsörjare och en som utförde sitt eget arbete här i världen blev han mera hennes jämlike. Mandom, fullfärdig mandom, hade han uppnått vid elva år, då han hade börjat ett nattskiftsarbete på ett halvår. Ett barn kan inte förrätta nattarbete och ändå vara ett barn.

Det hade inträffat flera stora händelser i hans liv. En av dessa hade varit då hans mor köpt litet

katrinplommon. Två andra hade varit de båda gånger då hon kokade äggkräm. Det hade varit stora tilldragelser. Han behöll dem i angenämt minne. Och på den tiden hade hans mor talat med honom om en härlig rätt som hon skulle laga någon gång — »krusbärskräm med snömos» kallade hon den, och den var »ännu bättre än äggkräm.» I åratal hade han väntat på den dag då han skulle få slå sig ned vid bordet med »krusbärskräm med snömos» framför sig, men till sist hade han förvisat denna tanke till de oupphinneliga idealens skuggvärld.

En gång hittade han en kvarts dollar i silver på trottoaren. Det var också en stor händelse i hans liv, ehuru på det hela taget en tragisk. Han visste sin skyldighet i samma ögonblick som han såg silverslanten blänka, redan innan han hade tagit upp den. Där hemma hade de som vanligt inte tillräckligt att äta, och han borde ha avlämnat den hemma liksom han gjorde med sin lön varje lördagskväll. Det var alldeles tydligt vad som var det rätta därvidlag, men han hade aldrig haft tillfälle att använda sina pengar för egen räkning, och han led av karamellhunger. Han var frenetiskt begiven på sötsaker, som han aldrig i sitt liv hade smakat annat än på helgdagar.

Han försökte ej föra sig själv bakom ljuset. Han visste att det var synd, och han syndade medvetet då han kostade på sig ett karamellkalas för femton cents. Tio cents sparade han till en annan orgie, men som han ej var van att bära pängar på sig, tappade han sina tio cents. Detta inträffade då han led av bittra samvetskval, och det var för honom

en akt av himmelsk vedergällning. Han hade en hemsk känsla av att en fruktansvärd och vredgad Gud var honom nära. Gud hade sett hans handling, och Gud hade skyndat sig att straffa honom genom att ta ifrån honom en del av hans syndarov.

I tankarna betraktade han alltid denna händelse som det enda stora brottet i hans liv, och vid minnet därav vaknade alltid hans samvete och började martera honom på nytt. Det var skelettet i hans skåp. Och han var nu en gång så skapad och levde i sådana förhållanden, att han såg tillbaka på dådet med ånger. Han var missnöjd med sitt sätt att använda silverslanten. Han kunde ha använt den bättre och efter vad han nu fått veta om hur rask i vändningarna Gud var, kunde han ha lurat Gud genom att köpa upp hela kvartsdollarn i ett enda tag. I tankarna gav han nu ut den tusen gånger och varje gång på ett förmånligare sätt.

Det fanns ett annat ämne i hans förflutna, dunkelt och bleknat, men för alltid intryckt i hans själ av hans fars brutala fot. Det var mera som en ond dröm än som en hågkomst av något verkligt — mera som en människas från urtiden ärvda minnen som göra att hon inbillar sig falla under sömnen och som härstamma från den tiden då hennes förfäder bodde i träd.

Detta minne vaknade aldrig inom Johnny på stora ljusa dagen då han var klarvaken. Det kom om kvällen i sängen, i det ögonblick då hans medvetande höll på att domna bort i sömn. Det skrämde honom alltid klarvaken, och i första ögonblicket,

just som det kom honom att spritta till av fasa, tyckte han att han låg tvärsöver bädden nere vid sängfoten. I sängen urskilde han otydligt far och mor. Han såg aldrig hur hans far såg ut. Han hade bara ett dunkelt intryck av fadern och det var att han hade brutala och obarmhärtiga fötter.

Hans tidigare minnen sutto kvar hos honom, men han hade inga minnen från den senare tiden. Alla dagar voro lika. I går eller i fjor voro det samma som tusen år eller en minut. Det hände aldrig något. Det var ingenting som utmärkte tidens gång. Tiden gick inte. Den stod alltid stilla. Det var bara de surrande maskinerna som rörde sig, och de rörde sig icke ur fläcken, fastän de snurrade allt fortare.

— — —

Då han var fjorton år, fick han arbete på stärkavdelningen. Det var en kolossal händelse. Ändtligen hade någonting händt som var minnesvärdare än en natts sömn eller en veckas avlöningsdag. Det bildade epok. Det var en maskinolympiad, någonting som började en ny tidräkning. Då jag började arbeta på stärkavdelningen» eller »efter» eller »innan jag började arbeta på stärkavdelningen», voro uttryck som han ofta använde.

Han firade sin sextonde födelsedag genom att flytta in i vävsalen och överta en vävstol. Här var åter en sporre, ty det var styckarbete. Och han utmärkte sig, ty hans lera hade på fabrikerna formats till ett fulländat maskineri. Efter tre månader skötte han två vävstolar och sedan tre och fyra.

Vid slutet av det andra året kunde han väva

flera meter tyg än någon annan vävare och mer än dubbelt så mycket som någon av de mindre skickliga. Och hemma började de få det bättre alltefter-som hans förmåga att tjäna pengar växte. Men hans ökade förtjänst lämnade aldrig något överskott. Barnen växte upp. De åto mera. Och de gingo i skolan, och skolböcker kostade pengar. Och ju fortare han arbetade desto fortare steg priset på allting. Till och med hyran ökades, fastän lägenheten var mera förfallen än någonsin.

Han hade blivit längre, men ju längre han blev, desto magrare föreföll han. Han hade också blivit mera nervös. Med nervositeten stegrades hans vresighet och retlighet. Barnen hade genom många bittra erfarenheter lärt sig att vara rädda för honom. Hans mor hade respekt för honom tack vare hans förmåga att tjäna pengar, men hennes respekt hade en viss anstrykning av rädsla.

Livet hade ingen glädje att bjuda honom. Han märkte aldrig hur dagarna avlöste varandra. Nätterna sov han bort i nervsprittande medvetslöshet. Den övriga tiden arbetade han, och hans medvetenhet var mekanisk. För övrigt var hans själ tom. Han hade inga ideal och endast en illusion, nämligen att han drack godt kaffe. Han var ett arbetsdjur. Han hade alls intet själsliv, men djupt nere i hans själs innandömen vägdes och granskades omedvetet varje timme av hans släp, varje rörelse av hans händer, varje sprittning i hans muskler; där förbereddes en handling som skulle komma att slå både honom själv och hela hans lilla värld med häpnad.

Det var långt fram på våren som han kom hem från arbetet en kväll med en känsla av ovanlig trötthet. Det låg en spänd väntan i luften då han slog sig ned vid bordet, men det märkte han icke. Måltiden gick för honom under mulen tystnad, han åt mekaniskt vad som sattes för honom. Barnen sade: ack! å—! och smackade med munnen. Men det hörde han icke.

»Vet du vad du äter?» frågade hans mor slutligen med förtvivlans mod.

Han stirrade slött på maten som han hade framför sig och lika slött på henne.

»Krusbärskräm med snömos», tillkännagav hon triumferande.

»Jaså», sade han.

»Krusbärskräm med snömos!» upprepade barnen i lycklig kör.

»Jaså», sade han. Och efter ett par tre skedar tillade han: »Jag är visst inte hungrig i kväll.»

Han lade bort skeden, sköt tillbaka sin stol och reste sig trött.

»Det är visst bäst att jag går och lägger mig.»

Han släpade fötterna efter sig mer än vanligt då han gick över köksgolvet. Att kläda av sig var en jättelik ansträngning, och han grät av mattighet då han kröp ner i sängen ännu med ena skon på sig. Det kändes som om någonting svällt och brett ut sig inne i hans huvud och omtöcknat hans hjärna. Hans magra fingrar kändes lika tjocka som handleden, och i fingertopparna hade han samma obestämda förnimmelse av yrsel som i hjärnan. Det värkte onaturligt i korsryggen. Varenda ben i hans

kropp gjorde ondt. Det värkte överallt. Och i hans huvud började det gnissla, dunka, braka och dåna som av miljoner vävstolar. Hela luften var full med flygande skyttlar. De pilade förvirrat ut och in mellan stjärnorna. Han skötte själv tusen vävstolar, och de gingo allt fortare, och hans hjärna nystade upp sig allt fortare och fortare och förvandlades till den tråd som matade de tusen flygande skyttlarna.

Följande morgon gick han inte till arbetet. Han var för upptagen av att väva på de tusen vävstolarna som dunkade inne i hans huvud. Hans mor gick till arbetet, men först skickade hon efter doktorn. Det var ett svårt anfall av influensa, sade han. Jennie tjänstgjorde som sjuksköterska och utförde hans instruktioner.

Det var ett mycket svårt anfall, och det dröjde en vecka innan Johnny kunde kläda sig och matt släpa sig över golvet. Om ännu en vecka, sade doktorn, skulle han kunna återgå till sitt arbete. Förmannen i vävsalen gjorde honom ett besök på söndagseftermiddagen, den första dagen han kunde sitta uppe. Han var den bästa vävaren i salen, sade förmannen till hans mor. Han kunde komma tillbaka och börja arbeta i morgon åtta dagar till.

»Varför tackar du inte, Johnny?» frågade hans mor ängsligt.

»Han har varit så sjuk att han inte är sig lik», förklarade hon urskuldande för gästen.

Johnny satt hopsjunken och stirrade på golvet. Han satt länge i samma ställning sedan förmannen hade gått. Det var varmt ute, och på eftermiddagen

satt han på farstukvisten. Ibland rörde han på läpparna. Han tycktes fördjupad i ändlösa beräkningar.

Följande morgon, då det blivit varmt, satte han sig på farstukvisten. Denna gång hade han tagit med sig papper och penna för att fortsätta sina beräkningar, och han räknade ansträngt häpnadsväckande tal.

»Vad kommer efter millioner?» frågade han vid middagstiden, då Will kom hem från skolan. »Och hur betecknas det?»

På eftermiddagen var han färdig med sin uppgift. Varje dag satt han ute på farstukvisten, men utan papper och penna. Han var alldeles försjunken i att betrakta det enda trädet som växte tvärsöver gatan. Han studerade det i timtal och var ovanligt intresserad då vinden satte dess grenar i rörelse och prasslade i löven. Hela veckan tycktes han vara fördjupad i sig själv. På söndagen, då han satt på farstukvisten, skrattade han för sig själv, till stor överraskning för modern, som ej hade hört honom skratta på åratal.

Tidigt följande morgon kom hon i mörkret fram till hans säng för att väcka honom. Han hade sovit godt hela veckan och vaknade lätt. Han spjärnade ej emot och gjorde inga försök att hålla fast täcket då hon ryckte det av honom. Han log helt stilla och talade lugnt.

»Det behövs inte, mor.»

»Du kommer för sent», sade hon i den tanken att han ännu var yrvaken.

»Jag är vaken, mor, och det tjänar till ingenting,

säger jag. Du kan lika gärna låta mig vara i fred. Jag ämnar inte stiga upp.»

»Då blir du ju av med din plats!» utbrast hon.

»Jag ämnar inte stiga upp», sade han åter i en underligt lugn ton.

Hon gick ej själv till sitt arbete den morgonen. Det här var en sjukdom som hon aldrig sett maken till. Feber och yrsel kunde hon förstå; men detta var vanvett. Hon drog upp täcket över honom och skickade Jennie efter doktorn.

Då denne kom, sov Johnny godt, han vaknade helt lugnt och lät känna sig på pulsen.

»Det är ingen fara med honom», förklarade doktorn. »Krafterna mycket nedsatta, det är allt. Inte mycket kött på benen.»

»Han har alltid varit sådan», inföll modern.

»Gå nu, mor, och låt mig få sova.»

Johnny talade stillsamt och vänligt, och stillsamt och lugnt vände han sig om på sidan och somnade.

Klockan tio vaknade han och klädde sig. Han gick ut i köket, där han träffade modern som såg mycket förskräckt ut.

»Nu ger jag mig av, mor», sade han, »och jag vill bara säga adjö.»

Hon sjönk hastigt ned på en stol och grät med förklädet för ansiktet.

»Det borde jag ha förstått», snyftade hon.

»Vart går du?» frågade hon slutligen, i det hon tog bort förklädet från ansiktet och såg upp på honom med förfärad min som också uttryckte en viss nyfikenhet.

»Jag vet inte — vart som helst.»

Medan han sade detta, dök trädet på andra sidan gatan fram i bländande klarhet för hans inre syn. Bilden därav tycktes vara gömd under hans ögonlock, och han kunde se det när han ville.

»Och ditt arbete?» jämrade hon.

»Jag ämnar aldrig mera gå på arbete.»

»Herre Gud, Johnny, säg inte så!» utbrast hon i klagande ton.

Vad han hade sagt var för henne en hädelse. Johnnys mor förfasade sig över hans ord, som om hon hört sitt barn förneka Gud.

»Vad kommer det åt dig?» frågade hon med ett matt försök att tala befallande.

»Det är siffrorna», svarade han. »Bara siffror. Jag har räknat så mycket den här veckan, och det är högst överraskande . . .»

»Jag förstår inte hur det kan höra hit», snäste hon.

Johnny smålog tåligt, och hans mor blev helt häpen över att han alltjämt var så stilla och inte visade någon retlighet.

»Det skall jag tala om för dig», sade han. »Jag är alldeles dödstrött. Vad är det som gör mig trött? Handrörelser. Jag har rört mig alltsedan jag föddes. Jag är trött på rörelser, och jag ämnar aldrig mera vara med om det. Kommer du ihåg då jag arbetade på glasbruket? Jag expedierade tre hundra dussin om dagen. Jag beräknar att jag gjorde ungefär tio olika handrörelser för varje butelj. Det gör trettiosex tusen rörelser om dagen. Tio dagar, trehundra sextio tusen rörelser. En månad, en miljon åttahundra tusen rörelser. Pruta

av de åttio tusen—» han talade i välvilligt medgörlig ton som en filantrop — »pruta av de åttio tusen, så blir det kvar en miljon rörelser i månaden — tolv miljoner om året.

»I vävstolen gör jag dubbelt så många handgrepp. Det gör tjugufyra miljoner rörelser om året, och jag tycker att jag har rört mig på det sättet i minst en miljon år.

»Men den här veckan har jag inte rört mig alls. Jag har inte gjort en enda rörelse på flera timmar. Å, det var härligt, må du tro, att sitta där i timtal och göra ingenting. Jag har aldrig varit lycklig förr. Jag har inte haft tid. Jag har rört mig alltjämt. Det är intet sätt att vara lycklig. Men det ämnar jag aldrig mera vara med om. Jag ämnar sitta och sitta, vila och vila och se'n vila ännu mera.»

»Men vad skall det bli av Will och barnen?» frågade hon förtvivlat.

»Ja, det är just det ja, Will och barnen», upprepade han.

Men det fanns ingen bitterhet i hans röst. Han hade länge känt till moderns ärelystnad för den yngre gossen, men tanken därpå stack ej längre. Ingenting betydde något nu mera. Ej ens detta.

»Jag vet, mor, att du har gjort upp planer för Will — hålla honom i skolan och göra honom till kontorist. Men det går inte nu, då jag ger mig av. Han måste gå i arbete.»

»Se'n jag har dragit fram dig så som jag har gjort», snyftade hon och satte förklädet för ansiktet.

»Du har aldrig dragit fram mig», svarade han vänligt men sorgset. »Jag har dragit fram mig själv,

och jag har dragit fram Will. Han är längre och grövre än jag. Jag fick väl inte tillräckligt att äta då jag var liten. Då han kom till och var ett litet barn, höll jag redan på att arbeta och förtjänade till födan åt honom också. Men det är förbi med det där nu. Will får gå på arbete, han som jag, eller dra åt fanders, det frågar jag inte efter. Jag är trött. Nu går jag. Skall du inte säga adjö åt mig?»

Hon svarade icke. Hon hade åter förklädet för ansiktet och grät. Han stannade ett ögonblick i dörren.

»Jag vet då att jag har gjort så godt jag kan», snyftade hon.

Han trädde ut och gick nedåt gatan. Då han fick se det ensamma trädet, gick det ett matt leende över hans ansikte. »Jag ämnar inte göra någonting alls», sade han halvhögt för sig själv i nästan sjungande ton. Han tittade förväntningsfullt upp till himlen, men det klara solskenet bländade honom.

Det var en lång promenad han gjorde, och han gick inte fort. Han gick förbi väveriet. Det dämpade dånet från vävsalen trängde till hans öron, och han smålog. Det var ett blidt och fridsamt leende. Han hatade ingen, ej ens de dunkande, gnisslande maskinerna. Det fanns ingen bitterhet hos honom, ingenting annat än en hejdlös hunger efter vila.

Husen och fabrikerna blevo allt mera tunnsådda och de obebyggda tomterna tilltogo då han närmade sig landsbygden. Slutligen hade han staden bakom sig, och han gick nedåt en häckinfattad

väg utmed järnvägsbanken. Han gick ej som en människa. Han såg ej ut som en människa. Han var en parodi på människa. Det var en förvriden och hopsjunken och namnlös varelse som släpade sig fram som en sjuk apa med slappt nedhängande armar, med sluttande axlar och hoptryckt bröstkorg, grotesk och hemsk.

Han gick förbi en liten järnvägsstation och lade sig i gräset under ett träd. Hela eftermiddagen låg han där. Ibland dåsade han med muskler som ryckte i sömnen. Då han var vaken, låg han orörlig, betraktade fåglarna eller såg upp i himlen genom trädkronan. Ett par gånger skrattade han högt men utan att det framkallats av något som han sett eller känt.

Efter skymningen, i det första kvällsmörkret, dundrade ett godståg in på stationen. Medan lokomotivet växlade in några vagnar på sidospåret, kröp Johnny utmed tåget. Han öppnade sidodörren på en tom godsvagn och klättrade upp ovigt och med svårighet. Han stängde dörren. Lokomotivet blåste. Johnny hade lagt sig, och han smålog i mörkret.

EN LITEN SYNDERSKA.

Det var emedan hon hade brutit med Billy som Loretta hade kommit på besök till Santa Clara. Billy förstod ingenting. Hans syster hade berättat att han hade gått av och an på golvet och gråtit hela natten. Loretta hade inte heller sovit på hela natten, hon hade gråtit nästan hela tiden. Det visste Daisy, eftersom det var i hennes armar hon hade gråtit. Och även Daisys man, kapten Kitt, visste det. Lorettas tårar och Daisys trösteord hade tagit litet sömn ifrån honom.

Men kapten Kitt tyckte ej om att bli av med sin sömn. Ej heller ville han att Loretta skulle gifta sig med Billy — eller någon annan. Det var kapten Kitts övertygelse att Daisy behövde sin yngre systers hjälp i hushållet. Men det sade han inte högt. I stället höll han sig alltid vid att Loretta var för ung för att tänka på giftermål. Det var därför kapten Kitts idé att Loretta skulle skickas på besök till mrs Hemingway. Där skulle det inte finnas någon Billy.

Innan Loretta hade varit i Santa Clara en vecka, var hon övertygad om att kapten Kitts idé var god. Först och främst ville hon ej gifta sig med Billy, fastän denne ej ville tro det. Och för det

andra ville hon ej lämna Daisy, fastän kapten Kitt ej ville tro det. Då Loretta hade varit två veckor i Santa Clara, var hon absolut säker på att hon inte ville gifta sig med Billy. Men hon var inte så säker på att hon inte ville lämna Daisy. Inte för att hon tyckte mindre om Daisy, men hon — hade sina tvivel.

Den dag Loretta kom började en dimmig plan ta form i mrs Hemingways huvud. Den andra dagen sade hon till sin man, Jack Hemingway, att Loretta var en sådan naiv liten varelse att hon rent av skulle vara enfaldig, om hon inte vore så älskligt oskyldig. Till bevis på detta omtalade mrs Hemingway för sin man åtskilliga saker som narrade honom att skratta. Den tredje dagen hade mrs Hemingways plan antagit tydlig form. Det var då hon skrev ett brev. På kuvertet skrev hon: »Mr Edward Bashford, Atheniensiska klubben, San Francisco.»

»Käre Ned», började brevet. Hon hade en gång varit lidelsefullt älskad av honom i tre veckor på den tiden då hon ännu inte var gift. Men hon hade utlämnat sig själv och även sitt hjärta till Jack Hemingway, som hade äldre anspråk, och Ned Bashford hade, som det anstår en filosof, ej dött av brustet hjärta för det. Han lade endast denna erfarenhet till ett stort lager av dylika, som han tillverkade filosofi av. Till temperament och från estetisk synpunkt sett var han grek — en trött grek. Han var förtjust i att citera Nietzsche till bevis på att även han hade gått igenom den långa sjukdom som är en svit av ett eldigt sökande efter

sanningen; att även han hade övervunnit den, alltför erfaren och klok och djupsinnig för att någonsin mera anfäktas av ungdomens vanvett att älska sanningen. »Att dyrka skenet», citerade han ofta, »att tro på former, toner, ord, skenets hela Olymp!» Han avslutade alltid detta citat med: »De där grekerna voro ytliga — av idel djupsinnighet!»

Han var en jämförelsevis ung grek, utsliten och illa medfaren. Kvinnorna voro trolösa och osanna, påstod han — vid de tillfällen då han hade recidiv och sjönk ner i pessimism från sitt vanliga sublima filosofiska lugn. Han trodde ej på kvinnornas uppriktighet, men i likhet med sin tyske mästare ryckte han ej av dem de tunna flor som beslöjade deras osannfärdighet. Han nöjde sig med att acceptera dem som sken och finna sig däri. Han var ytlig — av idel djupsinnighet.

»Jack påstår sig med fog kunna säga till er: 'präktiga bad'», skrev mrs Hemingway i sitt brev, »och även att ni skall ta edra fiskedon med er.» Mrs Hemingway skrev också andra saker i brevet. Hon berättade honom att hon nu ändtligen var i stånd att visa honom en absolut sann, obefläckad och oskyldig kvinna. »En mera syndfri och snövit kvinnoknopp har aldrig blommat här på jorden», var ett av de många uttryck vari hon klädde detta påstående. Och till sin man sade hon triumferande: »Om jag inte den här gången lyckas gifta bort Ned...!» och utelämnade den fruktansvärda eftersatsen, som hon antingen saknade ord för att uttrycka eller fantasi för att ens tänka sig.

Tvärtemot vad hon tänkt sig fann Loretta att

hon inte vantrivdes i Santa Clara. Billy skrev visserligen till henne varje dag, men hans brev voro mindre förbryllande än hans närvaro. Och att vara skild från Daisy var ej så svårt som hon hade väntat. För första gången i sitt liv fördunklades hon ej av Daisys bländande och mogna personlighet. Under sådana gynnsamma omständigheter trädde Loretta hastigt fram, medan mrs Hemingway anspråkslöst och utan blygsel kom i bakgrunden.

Loretta började upptäcka att hon ej var en blek planet som endast lyste med lånat ljus. Alldeles omedvetet blev hon en liten medelpunkt. Då hon satt vid pianot, var det alltid någon som vände notbladen åt henne och uttalade sin förkärlek för vissa sånger. Då hon tappade sin näsduk, var det någon som tog upp den. Och det fanns alltid någon som följde henne då hon var ute och gick eller plockade blommor. Och hon lärde sig också att meta i lugna dammar och nedanför forsar och att inte trassla in metreven i buskarna.

Jack Hemingway brydde sig ej om att undervisa nybörjare och fiskade mycket på egen hand eller icke alls och gav sålunda Ned Bashford rika tillfällen att betrakta Loretta som ett »sken». Som sådan var hon allt vad hans filosofi kunde begära. Hennes blå ögon blickade ärligt som en gosses, och med all sin djupsinnighet var han förtjust i dem och glömde alldeles att rysa för den dubbelhet som hans filosofi bjöd honom att tro ligga gömd i deras djup. Hon hade en bräcklig blommas behag, den spröda färgen och formen hos fint porslin, och av allt detta njöt han intensivt utan en tanke på den

livskraft som pulserade därunder och trots Bernard Shaw — som han trodde på.

Loretta knoppades. Hon utvecklade hastigt sin personlighet. Hon upptäckte sin egen vilja och sina egna önskningar som ej alltid voro oskiljaktiga från Daisys vilja och önskningar. Jack Hemingway kelade med henne, Alice Hemingway skämde bort henne, och Ned Bashford uppvaktade henne troget. De uppmuntrade hennes nycker och skrattade åt hennes dårskap, medan hon gav fritt lopp åt sina små älskliga tyranntendenser som alltid ligga dolda hos täcka och eteriska damer. Hennes omgivning verkade sövande på hennes gamla önskan att alltid leva tillsammans med Daisy. Denna önskan eggade henne ej längre som på den tiden då hon var tillsammans med Billy. Ju oftare hon träffade Billy, desto säkrare hade hon varit på att hon ej kunde leva skild från Daisy. Ju oftare hon träffade Ned Bashford, desto mera glömde hon sitt trängande behov av Daisy.

Även Bashford glömde åtskilligt. Han rörde ihop ytlighet med djupsinnighet och förblandade sken med verklighet så att de blevo ett och det samma. Loretta var olik andra kvinnor. Hon var ingen maskeradfigur. Hon var verklig. Det sade han till mrs Hemingway, och ännu mera, och hon gav honom rätt och märkte samtidigt att hennes man blinkade till henne.

Nu fick Loretta ett brev från Billy som var litet olikt hans vanliga. Det var huvudsakligast patologiskt som alla hans brev. Det var en lång uppräkning av sympom och lidanden, hans nervositet,

hans sömnlöshet och hans hjärtas tillstånd. Sedan kom det förebråelser sådana som han aldrig förr kommit med. De voro tillräckligt skarpa för att avpressa henne tårar och tillräckligt välförtjänta för att ge hennes ansikte ett tragiskt uttryck. Den tragedien tog hon med sig ner till frukostbordet. Den gjorde Jack och mrs Hemingway tankfulla och Ned bedrövad. De tittade på honom som om de bedt honom om en förklaring, men han skakade på huvudet.

»Jag skall ta reda på det i kväll», sade mrs Hemingway till sin man.

Men Ned fångade in Loretta på eftermiddagen i stora salongen. Hon försökte komma undan. Han tog fast hennes händer, och hon såg på honom med fuktiga ögonfransar och darrande läppar. Han betraktade henne tyst och vänligt. Ögonfransarna blevo ännu fuktigare.

»Seså, seså, gråt inte, lilla barn», sade han tröstande.

Han lade beskyddande armen om hennes axlar. Och hon lade sitt huvud mot hans axel som en trött fågel. Han kom i en extas ovanlig för en grek som har tillfrisknat efter den långa sjukdomen.

»O, Ned», snyftade hon vid hans axel, »om ni bara visste så dålig jag är!»

Han smålog överseende och drog in ett djupt andetag kryddat med doften av hennes hår. Han tänkte på sina många erfarenheter av kvinnorna och drog ännu ett långt andetag. Ett barns oändliga älsklighet tycktes strömma ut från henne — »en vit själs aura», kallade han det.

Sedan märkte han att hennes snyftningar tilltogo.

»Vad står på, lilla barn?» frågade han smeksamt och nästan faderligt. »Har Jack varit stygg mot er? Eller har er ömt älskade syster underlåtit att skriva?»

Hon svarade icke, och han kände att han absolut måste kyssa hennes hår och att han ej ansvarade för vad han tog sig till om situationen räckte mycket längre.

»Tala om det för mig», sade han ömt, »så ska vi se till vad jag kan göra.»

»Jag kan inte. Ni föraktar mig. — O, Ned, jag blygs så förskräckligt!»

Han skrattade misstroget och vidrörde lätt hennes hår med sina läppar — så lätt att hon ej kände det.

»Kära lilla barn, låt oss glömma alltsammans, vad det än är. Jag vill tala om för er hur högt jag älskar...»

Hon uppgav ett gällt rop som uttryckte idel förtjusning och stönade sedan:

»För sent!»

»För sent?» upprepade han förvånad.

»Å, varför gjorde jag det? Varför gjorde jag det?» stönade hon.

Han kände hastigt en rysning i hjärtat.

»Vad då?» frågade han.

»Å, jag... han... Billy...

»Jag är en sådan syndig kvinna, Ned. Jag vet att ni aldrig mera skall säga ett ord till mig.»

»Den där — hm — den där Billy», började han i osäker ton. »Är det er bror?»

»Nej... han... Jag visste ingenting. Jag var så

ung. Jag kunde inte rå för det. Å, jag blir tokig! Jag blir tokig!»

Nu kände Loretta att hans axel och den famnande armen slappnade. Han drog sig försiktigt undan från henne och satte försiktigt ned henne i en länstol, där hon gömde sitt ansikte och brast i gråt igen. Han snodde vildt sina mustascher, drog sedan fram en annan stol och slog sig ned.

»Jag... jag förstår inte», sade han.

»Jag är så olycklig», kved hon.

»Varför är ni olycklig?»

»Emedan... han... han vill att jag skall gifta mig med honom.»

Hans ansikte klarnade genast upp, och han lade tröstande sin hand på hennes.

»Det kan väl inte göra någon flicka olycklig», sade han helt snusförnuftigt. »Eftersom ni inte älskar honom, finns det ju intet skäl att... ja, naturligtvis älskar ni honom inte?»

Loretta skakade på huvud och axlar till kraftig protest.

»Nå?»

Bashford ville riktigt övertyga sig om den saken.

»Nej», bedyrade hon häftigt. »Jag älskar inte Billy! Jag vill inte älska Billy!»

»Eftersom ni inte älskar honom», fortfor Bashford i tvärsäker ton, »behöver ni ju inte vara olycklig för att han har friat till er.»

Hon snyftade åter, och midt i sin gråt utbrast hon:

»Det är just det sorgliga. Jag önskar att jag älskade honom. Å, jag önskar att jag vore död!»

»Seså, mitt kära barn, ni oroar er för bagateller.» Han lade sin vänstra hand på den högra och lät dem ligga kvar på hennes. »Det göra fruntimmer ständigt. För att ni har ändrat tycke eller inte har känt er själv tillräckligt... för att ni har — för att nu använda ett onödigt skarpt ord — koketterat för en man...»

»Koketterat!» Hon lyfte upp huvudet och såg på honom med tårade ögon. »Å, Ned, om det bara vore det!»

»Bara?» frågade han med ihålig röst och tog långsamt sina händer till sig. Han ämnade säga något mera, men teg.

»Men jag vill inte gifta mig med honom», utbrast Loretta häftigt.

»Då skulle jag inte heller göra det», tillrådde han.

»Men jag måste gifta mig med honom.»

»Måste ni gifta er med honom?»

Hon nickade.

»Det var starkt.»

»Ja, jag vet det», medgav hon och försökte få styrsel på sina skälvande läppar. Sedan fortfor hon lugnare: »Jag är en syndig varelse, en förskräckligt syndig varelse. Ingen vet hur syndig jag är — utom Billy.»

Det blev tyst. Ned Bashford såg allvarlig ut och tittade så besynnerligt på Loretta.

»Jaså, han... Billy... han vet det?» frågade han slutligen.

En motsträvig blick och ett par blossande kinder blev svaret.

Han kämpade en stund med sig själv och tycktes, som en dykare, bereda sig till att hoppa i.

»Tala om det för mig.» Han talade i mycket bestämd ton. »Ni måste tala om alltsammans för mig.»

»Skall ni någonsin ... förlåta mig?» frågade hon med matt röst, nästan viskande.

Han tvekade, drog ett djupt andetag och hoppade i.

»Ja», sade han med förtvivlans mod. »Jag skall förlåta er. Säg ut bara.»

»Det fanns ingen som kunde upplysa mig», började hon. »Vi voro så mycket tillsammans. Jag visste ingenting om världen — då.»

Hon tystnade för att tänka sig om. Bashford bet sig otåligt i läppen.

»Om jag bara hade vetat ...»

Hon tystnade åter.

»Fortsätt», bad han.

»Vi voro tillsammans nästan varenda kväll.»

»Billy?» frågade han i en häftig ton som förvånade henne.

»Ja, naturligtvis, Billy. Vi voro så mycket tillsammans ... Om jag bara hade vetat ... Det fanns ingen som kunde säga mig ... Jag var så ung ...»

Hon tycktes vilja tillägga något, och hon såg ängsligt på honom.

»Den skurken!»

Med detta exploderande utrop sprang Ned Bashford upp, och han var nu ej längre en trött grek, utan en våldsamt förbittrad ung man.

»Billy är ingen skurk, han är en snäll människa», försvarade Loretta honom med en bestämdhet som förvånade Bashford.

»Nu fattas det bara att ni säger att alltsammans var ert fel», sade han sarkastiskt.

Hon nickade.

»Vad?» utbrast han.

»Alltsammans v a r mitt fel», sade hon envist. »Jag skulle inte ha låtit honom hållas. Det var jag som är klandervärd.»

Bashford upphörde att gå av och an, och då han talade, lät hans röst undergiven.

»Nåja», sade han, »jag klandrar er inte det allra ringaste, Loretta. Och ni har varit mycket upprik-tig. Men Billy har rätt, och ni har orätt. Ni måste gifta er.»

»Med Billy?» frågade hon med dämpad, klanglös röst.

»Ja, med Billy. Det skall jag ställa om. Var bor han? Jag skall söka upp honom.»

»Men jag vill inte gifta mig med Billy!» utbrast hon ängsligt. »Å, Ned, gör det inte!»

»Jo, det skall jag», svarade han strängt. »Ni måste. Och Billy måste. Förstår ni?»

Loretta gömde sitt ansikte mot den stoppade stols-ryggen och brast i våldsam gråt.

Allt vad som Bashford kunde förstå av hennes osammanhängande ord var: »Men jag vill inte skil-jas från Daisy! Jag vill inte skiljas från Daisy!»

Han marscherade bistert av och an och stannade sedan för att höra på henne med nyfiken min.

»Hur skulle jag kunna veta —? Bu-u-u», snyftade Loretta. »Han sa' mig det inte. Ingen annan har någonsin kysst mig. Jag hade ingen aning om att en kyss kunde vara något så förskräckligt, förr-

än... bu-u-u... förr än han skrev till mig. Jag fick inte brevet förr än i morse.»

Hans ansikte klarnade. Det såg ut som om det gått upp ett ljus för honom.

»Är det därför ni gråter?»

»N-nej.»

Hans mod sjönk.

»Vad gråter ni då för?» frågade han i hopplös ton.

»För att ni sa' att jag måste gifta mig med Billy. Och jag vill inte gifta mig med Billy. Jag vill inte skiljas från Daisy. Jag vet inte vad jag vill. Jag önskar att jag vore död.»

Han ryckte upp sig till en sista ansträngning.

»Hör på nu, Loretta, var förståndig. Hur var det med de där kyssarna? Ni har inte talat om allt för mig.»

»Jag... jag vill inte tala om allting för er.»

Hon såg bönfallande på honom under den tystnad som nu uppstod.

»Måste jag?» kved hon slutligen.

»Ja, ni måste», sade han befallande. »Ni måste tala om allt för mig.»

»Nåja, då så... måste jag?»

»Ni måste.»

»Han... jag... vi...» började hon stammande. Sedan brast det ur henne: »Jag lät honom hållas... och han kysste mig.»

»Vidare», befallde Bashford förtvivlat.

»Det är alltsammans», svarade hon.

»Alltsammans?» Hans röst uttryckte den djupaste misstro.

»Alltsammans?» Hennes röst uttryckte en lika djup förvåning.

»Jag menar... hm... var det ingenting värre?» Han hade en överväldigande känsla av tafatthet.

»Värre?» Hon var naivt överraskad. »Som om det kunde vara något värre! Billy sa'...»

»När sa' han det?» frågade Bashford hastigt.

»I brevet som jag fick i morse. Billy sa' att mina... våra... våra kyssar voro förskräckliga, om vi inte blev gifta.»

Allting snurrade rundt för Bashford.

»Vad sa' Billy mera?» frågade han.

»Han sa' att då en flicka lät kyssa sig av en man, gifte hon sig alltid med honom — och att det var förskräckligt om hon inte gjorde det. Det brukades så, sade han, och jag säger att det är ett dåligt, syndigt bruk, och jag tycker inte om det. Jag vet att jag är förskräcklig nu», tillade hon hastigt, »men jag kan inte hjälpa det.»

Bashford tog med frånvarande min fram en cigarrett.

»Har ni något emot att jag röker?» frågade han i det han strök eld på en tändsticka.

Sedan återfick han besinningen.

»Jag ber om ursäkt», utbrast han och kastade bort tändstickan och cigarretten. »Jag vill inte röka. Det var inte alls min mening. Jag menar bara...»

Han böjde sig över Loretta, tog hennes händer i sina, satte sig sedan på stolskarmen och lade varsamt sin arm omkring hennes liv.

»Loretta, jag är ett dumhuvud. Det menar jag.

Och jag menar något mera. Jag vill att ni skall bli min hustru.»

Han väntade oroligt under den paus som nu inträdde.

»Kan ni inte svara?» bad han.

»Det vill jag gärna om, om...»

»Fortsätt. Om?»

»Om jag inte måste gifta mig med Billy.»

»Ni kan inte gifta er med oss båda två», nästan skrek han.

»Och är det inte brukligt... det där... som Billy sa'?»

»Nej, det är inte brukligt. Nå, Loretta, vill ni gifta er med mig?»

»Var inte ond på mig», bad hon blygt.

Han slog armarna om henne och kysste henne.

»Jag önskar att det vore brukligt», sade hon med matt röst midt i omfamningen, »ty då måste jag ju gifta mig med er, Ned... kära Ned... eller hur?»

Han gick till hörnet och tittade uppåt och nedåt tvärgatan, men såg ingenting annat än de oaser av ljus som spredos av gatlyktorna vid tvärgatorna. Sedan gick han tillbaka samma väg han kommit. Han var som en skugga och smög sig ljudlöst och utan onödiga rörelser fram genom halvmörkret. Han var också mycket vaksam som ett vildt djur i jungeln, skarpt och spändt på sin vakt. För att undkomma honom i mörkret som omgav honom måste en annan nödvändigt ha varit ännu mera lik en skugga än han.

Förutom de iakttagelser av förhållandena som han gjorde med sina yttre sinnen hade han också en finare förnimmelse, en k ä n s l a av atmosfären rundt omkring. Han visste att det fanns barn i det hus utanför vilket han stannade ett ögonblick. Men det visste han ej på grund av någon medveten reflexion. Han var ej ens medveten om att han visste det, så dunkel var förnimmelsen. Men om något inträffat som tvingat honom att företa sig något beträffande det där huset, skulle han ha handlat under det antagandet att det fanns barn där. Han var ej medveten om allt vad han visste om omgivningen.

På samma sätt visste han på något sätt att ingen fara hotade i de steg som nalkades från sidogatan. Innan han såg fotgängaren, visste han att det var en försenad vandrare som hade brådt att komma hem. Fotgängaren kom i sikte vid gatmynningen och försvann uppåt gatan. Mannen som gick på vakt lade märke till en ljusglimt som flammade upp i ett fönster i hörnhuset, och då den dog bort visste han att det var en slocknande tändsticka. Det var ett medvetet igenkännande av en vanlig företeelse, och den tanken flög igenom honom: »Han ville veta vad klockan var». I ett annat hus var ett fönster upplyst. Ljuset brann skumt och stilla, och han hade en känsla av att det var ett sjukrum.

Han var särskilt intresserad av ett hus tvärsöver gatan midt i huslängan. Det huset ägnade han sin mesta uppmärksamhet. Vart han än såg och vart han gick, vände hans blickar och hans steg alltid tillbaka till det. Med undantag av ett öppet fönster ovanför porten var det ingenting ovanligt med det huset. Ingen gick ut eller in. Ingenting inträffade. Där funnos inga upplysta fönster, ej heller hade något ljussken dykt upp eller försvunnit i något av fönstren. Och ändå var det det huvudsakliga målet för hans iakttagelser. Han kom tillbaka till det för varje gång han rekognoscerat terrängen.

Trots sin säkra instinkt kände han sig ej lugn. Han hade en stark känsla av sin vanskliga belägenhet. Ehuru icke skrämd av den ensamme vandrarens steg, var han lika upphetsad och känslig och såg möjligheten av att andra iakttagare kunde vara stadda på spaning där i mörkret — intelligenser

lika vaksamma som hans, lika snabba i sina rörelser, sin uppfattning och sin aningsförmåga.

Långt nedåt gatan såg han en skymt av något som rörde sig. Och han visste att det ej var någon försenad hemvandrare, utan en hotelse och en fara. Han visslade två gånger upp till huset tvärs över gatan och gled sedan bort som en skugga till hörnet och om hörnet. Här stannade han och såg sig försiktigt omkring. Lugnad tittade han om hörnet och granskade det föremål som rörde sig och kom närmare. Han hade gissat rätt. Det var en poliskonstapel.

Mannen gick nedåt tvärgatan till nästa hörn, från vars skydd han iakttog det hörn han nyss hade lämnat. Han såg polismannen gå förbi, direkt uppför gatan. Han följde samma riktning som han och såg honom från nästa hörn åter gå förbi; sedan återvände han samma väg han kommit. Han visslade en gång upp till huset på andra sidan gatan, och efter en stund visslade han omigen. Visslingen lät trygg, medan däremot de båda föregående visslingarna hade varit en varning.

Han såg en mörk skepnad avteckna sig på taket av portalen och långsamt klättra utför en pelare. Sedan kom den utför trappstegen, gick igenom den lilla järngrinden och styrde kurs nedåt trottoaren, och nu syntes det att det var en man. Han som gått på vakt höll sig på sin egen sida av gatan och fortsatte till hörnet, där han gick över och slöt sig till den andre. Han var helt liten bredvid den nykomne.

»Hur har det gått för dig, Matt?» frågade han.

Den andre brummade otydligt och gick några steg under tystnad.

»Jag lade allt vantarna på varorna», sade han.

Jim fnittrade i mörkret och väntade på vidare upplysningar. De gingo förbi flera kvarter, och han blev otålig.

»Nå, hur var det med de där sakerna nu?» frågade han. »Vad gjorde du för slags kap?»

»Jag hade för brådt att se efter, men en fet fångst är det. Så mycket kan jag säga dig, Jim, en fet fångst är det. Jag vågar knappt tänka på hur fet den är. Vänta tills vi komma upp i rummet.»

Jim tittade skarpt på honom vid skenet av gaslyktan i nästa hörn och såg att han hade en bister min och att han förde den vänstra armen litet underligt.

»Hur är det med din arm?» frågade han.

»Den lilla rackaren bet mig. Hoppas jag inte får vattuskräck. Det kan man få av människobett också, eller hur?»

»Flög han på dig?» frågade Jim för att leda honom på traven.

Den andre bara brummade.

»Dig måste man då nypa orden ur med tång», utbrast Jim retligt. »Tala om det nu. Det kostar ju ingenting.»

»Jag ströp honom visst», lydde svaret. Sedan tillade han som förklaring: »Han ville inte släppa mig.»

»Du gjorde det fint. Jag hörde inte ett ljud.»

»Jim», sade den andre allvarsamt, »det här är så'nt som man kan komma i galgen för. Jag gjorde

av med honom. Det var nödtvång. Han släppte mig inte. Du och jag måste nu hålla oss undan en tid.»

Jim tillkännagav med en dämpad vissling att han förstod.

»Hörde du mig vissla?» frågade han plötsligt.

»Ja visst. Då var jag redan färdig. Jag var just på väg att ge mig av.»

»Det var en bygel. Men han misstänkte ingenting. Han gick sin väg rakt fram och lunkade bort. Se'n kom jag tillbaka och visslade åt dig. Hur kom det sig att du dröjde så länge sedan?»

»Jag väntade för att bli säker», förklarade Matt. »Jag var väldigt glad då jag hörde dig vissla igen. Det är odrägligt att vänta. Jag satt där bara och tänkte och tänkte ... alla möjliga slags tankar. Det är märkvärdigt så tankarna flyga. Och så var det en förbannad katt som strök omkring huset och pinade mig med sitt jamande.»

»Jaså, det är en fet fångst!» utbrast Jim belåtet och utan sammanhang med vad de nu talade om.

»Jo, det kan du lita på, Jim. Jag är väldigt pigg på att få titta på det omigen.»

De båda männen skyndade omedvetet på sina steg. Men de voro lika försiktiga som förut. Två gånger ändrade de kurs för att undvika polisen, och de övertygade sig först riktigt om att ingen såg dem, innan de döko in i den mörka portgången till ett billigt logihus nere i staden.

Icke förr än de kommo upp till sitt eget rum i översta våningen ströko de eld på en tändsticka. Medan Jim tände en lampa, stängde Matt dörren

och sköt för regeln. Då han vände sig om, såg han att hans kamrat väntade i spänning. Matt smålog för sig själv åt den andres iver.

»De här blindlyktorna ä' mycket bra», sade han i det han tog upp en liten elektrisk ficklampa och undersökte den. »Men vi måste sätta in ett nytt batteri. Den lyser mycket matt. Ett par gånger trodde jag den skulle slockna och låta mig stå där i mörkret. Konstigt inredt hus. Jag hade så när gått vilse. Hans rum låg till vänster, och därför gick jag lite galet.»

»Jag sa' dig ju att det låg till vänster», avbröt Jim.

»Du sa' att det låg till höger», fortfor Matt. »Jag måtte väl veta vad du sa', och här är kartan du ritade upp.»

Han trevade i sin västficka och tog fram ett hopvikt papper. Då han vecklade upp det, böjde Jim sig fram och tittade.

»Jag misstog mig», erkände han.

»Ja, det gjorde du. Och nu fick jag gissa mig fram en stund.»

»Men det gör det samma nu», utbrast Jim. »Låt se vad du har fått.»

»Det gör inte det samma», svarade Matt. »Det är en viktig sak... för mig. Jag har haft hela risken. Jag stack in huvudet i snaran, medan du stod nere på gatan. Gå till dig själv och tala inte så tanklöst. Nåja, nu skall jag visa dig...»

Han dök ner på måfå i sin byxficka och tog upp en handfull små diamanter. Han strödde ut

dem i en gnistrande rännil på det flottiga bordet. Jim svor till.

»Det är ingenting», sade Matt triumferande självbelåtet. »Jag har inte börjat än.»

Från den ena fickan efter den andra fortfor han att plocka upp bytet. Det var många i sämskskinn inlagda diamanter som voro större än dem han först tagit upp. Ur en ficka tog han fram en handfull mycket små slipade stenar.

»Soldamm», anmärkte han i det han lade dem på bordet i en grupp för sig själva.

Jim granskade dem.

»De ä' i alla fall värda ett par dollars var», sade han. »Är det här allt?»

»Är det inte tillräckligt?» frågade den andre stött.

»Jo visst», svarade Jim med oinskränkt gillande. »Bättre än jag väntade. Jag skulle inte ta en cent mindre än tio tusen för hela klabbet.»

»Tio tusen», fnös Matt. »Det är värt dubbelt så mycket, det säger jag, fast jag inte heller förstår mig på juveler. Se på den här baddarn!»

Han petade ut den ur den gnistrande högen och höll den nära lampan med minen hos en kännare som beräknar och bedömer.

»Den är värd tusen, bara den», avgjorde Jim som var raskare i vändningarna.

»Tusen, ja om du sjunger!» svarade Matt föraktfullt. »Den får man inte för tre.»

»Väck mig, jag drömmer!» Jims ögon blixtrade i kapp med juvelerna, och han började sortera ut de större diamanterna och undersöka dem. »Vi ä' rika nu, Matt — vi bli riktiga snobbar.»

»Det tar flera år innan vi bli av med dem», lydde Matts mera praktiska tanke.

»Men tänk så vi ska leva! Ingenting annat att göra än att ge ut pengarna och realisera juvelerna.»

Matts ögon började glittra, ehuru med mörkare glans, allt efter som hans flegmatiska natur vaknade.

»Jag sa' dig ju, att jag inte tordes tänka på hur fet fångsten var», mumlade han med sänkt röst.

»Det är rent av överväldigande!» utbrast den andre mera exalterat.

»Jag hade så när glömt...» sade Matt och dök ner med handen i den inre bröstfickan.

Ett halsband av stora pärlor vecklades ut ur silkespapper och sämskskinn. Jim knappast såg på dem.

»De ä' värda pengar», sade han och tog åter itu med diamanterna.

Det blev tyst. Jim lekte med ädelstenarna, lät dem glida mellan fingrarna, sorterade dem i högar eller bredde ut dem på bordet. Han var en spenslig och mager karl, nervös, retlig, överspänd och blodfattig — en typisk rännstensgrabb med fula, oregelbundna drag och små ögon och ett ansikte och en mun som ständigt uttryckte feberaktig glupskhet, någonting rovdjurslikt och degenererat ända in till märgen.

Matt fingrade ej på diamanterna. Han satt med hakan stödd mot händerna och armbågarna på bordet och tittade slött på den gnistrande grannlåten. Han var i allt raka motsatsen till den andre. Han var ej född i någon stad. Han var grovlemmad och luden, till styrka och utseende påminde han

om en gorilla. För honom existerade ingen osynlig värld. Hans ögon voro stora och sutto vidt åtskills, och de hade ett visst käckt broderligt uttryck. De ingåvo förtroende. Men vid närmare betraktande skulle man ha tyckt att hans ögon voro litet för stora och utstående och sutto en hårsmån för långt åtskills. Det var något överdrivet hos honom, något över det normalas gränser, och hans ansikte var intet exakt uttryck för hans karaktär.

»Hela klabbet är värdt femti tusen», sade Jim plötsligt.

»Hundra tusen», sade Matt.

Det blev åter tyst, och de tego en lång stund, tills Jim sade:

»Vad i helvete gjorde han med allt det där hemma i bostaden? Det skulle jag just vilja veta. Jag skulle snarare ha trott att han förvarade dem i ett skåp nere i butiken.»

Matt hade just sett för sig den strypte mannen sådan han såg ut då han sista gången tittade på honom vid den elektriska lampans matta sken, men han ryckte ej till då den andre förde talet på honom.

»Det kan ingen människa förklara», svarade han. »Han kanske höll på att lura sin kompanjon. Han kanske hade rymt på morgonen, om inte vi hade blandat oss i spelet. Jag tänker det finns precis lika många tjuvar bland hederligt folk som det finns bland tjuvar. Man läser om så'nt där i tidningarna, Jim. Kompanjoner sticka alltid kniven i varandra.»

Det kom ett underligt, nervöst uttryck i den andres

ögon. Matt visade ej att han lagt märke till det, men han sade:

»Vad tänker du på, Jim?»

Jim var litet generad ett ögonblick.

»Ingenting», svarade han. »Jag tänkte bara på hur konstigt det var — med alla de där juvelerna hemma i bostaden. Varför frågar du så?»

»Inte för något. Jag bara undrade.»

Det blev en ny tystnad, då och då avbruten av ett dämpat och nervöst fnitter från Jim. De utbredda ädelstenarna bländade honom. Icke som om han överväldigats av deras skönhet. Han såg ej att de voro vackra i och för sig. Men de framanade för hans lättrörliga fantasi det härliga liv de skulle föra, och alla hans sjuka sinnes och hans späkta kropps önskningar och begär eggades av de lockelser som de föregycklade honom. Av deras bländande strålar byggde han upp underbara orgiebrusande palats, och han var förfärad över vad han byggt. Men så började han småskratta. Allt detta var för omöjligt för att vara verkligt. Men de lågo ju där och flammade på bordet framför honom och hetsade hans begär, och han fnittrade återigen.

»Det är väl bäst att vi räkna dem», sade Matt plötsligt, i det han ryckte sig lös från sina egna visioner. »Håll ögonen på mig, och se efter att det går rätt till, för du och jag ska ju dela ärligt, Jim. Eller hur?»

Det tyckte Jim inte om, och det syntes också i hans ögon, och Matt tyckte ej om vad han såg i sin kompanjons ögon.

»Eller hur?» upprepade Matt nästan hotande.

»Har det inte alltid gått ärligt till mellan oss?» svarade den andre försiktigt, ty svekets röst viskade redan inom honom.

»Det kostar ingenting att vara ärlig under svåra tider», svarade Matt. »Konsten är att vara ärlig då det går bra för en. När man ingenting har, måste man ju vara ärlig. Nu ä' vi rika, och nu ska vi bli affärsmän — hederliga affärsmän. Begriper du?»

»Alldeles min åsikt», sade Jim gillande, men djupt nere i hans hungrande själ tassade — mot hans vilja — lystna och laglösa tankar som fjättrade vilddjur.

Matt gick bort till hyllan bakom fotogenköket. Han tömde en påse med te och en med kryddpeppar. Sedan gick han tillbaka till bordet och hällde ner de små diamanterna, av två olika storlekar, i påsarna. Därpå räknade han de stora ädelstenarna och svepte in dem i deras silkespapper och sämskskinn.

»Hundrafyrtiosju medelstora», räknade han, »tjugu riktigt stora, två baddare och en väldig överdängare... och ett par nävar småttingar och skräp.»

Han såg på Jim.

»Riktigt», lydde svaret.

Han skrev upp resultatet på sitt anteckningsblock och lämnade sin kompanjon en avskrift.

»För kontrollens skull», sade han.

Han återvände till hyllan och tömde en stor sockerpåse. Där lade han ner diamanterna, stora och små, lindade in påsen i en ostindisk silkesnäsduk

och stoppade in dem under sin örngottskudde. Sedan satte han sig på sängkanten och tog av sig skorna.

»Du tror således att de ä' värda hundra tusen?» frågade Jim, i det han såg upp från sin sko som han höll på att snöra upp.

»Säkert», svarade den andre. »Jag såg en gång en flicka på en danslokal i Arizona, som hade några väldiga strålkastare på sig. De va' inte äkta. Om de det hade varit, skulle hon inte ha behövt dansa, sa' hon. Då skulle de ha varit värda minst femtio tusen, och hon hade inte ett dussin inalles.»

»Vem vill väl arbeta för sitt uppehälle?» frågade Jim triumferande. »Knoga med hacka och spade!» tillade han i föraktfull ton. »Om jag trälade som en hund i hela mitt liv och sparade hela min avlöning, skulle jag inte ha hälften så mycket som vi ha fått i kväll.»

»Diska är väl det enda du duger till, och för det kunde du inte få mer än tjugu i månaden och maten. Dina siffror ä' alldeles bort i tok, men i huvudsak har du rätt. Arbeta må den göra som har lust. Jag var cowboy för trettio i månaden, då jag var ung och galen. Nu är jag äldre, och nu har jag ingen lust att valla boskap.»

Han intog sin plats i sängen. Jim släckte ljuset och kröp ner i sängen från motsatta sidan.

»Hur känns det i armen?» frågade Jim vänligt.

En sådan omtanke var något ovanligt, och det tänkte Matt också på och svarade:

»Det är nog ingen fara för vattuskräck. Varför frågar du det?»

Jim kände sig litet skamsen, och han svor i tysthet över den andres sätt att göra obehagliga frågor, men högt svarade han:

»Inte för något, men du tycktes vara så orolig för det i början. Vad ämnar du göra med din andel, Matt?»

»Köpa en boskapsranch i Arizona, slå mig ned där och betala andra för att valla boskapen åt mig. Det finns åtskilliga som jag gärna skulle vilja höra be mig om arbete. Håll käften nu, Jim. Det dröjer litet innan jag köper den där ranchen. Nu vill jag sova.»

Men Jim låg länge vaken, sprittande av nervositet, han vred sig oroligt av och an i sängen, och varje gång han dåsade till blev han klarvaken då han måste vända sig. Diamanterna gnistrade ännu för hans inre syn, och deras eld brände. Trots sin tungrodda natur sov Matt lätt och var på sin vakt i sömnen som ett vildt djur, och varje gång Jim rörde sig, märkte han att den andre också rörde sig så pass mycket att det märktes att hans kropp mottagit ett intryck och var nära att vakna. Ofta visste Jim för resten icke om den andre var vaken eller icke. En gång sade Matt med ett lugn som vittnade om att han var klarvaken: »Sov nu, Jim. Bråka inte med de där juvelerna. De finns nog kvar.» Och just då hade Jim så säkert trott att Matt sov.

Långt fram på morgonen vaknade Matt vid första rörelse Jim gjorde, och sedan vaknade och somnade de om i kapp ända till tolvtiden då de stego upp och började klä sig.

»Jag går ut och skaffar en tidning och litet bröd», sade Matt. »Koka kaffet, du.»

Medan Jim hörde på detta, släppte hans blick omedvetet Matts ansikte och gled bort till kudden under vilken den i silkesnäsduken insvepta påsen låg. Ögonblickligen blev Matts ansikte som ett vildt djurs.

»Hör på, Jim», fräste han. »Håll dig i skinnet bara. Om du skojar mig, får du med mig att göra. Begriper du? Då slukar jag dig i en munsbit, Jim. Det vet du. Jag biter dig rätt om strupen och äter upp dig som en biffstek.»

Blodet strömmade åt huvudet så att hans solbrända hy svartnade, och de morrande läpparna blottade de tobaksbruna tänderna. Jim ryste till och hukade sig ofrivilligt samman. Mannen som han hade för sig var en mördare. Senast i natt hade denne man med det svartnade ansiktet dödat en annan med sina egna händer, och han hade inte sovit sämre för det. Och i sitt eget hjärta kände Jim ett smygande brottsligt medvetande, en tankegång som förtjänade allt vad han hotades med.

Matt gick sin väg, och Jim satt där ännu och darrade i alla lemmar. Men så förvreds hans ansikte av hat, och han slungade tysta svordomar efter honom. Han kom ihåg juvelerna och sprang till sängen, trevade under kudden efter bytet, kramade det med fingrarna för att övertyga sig om att det ännu innehöll diamanterna. Sedan han förvissat sig om att Matt ej tagit dem med sig, tittade han bort till fotogenköket och ryckte till skuld-

medvetet. Han tände det hastigt, fyllde kaffepannan under vattenkranen och satte den på elden.

Kaffet kokade, då Matt kom tillbaka, och medan den senare skar brödet och satte fram en klick smör på bordet, hällde Jim upp kaffet. Icke förr än han slagit sig ned och läppjat litet på kaffet, tog Matt upp morgontidningen ur fickan.

»Vi ha räknat alldeles fel», sade han. »Jag sa' ju att jag inte vågade tänka på hur fet vår fångst var. Se på det här.»

Han pekade på den första sidans rubrik med fetstil:

"Bujanoff drabbad av Nemesis", läste de. **"Mördad i sömnen efter att ha bestulit sin kompanjon."**

»Där ser du!» utbrast Matt. »Han hade stulit från sin kompanjon — stulit som en eländig bandit.»

»Juveler för en halv million saknas», läste Jim högt. Han lade ned tidningen och stirrade på Matt.

»Det var ju det jag sa' dig», sade den senare. »Vad i helvete vet du om juveler? En halv million! Och det mesta jag kunde tänka mig var hundra tusen. Fortsätt och läs slut.»

De läste tyst med huvudena tätt ihop, medan det orörda kaffet fick kallna, och oupphörligt gav den ene eller den andre ifrån sig ett utrop över något överraskande som de läste.

»Jag skulle ha velat se Metzner, då han öppnade skåpet i butiken i morse», sade Jim skadegladt.

»Han gav sig i väg direkt till Bujanoffs bostad», förklarade Matt. »Läs vidare.»

»Han skulle ha rest klockan tio i går kväll med

Sajoda till Söderhavet — ångbåten blev försinkad genom extra frakt...»

»Det var därför vi träffade på honom i sängen», avbröt Matt. »Det var bara en slump — som då man vinner på lotteri.»

»Sajoda seglade klockan sex i morse...»

»Men han kom inte med», sade Matt. »Jag såg att hans väckarklocka var ställd på fem. Då hade han haft god tid... men så kom jag och petade litet på väckarverket. Fortsätt.»

»Adolph Metzner i förtvivlan — det berömda Haythorne-pärlhalsbandet — de utvaldaste pärlor — av kännare värderade till femtio à sjuttio tusen dollars.»

Jim avbröt läsningen och gav ifrån sig en ramsa häpna svordomar: »Tänk' att de där djävla ostronäggen ä' värda så mycket pengar!»

Han slickade sig om munnen och tillade: »Ja, nog va' de stiliga, det är inte tu tal om det.»

»Stora brasilianska ädelstenar», läste han. »Åttio tusen dollars — många dyrbara juveler av klaraste vatten — flera tusen små diamanter värda minst fyrtio tusen.»

»Det är inte så dumt ändå att förstå sig litet på juveler», smålog Matt godmodigt.

»Polisens antaganden», läste Jim. »Tjuvarna måste ha vetat — noga vaktat alla Bujannoffs förehavanden — måste ha fått hum om hans plan och skuggat honom hem till hans bostad, honom och vad han stulit...»

»Fan så klyftigt», utbrast Matt. »På det viset skapas en mans anseende... i tidningarna. Hur

skulle vi kunna veta att han hade stulit från sin kompanjon?»

»Vi ha i alla fall varorna», sade Jim med ett belåtet grin. »Låt oss se på dem igen.»

Han förvissade sig om att dörren var låst och reglad, medan Matt tog fram näsduksbyltet och öppnade det på bordet.

»Tänk vad de ä' stiliga!» utbrast Jim då han fick se pärlorna, och en stund kunde han ej ta sina ögon ifrån dem. »Enligt kännares utsago värda femtio à sjuttio tusen dollars.»

»Kvinnfolk ä' galna i så'nt där», sade Matt. »De göra vad som helst för att få dem — sälja sig, begå mord, göra vad som helst.»

»Alldeles som du och jag.»

»Å, visst inte», svarade matt. »Jag begår mord för dem, men inte för deras egen skull, utan för vad jag kan få för dem. Det är skillnaden. Kvinnorna vilja ha juvelerna för deras egen skull, och jag vill ha juvelerna för de kvinnor och så'nt som jag kan få för dem.»

»Tur att män och kvinnor inte vilja ha detsamma», anmärkte Jim.

»Det är just orsaken till handelns uppkomst», instämde Matt. »Folk vill ha olika saker.»

Fram på eftermiddagen gick Jim ut för att köpa mat. Medan han var ute, tog Matt bort juvelerna från bordet, svepte in dem som förut och stoppade in dem under kudden. Sedan tände han fotogenköket och började koka upp vatten till kaffet. Om några minuter kom Jim tillbaka.

»Högst märkvärdigt», sade han. »Gatorna och

butikerna och människorna ä' alldeles som vanligt. Ingenting förändrat. Och där går jag bland dem allesammans som miljonär. Ingen tittade på mig, ingen anade det.»

Matt brummade vresigt. Han hade inte mycket sinne för kompanjonens lätta fantasiingivelser.

»Fick du filé?» frågade han.

»Ja visst, tumstjock. Den är urstyv. Se på den.»

Han öppnade köttpaketet och lät den andre granska innehållet. Sedan kokade han kaffet och dukade bordet, medan Matt stekte köttet.

»Strö inte på för mycket peppar», förmanade Jim. »Jag är inte van vid din mexikanska matlagning. Du kryddar alltid för starkt.»

Matt brummade hånfullt och fortfor med sin matlagning. Jim hällde upp kaffet, men först tömde han i den kantstötta porslinskoppen ett pulver som han haft i västfickan, inlagt i ett cigarrettpapper. Ett ögonblick vände han därvid sin kompanjon ryggen, men han vågade ej vända sig om och se på honom. Matt lade en tidning på bordet, och på tidningen satte han ned den heta stekpannan. Han skar i tu köttbiten och lade för Jim och sig själv.

»Ät medan det är varmt», rådde han och lät kniv och gaffel föregå med godt exempel.

»Filén är utmärkt», lydde Jims omdöme sedan han sväljt den första tuggan. »Men en sak vill jag säga dig rent ut. Jag ämnar aldrig komma och hälsa på dig på den där ranchen i Arizona, så att det är inte värdt att du bjuder mig.»

»Varför det då?» frågade Matt.

»Jo, för nu är fan lös», lydde svaret. »Jag skulle

aldrig stå ut med den mexikanska matlagningen på din gård. Om jag också skall utstå helvetets eld i livet efter detta, så vill jag då inte ha den i min mage redan här i livet. Förbannade peppar!»

Han smålog, flåsade hårdt för att svalka sin svidande mun, drack litet kaffe och fortfor att äta biff.

»Vad tror du om livet efter detta, Matt?» frågade han om en liten stund, i det han i tysthet undrade varför den andre ännu ej hade rört sitt kaffe.

»Det finns inget liv efter detta», svarade Matt och gjorde en paus med biffen för att ta sin första klunk kaffe. »Varken himmel eller helvete eller nå'nting alls. Allt vad man skall ha, det får man här i livet.»

»Och efteråt?» frågade Jim i sin perversa nyfikenhet, ty han visste att han nu hade framför sig en man som snart skulle dö. »Och efteråt?» upprepade han.

»Har du nån'sin sett en karl som har varit död i fjorton dar?»

Jim skakade på huvudet.

»Men det har jag. Han såg ut som den här biffsteken som du och jag hålla på att äta. Förut var han en tjur som galopperade omkring ute på betesmarkerna. Men nu är det bara kött. Ja, så är det, bara kött. Och det är just vad du och jag och alla människor ska bli — bara kött.»

Matt stjälpte i sig hela kaffekoppen och fyllde den på nytt.

»Är du rädd för att dö?» frågade han.

Jim skakade på huvudet. »Vad behöver man

vara rädd? Jag dör i alla fall inte. Jag ger mig av och se'n lever jag opp igen . . .»

»För att fortsätta med att stjäla och ljuga, hyckla i ett liv till och gå på med det om och omigen i oändlighet?» sade Matt försmädligt.

»Jag kanske bättrar mig», invände Jim förhoppningsfullt. »Det kanske inte blir nödvändigt att stjäla i livet efter detta.»

Han tystnade plötsligt och stirrade rätt framför sig med ett förfärat uttryck i sitt ansikte.

»Vad står på?» frågade Matt.

»Ingenting. Jag undrade bara —» Jim återtog med en ansträngning herraväldet över sig själv — »över det där att dö, det var alltsammans.»

Men han kunde ej skaka av sig den skräck som kommit över honom. Det var som om något osynligt hemskt hade dragit förbi honom och bredt sin sällsamma skugga över honom. Han greps av onda aningar. Det skulle visst hända någonting ohyggligt. Det låg olycka i luften. Han stirrade stelt över bordet på den andre. Han kunde inte förstå. Hade han kanske tagit fel och förgiftat sig själv? Nej, Matt hade den kantstötta koppen, och han hade alldeles säkert slagit giftet i den kantstötta koppen.

Alltsammans var hans egen inbillning, tänkte han sedan. Den hade spelat honom spratt förr. Så dum han var! Naturligtvis var det så. Naturligtvis skulle någonting hända, men det var Matt det skulle drabba. Hade inte Matt druckit ur hela kaffekoppen?

Jim lyste upp, åt upp sin biff och doppade bröd i såsen då köttet var uppätet.

»Då jag var pojke...» började han, men tystnade plötsligt.

Återigen drog det osynliga hemska förbi honom, och hela hans varelse skälvde av en aning om hotande olycka. Han kände att någon fientlig makt ryckte och slet invärtes i honom, och det var som om varenda muskel i hans kropp försatts i dallring. Han lutade sig tillbaka och föll lika plötsligt framstupa med armbågarna på bordet. Det gick en frossa genom alla hans lemmar. Det var som lövens första darrning innan blåsten kommer. Han bet ihop tänderna. Det kom igen, en krampaktig spänning i musklerna. Han blev förfärad över upproret i sitt inre. Hans muskler erkände ej längre hans herravälde över dem. Åter spändes de spasmodiskt, trots hans motstånd, ty han ville ej att de skulle spännas. Det var en invärtes revolution, det var anarki, och vanmaktens fasa steg upp inom honom, då han kände sig så hårdt kramad och pinad av sitt eget kött att den ena rysningen efter den andra gick över hans ryggrad och svetten trängde ut på hans panna. Han såg sig omkring i rummet, och alla dess detaljer framkallade en underlig förnimmelse av igenkännande. Det var som om han nyss kommit tillbaka från en lång resa. Han såg över bordet på sin kompanjon. Matt iakttog honom och smålog. Ett uttryck av fasa spred sig över Jims ansikte.

»Herre Gud, Matt!» skrek han. »Du har väl inte förgiftat mig?»

Matt smålog och fortfor att iaktta honom. Under den kramp som nu grep Jim behöll han sitt

medvetande. Hans muskler spändes, skälvde och knöto sig och vållade honom vilda plågor. Och midt upp i allt detta såg han att Matt bar sig besynnerligt åt. Han gick samma väg. Leendet hade försvunnit från hans ansikte, och det hade ett spänt uttryck som om han lyssnade till någon inre röst och försökte gissa sig till vad den sade. Matt steg upp och gick tvärsöver rummet och tillbaka igen; sedan satte han sig.

»Det här har du gjort, Jim», sade han lugnt.

»Men jag trodde inte att du skulle försöka komma åt mig», svarade Jim förebrående.

»Ja, jag har givit dig vad du behöver», sade Matt med sammanbitna tänder och skälvande lemmar. »Vad har du givit mig?»

»Stryknin.»

»Det samma som jag gav dig», svarade Matt. »Det är en helvetes pina, inte sant?»

»Du ljuger, Matt», sade Jim i bönfallande ton. »Inte har du förgiftat mig, säg?»

»Det har jag visst det, Jim, och jag har inte alls givit dig för stark dosis. Jag brässade in det så fint som helst i din halva av biffsteken. — Stopp! Vart skall du ta vägen?»

Jim hade rusat bort till dörren och sköt ifrån reglarna. Matt sprang emellan och knuffade undan honom.

»Apoteket», flämtade Jim. »Apoteket.»

»Nej, låt bli. Du stannar här. Här duger inte att ränna ut på gatan och ställa till gifttragedier där — medan alla juvelerna ligga här under kudden. Begriper du? Även om du inte dog, skulle du

vara i polisens händer och vara tvungen att ge en massa förklaringar. Kräkmedel är det bästa vid förgiftning. Jag är lika illa däran som du, och jag skall ta mig ett kräkmedel. Något annat skulle de i alla fall inte ge dig på apoteket.»

Han knuffade Jim tillbaka till midten av rummet och sköt för reglarna igen. Då han gick tvärsöver golvet till kökshyllan, strök han sig över pannan och slängde bort svettdropparna. De smattrade hörbart mot golvet. Jim åsåg ångestfullt hur Matt tog senapsburken och en kopp och sprang till vattenledningen. Han rörde ihop en kopp senap och vatten och drack ur den. Jim hade följt efter honom och sträckte ut sina darrande händer efter den tomma koppen. Åter knuffade Matt undan honom. Medan han blandade till ännu en kopp åt sig, sade han:

»Tror du jag har nog av en kopp? Du kan vänta tills jag har slutat.»

Jim ämnade vackla bort till dörren, men Matt hejdade honom.

»Om du rör vid den där dörren, vrider jag nacken av dig. Begriper du? Du får ta in, då jag har slutat. Och om det räddar dig, vrider jag nacken av dig i alla fall. Du kan inte komma undan på något sätt. Jag har ju sagt dig många gånger vad du skulle få, om du försökte skada mig.»

»Men du har ju också skadat mig», fick Jim fram med ansträngning.

Matt höll på att dricka ur den andra koppen och svarade icke. Svetten hade runnit ner i ögonen på Jim, och han kunde knappt famla sig fram till bordet, där han tog sig en kopp. Men Matt blan-

dade till en tredje kopp och knuffade bort honom som förut.

»Jag har ju sagt till dig att vänta tills jag har slutat», brummade Matt. »Ur vägen!»

Jim höll sin skälvande kropp uppe genom att haka sig fast vid vattenledningen, medan han kastade längtansfulla blickar på den gulaktiga vätska som betydde liv. Endast viljekraften hjälpte honom att stå upprätt och hålla sig fast vid vasken. Annars skulle han ha vikt sig dubbel och ramlat till golvet. Matt drack ur den tredje koppen och lyckades med svårighet komma fram till en stol och slå sig ned. Hans första krampanfall höll på att gå över. De spasmodiska ryckningarna dogo bort. Han tillskrev senapen och vattnet denna goda verkan. Han var i alla händelser räddad. Han torkade bort svetten ur ansiktet, och då plågorna släppte ville han tillfredsställa sin nyfikenhet. Han tittade på kamraten.

Krampen hade ryckt senapsburken ur Jims händer så att innehållet spilldes ut på golvet. Han lutade sig ner för att sopa upp senap i koppen, men nästa krampanfall vek honom dubbel på golvet. Matt smålog.

»Gå på du», uppmuntrade han. »Det är rätta boten. Det har hjälpt mig.»

Jim hörde honom och vände mot honom ett förvridet ansikte med lidande och bönfallande uttryck. Nu kom anfall på anfall, och han låg där i konvulsioner och rullade av och an på golvet så att hans ansikte och hår blev gult av senap.

Matt skrattade hest vid denna syn, men skrattet

bröts av på midten. Det gick en skälvning genom hans kropp. Ett nytt krampanfall började. Han reste sig och vacklade till vasken där han med pekfingret förgäves ansträngde sig att understödja kräkmedlets verkan. Till sist krängde han sig fast vid vasken så som Jim hade gjort, full av fasa och motvilja för att ramla i golvet.

Den andres anfall hade gått över, och han satte sig upp, matt och yr, för svag att resa sig, med drypande panna och läpparna fläckiga av fradga, som var gul av senapen han rullat sig i. Han gned sig i ögonen med knogarna, och stönande ljud trängde upp ur hans strupe.

»Vad fnyser du efter?» frågade Matt midt i dödskampen. »Du har inget annat att göra än att dö. Och när du dör, så är du död...»

»Jag... fnyser inte... det är senapen... som sticker... mig i ögonen», flämtade Jim mödosamt.

Det var hans sista lyckade försök att tala. Sedan babblade han osammanhängande och fäktade i luften med skälvande armar tills ett nytt anfall sträckte ut honom på golvet.

Matt vacklade tillbaka till stolen, vek sig dubbel på den med armarna slagna om knäna och kämpade med sin kropp som gick upplösningen till mötes. Han var iskall och matt, då krampen släppte. Han tittade för att se efter hur det var med den andre och såg honom ligga orörlig.

Han försökte tala för sig själv, vara kvick, skratta sitt sista bittra skratt åt livet, men hans läppar frambringade endast osammanhängande ljud. Han kom på den tanken att kräkmedlet hade visat sig

vanmäktigt, och att det inte fanns någon annan utväg än att gå till apoteket. Han tittade mot dörren och reste sig med svårighet. Endast genom att hugga tag i stolen kunde han rädda sig från att falla. Ett nytt krampanfall hade börjat. Och midt under spasmerna, medan hans lemmar ryckte och knyckte åt alla håll och slingrade sig i knutar, hakade han sig fast vid stolen och sköt den framför sig över golvet. Hans allra sista viljekraft höll på att slockna då han kom fram till dörren. Han vred om nyckeln och sköt tillbaka en regel. Han famlade efter den andra, men kunde ej få tag i den. Så sjönk han med hela sin tyngd mot dörren och gled sakta ner på golvet.

GUD SKAPADE MÄNNISKAN TILL SIN AVBILD.

Hon mötte honom i dörren.

»Jag trodde inte du skulle komma så snart.»

»Klockan är halv nio.» Han såg på sitt ur. »Tåget går 9 och 12.»

Han föreföll mycket lugn, tills han såg hennes läppar skälva i det hon hastigt vände sig bort och gick före.

»Det blir nog bra, lilla vän», sade han tröstande. »Doktor Bodineau är rätte mannen. Han räddar honom nog, skall du få se.»

De kommo in i vardagsrummet. Han såg sig oroligt sökande omkring och vände sig sedan till henne.

»Var är Al?»

Hon svarade ej, utan gick, lydande en plötslig impuls, fram till honom och stod där orörlig. Hon var en spenslig, mörkögd kvinna, i vars ansikte livets uppslitande strider satt sina spår. Men de tärda dragen och den förskrämda blicken i ögonen hade icke allenast framkallats av bekymmer. Han visste nog vad som framkallat dem, då han såg på henne, och det visste hon också, då hon såg sig i spegeln.

»Det hjälper inte, Mary», sade han. Han lade sin hand på hennes axel. »Vi ha försökt allting. Det är en eländig utväg, det vet jag nog, men vad

kunna vi annat göra? Du har misslyckats. Doktor Bodineau är det enda vi ha kvar.»

»Om jag hade någon annan möjlighet...» började hon tveksamt.

»Det där ha vi ju diskuterat ända till leda», sade han strävt. »Nu måste du morska upp dig. Du vet vilka slutsatser vi stannade vid. Du vet att du inte har den svagaste skymt till annan möjlighet.»

Hon skakade på huvudet. »Jag vet det. Men det är förfärligt att tänka sig att han skall utkämpa sin kamp ensam.»

»Han blir inte ensam. Doktor Bodineau finns ju. Och för resten är det ett härligt ställe.»

Hon teg.

»Det är det enda», sade han.

»Det är det enda», upprepade hon mekaniskt.

Han såg på sitt ur. »Var är Al?»

»Jag skall skicka hit honom.»

Då dörren stängts efter henne, gick han över till fönstret och tittade ut, trummade tankspridt med knogarna på rutan.

»God dag.»

Han vände sig om och besvarade hälsningen från mannen som nyss kommit in. Denne gick dröjande bort till fönstret, men stannade obeslutsamt på halva vägen.

»Jag har ändrat mig, George», sade han hastigt och nervöst. »Jag reser inte.»

Han ryckte i sin rockärm, trampade litet på en fläck, slog ned ögonen och lyfte med en kraftig viljeansträngning upp dem igen för att se på den andre.

George betraktade honom tyst med vidgade näsborrar, och hans magra fingrar krökte sig omedvetet som örnens klor omkring sitt byte.

De båda männen voro mycket lika varandra till växt och anletsdrag, men trots den starka likheten var det stor skillnad mellan dem. De hade samma svarta ögon, men mannen vid fönstret såg skarpt och rätt framför sig, medan han som stod mitt i rummet hade en beslöjad och förstulen blick. Han kunde ej möta den andres ögon, fastän han oupphörligt och förgäves kämpade med sig själv för att göra det. De höga kindknotorna med sina fördjupningar inunder voro de samma, men huden över fördjupningarna tycktes vara annorlunda. De tunna läpparna voro modellerade på samma sätt, men Georges varo fasta och muskulösa, medan Als voro mjuka och slappa — läpparna hos en asket som blivit en njutningsmänniska. Och munvinklarna krökte sig nedåt. Hans hull tydde på anlag för fetma, i synnerhet på örnnäsan som en gång måste ha varit lik den andres, fastän den förlorat den allvarliga skärpa som den andres ännu hade kvar.

Al kämpade för att hålla sig rak, där han stod midt på golvet. Tystnaden generade honom. Han hade en känsla av att han skulle börja vackla fram och tillbaka. Han fuktade sina läppar med tungan.

»Jag ämnar stanna», sade han med förtvivlans mod.

Han slog ned ögonen och ryckte åter i sin rockärm.

»Och du är bara tjugusex år», sade George slutligen. »Du stackars svaga gubbe.»

»Var inte så säker på det», svarade Al litet trotsigt.

»Kommer du ihåg när vi summo halvannan mil över kanalen?»

»Nå, än sedan?» Als ansikte började få ett surmulet uttryck.

»Och kommer du ihåg då vi boxades i ladan efter skoltimmen?»

»Jag tog emot allt stryk du gav mig.»

»Tog emot!» George höjde rösten ett ögonblick. »Du stukade mig fyra eftermiddagar av fem. Du var dubbelt så stark som jag — tre gånger så stark. Och nu skulle jag vara rädd att slå till dig med en soffkudde; du skulle krympa ihop som ett fjolårslöv. Du skulle dö, du stackars eländiga gubbe.»

»Du behöver inte skälla på mig för att jag har åtrat mig», protesterade den andre i litet jämmerlig ton.

Hans hustru kom in, och han såg vädjande på henne, men mannen vid fönstret gick plötsligt fram till honom och utbrast:

»Du vet inte den ena minuten vad du ämnar göra den andra! Du har ingen karaktär, du ryggradslösa, krälande mask!»

»Du kan inte få mig ond.» Al smålog illistigt och tittade triumferande på sin hustru. »Du kan inte få mig ond», upprepade han som om han riktigt njutit av den tanken. »Jag vet vad du syftar på. Men det är min mage, säger jag dig. Jag rår inte för

det. Vid Gud, jag rår inte för det. Är det inte magen det kommer ifrån, Mary?»

Hon såg på George och talade lugnt, men hon gömde sin darrande hand i klänningens veck.

»Är det inte dags?» frågade hon dämpat.

Hennes man vände sig häftigt emot henne. »Jag ämnar inte resa!» utropade han. »Det är just vad jag har sagt honom nu. Och jag säger er ännu en gång, båda två, att jag reser inte. Ni kan inte tvinga mig.»

»Men käre Al, du sa' ju...» började hon.

»Fäst dig inte vid vad jag sa'!» utbrast han. »Jag har nu sagt något annat, och det ha ni hört, och det är avgörande.»

Han gick över rummet och kastade sig häftigt ned i en vilstol. Men den andre var genast över honom. De klolika fingrarna grepo honom i axlarna, ryckte upp honom och höllo honom fast.

»Du har kommit till yttersta gränsen, Al, och det vill jag du skall förstå. Jag har försökt att behandla dig som... som min bror men hädanefter skall jag behandla dig som vad du är. Förstår du?»

Vreden i hans röst var kall. Elden i hans ögon var kall. Men gjorde långt kraftigare verkan än det häftigaste utbrott, och Al vred sig under den och under den hårda handens tag som kom hans axelmuskler att göra ondt.

»Det är bara genom mig som du har tak över huvudet och något att äta. Din plats? Vilken annan som helst skulle ha blivit körd på dörren för ett år sedan — för två år sedan. Jag har behållit dig kvar. Din lön har varit en almosa. Den har

jag betalat ut. Mary... hennes toaletter... den där klänningen som hon har på sig är omsydd... hon går i sina systrars och min hustrus avlagda kläder. Almosor — du förstår? Edra barn — de gå i mina barns avlagda kläder... i mina grannars barns... de tro att kläderna ha skänkts till något barnhem. Och det är ett barnhem... eller kommer snart att bli det.»

Han gav varje mening eftertryck genom att omedvetet göra greppet om halsen hårdare. Al vred sig av smärta. Svetten brast ut i hans panna.

»Hör nu noga på mig», fortfor hans bror. »Om tre minuter skall du säga att du följer med mig. Om du inte gör det, ska Mary och barnen tas ifrån dig... i dag. Du behöver aldrig mer komma till kontoret. Det här huset skall vara stängt för dig. Och om ett halvt år skall jag ha den glädjen att begrava dig. Du har tre minuters betänketid.»

Al gjorde en rörelse som om han höll på att kvävas och lyfte upp sina slappa fingrar till den kramande handen.

»Mitt hjärta... släpp mig... du dödar mig», flämtade han.

Handen slängde honom med kraft ner i vilstolen och släppte honom.

Klockan på kaminhyllan pickade hårdt. George såg på den och på Mary. Hon stödde sig mot bordet ur stånd att dölja hur hon skalv. Han fick en obehaglig känsla av att hans brors fingrar vidrörde hans hand. Alldeles omedvetet torkade han av handens baksida mot rocken. Klockan pickade i tyst-

naden. George tyckte att hela rummet skakade av dess röst. Han hörde ännu vad han själv hade sagt.

»Jag reser», kom det från vilstolen.

Det var en svag och bruten röst, och det var en svag och bruten man som reste sig med möda ur vilstolen. Han gick mot dörren.

»Vart går du?» frågade George.

»Kappsäcken», lydde svaret. »Mary får skicka kofferten efter. Jag kommer igen om en minut.»

Dörren stängdes efter honom. Ett ögonblick därefter öppnade George den, gripen av en plötslig misstanke. Han tittade in. Hans bror stod vid skänken med en flaska i den ena handen och i den andra ett whiskyglas som han tömde.

Över glaset såg Al att han var observerad. Det gjorde honom utom sig. Han försökte hastigt fylla på glaset igen och föra det till munnen, men glas och flaska slungades i golvet så att de gingo i kras. Han fräste. Det lät som om ett vilddjur morrat. Men greppet om hans axel kuvade och skrämde honom. Han släpades mot dörren.

»Kappsäcken», flämtade han. »Den är där... där inne. Låt mig gå efter den.»

»Var är nyckeln?» frågade brodern, då han hade hämtat den.

»Den är inte låst.»

I nästa ögonblick var kappsäcken öppnad, och Georges hand trevade bland innehållet. I det ena facket hittade den en whiskybutelj och i det andra en mindre flaska. Han tryckte till låset.

»Kom», sade han. »Om vi inte komma med nästa spårvagn, går tåget ifrån oss.»

Han gick ut i förstugan, och Al blev ensam med sin hustru. Det var som en begravning tyckte George där han stod och väntade.

Hans brors överrock fastnade på farstudörrens vred, och det dröjde så länge innan den lossades att Marys första snyftning trängde till deras öron. George gick utför trappstegen med hårdt hoppräs-sade läppar. I ena handen bar han kappsäcken. Med den andra höll han sin brors arm.

Då de nalkades hörnet, hörde han spårvagnen ett kvarter längre bort och skyndade på brodern. Al andades häftigt. Han släpade fötterna efter sig och gjorde motstånd.

»Du är en djävul till bror», flämtade han.

Till svar fick han ett brutalt ryck i armen. Det påminde honom om hans barndom, då han släpades bort av någon vredgad anhörig. Och som ett barn måste han hjälpas upp i spårvagnen. Han sjönk ned på en bänk, flämtande, svettande, utmattad av ansträngningen. Han följde Georges ögon, då denne fixerade honom från topp till tå.

»Det är du som är en djävul till bror», sade George, då han slutat sin granskning.

Al blev tårögd.

»Det är min mage», sade han i klagande ton.

»Inte underligt», blev svaret. »Den är utbränd som kratern i en vulkan. Men glödhettan är själv-förvållad.»

Sedan sade de ingenting mera. Då de kommo till platsen där de skulle byta vagn, ryckte George

till och vaknade ur sin tankspriddhet. Han smålog. Med stel blick, som ej sett de förbiglidande husen, hade han varit försjunken i medlidande med sig själv. Han hjälpte sin bror ur vagnen och tittade uppåt sidogatan. Spårvagnen som de skulle ta var ännu icke i sikte.

Al fick ögonen på utskänkningsstället i hörnet på andra sidan gatan. Han blev genast orolig. Hans händer började skälva, och han kastade en hungrig blick tvärsöver gatan till dörren, som just nu gick upp och släppte in en lycklig kund. I samma ögonblick såg han den vitjackade barmästaren mot en bakgrund av blixtrande glas. Alldeles omedvetet satte han sig i rörelse för att gå över gatan.

»Stopp.» Georges hand grep honom i axeln.

»Jag vill ha whisky.»

»Det har du redan fått.»

»Det var för flera timmar sedan. Seså, George, låt mig få litet. Det är den sista dagen. Stäng inte igen för mig förr än vi komma dit. Gud skall veta att det inte är långt dit.»

George kastade en förtvivlad blick uppåt gatan. Spårvagnen syntes.

»Du hinner inte få ett glas», sade han.

»Jag vill inte ha något glas, jag vill ha en butelj.» Als röst blev inställsam. »Seså, George, det är den sista, den allra sista.»

»Nej.» Avslaget var så bestämt som Georges tunna läppar kunde göra det.

Al såg på den annalkande vagnen. Plötsligt satte han sig på trottoarkanten.

»Vad är det?» frågade brodern litet orolig.

»Ingenting. Jag vill ha whisky. Det är min mage.»

»Seså, stig upp.»

George sträckte ut handen, men det var för sent, ty hans bror låg redan raklång på trottoaren, liknöjd för smutsen och de förbigående nyfikna blickar. Spårvagnen ringde vid gatukorsningen utanför nästa kvarter.

»Vi komma inte med», sade Al med ett skadegladt leende där han låg, »och det är ditt fel.»

George knöt hårdt sina händer.

»Å, jag skulle kunna slå dig!»

»Och försumma spårvagnen», ljöd det triumferande svaret från trottoaren.

George såg på spårvagnen. Den var nu på ett halvt kvarters avstånd. Han såg på sitt ur. Han funderade en sekund till.

»Nåja, jag skall gå efter whisky», sade han. »Men du måste med på den där vagnen. Om du låter den gå förbi utan dig, slår jag sönder buteljen i skallen på dig.»

Han rusade över gatan och in på utskänkningsstället. Spårvagnen rullade fram till anhalten och stannade. Inga passagerare skulle stiga av. Al släpade sig uppför trappsteget och slog sig ned. Han smålog då konduktören ringde och vagnen satte sig i rörelse. Utskänkningsställets svängdörr gick upp. George kom springande efter vagnen med kappsäcken och en whiskybutelj i handen. Konduktören väntade med handen på ringapparaten för att se om det skulle bli nödvändigt att stanna. Det blev det icke. George svingade sig lätt upp, satte sig bredvid brodern och räckte honom buteljen.

»Du kunde ha tagit en liter», sade Al förebrående. Han drog ur korken med korkskruven på sin pennkniv och lyfte upp buteljen.

»Jag är sjuk ... magen», förklarade han i urskuldande ton för passageraren som satt bredvid honom.

På tåget sutto de i en rökkupé. George ansåg att det var nödvändigt. Och sedan de lyckats komma med tåget, kände han sig mera vek om hjärtat. Han var vänligare stämd mot brodern och anklagade sig själv för onödig stränghet. Han försökte godtgöra genom att tala om modern, systrarna och små familjeangelägenheter. Men Al var tjurig och ägnade sig åt buteljen. Hans mun blev allt slappare och slappare, påsarna under ögonen tycktes svälla och alla hans ansiktsmuskler slakna.

»Det är magen», sade han en gång, då han druckit ur buteljen och slängt in den under bänken, men den stränga min som broderns ansikte hastigt antog uppmuntrade ej till ytterligare förklaringar.

Åkdonet som mötte dem vid stationen var värdigt och elegant som det anstår ett privat ekipage. George iakttog allt vad som var karaktäristiskt för den anstalt dit de voro på väg, men hans farhågor minskades i varje minut. Då de körde in genom den breda porten och rullade uppför den vidsträckta gården, var han övertygad om att brodern ej skulle ta anstöt av ställets prägel av »inrättning». Det var mera likt ett sommarhotell eller, rättare sagt, en lantlig klubblokal. Och där de ilade fram i det vårliga solskenet med fågelsången i sina öron och

blomdoften i näsborrarna, suckade George efter en veckas vila på ett sådant ställe, och han såg för sig den långa torra sommaren i staden och på kontoret. Han hade ej råd att ställa det bra både för sin bror och för sig själv.

»Låt oss ta en promenad i parken», föreslog han, sedan de träffat doktor Bodineau och inspekterat Als rum. »Vagnen går till stationen om en halvtimme, så att vi ha god tid.»

»Här är vackert», sade han ett ögonblick därefter. Han trampade på sammetslent gräs, träden välvde sig över hans huvud och han stod översållad av solglimtar. »Jag önskar att jag kunde stanna här en månad.»

»Jag skall byta plats med dig», sade Al hastigt.

George skrattade, men han kände sig allt utom trygg.

»Se på den där eken!» utbrast han. »Och den där hackspetten! Är han inte vacker?»

»Jag tycker inte om det här», hörde han sin bror mumla.

George knep ihop läpparna och beredde sig till strid, men han sade:

»Jag skall skicka iväg Mary och barnen upp till bergstrakterna. Hon behöver det, och det göra de också. Och då du blir bra igen, skall jag låta dig fara efter dem. Då kan du tillbringa dina sommarferier där, innan du kommer tillbaka till kontoret.»

»Jag ämnar inte stanna i den här förbannade hålan, du må säga vad du vill», tillkännagav Al plötsligt.

»Jo, det skall du, och du skall få igen din hälsa och styrka, så att Mary, då hon får se dig, blir röd om kinden som förr.»

»Jag följer med dig hem igen.» Als röst var bestämd. »Jag far tillbaka med samma tåg. Nu är det väl dags för oss att ge oss av.»

»Jag har inte berättat för dig alla mina planer», försökte George att fortsätta, men Al avbröt honom:

»Du kan så gärna tiga med det där. Jag vill inte höra på ditt hala pladder. Du behandlar mig som ett barn. Jag är inte något barn. Jag vet vad jag vill, och jag skall visa er att jag kan driva min vilja igenom. Du behöver inte säga någonting. Jag frågar inte ett dyft efter vad du säger.»

Det var en olycksbådande glans i hans ögon, och brodern tyckte att han mest liknade en råtta som jagats in i ett hörn och förtvivlat beredde sig att försvara sig. Då George nu såg på honom, mindes han deras barndom, och det gick upp för honom, att Al åter hade gripits av samma tjurskalliga trots varmed han som barn stått emot alla försök att påverka honom i godo eller ondo.

George uppgav hoppet. Han hade förlorat. Det här var ingen mänsklig varelse. Den sista glimten av bättre mänskliga instinkter hade slocknat. Det var ett djur, trögt och slött, omöjligt att få ur fläcken — bara ett livets råämne, stridslystet, trotsigt och olydigt. Och medan han betraktade brodern kände han att djuret vaknade även inom honom själv. Han märkte plötsligt att hans fingrar

spände och krökte sig som en lönnmördares, och han kände ett begär att döda. Och hans förstånd svek honom till sist och rådde honom att döda, det var det enda han hade att göra.

Han ryckte till då en tjänare ropade till honom mellan trädstammarna att vagnen väntade. Han svarade. Sedan såg han rätt framför sig och varse blev brodern. Han hade glömt att han var hans bror. Han hade för ett ögonblick sedan endast varit ett dödt ting. Han började tala och därunder blev allt klart för honom. Hans förstånd hade ej svikit. Djuret inom honom hade endast visat hans förstånd vägen.

»Du gör ingen nytta här i världen, Al», sade han. »Det vet du. Du har gjort Marys liv till ett helvete. Du är en förbannelse för dina barn. Och för oss andra har du inte precis gjort livet till något paradis.»

»Det tjänar till ingenting, vad du pratar», avbröt Al. »Jag ämnar inte stanna här.»

»Det var just det jag tänkte säga», fortfor George. »Du behöver inte stanna här.» (Als ansikte lyste upp, och han gjorde ofrivilligt en rörelse som för att gå bort till vagnen.) »Å andra sidan är det inte nödvändigt att du far hem med mig. Det finns en annan utväg.»

George dök ner med handen i ländfickan och tog upp en revolver. Han höll den riktad mot Al, i det han samtidigt gjorde en rörelse med huvudet åt ett snår i närheten.

»Det går inte att bluffa med mig», fnös Al.

»Det är ingen bluff. Se på mig, Al. Jag menar det. Och om du inte gör det själv, måste jag göra det i ditt ställe.»

De sågo på varandra och revolvern behöll sin riktning. Al kämpade emot ett ögonblick, men så blixtrade det till i hans ögon. Han ryckte hastigt till sig revolvern.

»Å, min Gud! Jag skall göra det», sade han. »Jag skall visa er vad jag går för.»

George kände sig plötsligt knäsvag. Han vände sig bort. Han såg ej brodern gå in i snåret, men han hörde hans kropp tränga sig fram mellan löv och grenar.

»Farväl, Al», ropade han.

»Farväl», kom det från snåret.

George kände kallsvetten på sin panna. Han började torka sig i ansiktet med näsduken. Han hörde som från långt avstånd tjänarens röst åter ropa till honom att vagnen väntade. Hackspetten svingade sig ut mellan solglimtarna och slog sig ned på en trädstam ett stycke längre bort. För George var alltsammans som en dröm, men ändå kände han det som höjden av rättvisa. Det var det rätta. Det var det enda möjliga.

Hela hans kropp ryckte till krampaktigt, som om skottet brunnit av. Det var Als röst tätt bakom honom.

»Här är din revolver», sade Al. »Jag stannar.»

Tjänaren syntes mellan träden, han nalkades hastigt och ropade ivrigt. George stoppade vapnet i fickan och grep bägge sin brors händer.

»Gud välsigne dig, gosse», mumlade han, »och — med en sista andhämtning — »lycka till!»

»Jag kommer», ropade han till tjänaren, och så gjorde han helt om och sprang mellan träden bort till vagnen.

BARA EN KINES.

"Korallen tilltar, palmen växer, men människan krymper ihop."

Tahitiskt ordspråk.

Ah Cho förstod icke franska. Han satt i den fullpackade domstolssalen, mycket trött och uttråkad, och hörde på den ström av smattrande franska som än den ene än den andre ämbetsmannen gav ifrån sig. För Ah Cho var det bara munväder, och han förvånade sig över fransmännens dumhet och över att det tog så lång tid att upptäcka Chung Gas mördare, ja, att de inte alls kunde få honom fast. Plantagets fem hundra kulis visste att Ah San hade begått mordet, men ändå var Ah San ej ens arresterad. Det var visserligen sant att alla kulis i hemlighet kommit överens om att inte vittna mot varandra, men det hela var ju så enkelt, fransmännen borde ha kunnat upptäcka att Ah San var mannen. De voro mycket dumma, de där fransmännen.

Ah Cho hade ej gjort något som han behövde vara rädd för. Han hade ej haft något att göra med mordet. Han hade visserligen varit närvarande, och Schemmer, plantagets överuppsyningsman, hade rusat in i barackerna omedelbart där-

efter och ertappat honom där tillsammans med fyra fem andra, men... vad var det vidare med det? Chung Ga hade endast fått två knivstyng. Det var ju tydligt att fem eller sex män inte kunde åstadkomma bara två sår. På sin höjd kunde man säga, att om en man blott gjort ett enda hugg, var det två som hade gjort det.

Så resonerade alltså Ah Cho då han, jämte sina fyra kamrater, hade ljugit och bondnekat och gjort rätten vimmelkantig med sina uppgifter rörande vad som försiggått. De hade hört den mördades skrik, och liksom Schemmer hade de rusat till mordplatsen. De hade kommit dit före Schemmer, det var alltsammans. Schemmer hade visserligen intygat att han, lockad av trätans oväsen då han råkat gå förbi, hade stått utanför i minst fem minuter; då han kom in, fann han fångarna redan där inne, och de hade ej kommit in nyss förut, ty han hade stått vid den ena dörren till barackerna. Än sedan? Ah Cho och hans fyra medfångar hade vittnat att Schemmer misstagit sig. Till sist skulle de bli frigivna. Det voro alla säkra på. Fem människor kunde ej bli halshuggna för två knivhugg. Dessutom hade ingen av de främmande djävlarna åsett mordet. Men de där fransmännen voro så dumma. I Kina, det visste Ah Cho mycket väl, skulle domstolen döma dem allesammans till tortyr och få veta sanningen. Det var mycket lätt att få fram sanningen genom tortyr. Men de där fransmännen använde ej tortyr — de dumhuvudena! Därför skulle de aldrig få veta vem som dödat Chung Ga.

Men Ah Cho förstod ej allt. Det engelska bolag som ägde plantaget hade med stora kostnader importerat de fem hundra kulis till Tahiti. Aktieägarna ropade på utdelning, och bolaget hade ej betalat ut någon sådan, därför ville bolaget ej att dess dyrt värvade arbetare skulle börja sticka ihjäl varandra. Och fransmännen voro ju så angelägna att inpränta hos kinamännen den franska lagens goda och förträffliga egenskaper. Ingenting gick upp mot att statuera ett exempel då och då, och dessutom, vad var Nya Caledonien till för nytta om man inte skulle få skicka dit människor att framsläpa sina dagar i elände och pina till straff för att de offrat åt den mänskliga svagheten?

Ah Cho förstod ej allt detta. Han satt i domsalen och väntade på det vilseledda utslag som skulle återge honom och hans kamrater friheten så att de kunde få återgå till plantaget och fullgöra det arbete de åtagit sig. Detta utslag skulle snart avkunnas. Förhandlingarna nalkades sitt slut. Det såg han. Det var inte flera vittnesförhör, inget vidare babbel. Även de franska djävlarna voro trötta och väntade på domen. Och medan han väntade, tänkte han tillbaka på den tiden då han skrivit under kontraktet och seglat till Tahiti. Det hade varit svåra tider i hans kustby, och då han förband sig att arbeta i fem år på Söderhavsöarna för femtio mexikanska cents om dagen, hade han tyckt att han gjort ett godt kap. Det fanns män i hans by som trälade ett helt år för tio mexikanska dollars, och det fanns kvinnor som bundo nät hela året om för fem dollars, och i köpmännens hus

fanns det tjänstflickor som erhöllo fyra dollars för ett års tjänst. Och här skulle han få femtio cents om dagen; för en dag, en enda dag, skulle han erhålla denna furstliga betalning! Men om det nu var tungt arbete? Efter de fem åren skulle han återvända hem — det stod i kontraktet — och han skulle aldrig mer behöva arbeta. Han skulle vara en rik man i hela sitt liv, med eget hus, hustru och barn som växte upp i vördnad för honom. Ja, och bakom huset skulle han ha en liten trädgård, en plats för eftertanke och vila, med guldfiskar i en liten damm och små av vinden rörda klockor i träden, och det skulle vara en hög mur omkring allt detta så att han ej behövde bli störd i sina meditationer och sin vila.

Nå, han hade tre av dessa fem år bakom sig. Han var redan en rik man (i hans eget land) tack vare sin hopsparda förtjänst, och det låg endast två år till mellan bomullsplantaget på Tahiti och de meditationer och den vila som väntade honom. Och just nu förlorade han pengar tack vare den olyckliga omständigheten att han varit närvarande vid mordet på Chung Ga. Han hade legat tre veckor i fängelse, och varje dag under dessa tre veckor hade han förlorat femtio cents. Men nu skulle domen snart avkunnas, och då skulle han återgå till arbetet.

Ah Cho var tjugutvå år gammal. Han var gladlynt och godmodig, och han hade lätt för att dra på munnen. Hans kropp var spenslig på asiatiskt sätt, men hans ansikte rundt. Det var rundt som månen och det utstrålade en blid medgörlighet och

vänlighet som var ovanlig bland hans landsmän. Och hans utseende bedrog ej. Aldrig ställde han till bråk, aldrig deltog han i gräl. Han spelade ej. Hans temperament var ej så karskt som en spelares måste vara. Han nöjde sig med småsaker och små nöjen. Aftonsvalkans tystnad och frid efter det upphettande arbetet på bomullsfälten var en oändlig tillfredsställelse för honom. Han kunde sitta i timtal och titta på en enda blomma och filosofera över tillvarons mysterier och gåtor. En blå häger på en liten halvmånformig sandremsa, flygfiskarnas silverglittrande myller eller en solnedgång i pärlvitt och skärt bortom lagunen kunde hänföra honom så att han glömde de tröttsamma dagarnas enformighet och Schemmers grova piska.

Schemmer, Karl Schemmer, var ett djur, ett brutalt djur. Men han gjorde skäl för sin lön. Han prässade ut den sista kraftatomen ur de fem hundra slavarna, ty slavar voro de ända tills deras kontraktstid var ute. Schemmer arbetade hårdt för att prässa ut kraft ur dessa fem hundra svettande kroppar och förvandla den till exportfärdiga bomullsbalar. Hans allt behärskande, järnhårda råa brutalitet var det som satte honom i stånd att åstadkomma denna förvandling. Han hade också hjälp av ett tjockt läderbälte, tre tum bredt och en meter långt, som han alltid hade på sig under sina ridturer och som vid vissa tillfällen kunde träffa en framåtlutad kulis nakna rygg med en smäll som av ett pistolskott. Dessa smällar hördes ofta då Schemmer red nedåt det plöjda fältet.

En gång i början av det kontrakterade arbetets

första år, hade han dödat en kuli med ett enda slag av sin knytnäve. Han hade icke precis krossat mannens skalle som ett äggskal, men slaget hade varit tillräckligt hårdt för att alldeles bringa huvudets innanmäte i förvirring, och efter en veckas sjukdom hade mannen dött. Men kinesen hade ej klagat för de franska djävlar som styrde Tahiti. Det var deras ensak. Schemmer var deras problem. De måste undvika hans vrede, liksom de undveko giftet hos mångfotingarna som lurade i gräset eller kröpo in i sovrummen då det var regniga kvällar. »Chinagos» — så kallades de av det lata, brunhyllta öfolket — aktade sig för att inte reta Schemmer för mycket. Det var liktydigt med att tillfredsställa hans anspråk på arbetskvantiteten. Det där slaget av Schemmers knytnäve hade varit värdt tusentals dollars för bolaget, och själv hade han aldrig haft det ringaste obehag därav.

Fransmännen, som saknade anlag för kolonisering och misslyckats i sina barnsliga bemödanden att utveckla öns resurser, voro endast alltför glada åt det engelska bolagets framgång. Vad betydde Schemmer och hans fruktansvärda näve? Och kinesen som dött? Det var ju bara en chinago. Dessutom dog han av solstyng, enligt doktorns attest. I hela Tahitis historia hade visserligen aldrig en människa dött av solstyng. Men det var just det som gjorde detta kinesdödsfall till någonting alldeles unikt. Det sade doktorn i sin rapport. Han var högst enfaldig. Och utdelning måste det ju bli, annars skulle den långa historien om Tahitifiaskot ökas med ännu ett fiasko.

Det fanns ingen möjlighet att förstå de där vita djävlarna. Ah Cho grubblade över deras obegriplighet medan han satt i domsalen och väntade på utslaget. Det var omöjligt att säga vad som försiggick inom dem. Han hade träffat några av de vita djävlarna. De voro alla lika — befälet och matroserna på fartyget, de franska ämbetsmännen, de vita männen på plantaget, däribland Schemmer. Deras själar rörde sig alltid på hemlighetsfulla vägar som ingen kunde förstå. De blevo onda utan synlig orsak, och deras vrede var alltid farlig. Vid sådana tillfällen voro de som vilda djur. De bråkade om småsaker och ibland kunde de till och med arbeta värre än en kines. De voro ej måttliga som kineserna; de voro glupska, åto omåttligt och drucko ännu omåttligare. En kinaman kunde aldrig veta när en handling skulle behaga dem eller väcka en storm av vrede. Det kunde en kinaman aldrig säga. Vad som behagade dem ena gången, kunde nästa gång framkalla ett utbrott av vrede. Det fanns ett förhänge bakom de vita djävlarnas ögon som dolde deras innersta själ för kinesens blick. Och höjden av allt var de vita djävlarnas fruktansvärda duglighet, deras förmåga att göra saker, att sätta saker i gång, åstadkomma resultat, böja allt levande efter sin vilja och till och med naturkrafterna. Ja, de vita männen voro besynnerliga och underbara, och de voro djävlar. Schemmer till exempel.

Ah Cho undrade varför det gick så långsamt att formulera domen. Ingen av dem som förhörts hade lagt hand på Chung Ga. Ah San ensam hade dödat honom. Ah San hade gjort det, böjt Chung Gas

huvud bakåt med den ena handen om hårpiskan, medan den andra sträckts fram bakifrån och borrat kniven i hans kropp. Två gånger hade han stött till. Där i domssalen, med slutna ögon, såg Ah Cho för sig hur mordgärningen hade gått till — grälet, de onda orden som slungats av och an, den smuts och de förolämpningar som kastats över vördnadsvärda förfäder, förbannelserna över ofödda släkten, Ah Sans luftsprång, greppet om Chung Gas hårpiska, kniven som borrade in sig två gånger i hans kött, dörrens uppryckande, Schemmers inrusande, kapplöpningen mot dörren, Ah Sans flykt, Schemmers flygande bälte som drev in de övriga i hörnet och revolverskottet som Schemmer fyrade av för att kalla dit hjälp. Ah Cho ryste då han åter genomlevde detta i tankarna. Ett slag av bältet hade träffat hans kind och skrapat bort skinn. Schemmer hade pekat på blånaderna, då han kände igen Ah Cho under vittnesförhöret. Inte förr än nu hade blånaderna gått bort. Det hade varit ett väldigt slag. Om det träffat en halv tum längre in, skulle ögat ha strukit med. Men nu glömde Ah Cho hela händelsen och såg åter för sig den meditationernas och vilans trädgård som skulle bli hans, då han kom tillbaka till sitt eget land.

Han satt där med orubbligt lugn min, medan domaren läste upp utslaget. Lika orubbligt lugna voro hans fyra kamraters ansikten. Och de voro fortfarande orubbligt lugna då tolken förklarade att de fem hade befunnits skyldiga till mordet på Chung Ga och att Ah Chow skulle halshuggas, Ah Cho arbeta tjugu år i fängelse på Nya Caledonien,

Wong Li tolv år och Ah Tong tio år. Det tjänade till ingenting att ta vid sig för det. Till och med Ah Chow såg likgiltig ut som en mumie, fastän han skulle bli halshuggen. Domaren lade till några ord, och tolken förklarade att som Ah Chows ansikte blivit värst åtgånget av Schemmers skinnrem, hade han varit lättast att identifiera, och efter en man måste dö, kunde han lika gärna bli den mannen. Att Ah Chos ansikte också hade fått en svår skråma, som bevisade att han varit närvarande vid mordet och otvivelaktigt deltagit däri, hade ådragit honom de tjugu årens straffarbete. Straffbeloppen fingo sin förklaring, ända ner till Ah Tongs tio år. Kineserna skulle låta varna sig av detta, sade domaren slutligen, ty de måste lära sig att lagen måste ha sin gång på Tahiti, om också jord och himmel störtade samman.

De fem kinamännen fördes tillbaka till fängelset. De voro varken överraskade eller bedrövade. Att domarna utfallit så oväntat var precis vad de varit vana vid i alla sina mellanhavanden med de vita djävlarna. Av dem kunde en kinaman aldrig vänta sig något annat än det oväntade. Det stränga straffet för ett brott som de ej hade begått var ej besynnerligare än de otaliga besynnerliga saker som de vita djävlarna gjorde. Under de följande veckorna betraktade Ah Cho ofta Ah Chow med en viss nyfikenhet. Han skulle bli halshuggen av giljotinen som uppförts på plantagets område. Han skulle aldrig få uppleva någon ålderdom, han skulle aldrig få sitta i fridens trädgård. Ah Cho filosoferade och spekulerade över liv och död. För sin

egen del var han icke orolig. Tjugu år, det var ju bara tjugu år. Så långt hade han till sin trädgård — det var allt. Han var ung, och det asiatiska tålamodet var honom medfödt. Han kunde vänta dessa tjugu år, och vid den tiden skulle hettan i hans blod ha stillat sig och han skulle vara bättre förberedd till den lugna njutningens trädgård. Han tänkte på ett namn åt den; han skulle kalla den för Morgonfridens trädgård. Hela dagen njöt han av den tanken, och han kände sig inspirerad att formulera ett moraliskt tänkespråk om tålamodets dygd, som visade sig vara en stor tröst i synnerhet för Wong Li och Ah Tong. Men Ah Chow brydde sig ej om tänkespråket. Hans huvud skulle så snart skiljas från kroppen att han ej behövde något tålamod för att vänta på denna händelse. Han rökte med välbehag, åt godt, sov godt och frågade ej efter om tiden gick långsamt.

Cruchot var en poliskonstapel. Han hade tjänstgjort tjugu år i kolonierna, från Nigeria och Senegal till Söderhavsöarna, och dessa tjugu år hade ej haft någon märkbar inverkan på hans tröga sinne. Han var lika slö och dum som på den tiden han levat som bonde i södra Frankrike. Han var väl disciplinerad och rädd för myndigheterna, och den enda skillnaden mellan Gud och överkonstapeln var det mått av slavisk lydnad han visade dem. Överkonstapeln var faktiskt en större bjässe för honom än Gud, utom på söndagarna då Guds talmän förde ordet. Gud var vanligen mycket avlägsen, medan överkonstapeln däremot var mycket nära till hands.

Det var Cruchot som tog emot ordern från överdomaren att Ah Chow skulle utlämnas till honom. Nu föll det sig så att överdomaren kvällen förut hade haft middag för kaptenen och officerarna på det franska krigsfartyget. Hans hand darrade då han skrev ut ordern, och hans ögon svedo så att han ej läste igenom ordern. Det var ju i alla fall bara en kinamans liv det gällde. Han märkte alltså ej att han hade utelämnat den sista bokstaven i Ah Chows namn. I ordern stod det »Ah Cho», och då Cruchot räckte fram ordern, utlämnade fångvaktaren Ah Cho åt honom. Cruchot satte upp denne bredvid sig på vagnen bakom två mulor och körde bort.

Ah Cho var glad åt att få komma ut i solskenet. Han satt bredvid konstapeln och sken av belåtenhet. Han sken mer än någonsin då han lade märke till att mulorna styrde kosan söderut åt Atimaono till. Schemmer hade förmodligen skickat honom dit. Schemmer ville att han skulle arbeta. Nåja, han skulle arbeta duktigt. Schemmer skulle ej få någon orsak att beklaga sig. Det var en het dag. Det hade varit ett uppehåll i passadvindarna. Mulorna svettades, Cruchot svettades, och Ah Cho svettades. Men det var Ah Cho som uthärdade hettan bäst. Han hade knogat i tre år under plantagets himmel. Han sken så av förtjusning att till och med den trögtänkte Cruchot började bli förvånad.

»Du är bra komisk», sade han slutligen.

Ah Cho nickade och sken ännu mer än förut. I motsats till domaren talade Cruchot kanakspråk till

honom, och det förstod Ah Cho lika bra som alla kinamän och alla främmande djävlar.

»Du skrattar för mycket», klankade Cruchot. »En sådan dag skulle ens hjärta vara fullt av tårar.»

»Jag är glad över att slippa ur fängelset.»

»Är det bara för det?» Konstapeln ryckte på axlarna.

»Är det inte tillräckligt?» lydde svaret.

»Du är alltså inte glad över att du skall bli halshuggen?»

Ah Cho såg på honom helt häpen och sade: »Jag skall ju fara tillbaka till Antimaono för att arbeta på plantaget åt Schemmer. Är det inte dit du för mig?»

Cruchot strök tankfullt sina långa mustascher. »Jaså», sade han slutligen och gav den bortre mulan ett piskrapp, »du vet inte?»

»Vad är det jag inte vet?» Ah Cho började känna sig litet orolig. »Skall inte Schemmer låta mig arbeta nu?»

»Inte efter den här dagen», skrattade Cruchot hjärtligt. Det var ett godt skämt. »Ser du, du kommer inte att kunna arbeta efter den här dagen. En människa med avhugget huvud kan inte arbeta, eller hur?» Han knuffade kinamannen i sidan och fnittrade.

Ah Cho teg medan mulorna travade en hel mil. Sedan sade han: »Skall Schemmer hugga huvudet av mig?»

Cruchot nickade och flinade.

»Det är ett misstag», sade Ah Cho allvarligt. »Jag är inte den kinaman som skall halshuggas. Jag är

Ah Cho. Den höge domaren har bestämt att jag skall vara tjugu år i Nya Caledonien.»

Konstapeln skrattade. Det var ett lustigt skämt, att den där komiska kinamannen försökte lura giljotinen. Mulorna travade genom en kokoslund och en halv mil utmed det glittrande havet innan Ah Cho sade något mera.

»Jag är inte Ah Chow, säger jag. Den höge domaren sade inte att jag skall halshuggas.»

»Var inte rädd», sade Cruchot i den filantropiska avsikten att göra det lättare för fången. »Det är inte svårt att dö på det viset.» Han knäppte med fingrarna. »Det går fort — så här. Det är inte som att hänga i ett rep och sparka och göra grimaser i fem minuter. Det är som att nacka en kyckling. Man skär huvudet av honom, det är alltsammans. Och likaså är det med en människa. Pang! så är det över. Det gör inte ondt. Man inbillar sig inte ens att det gör ondt. Man tänker inte. Huvudet är borta, så att man kan inte tänka. Det är mycket bra. Det är på det sättet jag vill dö — fort, ja, fort. Du har tur, du, som får dö så. Du kunde få spetälska och falla sönder långsamt, först ett finger, sedan en tumme och så tårna. Jag kände en karl som blev skållad med hett vatten. Det drog om två dagar innan han dog. Man kunde höra honom skrika på en kilometers avstånd. Men du? Å, så lätt! Krr — så skär bilan halsen av dig. Det är förbi. Bilan kanske till och med kittlar behagligt. Vem vet det? Ingen som har dött på det sättet har någonsin stått upp igen och talat om det.»

Det sista ansåg han för överdådigt kvickt och vred sig av skratt i en hel minut. Till en del var hans munterhet låtsad, men han ansåg det för sin plikt som hygglig karl att muntra upp den där kinamannen.

»Men jag är ju Ah Cho, säger jag», envisades den andre. »Jag vill inte bli halshuggen.»

Cruchot blängde ilsket. Den där kinamannen drev skämtet för långt.

»Jag är inte Ah Chow» — började Ah Cho.

»Nog nu», avbröt konstapeln. Han blåste upp kinderna och försökte se barsk ut.

»Jag säger ju att jag inte är — —» började Ah Cho omigen.

»Håll käften!» röt Cruchot.

Sedan färdades de vidare under tystnad. Det var tjugu mil från Papeete till Atimaono, och de hade åkt mer än halvvägs då kinamannen åter började tala.

»Jag såg dig i domssalen då den höge domaren höll rannsakning med oss», började han. »Godt och väl. Kommer du ihåg att Ah Chow, som skall bli halshuggen — minns du att han — Ah Chow — var en lång karl? Se på mig.»

Han reste sig plötsligt, och Cruchot såg att han var kortväxt. Och lika plötsligt såg Cruchot Ah Chow för sig i minnet, och på den minnesbilden var Ah Chow lång. För konstapeln voro alla kineser lika. Det ena ansiktet var likt det andra. Men han kunde skilja på långa och korta, och han visste att han inte hade den rätte bredvid sig på vagns-

sätet. Han höll plötsligt in mulorna, så att fimmerstången sköt framför dem och lyfte upp bogträna.

»Ser du, det var misstag», sade Ah Cho och smålog belåtet.

Men Cruchot funderade. Han hade redan ångrat att han hejdat vagnen. Han visste ingenting om överdomarens blunder, och det fanns ingen möjlighet för honom att reda ut detta; men han visste att han hade fått order att skjutsa den här kinamannen till Atimaono och att det var hans plikt att lämna av honom i Atimaono. Om han nu inte var den rätte och de halshöggo honom? Det var bara en kines, när allt kom omkring, och vad betydde väl en kines? För resten var det kanske intet misstag. Han visste inte vad som försiggick inom hans förmäns huvud. De visste bäst vad de hade att göra. Vem var han, efter han skulle tänka i deras ställe? En gång för längesedan hade han försökt tänka i deras ställe, och då hade överkonstapeln sagt: »Cruchot, ni är ett dumhuvud! ju förr ni lär er inse det, desto bättre för er. Ni skall inte tänka, ni skall lyda och låta edra förmän tänka.» Det minnet plågade honom ännu. Och om han vände om till Papeete, skulle avrättningen i Atimaono bli fördröjd, och om han gjorde orätt i att vända om, skulle han få en uppsträckning av överkonstapeln som väntade på fången. För resten skulle han få en uppsträckning i Papeete i alla fall.

Han lät mulorna smaka piskan och körde vidare. Han såg på sin klocka. Han skulle komma en halvtimme för sent redan nu, och överkonstapeln skulle alldeles säkert bli förargad. Han lät mulorna

trava på. Ju mera Ah Cho envisades att vilja förklara misstaget, desto mera tjurskallig blev Cruchot. Medvetandet att han hade orätt person bredvid sig förbättrade icke hans lynne. Vissheten att det ej berodde på något misstag av honom stärkte honom i hans tro att det orätta han gjorde var det rätta. Och hellre än att utsätta sig för överkonstapelns missnöje skulle han ha förhjälpt ett dussin orätta kinamän till att bli ett huvud kortare.

Vad Ah Cho beträffade, så... sedan konstapeln slagit honom i huvudet med piskskaftet och befallt honom att tiga, hade han ingenting annat att göra än tiga. Den långa färden fortgick under tystnad. Ah Cho funderade över de främmande djävlarnas besynnerliga handlingssätt. Det fanns ingen möjlighet att förklara det. Vad de gjorde med honom var i stil med allt vad de gjorde. Först dömde de fem oskyldiga människor skyldiga, sedan höggo de huvudet av den man som till och med de själva i sin svarta okunnighet ej hade ansett förtjäna mer än tjugu års fängelse. Och han kunde ingenting göra. Han kunde bara sitta overksam och ta emot vad dessa herrar över liv och död mätte ut åt honom. En gång greps han av panisk skräck och började kallsvettas, men det övervann han. Han försökte finna sig i sitt öde genom att erinra sig och upprepa vissa stycken i »Yin Chih Wen» (»Avhandlingen om den Lugna Vägen»), men i stället såg han alltjämt för sig meditationernas och vilans trädgård. Det plågade honom, men så överlämnade han sig åt drömmen och satt i sin trädgård och hörde på hur vindklockorna klingade i träden. Och

medan han satt så och drömde, kunde han påminna sig och upprepa de där styckena ur »Avhandlingen om den Lugna Vägen».

Tiden gick sålunda ganska behagligt tills de kommo till Atimaono och mulorna travade fram till schavotten, i vars skugga den otålige överkonstapeln stod. Ah Cho knuffades uppför trappan till schavotten. Nedanför sig på den ena sidan såg han alla plantagets kulis församlade. Schemmer hade bestämt att händelsen skulle bli ett avskräckande exempel och hade därför kallat in kulis från fälten och tvingat dem att vara närvarande. Då de fingo se Ah Cho, började de prata sins emellan med låg röst. De sågo misstaget, men de behöllo det för sig själva. De obegripliga vita djävlarna hade utan tvivel kommit på andra tankar. I stället för att ta en oskyldig människas liv skulle de nu ta en annan oskyldig människas liv. Ah Chow eller Ah Cho — det var ju likgiltigt. De kunde aldrig förstå de vita hundarna, lika litet som de vita hundarna kunde förstå dem. Ah Cho skulle bli halshuggen, men då deras återstående två års slaveri var över, skulle de få återvända till Kina.

Schemmer hade gjort giljotinen själv. Han var en händig man, och fastän han aldrig sett en giljotin, hade de franska ämbetsmännen förklarat dess idé för honom. Det var på hans förslag som de hade befallt att avrättningen skulle äga rum i Atimaono i stället för i Peteete. Skådeplatsen för brottet, påstod Schemmer, var det lämpligaste stället för straffet, och dessutom skulle det ha en välgörande inverkan på plantagets halva tusen kineser.

Schemmer hade också erbjudit sig att tjänstgöra som bödel, och i den egenskapen stod han nu på schavotten och experimenterade med det straffverktyg han gjort. Under giljotinen låg en banankubb grov och solid som en människohals. Ah Cho såg på med omotståndligt intresse. Tysken vred på en liten vev och hissade upp bilan till toppen av den lilla kran han hade ställt i ordning. Vid ett ryck i det bastanta repet lossnade bilan, föll med blixtens fart och skar prydligt itu banankubben.

»Hur fungerar den?» frågade överkonstapeln då han kom upp på schavotten.

»Briljant», svarade Schemmer triumferande. »Låt mig visa er.»

Han vred åter på veven som hissade upp bilan och ryckte i repet, så att bladet for ner på träkubben. Men denna gång gick det endast igenom till två tredjedelar.

Överkonstapeln gjorde en grimas. »Det duger inte», sade han.

Schemmer torkade svetten ur pannan. »Vad som behövs är större tyngd», förklarade han. Han gick till kanten av schavotten och ropade till smeden att gå efter en järnten på aderton kilo. Medan han lutade sig fram för att fästa järnet på bilans överkant, kastade Ah Cho en blick på överkonstapeln och beslöt att passa på tillfället.

»Den höge domaren sade att Ah Chow skulle halshuggas», började han.

Överkonstapeln nickade otåligt. Han tänkte på den femtonmilsfärd han hade för sig på eftermiddagen till öns lovartsida och på Berthe, pärlhand-

laren Lafières vackra halvblodsdotter, som väntade på honom vid framkomsten.

»Men jag är inte Ah Chow. Jag är Ah Cho. Den höge domaren har begått ett misstag. Ah Chow är en lång karl, och som du ser är jag liten.»

Överkonstapeln såg hastigt på honom och förstod misstaget. »Schemmer!» ropade han i befallande ton. »Kom hit.»

Tysken brummade, men stod lutad över sitt arbete tills järntenen var tillfredsställande fastgjord. »Är er kinaman i ordning?» frågade han.

»Se på honom», lydde svaret. »Är han den rätte?»

Schemmer blev överraskad. Han svor intensivt i ett par sekunder och tittade med saknad på apparaten som han förfärdigat med egen hand och som han var så ivrig att se i gång. »Hör nu», sade han slutligen, »vi kan inte skjuta upp det här. Jag har redan förspillt tre timmars arbete för de här fem hundra kineserna. Det har jag inte råd att förlora omigen för den rättes skull. Bäst att låta det basa i alla fall. Det är ju bara en kines.»

Överkonstapeln tänkte på den långa resa han hade framför sig och på pärlhandlarens dotter och stred med sig själv.

»Cruchot får ovett, om det blir upptäckt», ivrade tysken. »Men det är inte antagligt att det blir upptäckt. Ah Chow skvallrar i alla händelser inte.»

»Felet är nog inte Cruchots», sade överkonstapeln. »Det måste ha varit ett misstag av fångvaktaren.»

»Låt gå för det då. Oss kunna de inte klandra. Vem kan skilja den ena kinesen från den andra? Vi kunna säga att vi bara ha fullgjort våra intruktioner beträffande den kines som utlämnats åt oss. För resten kan jag sannerligen inte ta alla de här kulis en gång till från deras arbete.»

De talade franska, och Ah Cho, som ej förstod ett ord, visste att de nu avgjorde hans öde. Han visste också att avgörandet låg hos överkonstapeln, och hans ögon hängde fast vid dennes läppar.

»Nåja», sade överkonstapeln, »gå på då. Det är ju bara en kines.»

»Jag skall göra ett experiment till för att vara säker». Schemmer flyttade banankubben ett stycke under bilan som han hade hissat upp till toppen av giljotinen.

Ah Cho försökte erinra sig tänkespråk ur »Avhandlingen om den Lugna Vägen». »Lev i sämja», dök upp för honom, men det var inte tillämpligt. Han skulle inte leva. Han skulle dö. Nej, det dugde inte. »Förlåt ondskan» — ja, det fanns ingen ondska att förlåta. Schemmer och de andra gjorde detta utan ondska. Det var för dem endast ett arbete som måste utföras, liksom röjning av jungeln, dränering av marken och bomullsplantering voro arbeten som måste utföras. Schemmer ryckte i repet, och Ah Cho glömde »Avhandlingen om den Lugna Vägen». Bilan föll ner med en smäll och skar av en prydlig skiva av träkubben.

»Utmärkt!» utropade överkonstapeln och gjorde en paus i tändandet av cigarretten. »Utmärkt, min vän.»

Schemmer njöt av berömmet.

»Stig fram nu, Ah Chow», sade han på tahitiska.

»Men jag är ju inte Ah Chow...», började Ah Cho.

»Tig!» blev svaret. »Om du öppnar munnen en gång till, slår jag dig i skallen.»

Överuppsyningsmannen hotade honom med knytnäven, och han teg. Vad tjänar det till att protestera? De där främmande djävlarna fingo alltid sin vilja fram. Han lät binda fast sig vid det lodräta trädet som var lika långt som hans kropp. Schemmer drog till spännena hårdt, så hårdt att remmarna skuro in i hans hull och vållade honom smärta. Men han jämrade sig icke. Smärtan skulle ej räcka länge. Han kände att brädet började luta bakåt i luften och tillslöt ögonen. I det samma såg han en sista skymt av sin trädgård för meditationer och vila. Han tyckte att han satt i trädgården. Det blåste en sval vind, och klockorna i träden klingade svagt. Även fåglarna gåvo ifrån sig dåsiga små läten, och över den höga muren trängde bylivets dämpade sorl.

Nu märkte han att brädet låg stilla, och av sina musklers tryck och spänning förstod han att han låg på rygg. Han slog upp ögonen. Rätt ovanför sig såg han det svävande knivbladet blixtra i solen. Han såg tyngden som lagts till och lade märke till att en av Schemmers knutar hade gått upp. Sedan hörde han överkonstapelns röst ropa ett skarpt kommandoord. Ah Cho tillslöt hastigt sina ögon. Han ville ej se kniven falla. Men han kände den —

i ett enda hemskt vinande ögonblick. Och i detta ögonblick kom han ihåg Cruchot och vad Cruchot hade sagt. Men Cruchot hade orätt. Bilan kittlade ej behagligt. Så mycket visste han, innan han upphörde att veta något.

VÄSTLIG KURS.

I sju veckor hade Mary Rogers kryssat mellan 50° sydl. i Atlanten och 50° sydl. i Stilla havet, vilket vill säga att hon i sju veckor ansträngt sig att runda Kap Horn. I sju veckor hade hon haft antingen hårdt väder eller nästan hårdt väder, som hon ridit ut i lä av den fruktansvärda Terra Del Fuego-kusten; hon hade nästan drivit i land under de väldiga dyningarna i den stiltje som plötsligt inträffat. I sju veckor hade hon kämpat med Kap Horns bränningar och fått en massa örfilar och dråpslag av dem. Hon var ett träfartyg, och hennes ständiga rullande hade öppnat hennes fogar så att vakterna måste avlösa varandra vid pumparna två gånger om dagen.

Mary Rogers var ansträngd, besättningen var ansträngd, och långa Dan Cullen, kaptenen, var också ansträngd. Han var kanske allra mest ansträngd, ty på honom vilade jättekampens ansvar. Han sov för det mesta i kläderna, men han sov mycket sällan. Han drev omkring på däcket om natten, ett långt, grovlemmat, bistert spöke, svart av trettio års solbränna på sjön och luden som en orangutang. Han förföljdes av en ständig tanke, seglationsanvisningen för Kap Horn: »Vad nigör,

så håll för all del västlig kurs!» Det var en fix idé. Han tänkte inte på något annat, utom att han ibland hädade Vår herre för att han givit honom ett sådant gement väder.

Västlig kurs! Han brottades med Kap Horn och låg dussintals gånger i gynnsamt läge med den järnhårda udden i nordost eller nord-nordost på tjugu sjömils avstånd. Men varje gång slungade den eviga västanvinden honom tillbaka och han drev österut. Han slogs med storm efter storm, så långt söderut som 64°, innanför den antarktiska drivisen, och lovade mörkrets makter sin odödliga själ för en smula västlig kurs, för en bris som kunde hjälpa honom om udden. Men han måste hålla ostlig kurs. I förtvivlan hade han försökt passera genom de smala Le Maire-sunden. Då han var halvvägs igenom, gick vinden över till nord-nordväst, barometern sjönk till 28,88, och han vände och drev för en ursinnigt rasande storm, och det fattades bara en hårsmån att han satt Mary Rogers på grund på de svarttandade klipporna. Två gånger hade han styrt västlig kurs till Diego Ramirez-klipporna, och den ena gången räddade han sig undan mellan två snöbyar, men då hade han nästan snuddat vid de grund som blivit så många fartygs ohjälpliga fördärv.

Blåst! Kapten Dan Cullen genomgick i minnet alla sina trettio år på sjön för att bevisa att det aldrig hade blåst så förr. Mary Rogers gick bidevind då han kom med detta påstående, och till bekräftelse därpå krängde hon över ända till

luckorna, innan en halvtimme gått. Hennes nya stormärssegel och spritt nya gaffelfock blåste bort som silkespapper, och fem segel, fast beslagna med dubbla sejsingar, rycktes loss och sletos från sina rår. Och innan det dagades krängde Mary Rogers över ytterligare två gånger, och man slog hål i hennes relingar för att lätta hennes däck från havsvattnet som prässade ner henne.

I genomsnitt en gång i veckan såg kapten Dan Cullen glimtar av solen. En gång sken solen i tio minuter vid middagstiden, och tio minuter därefter stack en ny orkan upp, båda vakterna minskade seglen, och allt begravdes i en piskande snöbys mörker. En gång var kapten Dan Cullen i fjorton dagar ur stånd att ta middagshöjden. Sällan kunde han veta sitt läge på en halv grad när utom då land var i sikte, ty sol och stjärnor voro alltid dolda bakom molnen, och det var så mörkt att det, till och med då det var som bäst, var ytterst svårt att göra noggranna observationer. Världen var insvept i ett grått flor. Skyarna voro grå, de stora, drivande sjöarna voro blygrå, de rykande böljetopparna voro ett grått skum, till och med de fåtaliga alba trosserna voro grå, och snöflingorna voro inte vita utan grå under himlens mörka pell.

Livet ombord på Mary Rogers var grått — grått och dystert. Matrosernas ansikten voro blågrå, havsvattnet ådrog dem hudsprickor och bölder, och de pinades förfärligt. De voro som skuggor. I sju veckor hade de i skansen eller på däck ej vetat vad det ville säga att ha en torr tråd på

kroppen. De hade glömt hur det kändes att få sova en hel vakt, och alla vakter hördes kommandot: »Alle man på däck!» De stulo sig till en liten stunds orolig slummer då och då, och de sovo i sina oljekläder alltid beredda på att bli purrade. De voro så matta och utslitna att två vakter inte kunde göra mer än en vakts arbete. Det var därför bägge vakterna voro så ofta på däck. Och ingen av dessa människoskuggor kunde skolka från arbetet, endast ett brutet ben kunde befria en man från arbete, och det var två som hade blivit slagna sönder och samman av de överspolande sjöarna.

En som också blott var skuggan av en människa var George Dorety. Han var den ende passageraren ombord, en vän till firman, och han hade bestämt sig att göra sjöresan för sin hälsas skull. Men sju veckors Kap Horn hade ej förbättrat hans hälsa. Han flämtade och stönade i sin koj under de långa, rullande nätterna, och då han var på däck var han så ombyltad för värmens skull att han liknade ett vandrande klädmagasin. Under middagarna, som han intog vid kajutbordet i så djupt mörker att hänglamporna alltid brunno, såg han lika blågrå ut som den sjukaste, eländigaste karlen i skansen. Och att sitta och bliga över bordet på kapten Dan Cullen gjorde honom icke muntrare. Kapten Cullen tuggade och blängde och teg. Blängningarna gällde Vår herre, och varje gång han tuggade upprepade han den enda tanke han var mäktig: h å l l v ä s t l i g k u r s. Han var ett stort, ludet djur, och åsynen av honom var ej eggande för de andras aptit. Han betraktade George Dorety som en olycksbrin-

gande Jona, och det sade han honom en gång för varje måltid, i det han vildt delade blängningarna mellan Vår herre och passageraren.

Styrmannen kunde ej heller pigga upp en tynande aptit. Han hette Joshua Higgins, var sjöman till yrke och fasoner, men en fähund till karaktären, en ryggradslös, lömsk varelse, hjärtlös och självisk och feg, utan själ, dödligt rädd för Dan Cullen men en buse för besättningen, som visste att bakom styrmannen stod kapten Cullen, lagstiftaren och husbonden, pådrivaren och bestraffaren, som gick upp mot ett dussin dryga styrmän. I detta ohyggliga väder vid södra ändan av världen lade Joshua Higgins bort att tvätta sig. Hans smutsiga ansikte betog vanligen George Dorety den smula aptit han lyckats samla. Under normala förhållanden skulle dessa brott mot renlighetens lag ha väckt kapten Cullens uppmärksamhet och satt fart i hans fula ordförråd, men för närvarande tänkte han endast på den västliga kursen, och allt som ej stod i samband därmed var som om det aldrig existerat. Om styrmannens ansikte var rent eller smutsigt hade ej med den västliga kursen att göra. Längre fram, då de kommit till 50° sydl. på Stilla havet, skulle Joshua Higgins genast tvätta sig i ansiktet. Till dess satt George Dorety vid kajutbordet, där grå skymning växlade om med lampsken, medan lamporna fylldes på, han satt mellan dessa båda män, den ene en tiger och den andre en hyena, och undrade varför Vår herre hade skapat dem. Andre styrmannen, Matthew Turner, var en äkta sjöman och en karl, men George Dorety fick ej njuta av

hans sällskap, ty han åt för sig själv, ensam, då de hade slutat.

På lördagsmorgonen den 24 juli vaknade George Dorety med en känsla av liv och brådstörtad fart. På däck fann han att Mary Rogers rusade framåt för en tjutande sydost. Endast de undre toppseglen och focken voro tillsatta. Det var nätt och jämnt så mycket hon kunde tåla, men ändå gjorde hon fjorton knop, enligt vad mr Turner ropade i Doretys öra då han kom upp på däck. Och nu höll man västlig kurs. Hon skulle äntligen runda Kap Horn ... om vinden stod sig. Mr Turner såg lycklig ut. Slutet av kampen var i sikte. Men kapten Cullen såg ej lycklig ut. Han blängde på Dorety i förbigående. Kapten Cullen ville ej låta Vår herre veta att han var belåten med den där vinden. Han hyste vissa föreställningar om en elak Gud, och han trodde i djupaste hemlighet att om Gud visste att det var en välkommen vind, skulle han genast göra slut på den och skicka en fräsare från väster. Så att han gick försiktigt till väga med Vår herre, dolde sin glädje bakom blängande ögonkast och brummade svordomar, och på det viset skulle han nog lura Vår herre, ty Vår herre var det enda i världen som Dan Cullen var rädd för.

Hela lördagen och lördagsnatten jagade Mary Rogers västerut. Hon loggade alltjämt sina fjorton knop, så att på söndagsmorgonen hade hon gjort tre hundra femtio mil. Om vinden stod sig, skulle hon runda udden. Om det misslyckades och fräsaren kom från vilket håll som helst mellan sydväst och norr, skulle Mary Rogers bli slungad

tillbaka och vara lika illa däran som hon varit för sju veckor sedan. Och på söndagsmorgonen mojnade vinden verkligen. De stora vågorna lade sig och sjön jämnade ut sig. Bägge vakterna voro på däck och satte till segel efter segel så mycket skutan kunde tåla. Och nu morskade kapten Cullen upp sig inför Vår herre, rökte en stor cigarr, smålog triumferande, som om han varit förtjust åt den mojnande vinden, medan han inom sig rasade mot Vår herre för att han tagit livet ur den välsignade vinden. Håll västlig kurs! Det skulle han göra, om bara Vår herre ville låta honom vara i fred. I tysthet försvor han sig åter åt Mörkrets makter, om de läto honom hålla västlig kurs. Han hade så lätt för att göra detta, ty han trodde ej på Mörkrets makter. Han trodde i själva verket endast på Gud, fastän han ej visste det. Och i hans bakvända teologi var Gud verkligen Mörkrets förste. Kapten Cullen var en djävulsdyrkare, men han gav djävulen ett annat namn, det var allt.

Vid middagstiden, då det slagit fyra glas, befallde kapten Cullen att överbramseglen skulle sättas till. Karlarna gingo till väders fortare än på flera veckor. De voro icke allenast pigga emedan de höllo västlig kurs, utan en välgörande sol lyste också och tinade upp deras styva lemmar. George Dorety stod i aktern bredvid kapten Cullen, mindre inbyltad än vanligt, och insöp den behagliga värmen medan han såg på vad som försiggick. Händelsen inträffade helt hastigt och oväntat. Det hördes ett rop från föröverbramseglets rå: »En man överbord!» Någon kastade ut en livboj över relingen, och i

samma ögonblick hördes andre styrmannens röst, stark och befallande:

»Ror i lä!»

Mannen vid ratten drejade icke en spak. Han visste bättre, ty kapten Dan Cullen stod bredvid honom. Han ville dreja en spak, dreja alla spakarna, lägga roret hårdt i lä, för kamratens skull som höll på att drunkna. Han tittade på kapten Dan Cullen, men kapten Dan Cullen ändrade icke en min.

»I lä! Hårdt i lä!» röt andre styrmannen och rusade akteröver.

Men han upphörde att springa och kommendera och han stannade, då han såg Dan Cullen vid ratten. Och långa Dan Cullen blossade på sin cigarr och sade ingenting. Akterut kunde man se matrosen på allt längre avstånd. Han hade fått tag i livbojen och höll sig fast vid den. Ingen sade något. Ingen rörde sig ur fläcken. Matroserna där uppe till väders klängde sig fast vid rårna och sågo på med skräckslagna ansikten. Och Mary Rogers flög vidare, höll sin västliga kurs. En lång, tyst minut gick.

»Vem var det?» frågade kapten Cullen.

»Mops, sir», svarade rorsmannen ivrigt.

Mops syntes på toppen av en våg akterut och försvann tills vidare i en vågdal. Det var en stor våg, men ingen av de värsta. En liten båt kunde lätt reda sig i en sådan sjö, och i en sådan sjö kunde Mary Rogers lätt komma till hjälp. Men hon kunde ej komma till hjälp och hålla västlig kurs på samma gång.

För första gången på alla dessa år såg George Dorety ett verkligt drama på liv och död — ett skamligt litet drama, där en okänd matros vid namn Mops låg i den ena vågskålen och några mils longitud i den andra. Först hade han fixerat mannen där nere i sjön, men nu fixerade han långa Dan Cullen, luden och svart, herre över liv och död, rökande en cigarr.

Kapten Dan Cullen rökte i ännu en lång, tyst minut. Sedan tog han cigarren ur munnen. Han tittade upp till Mary Rogers' rår och över relingen utån sjön.

»Skota överbramseglen!» ropade han.

En kvart därefter sutto de vid bordet i kajutan med maten framför sig. På ena sidan om George Dorety satt Dan Cullen, tigern, på den andra Joshua Higgins, hyenan. Ingen sade något. På däck höll besättningen på med att skota toppseglen. George Dorety kunde höra deras rop, medan han oupphörligt förföljdes av en syn: en man vid namn Mops, ännu vid kraftigt liv, klängande sig fast vid en livboj flera mil akterut på det ödsliga havet. Han såg på kapten Cullen och erfor en känsla av äckel, ty mannen åt sin mat med välbehag, han nästan kastade den i sig.

»Kapten Cullen», sade Dorety, »ni är befälhavare på det här fartyget, och det anstår inte mig att kritisera vad ni nu har gjort. Men en sak vill jag säga. Det finns något efter detta, och då kommer ni att få det hett.»

Kapten Cullen blängde ej ens. Hans röst lät beklagande då han sade:

»Det blåste en hård storm. Det var omöjligt att rädda karlen.»

»Han föll från överbramsegelsrået», utbrast Dorety häftigt. »Ni satte till bramseglen då. En kvart därefter satte vi till toppseglen.»

»Det var en hård storm, inte sant, mr Higgins?» sade kapten Cullen och vände sig till styrmannen.

»Om vi hade vändt, hade skutan förlorat masterna», svarade styrmannen. »Ni gjorde alldeles rätt, kapten Cullen. Karlen hade inte den ringaste utsikt att bli räddad.»

George Dorety svarade ej, och ingen sade något under hela måltiden. Sedan dess lät Dorety servera sig sina måltider i hytten. Kapten Cullen blängde ej längre på honom, men icke ett ord växlades mellan dem medan Mary Rogers ilade norrut till varmare luftstreck. Vid slutet av veckan mötade Dan Cullen in Dorety i ett hörn på däck.

»Vad ämnar ni göra då vi komma till Frisco?» frågade han barskt.

»Jag ämnar ta ut arresteringsorder på er», svarade Dorety lugnt. »Jag ämnar anklaga er för mord, och för det skall jag få se er i galgen.»

»Ni är ovanligt säker på er själv», fnös kapten Cullen och svängde sig om på klacken.

Ännu en vecka gick, och en morgon stod George Dorety i trappan till det långa hyttdäcket i fören och såg sig omkring. Mary Rogers kryssade för fulla segel i en styv bris. Alla segel voro tillsatta, även stagseglen. Kapten Cullen gjorde ett slag föröver. Han gick långsamt och sneglade på passagera-

ren. Dorety tittade åt annat håll, där han stod med huvudet och axlarna utanför trappöppningen och endast hans bakhuvud syntes. Kapten Cullen beräknade med en snabb blick avståndet mellan huvudet och storstagseglets block. Han tittade sig omkring. Ingen såg på. I aktern gick Joshua Higgins av och an och hade nyss gjort helt om och gick åt andra hållet. Kapten Cullen böjde sig plötsligt fram och kastade stagsegelskotet från knapet. Det tunga blocket flög genom luften, krossade Doretys huvud som ett äggskal och svingade sedan av och an, medan stagseglet flaxade och slog för vinden. Joshua Higgins vände sig om för att se vad det var som råkat i olag och möttes av kapten Cullens grövsta svordomar.

»Jag gjorde fast skotet själv», klagade styrmannen så snart han kunde göra sig hörd, »med en extra törn för säkerhets skull. Det minns jag tydligt.»

»Gjorde fast», röt kaptenen för att besättningen skulle höra det, medan den ansträngde sig för att få tag i det flaxande seglet innan det slets i trasor. »Ni gjorde så fan heller, ert usla helvetes kräk. Om ni gjorde fast det med en extra törn, varför i helvete satt det då inte fast? Det skulle jag just vilja veta. Varför i helvete satt det inte?»

Styrmannen svarade i jämmerlig ton något ohörbart.

»Håll käften!» var kapten Cullens sista ord.

En halvtimme därefter blev han lika överraskad som de andra då man påträffade George Doretys lik på golvet nedanför trappan. På eftermiddagen,

då han satt ensam i sin hytt, funderade han ut vad han skulle skriva i skeppsjournalen.

»Matrosen Karl Bruer», skrev han, *»gick över bord från överbramsegelsrât i en orkan. Vi hade stark fart för tillfället och för skutans säkerhets skull vågade vi inte stagvända. Ej heller kunde en livbåt tagit sig fram i den höga sjön».*

På en annan sida skrev han:

»Hade ofta varnat mr Dorety för den fara han utsatte sig för genom sin oförsiktighet på däck. Jag sade honom en gång att han en dag skulle få ett block i huvudet. Ett slarvigt fastgjort storsegel var orsak till olyckan, som är högst beklaglig, emedan mr Dorety var mycket omtyckt av oss alla,»

Kapten Dan Cullen läste beundrande igenom sitt litterära prov, använde plånpapperet och slog igen boken. Han tände en cigarr och stirrade framför sig. Han kände att Mary Rogers äntrade en våg och krängde och sköt god fart, och han visste att hon gjorde nio knop. Ett belåtet leende bredde sig småningom över hans svartmuskiga och ludna ansikte. Ja, han hade i alla fall hållit västlig kurs och lurat Vår herre.

SEMPER IDEM.

Doktor Bichnell var vid ovanligt godt lynne. Genom en liten olyckshändelse, en obetydlig försummelse, det var alltsammans, hade en man, som kunde ha gått igenom, dött föregående natt. Det hade visserligen bara varit en sjöman, en av de otaliga otvättade, men underläkaren på sjukhuset hade varit i byxångest hela förmiddagen. Han var icke ängslig för att mannen hade dött, därtill kände han doktorn för väl, hans oro berodde på att operationen hade lyckats så väl. Den var en av de svåraste på hela det kirurgiska området, men ändå hade den varit lika lyckad som sinnrik och djärv. Således hade allt berott på behandlingen, sköterskorna, underläkaren. Och mannen hade dött. Det var ingenting allvarsamt, bara litet vårdslöshet, men ändå tillräckligt för att ådra honom doktor Bichnells vrede och störa underläkarnas och sköterskornas arbete under hela det följande dygnet.

Men som sagt, doktorn var vid ett ovanligt briljant lynne. Då underläkaren med fruktan och bävan underrättade honom om mannens oväntade hädangång, gick det inte så mycket som en stavelse av klander över hans läppar, nej, de visslade till och med några takter av en slagdänga och frågade

sedan älskvärt hur det stod till med den andres förstfödde. Underläkaren, som ansåg det omöjligt att han kunde ha förstått meningen, upprepade vad han sagt.

»Ja, ja», sade doktor Bichnell otåligt, »jag förstår. Men hur är det med Semper Idem? Är han färdig att utskrivas?»

»Ja. De hjälpa honom att klä sig nu», svarade underläkaren och fortsatte sin rond, belåten med att det ännu rådde lugn mellan hans jodluktande väggar.

Det var Semper Idems tillfrisknande som för doktor Bichnell utgjort en så fullständig ersättning för förlusten av sjömannen. Människoliv voro för honom ingenting, obehagliga men oundvikliga faktorer inom läkareyrket, men fallen — ja, fallen voro allt. Folk som kände honom ville gärna kalla honom en grobian, men alla hans kolleger voro ense om att en dristigare och duktigare läkare aldrig stått över ett operationsbord. Han var ingen fantasimänniska. Han hade inga känslor och tålde dem heller icke hos andra. Hans natur var nykter, korrekt, vetenskaplig. Människorna voro för honom endast nummer, utan individualitet eller personligt värde. Men med fallen var det något helt annat. Ju mera bruten en människa var, ju skörare de trådar voro varmed hon hängde fast vid livet, desto större betydelse fick hon i doktor Bichnells ögon. Han skulle lika beredvilligt vända ryggen till en poeta laureatus, som led av en vanlig åkomma, för en namnlös, illa åtgången lösdrivare, som trotsade alla livets lagar genom att inte vilja dö,

som ett barn vänder ryggen till marionett-teatern för att gå på cirkus.

Så hade det varit med Semper Idem. Det mystiska över mannen hade ej intresserat honom, lika litet som hans tystnad och den hemlighetsfulla roman som den gula pressens notisjägare så sensationellt och så fåfängt sökt exploatera i söndagsnumren. Men Semper Idem hade fått halsen avskuren. Det var knuten. Det var det högintressanta. Avskuren tvärsöver, och icke en kirurg på tusen skulle vilja ge en pris snus för hans utsikter att komma sig. Men tack vare den raska stadsambulansen och doktor Bichnell hade han dragits tillbaka till den värld han velat lämna. Doktorns assistenter hade skakat på huvudet då han fördes till sjukhuset. Omöjligt, sade de. Strupen, luftröret, halsådern, allt var faktiskt avskuret och blodsförlusten fruktansvärd. Som fallet var så avgjort på förhand, hade doktor Bichnell användt metoder och gjort saker och ting som kommit dem att rysa, hur stålsatta de än voro genom sitt yrke. Men ser man på, mannen hade blivit bra.

I dag, då Semper Idem skulle få lämna sjukhuset, blev doktor Bichnells goda lynne alltså ingalunda grumlat av underläkarens rapport, och han grep sig helt muntert an med att bringa reda i det kaos som en barnkropp företedde efter att ha blivit överkörd av den elektriska spårvagnen.

Som många nog erinra sig, väckte Semper Idems fall en opassande men helt naturlig nyfikenhet. Han hade påträffats i ett ruskigt hybble med avskuren hals, som sagt, och en blodström som droppade

ner i rummet inunder och störde dess invånares lustbarheter. Han hade tydligen utfört gärningen stående, med huvudet framåtlutat för att kunna rikta sin sista blick på en fotografi som stod på bordet uppställt på en ljusstake. Det var denna ställning som hade gjort det möjligt för doktor Bichnell att rädda honom. Rakkniven hade gjort ett så fruktansvärdt snitt att om han hållit huvudet bakåtlutat, som han skulle ha gjort för att göra sin sak riktigt grundligt, med halsen sträckt och de elastiska åderväggarna spända, skulle han nästan ha skurit huvudet av sig.

På sjukhuset, under hela den tid han motvilligt vandrade tillbaka till livet, hade icke ett ord gått över hans läppar. Ej heller kunde man få veta något om honom genom polisens spaningar. Ingen kände honom eller hade någonsin förr sett eller hört talas om honom. Han var absolut och exempellöst en nykommen. Hans kläder och miljö voro den lägst stående arbetarens, hans händer en fin herres. Men icke en skriven rad upptäcktes, ingenting, blott en enda sak som tydde på hans förflutna eller hans ställning i livet.

Och det var fotografien. Om den var ett porträtt, måste kvinnan, som så frimodigt betraktade åskådaren, verkligen ha varit en frappant varelse. Det var en amatörfotografi, ty till detektivernas besvikelse fanns ingen ateljéadress angiven. Tvärsöver ett hörn på kartongen stod skrivet med fin fruntimmersstil: »Semper idem, semper fidelis». Och så såg hon verkligen ut. Som många erinra sig, hade hon ett ansikte som man aldrig kunde

glömma. Välgjorda kopior, ofantligt lika, intogos i alla de förnämsta tidningarna, men resultatet blev endast en obetvinglig nyfikenhet bland allmänheten och ett oändligt skrivande av sådana som få betalt per rad.

I brist på annat namn var den räddade självmördaren känd för sjukhuspersonalen och världen som Semper Idem. Och Semper Idem fick han heta. Reporter, detektiver och sköterskor uppgåvo honom i förtvivlan. Icke ett ord kunde han förmås att uttala, men det medvetna skiftande uttrycket i hans ögon visade att hans öron hörde och att hans hjärna uppfattade varje fråga som ställdes till honom.

Men dessa mysterier, denna romantik hade ingen andel i doktor Bichnells intresse då han stannade på kontoret för att säga några avskedsord till sin patient. Han, doktorn, hade gjort ett underverk med denne man, utfört något som faktiskt var något hittills oerhört i kirurgiens annaler. Han frågade ej efter vem eller vad mannen var, och det var högst osannolikt att han någonsin skulle få återse honom, men liksom konstnären vill beskåda sin fullbordade skapelse önskade han för sista gången betrakta sina händers och sin hjärnas verk.

Semper Idem var fortfarande stum. Han tycktes vara angelägen att komma därifrån. Icke ett ord kunde doktorn locka ur honom, och det frågade doktorn föga efter. Han undersökte noga konvalescentens strupe och sysslade nästan smekande med det ohyggliga ärret, som om han varit en öm anförvant. Det var ingen synnerligt behaglig syn. En ilsket röd linje gick rundt omkring strupen — det

såg ut som om mannen nyss kommit lös ur bödelns galgrep —, den försvann nedanför bägge öronen, och man kunde nästan inbilla sig att den fortsatte bakpå halsen och bildade en sammanhängande eldröd ring.

Semper Idem bibehöll sin trotsiga tystnad och lånade sig till den andres undersökningar ungefär som ett lejon i bur; hans enda längtan tycktes gå ut på att få försvinna.

»Ja, jag skall inte uppehålla er», sade doktor Bichnell slutligen, i det han lade handen på mannens axel och kastade en sista blick på sina händers verk. »Men låt mig ge er ett litet råd. Nästa gång ni försöker, så håll upp hakan, så här. Huka inte ner er och karva inte som då man slaktar en ko. Prydligt och raskt! Prydligt och raskt!»

Semper Idems ögon glimmade till bevis på att han hörde, och ett ögonblick därefter slog sjukhusets port igen efter honom.

Det var en bråd dag för doktor Bichnell, och det var långt lidet på eftermiddagen, då han tände en cigarr innan han lämnade operationsbordet där den lidande mänskligheten tycktes tävla om att få ta plats. Men den siste, en gammal lumpsamlare med brutet axelblad, hade expedierats, och de första doftande rökringarna hade börjat virvla omkring hans huvud, då en brådskande ambulansvagns ringning trängde in genom det öppna fönstret från gatan, och in kom den sedvanliga båren med sin hemska börda.

»Lägg honom på bordet», befallde doktorn och

vände sig bort ett ögonblick för att lägga ifrån sig sin cigarr. »Vad är det?»

»Självmord — en som har skurit halsen av sig», svarade en av bärarna. »Där nere i Morgan Alley. Föga hopp, tänker jag. Han har visst kolat av.»

»Jaså? Ja, jag skall väl i alla fall se på honom». Han lutade sig över mannen i samma ögonblick som livslågan svagt flämtade till för sista gången och slocknade.

»Det är Semper Idem som har kommit tillbaka», sade underläkaren.

»Ja», svarade doktor Bichnell, »och gått igen. Inget fusk den här gången. Prydligt gjort, på min ära, prydligt gjort. Han lydde bokstavligen mitt råd. Här har jag ingenting att göra. Bär ut det i liksalen.»

Doktor Bichnell tog tillbaka sin cigarr och tände den. »Det här», sade han mellan två bloss och såg på underläkaren, »tar ut vad ni gjorde i går kväll. Vi ä' kvitt nu.»

NÄSAN.

Under Koreas morgonfrid, då dess fredliga lugn verkligen gjorde det förtjänt av dess gamla namn »Cho-sen», levde en politiker vid namn Yi Chin Ho. Han var en partiman och — vem vet? — kanske ingalunda värre än politiker över hela världen. Men olik sina bröder i andra länder satt Yi Chin Ho i fängelse. Icke för att han råkat tillägna sig statens pengar, utan emedan han råkat tillägna sig för mycket. Överdrifter äro beklagliga i allting, till och med i oärlighet, och Yi Chin Ho's överdrifter hade bragt honom i den bedrövligaste knipa.

Tio tusen snören kontanta pengar var han skyldig regeringen, och han satt i fängelse och var dömd till döden. En fördel var det dock med hans belägenhet — han hade god tid att tänka. Och han tänkte mycket. Sedan kallade han till sig fångvaktaren.

»Högt ärade, ni ser framför er en högst olycklig människa», började han. »Men allt skall bli godt och väl för mig, om ni bara vill låta mig få vara fri en kort timme i kväll. Och allt skall då bli godt och väl för er, ty jag skall åtaga mig er befordran i all framtid, och ni skall till sist bli direktör över alla fängelser i Cho-sen.»

»Vad vill det säga?» frågade fångvaktaren. »Vad är det för galenskaper? En kort timme, just då ni väntar på att bli halshuggen! Och jag som har en gammal och högst aktningsvärd mor, för att nu inte tala om en hustru och flera barn i späd ålder! Å, en sådan skurk ni är!»

»Från den Heliga Staden till ändpunkterna av alla de Åtta Kusterna finns icke ett ställe där jag kan gömma mig», svarade Yi Chin Ho. »Jag är en visdomens man, men vad är min visdom värd här i fängelset? Vore jag fri, så vet jag nog att jag kunde ge mig ut och skaffa pengarna att betala igen regeringen med. Jag vet en näsa som skall rädda mig ur alla mina svårigheter.»

»En näsa!» utbrast fångvaktaren.

»En näsa», sade Yi Chin Ho. »En märkvärdig näsa, om jag så får säga, en högst märkvärdig näsa.»

Fångvaktaren gjorde en förtvivlad åtbörd. »Å, en sådan spjuver ni är, en sådan spjuver!» skrattade han. »Tänka sig att er beundransvärda slughet måste läggas på stupstocken!»

Med dessa ord vände han sig om och gick. Men som han var en man med mjuk hjärna och mjukt hjärta, tillät han ändå till sist Yi Chin Ho att ge sig av, då kvällen var långt framskriden.

Han gick direkt till guvernören, träffade på honom ensam och väckte honom ur sömnen.

»Yi Chin Ho, så sant jag är guvernör!» utropade guvernören. »Vad gör ni här? Ni skulle ju vara i fängelse och vänta på er halshuggning?»

»Jag ber ers excellens höra på mig», sade Yi Chin Ho, där han satt på huk bredvid sängen och

tände sin pipa på fyrfatet. »En död man är utan värde. Det är visserligen sant att jag är som en död man, utan värde för regeringen, för ers excellens eller för mig själv. Men om ers excellens ville, så att säga, ge mig friheten . . .»

»Omöjligt!» utbrast guvernören. »För resten är ni dömd till döden.»

»Ers excellens vet mycket väl, att om jag kan betala igen de tio tusen penningsnörena, skall regeringen förlåta mig», fortfor Yi Chin Ho. »Så att om, som sagt, ers excellens ville ge mig fri i några dagar, skulle jag, som är en klok man, betala igen regeringen och komma i den ställningen att kunna vara ers excellens till tjänst. Jag skulle kunna göra ers excellens mycket stora tjänsten.»

»Har ni en plan varigenom ni hoppas skaffa er dessa pengar?» frågade guvernören.

»Ja, det har jag», sade Yi Chin Ho.

»Kom då hit med dem i morgon kväll, nu vill jag sova», sade guvernören och fortsatte sina snarkningar från den punkt där de blivit avbrutna.

Följande kväll, då Yi Chin Ho åter fått permission av fångvaktaren, trädde han fram till guvernörens bädd.

»Är det ni, Yi Chin Ho?» frågade guvernören. »Har ni planen med er?»

»Ja, det är jag, ers excellens», svarade Yi Chin Ho, »och jag har planen med mig.»

»Tala», befallde guvernören.

»Planen är här», sade Yi Chin Ho, »här i min hand.»

Guvernören satte sig upp och slog upp ögonen.

Yi Chin Ho räckte fram handen som höll ett pappersblad. Guvernören höll upp det mot ljuset.

»Bara en näsa», sade han.

»Litet intryckt här och där, ers excellens», sade Yi Chin Ho.

»Ja, som sagt, litet intryckt här och där», sade guvernören.

»Det är på det hela taget en ofantligt omfångsrik näsa — här och där och överallt», fortfor Yi Chin Ho. »Ers excellens skulle kunna söka den fjärran och när och mången god dag utan att finna den.»

»En ovanlig näsa», medgav guvernören.

»Det sitter en vårta på den», sade Yi Chin Ho.

»En högst ovanlig näsa», sade guvernören. »Jag har aldrig sett maken. Men vad skall ni göra med den här näsan, Yi Chin Ho?»

»Jag söker den för att kunna betala igen pengarna till regeringen», sade Yi Chin Ho. »Jag söker den för att kunna vara ers excellens till nytta, och jag söker den för att rädda mitt eget värdelösa huvud. Vidare vill jag ha ers excellens' sigill på denna teckning av en näsa.»

Guvernören skrattade och anbragte statens sigill, och Yi Chin Ho gick. I en månad och en dag färdades han på Kungens Väg som leder till Österhavets kust, och där knackade han en kväll på dörren till det största huset i en rik stad.

»Jag vill ej träffa någon annan än husets herre», sade han stolt till de förskrämda tjänarna. »Jag reser i kungens ärenden.»

Man förde honom direkt in i ett inre rum, där

husets herre väcktes ur sin sömn och fördes plirande inför honom.

»Ni är Pak Chung Chang, huvudman för denna stad», sade Yi Chin Ho i en ton som av den strängaste anklagelse. »Jag är stadd i kungens ärenden.»

Pak Chung Chang darrade. Han visste nog att kungens ärenden alltid voro skräckinjagande. Hans knän veko sig, och han var nära att falla till golvet.

»Det är långt lidet på kvällen», kved han. »Vore det inte bäst att . . .»

»Kungens budbärare väntar aldrig!» dundrade Yi Chin Ho. »Kom avsides med mig och det genast. Jag har ett viktigt ärende att avhandla med er.»

»Det är kungens ärende», tillade han ännu skarpare, så att Pak Chung Changs silverpipa gled ur hans maktlösa fingrar och föll till golvet.

»Så vet då», sade Yi Chin Ho, då de kommit avsides, »att kungen besväras av en åkomma, en mycket svår åkomma. Då hovläkaren ej lyckades bota den, blev han halshuggen, det var ingenting annat att vänta. Från alla de Åtta Provinserna ha läkare samlats för att uppvakta kungen. De ha hållit visa rådplägningar, och de ha kommit till det resultatet att det för att bota kungens åkomma bara behövs en näsa, ett visst slags näsa, ett alldeles särskilt slags näsa.

»Jag blev tillkallad av ingen mindre än själva hans excellens premiärministern. Han stack ett papper i min hand. På detta papper fanns en teckning föreställande den där alldeles särskilda näsan

och utförd av de Åtta Provinsernas läkare, jämte statens sigill.

»Gå», sade hans excellens premiärministern, »sök denna näsa, ty kungens åkomma är svår. Och var helst ni finner denna näsa i någon mans ansikte, så hugg genast av den och tag den med er tillbaka till hovet, ty kungen måste botas. Gå och kom inte tillbaka förr än edra spaningar krönts med framgång.»

»Jag gav mig alltså ut på min forskningsresa», sade Yi Chin Ho. »Jag har rannsakat kungarikets avlägsnaste vrår, jag har färdats på de Åtta Landsvägarna, genomsökt de Åtta Provinserna och seglat på de Åtta Kusternas hav. Och nu är jag här.»

Med en stor gest drog han upp papperet ur sitt bälte, rullade upp det så att det knakade och prasslade och höll det framför Pak Chung Changs ansikte. På papperet var en näsa ritad.

Pak Chung Chang stirrade på den med uppspärrade ögon.

»Aldrig har jag sett en sådan näsa», började han.

»Det är en vårta på den», sade Yi Chin Ho.

»Aldrig har jag sett . . .» började Pak Chung Chang åter.

»Skicka efter er far», avbröt Yi Chin Ho barskt.

»Min gamle och högst vördnadsvärde fader sover», sade Pak Chung Chang.

»Vad tjänar det till att hyckla?» frågade Yi Chin Ho. »Ni vet att det är er fars näsa. Skicka efter honom så att jag får hugga av den och ge mig av. Skynda på, annars anför jag klagomål mot er.»

»Nåd!» skrek Pak Chung Chang och föll på knä.

»Det är omöjligt! Det är omöjligt! Ni får inte hugga näsan av min far. Han kan inte gå näslös i graven. Han blir ett åtlöje och en visa för alla, och alla mina dagar och nätter bli fulla av sorg och bedrövelse. Tänk er för! Rapportera att ni inte har sett någon sådan där näsa under edra resor. Ni har också en far.»

Pak Chung Chang fattade om Yi Chin Ho's knän och brast i gråt över hans sandaler.

»Mitt hjärta mjuknar så sällsamt under edra tårar», sade Yi Chin Ho. »Även jag vet vad sonlig pietet och vördnad vill säga. Men . . .» Han tvekade och tillade sedan, som om han tänkt högt: »Det är just så mycket mitt huvud är värdt.»

»Hur mycket är ert huvud värdt?» frågade Pak Chung Chang med tunn och pipig röst.

»Det är inte något märkvärdigt huvud», sade Yi Chin Ho. »Ett orimligt litet märkvärdigt huvud, men jag är så dåraktig, jag värderar det till inte mindre än hundra tusen penningsnören.»

»Må ske», sade Pak Chung Chang och reste sig.

»Jag behöver hästar att forsla skatten», sade Yi Chin Ho, »och folk till att vakta den väl, ty jag färdas över bergen. Det finns rövare i landet.»

»Det finns rövare i landet», upprepade Pak Chung Chang sorgset. »Men det skall bli som ni önskar, bara min gamle och högst vördnadsvärde faders näsa får sitta kvar på sin gamla plats.»

»Säg ingenting till någon om denna händelse», sade Yi Chin Ho, »annars bli andra och trognare tjänare än jag utskickade till att skära näsan av er far.»

Yi Chin Ho begav sig alltså ut på sin resa över bergen, glad till sinnes och sjungande muntra sånger i det han lyssnade till sina skattbelastade hästars klingande bjällror.

Det är inte mycket mer att berätta. Yi Chin Ho's liv kröntes av framgång alltigenom. Genom hans inflytande blev fångvaktaren slutligen direktör över alla fängelser i Cho-sen; guvernören flyttade till sist till den Heliga Staden och blev premiärminister hos kungen, medan Yi Chin Ho blev kungens gode vän och kumpan och satt till bords med honom ända till slutet av sitt runda, feta liv. Men Pak Chung Chang försjönk i melankoli, och han skakade sedan alltid sorgset på huvudet och fick tårar i ögonen, då han betraktade sin gamle och högst vördnadsvärde faders stora näsa.

»FRANCIS SPAIGHT.»

En sann historia.

Francis Spaight länsade helt makligt undan för bara mesantoppseglet, då det hände. Det berodde icke så mycket på slarv som på besättningens brist på disciplin och på den omständigheten att de voro medelmåttiga sjömän, mildast talat. Rorsmannen, en karl från Limerick, hade ej haft någon erfarenhet av saltvatten utom då han flottat timmer på Shannon mellan Quebecskutorna och kusten. Han var rädd för de höga sjöar som reste sig ur mörkret i aktern och rullade in mot honom, och han var mera böjd för att huka sig ner inför deras hotande angrepp än att möta deras stötar med ratten och dämpa skutans belägenhet att köra upp i vinden.

Klockan var tre på morgonen då hans icke sjömansmässiga beteende påskyndade katastrofen. Då han fick se en sjö mycket högre än de andra, hukade han sig ner och släppte taget om spakarna. Francis Spaight girade då hennes akter lyftes upp ur sjön och tog emot vågens fulla kraft på låringen. I nästa ögonblick var hon nere i vågdalen med läsidans reling begravd tills vattnet stod i jämnhöjd med hennes luckkarmar; sjö efter sjö

bröt in över hennes lovartreling och spolade över däcket med iskalla störtsjöar.

Karlarna stodo handfallna, hjälplösa och hopplösa, slöa av överraskning och skräck, och visste bara en sak, att de icke skulle lyda order. Några jämrade sig, andra klängde sig tyst fast vid lovartvanten, andra mumlade böner eller skreko ut vilda förbannelser, och varken kaptenen eller styrmannen kunde få dem att lägga hand vid pumparna eller sätta till några småsegel för att få upp skutan mot vinden och sjön. Snart låg fartyget kantrat med de fega drumlarna uppklättrade på relingen eller hängande i riggen. Då det gick över, drunknade styrmannen i akterkajutan, likaså två matroser som hade tagit sin tillflykt till skansen.

Styrmannen hade varit den duktigaste karlen ombord, och kaptenen var nu knappast mindre hjälplös än besättningen. Han gjorde ingenting, han bara svor över dem för deras oduglighet, och en matros vid namn Makoney från Belfast och en jungman O'Brien från Limerick måste kapa för- och stormasterna. Det gjorde de med stor risk från vrakets lodräta vägg, och mesantoppsmasten följde med över bord i den allmänna kraschen. Francis Spaight rätade upp sig, och det var tur att hon var lastad med virke, annars skulle hon ha sjunkit, ty hon var redan i marvatten. Stormasten, som ännu hängde fast med vanten, slog som en dånande slägga mot fartygets sidor, och varje stöt kom besättningen att stöna.

Det dagades över det upprörda havet, och allt vad som syntes av Francis Spaight i det kalla

dagsljuset var aktern, den splittrade mesanmasten och en skamfilad reling. Det var midt i vintern på norra Atlanten, och den eländiga besättningen var halvdöd av köld. Men det fanns ingen fläck där de kunde få vara i fred. Varenda sjö spolade över vraket, sköljde bort saltskorpan från deras kropp och avsatte ny skorpa. I akterkajutan stod vattnet dem upp till knät, men här var åtminstone skydd för den kalla blåsten, och här samlade sig de överlevande, stodo kappraka, höllo sig fast vid kajutbordet eller stödde sig på varandra.

Förgäves sökte Mahony förmå karlarna att tura om med att från mesanmasten hålla utkik efter något mötande fartyg. Den iskalla blåsten var mer än de kunde uthärda, och de föredrogo att söka skydd i kajutan. O'Brien, jungmannen, som bara var femton år, turade om med Mahoney på den kalla utkiksplatsen. Det var pojken som klockan tre på eftermiddagen ropade ner att han hade siktat ett segel. Detta lockade ut dem från kajutan, och de trängdes vid akterrelingen och lovartsidans mesanvant för att hålla ögonen på det obekanta fartyget. Men dess kurs tycktes ej föra det närmare, och de återvände frysande till kajutan; icke en av dem erbjöd sig att avlösa utkiken uppe i masttoppen.

Vid slutet av den andra dagen uppgåvo Mahoney och O'Brien sitt försök, och sedan drev fartyget redlöst för blåsten och utan utkik. De voro tretton karlar, och i sjuttiotvå timmar stodo de upp till knäna i det forsande vattnet på kajutgolvet, halvt ihjälfrusna, utan mat och endast med tre buteljer

vin att dela sinsemellan. All proviant och allt dricksvatten fanns i lastrummet, och det fanns ingen möjlighet att komma åt dessa förråd eftersom vraket låg i marvatten. Dagarna gingo, men de kunde icke få en matbit. Friskt vatten i små kvantiteter kunde de få genom att hålla ett soppskålslock under mesanmastens klots. Men det regnade ej ofta, och de voro illa däran. Då det regnade, blötte de också sina näsdukar och vredo ur dem i munnen eller i skorna. Då blåsten och sjön lade sig, kunde de också svabba de blottade delarna av däcket som voro fria från saltvatten och sålunda öka sitt vattenförråd. Men mat hade de icke och ingen möjlighet att få någon, fastän sjöfåglar oupphörligt flögo över deras huvud.

I lugnvädret som följde på stormen kunde de, efter att ha stått på sina fötter i nittiosex timmar, äntligen få torra plankor i kajutan att ligga på. Men tack vare de långa timmar de stått i saltvatten hade de fått sår på benen. Dessa sår voro ytterst smärtsamma. Den minsta beröring eller skrubbning vållade svåra plågor, och i sitt utmattade tillstånd stötte de oupphörligt emot varandra i trängseln. Ingen kunde röra sig ur fläcken utan att få över sig salvor av otidigheter, svordomar och ovett. Deras elände var så stort att de starkare förtryckte de svagare och sköto undan dem från de torra platserna för att i stället låta dem ligga i kölden och vätan. Gossen, O'Brien, var särskilt illa behandlad. Ehuru det fanns tre andra jungmän, var det O'Brien som fick det mesta ovettet. Det fanns ingen annan orsak därtill än att han var mera kraf-

tig och tilltagsen än de andra pojkarna, höll mera på sina rättigheter och opponerade sig mot de små orättvisor som karlarna begingo mot alla pojkarna. Så snart O'Brien kom i närheten av karlarna för att söka sig en torr plats att sova på, eller om han bara rörde sig, sparkade och knuffade man undan honom. Han svor över deras självviska brutalitet, och slag, sparkar och förbannelser haglade över honom. Alla hade det eländigt, men han fick det värst av alla, och det var endast hans ovanligt starka livslåga som satte honom i stånd att hålla ut.

Allt efter som dagarna gingo och de blevo kraftlösare, tilltog deras retlighet och dåliga lynne, vilket i sin tur ökade O'Briens lidanden och dåliga behandling. Den sextonde dagen var hela besättningen halvdöd av hunger, och de stodo tillsammans i små grupper och talade dämpat och sneglade då och då på O'Brien. Vid middagstiden hade konferensen kommit till ett resultat. Kaptenen förde ordet. Alla samlades i aktern.

»Godt folk», började kaptenen, »vi ha länge varit utan föda — det är två veckor och två dagar, men det förefaller mera som två år och två månader. Vi kunna inte stå ut mycket längre. Det är emot naturen att inte ha något i magen och ändå stå ut. Här föreligger en allvarsam fråga: huruvida det är bättre att alla dö än att en dör. Vi stå med en fot i graven. Om en av oss dör, kunna de andra få leva tills ett fartyg siktas. Vad säger ni?»

Michael Behane, mannen som stått vid ratten då Francis Spaight kapsejsat, ropade att det var bra. De andra instämde i ropet.

»Låt oss ta en av pojkarna!» ropade Sullivan, en karl från Tarbut, och tittade därvid menande på O'Brien.

»Det är min åsikt», fortfor kaptenen, »att det är en ädel handling, om en av oss dör för de andra.» »Ja, en ädel handling!» instämde männen.

»Och det är min åsikt, att det är bäst att en av jungmännen dör. De ha inga familjer att försörja, inte heller skulle de bli så sörjda av de sina som de som ha hustrur och barn.»

»Det är rätt! Alldeles rätt! Det vore just det lämpligaste», mumlade karlarna sins emellan.

Men de fyra jungmännen protesterade mot orättvisan.

»Våra liv ä' precis lika kära för oss som edra ä' för er», invände O'Brien. »Och för våra familjer också. Vad hustru och barn beträffar, så vem annan än jag skall försörja min gamla mor som är änka, det vet du mycket väl, Michael Behane, du som är från Limerick? Det är inte rättvist. Låt oss dra lott allesammans, matroser och jungmän.»

Mahoney var den ende av karlarna som lade sig ut för pojkarna och förklarade att det var rättvist att alla delade lika. Sullivan och kaptenen envisades att endast jungmännen skulle dra lott. Skarpa ord fälldes, och midt under detta vände Sullivan sig mot O'Brien och fräste:

»Det vore en riktig välgärning att göra oss av med dig. Det har du förtjänat. Det vore just det rätta sättet, och så ska vi också göra.»

Han tog ett steg mot O'Brien för att slå ned på honom och genast gripa sig an med avrättningen,

flera av de andra närmade sig också och sträckte ut händerna efter honom. Han drog sig tillbaka för att undkomma dem och ropade på samma gång att han gick in på lottdragning mellan jungmännen.

Kaptenen gjorde i ordning fyra olika långa trästickor och räckte dem till Sullivan.

»Du tror nog att lottdragningen inte går rätt till», sade den senare i försmädlig ton till O'Brien. »Så att det är bäst att du drar.»

Det gick O'Brien in på. Man knöt en näsduk för hans ögon så att han ingenting såg, och han föll på knä på däcket med ryggen åt Sullivan.

»Den du namnger för den kortaste stickan skall dö», sade kaptenen.

Sullivan höll upp en av stickorna. De andra voro gömda i hans hand så att ingen kunde se om det var den kortaste stickan eller inte.

»Vems sticka är det här?» frågade Sullivan.

»Lille Johnny Sheehans», svarade O'Brien.

Sullivan lade bort stickan. De som sågo på kunde ej säga om det var den olycksdigra. Sullivan höll upp en annan sticka.

»Vems är den här?»

»George Burns'.»

Stickan lades till den andra, och en tredje hölls upp.

»Och vems är den här?»

»Min», sade O'Brien.

Med en snabb rörelse slängde Sullivan de fyra stickorna om varandra. Ingen hade sett något.

»Du drog ditt eget namn», tillkännagav Sullivan.

»Det var bra gjort», mumlade flera av karlarna.

O'Brien var mycket lugn. Han reste sig, tog av sig bindeln och såg sig omkring.

»Vem är det?» frågade han. »Den kortaste stickan?»

Kaptenen pekade på de fyra stickorna som lågo på däcket.

»Hur vet ni att stickan var min?» frågade O'Brien. »Såg du det, Johnny Sheehan?»

Johnny Sheehan, som var den yngste av gossarna, svarade icke.

»Såg ni det?» frågade O'Brien Mahoney.

»Nej, jag såg det inte.»

Karlarna mumlade och brummade.

»Det gick alldeles rätt till», sade Sullivan. »Du hade samma möjligheter som de andra, och du förlorade, det är alltihop, det.»

»Det gick alldeles rätt till», instämde kaptenen. »Såg jag det inte själv? Den kortaste stickan var din, O'Brien, och det är bäst att du gör dig i ordning. Var är kocken? Kom hit, Gorman. Gå efter soppskålslocket, någon av er. Gorman, gör er skyldighet som en man.»

»Men hur skall jag göra det?» frågade kocken. Han var en obeslutsam människa med slöa ögon och slapp haka.

»Det här är mord!» skrek O'Brien.

»Jag vill inte ha något», förklarade Mahoney. »Inte en bit kommer över mina läppar.»

»Då tillfaller din andel den som ä' klokare än du», sade Sullivan hånfullt. »Gör er skyldighet, kock.»

»Det är inte min skyldighet att slakta pojkar», protesterade Gorman obeslutsamt.

»Om ni inte skaffar oss mat, skall ni själv bli mat», hotade Behane. »Någon måste dö, och då kan det lika gärna bli ni som någon annan.»

Johnny Sheehan brast i gråt. O'Brien hörde ångestfullt på. Hans ansikte var blekt. Hans läppar darrade, och ibland skalv han i hela kroppen.

»Jag har tagit hyra som kock», förklarade Gorman. »Och kock skulle jag vara, om här funnes någon kabyss. Men mord vill jag inte vara med om. Det står inte i reglementet. Jag är kock...»

»Och kock skall du bara vara i en minut till», sade Sullivan barskt, och i det samma grep han om kockens huvud bakifrån och böjde det bakåt så att strupen stod spänd. »Var har du din kniv, Mike? Ge mig den.»

Då Gorman kände stålet, jämrade han:

»Jag skall göra det, om ni vill hålla pojken.»

Kockens ömkliga belägenhet tycktes på något sätt inverka stålsättande på O'Brien.

»Det är bra, Gorman», sade han. »Gå på bara. Jag vet nog att ni inte gärna vill göra det. Ja, det är bra, sir», sade han till kaptenen, som hade lagt sin hand tungt på hans arm. »Ni behöver inte hålla mig, sir. Jag skall stå stilla.»

»Låt bli att lipa och gå efter soppskålslocket», befallde Behane Johnny Sheehan och gav honom i det samma en väldig örfil.

Gossen, som knappt var annat än ett barn, gick efter locket. Han kravlade och vacklade över däcket, så matt var han av hunger. Tårarna runno ännu från hans kinder. Behane tog emot locket och gav honom ännu en örfil.

O'Brien tog av sig jackan och blottade sin högra arm. Hans underläpp darrade ännu, men han behärskade sig väl. Kaptenen öppnade sin pennkniv och räckte den till Gorman.

»Mahoney, tala om för min mor hur det gick för mig, om ni någonsin kommer hem igen», bad O'Brien.

Mahoney nickade.

»Det här är ett skamligt mord, ett förbannat skamligt mord», sade han. »Pojkens kött skall inte bekomma någon av er väl. Sanna mina ord. Ni kommer inte att få någon nytta av det ... ingen av er.»

»Klart!» befallde kaptenen. »Håll i locket ni, Sullivan — så där — tätt under. Spill ingenting. Det är dyrbar vara.»

Gorman gjorde en ansträngning. Kniven var slö. Själv var han svag. Dessutom darrade hans hand så häftigt att han så när hade tappat kniven. De tre gossarna sutto avsides nedhukade, gräto och snyftade. Alla matroserna utom Mahoney trängdes omkring offret för att se på.

»Var en man, Gorman», förmanade kaptenen.

Den olycklige kocken greps av krampaktig beslutsamhet och sågade fram och tillbaka med knivbladet på O'Briens handled. Ådrorna voro avskurna. Sullivan höll soppskålslocket tätt under. De avskurna ådrorna gapade vidt och bredt, men ingen röd ström forsade fram. Där fanns intet blod. Ådrorna voro torra och tomma. Ingen sade något. De bistra och tysta skepnaderna gungade av och an i takt varje gång fartyget krängde. Allas ögon stir-

rade på det ofattliga och vidunderliga, de torra ådrorna hos en levande varelse.

»Det är en varning», ropade Mahoney. »Släpp gossen. Sanna mina ord. Hans död kommer inte att bli någon av er till nytta.»

»Försök på armbågen — den vänstra armbågen, den är närmare hjärtat», sade kaptenen slutligen med en dov och hes röst som inte var lik hans vanliga.

»Ge mig kniven», sade O'Brien barskt och tog den ur kockens hand. »Det här står jag inte längre ut med att se på . . .»

Helt lugnt skar han av ådern på den vänstra armbågen, men lika litet som kocken kunde han få fram något blod.

»Det tjänar till ingenting», sade Sullivan. »Det är bäst att göra slut på hans elände och skära halsen av honom.»

Spänningen hade varit för stark för gossen.

»Gör det inte!» ropade han. »Det finns nog inget blod i min hals. Ge mig lite tid. Jag är så kall och matt. Låt mig få lägga mig och sova litet. Då blir jag varm och får blodet i omlopp.»

»Det hjälper inte», invände Sullivan. »Som om du kunde sova under så'na förhållanden! Du somnar inte, och du blir inte varm. Se på honom nu. Han har frossa.»

»Jag var sjuk i Limerick en kväll», inföll O'Brien hastigt, »och doktorn kunde inte åderlåta mig. Men se'n jag hade sovit några timmar och blivit varm i sängen, kom blodet av sig självt. Det är dagens sanning. Mörda mig inte!»

»Hans ådror ä' öppnade nu», sade kaptenen. »Det tjänar ingenting till att förlänga hans elände. Gör det nu så att det blir slut på det här.»

De ämnade kasta sig över O'Brien, men han vek undan.

»Jag skall ta livet av er!» skrek han. »Rör mig inte, Sullivan! Jag går igen! Jag spökar! Antingen ni sova eller ä' vakna, skall jag spöka för er, tills ni dö!»

»Det är skamligt!» ropade Behane. »Om den korta stickan hade varit min, skulle jag ha låtit kamraterna hugga huvudet av mig och dött med glädje.»

Sullivan tog ett språng och grep den stackars gossen i håret. De andra följde efter. O'Brien sparkade och spjärnade emot, bet ifrån sig och slog efter alla händer som sträcktes ut från alla håll. Lille Johnny Sheehan brast ut i den vildaste gråt, men karlarna frågade inte efter honom. O'Brien böjdes baklänges mot däcket med locket under halsen. Gorman knuffades fram. Någon hade stuckit en stor slidkniv i hans hand.

»Gör din skyldighet! Gör din skyldighet!» ropade karlarna.

Kocken lutade sig fram, men då han mötte gossens blick, förlorade han modet.

»Om du inte gör det, dödar jag dig med mina egna händer», ropade Behane.

En ström av okvädinsord och hotelser strömmade in över kocken från alla håll. Ännu tvekade han.

»Det är kanske mera blod i hans ådror än i O'Briens», sade Sullivan i menande ton.

Behane grep Gorman i håret och böjde tillbaka hans huvud, medan Sullivan försökte bemäktiga sig slidkniven. Men Gorman ville inte lämna den ifrån sig.

»Släpp, så skall jag göra det!» skrek han förtvivlat. »Skär inte halsen av mig! Jag skall göra det! Jag skall göra det!»

»Laga att det blir av då», sade kaptenen hotande.

Gorman lät knuffa fram sig. Han såg på gossen, blundade och mumlade en bön. Sedan gjorde han, utan att öppna ögonen, vad man befallt honom. O'Brien uppgav ett skrik som snart dog bort i ett gurglande läte. Karlarna höllo honom tills han slutade spjärna emot; då lade de ned honom på däcket. De voro ivriga och otåliga och ansatte Gorman med svordomar och hotelser att skynda på med tillredningen av måltiden.

»Låt vara, ni blodiga slaktare där», sade Mahoney lugnt. »Låt bli, säger jag. Nu behöver ni det inte längre. Det är som jag har sagt: ni kommer inte att få någon nytta av gossens blod. Slå ut det över relingen, Behane. Slå ut det.»

Behane, som ännu höll soppskålslocket med bägge sina händer, tittade åt lovart. Han gick till relingen och slängde locket och dess innehåll i sjön. Ett skepp för fulla segel styrde kurs mot dem på en knapp sjömils avstånd. De hade varit så upptagna av det dåd de nyss begått, att ingen haft någon tanke på att hålla utkik. Alla sågo fartyget nalkas — den blanka, kopparpansrade främre delen av kölen klöv vattnet som en gyllene kniv, förseglen slogo långsamt och tomt varje gång fören dök ner

i en vågdal, och det vita berget av segelduk bugade sig och knixade för varje större våg. Ingen sade något.

Då fartyget lade bi på en kabellängds avstånd, fick kaptenen på Francis Spaight fart i sig och befallde att en presenning skulle bredas över O'Briens lik. En livbåt firades ner från det främmande fartyget och styrde kurs mot dem. John Gorman skrattade. Först skrattade han tyst, men han hälsade varje årslag med krampaktigt stegrad munterhet. Det var detta vansinniga skratt som tog emot räddningsbåten då den lade till och den förste av dess befäl klättrade ombord.

ETT UNDERLIGT FRAGMENT.

Den kapitalistiske eller industrielle oligark, Roger Vanderwater, som omtalas i berättelsen, har identifierats som den nionde ättlingen av den familj Vanderwaters som i hundratals år behärskat bomullsväverierna i Sydstaterna. Denne Roger Vanderwater blomstrade under de sista decennierna av det tjugusjätte århundradet efter Kristus, vilket var det femte århundradet av den fruktansvärda industriella oligarki som reste sig på den äldre republikens ruiner.

Av inre grunder äro vi övertygade om att den berättelse som här följer ej nedskrivits förr än under det tjugunionde århundradet. Det var icke allenast förbjudet i lag att skriva eller trycka sådant under den perioden, utan arbetsklassen var också så obildad att dess medlemmar endast i sällsynta fall kunde läsa och skriva. Det var övermänniskans mörka tidsålder, och på hennes språk kallades folket "hjordmänniskorna". Man ogillade och förföljde allt litterärt. Ur den tidens förordningar kan anföras den obevekliga lag, vilken stämplade det som ett grovt brott om någon, av vad klass han än var, lärde en medlem av arbetarklassen så mycket som alfabetet. Att bildningen så strängt inskränktes till den styrande klassen var nödvändigt om denna klass skulle fortfara att styra.

Ett resultat härav var att ett särskilt berättareyrke utbildade sig. Dessa historieberättare avlönades av oligarkien, och de historier de berättade voro legender, myter, romantiska och oskadliga saker. Men frihetsandan dog aldrig riktigt ut, och agitatorer förklädda till historie-

berättare predikade uppror för slavklassen. Att följande berättelse blev förbjuden av oligarkerna bevisas av Ashburys polisprotokoll, där det finnes antecknat att den 27 januari 2734 en viss John Tourney, som överbevisats att ha berättat historier på en arbetarekrog, dömts till fem års straffarbete i boraxgruvorna i Arizonaöknen.

Utgivarens anmärkning.

ETT UNDERLIGT FRAGMENT.

Hör nu på, mina bröder, så skall jag tala om för er historien om en arm. Det var Tom Dixons arm, och Tom Dixon var en första klassens vävare i en fabrik som tillhörde den helveteshunden och tyrannen Roger Vanderwater. Denna fabrik kallades »Nedersta helvetet» av de slavar som trälade där, och jag antar att de hade sina skäl; och den var belägen i Kingsbury i motsatta ändan av staden från Vanderwaters sommarpalats räknat. Vet ni inte var Kingsbury ligger? Det är mycket som ni inte vet, mina bröder, och det är sorgligt. Det är för att ni ingenting veta som ni äro slavar. Då jag har talat om den här historien för er, skulle jag gärna vilja inrätta en skola åt er, där ni kunde få lära er läsa och skriva. Våra herrar läsa och skriva och ha många böcker, och det är därför de äro våra herrar och bo i palats och slippa arbeta. Då arbetsträlarna lära sig läsa och skriva — alla —, skola de bli starka, sedan skola de använda sin styrka till att spränga sina bojor, och då skall det ej längre finnas några herrar eller slavar.

Kingsbury, mina bröder, ligger i den forna staten Alabama. I tre hundra år ha Vanderwaters rådt om Kingsbury och dess slavbaracker och fabriker och

slavbaracker och fabriker i många andra orter och stater. Ni ha hört talas om Vanderwaters — vem har inte det? — men låt mig berätta om saker som ni inte veta om dem. Den förste Vanderwater var en slav som ni och jag. Ni förstår? Han var en slav, och det var för över tre hundra år sedan. Hans far var maskinist i Alexander Burrells slavbarack, och hans mor var tvätterska vid samma slavbarack. Det har inte varit något tvivel om den saken. Jag talar om sanningen för er. Det är historia. Det står tryckt, vartenda ord, i våra herrars historieböcker, som ni inte kunna läsa emedan edra herrar ej vilja tillåta att ni lära er läsa. Ni kan förstå varför de inte vilja tillåta er att lära er läsa, då det står sådana saker i böckerna. De veta allting, och de äro mycket kloka. Om ni läste sådana saker, skulle ni kunna brista i respekt mot edra herrar, vilket skulle vara farligt... för edra herrar. Men jag vet åtskilligt, jag, ty jag kan läsa, och jag har med mina egna ögon läst i edra herrars historieböcker.

Den förste Vanderwaters namn var icke Vanderwater, det var Vange, Bill Vange, son till Yergis Vange, maskinisten, och Laura Carnly, tvätterskan. Unge Bill Vange var stark. Han kunde ha stannat kvar bland slavarna och fört dem till frihet, men i stället tjänade han herrarna och blev väl belönad. Medan han ännu var ett litet barn, började han tjänstgöra som spion i sin egen slavbarack. Han lär ha anmält sin egen far för upproriska yttranden. Detta är ett faktum. Jag har läst det med mina egna ögon i historieböckerna. Han var en alldeles

för begåvad slav för att stanna i slavbarackerna. Alexander Burrell tog honom därifrån, medan han ännu var barn, och lärde honom läsa och skriva. Han fick lära sig många saker, och han trädde i tjänst hos regeringens hemliga polis. Naturligtvis bar han ej längre slavdräkten utom som förklädnad vid de tillfällen då han sökte utforska slavarnas hemligheter och intriger. Det var han som, då endast aderton år gammal, var anledningen till att den store hjälten och kamraten Ralph Jacobus ställdes inför rätta och avrättades i den elektriska stolen. Naturligtvis ha ni alla hört Ralph Jacobus' heliga namn, men det är en nyhet för er att han ljöt döden tack vare den förste Vanderwater, vars namn var Vange. Jag vet det. Jag har läst det i böckerna. Det finns många sådana där intressanta saker i böckerna.

Och sedan Ralph Jacobus dött en neslig död började Bill Vanges namn de många förändringar det skulle undergå. Han var vidt och bredt känd som »Slipade Vange». Han steg högt i den hemliga polisens tjänst, och han fick en storartad belöning, men ännu var han ej medlem av herreklassen. Männen hade ingenting emot det, men det var herreklassens kvinnor som vägrade att erkänna Slipade Vange som en av sina gelikar. Slipade Vange gjorde herrarna stor nytta. Han hade själv varit slav, och han kände till slavarnas sätt att gå till väga. Honom kunde ingen lura. På den tiden voro slavarna modigare än nu, och de strävade alltjämt att få sin frihet. Men Slipade Vange var med överallt, i alla deras ränker och planer, om-

intetgjorde deras ränker och planer och lagade att deras ledare hamnade på den elektriska stolen. Det var år 2255 som hans namn nästa gång förändrades. Det var det året som det Stora Upproret ägde rum. I den där trakten väster om Klippiga bergen kämpade sjutton miljoner slavar tappert för att besegra sina herrar. Vem vet om de inte skulle ha lyckats, om inte Slipade Vange hade funnits? Men Slipade Vange f a n n s i allra högsta grad. Herrarna uppdrogo högsta stridsledningen åt honom. Under åtta månaders strid dödades en miljon trehundrafemtio tusen slavar. Vange, Bill Vange, Slipade Vange, dödade dem och han krossade det Stora Upproret. Och han blev rikligt belönad, och så röda voro hans händer av slavarnas blod att han hädanefter kallades »Blodiga Vange». Ni ser, mina bröder, vilka intressanta saker man träffar på i böckerna då man kan läsa dem. Och tro mig, det finns många andra, ännu intressantare saker i böckerna. Och om ni bara vill låta mig undervisa er, kan ni om ett år läsa de där böckerna själva — ja, om ett halvt år skola några av er kunna läsa de där böckerna på egen hand.

Blodiga Vange levde tills han blev mycket gammal, och alltid ända till det sista, togs han emot i herrarnas rådsförsamling, men själv blev han aldrig herre. Ser ni, han hade först skådat dagens ljus i en slavbarack. Men nog blev han rikligt belönad. Han hade ett dussin palats att bo i. Han, som inte var herre, rådde om tusentals slavar. Han hade en stor lustjakt som var ett flytande palats, och han ägde en hel ö i havet, där tio tusen sla-

var arbetade på hans kaffeplantage. Men på ålderdomen hade han det ensligt, ty han levde för sig själv, hatad av sina bröder slavarna och försmådd av dem han tjänat och som inte ville vara hans bröder. Herrarna sågo ned på honom emedan han var född slav. Han dog kolossalt rik, men han dog en ohygglig död, marterad av sitt samvete, ångrande allt vad han hade gjort och förtvivlad över sitt namns röda fläck.

Men med hans barn var det en annan sak. De voro inte födda i slavbaracken, och genom särskilt förordnande av den tidens överoligark, John Morrison, uppflyttades de i herreklassen. Och nu var det som namnet Vange försvann från historiens blad. Det blev Vanderwater, och Jason Vange, Blodiga Vanges son, blev Jason Vanderwater, som grundade Vanderwaterätten. Men det var för tre hundra år sedan, och våra dagars Vanderwaters glömma bort sitt ursprung och inbilla sig att leran i deras kroppar är olik den lera varav er och min och alla slavars kroppar äro danade. Och det vill jag fråga, varför skulle en slav bli en annan slavs herre? Och varför skulle en slavs son bli herre över många slavar? Dessa frågor må ni själva besvara, men glöm inte att Vanderwaters voro slavar från begynnelsen.

Och nu, mina bröder, kommer jag tillbaka till början av min berättelse, och nu skall jag tala om Tom Dixons arm. Roger Vanderwaters fabrik i Kingsbury kallades med rätta »Nedersta helvetet», men männen som arbetade där voro verkligen män, som ni ska få se. Där arbetade också kvinnor och

barn, små barn. Alla som arbetade där åtnjöto alla en slavs lagliga rättigheter, men endast i teorien, ty de båda överuppsyninsgsmännen i Nedersta helvetet, Joseph Clancy och Adolph Munster, hade tagit ifrån dem många av deras rättigheter.

Det är en lång historia, och jag skall inte trötta er med den. Jag skall bara berätta om armen. Det förhöll sig så att enligt reglementet innehölls varje månad en del av slavarnas svältlön och lades till en fond. Denna fond avsåg att hjälpa sådana stackars arbetare som råkade ut för olyckshändelser eller sjukdom. Som ni själva vet, förvaltas dessa fonder av överuppsyningsmännen. Så bjuder lagen, och så gick det till att fonden i Nedersta halvetet förvaltades av de båda hatade överuppsyningsmännen.

Clancy och Munster lade emellertid beslag på den där fonden för sin egen räkning. Då arbetarna drabbades av olyckshändelser, utanordnade deras kamrater, som brukligt var, understöd från fonden, men överuppsyningsmännen vägrade att betala ut understöden. Vad kunde slavarna göra? De hade vissa rättigheter enligt lagen, men lagen kunde de ej komma åt. De som klagade för överuppsyningsmännen blevo straffade. Ni vet själva vilka former ett sådant där straff antar — plikt för underhaltigt arbete som inte är underhaltigt, för hög debitering i Bolagets handelsbod, dålig behandling av ens hustru och barn och placering vid dåliga maskiner, där man inte kan försörja sig, hur man än arbetar och släpar.

En gång protesterade Nedersta helvetets slavar

inför Vanderwater. Det var den tid på året då han tillbragte flera månader i Kingsbury. En av slavarna kunde skriva; hans mor kunde nämligen skriva, och hon hade lärt honom det i hemlighet liksom hennes mor hade lärt henne. Denne slav skrev alltså en petition, som innehöll deras klagomål, och alla slavarna tecknade under med sina bomärken. Och med vederbörlig frankering skickades petitionen på posten till Roger Vanderwater. Men Roger Vanderwater gjorde ingenting, han lämnade bara petitionen till de båda överuppsyningsmännen. Clancy och Munster blevo förargade. De skickade om natten polis till slavbaracken. Polisen var väpnad med battonger. Det påstås att endast halva antalet slavar kunde arbeta i Nedersta helvetet följande dag. De fingo väldigt med stryk. Den slav som kunde skriva blev så illa slagen att han endast levde i tre månader. Men innan han dog, skrev han en gång till, och vad han skrev ska ni nu få höra.

Fyra eller fem veckor därefter fick Tom Dixon, en slav, sin arm avsliten av en dragrem i Nedersta helvetet. Hans kamrater anmälde honom som vanligt till understöd från fonden, och Clancy och Munster vägrade som vanligt att betala ut det. Slaven som kunde skriva, och som just då låg döende, uppsatte ånyo en inlaga om deras klagomål. Och detta papper stacks in i handen på armen som slitits från Tom Dixons kropp.

Nu råkade det så till att Roger Vanderwater låg sjuk i sitt palats i andra ändan av Kingsbury — inte en sådan där svår sjukdom som brukar drabba

er och mig, mina bröder, utan kanske bara litet gallsjuka eller en stark huvudvärk för att han hade ätit och druckit för mycket. Men det var tillräckligt för honom, ty han var klen och ömtålig på grund av klemig uppfostran. Sådana där människor som varit inpackade i bomull i hela sitt liv, bli så där ofantligt klena och ömtåliga. Tro mig, bröder, Roger Vanderwater kände sig lika illa däran med sin huvudvärk, eller inbillade sig att han kände sig lika illa däran, som Tom Dixon verkligen kände sig med sin avslitna arm.

Roger Vanderwater var road av rationell trädgårdsskötsel, och på sin egendom tre mil utanför Kingsbury hade han lyckats dra upp ett nytt slags jordgubbar. Han var mycket stolt över sina nya jordgubbar, och om han inte varit sjuk skulle han ha farit ut och plockat av de först mogna. Med anledning av sin sjukdom hade han befallt den gamle trädgårdsslaven att själv komma in till staden med den första lådan jordgubbar. Allt detta fick man veta av en pratsjuk kökspojke från palatset, som sov varje natt i slavbaracken. Överuppsyningsmannen på plantaget skulle ha rest in med jordgubbarna, men han låg med avbrutet ben sedan han försökt rida in en unghäst. Kökspojken talade om detta om kvällen, och man visste nu att jordgubbarna skulle komma följande dag. Och männen i Nedersta helvetets slavbarack voro män och inga pultroner, och de höllo råd.

Slaven som kunde skriva och som låg sjuk och döende efter misshandeln sade att han skulle gå dit med Tom Dixons arm; han sade också att han

i alla fall måste dö och att det inte gjorde något om han dog litet förr. Fem slavar smögo sig alltså ut ur slavbaracken om kvällen, sedan vakten gjort sin sista rond. En av slavarna var den som kunde skriva. De lågo gömda bland buskarna vid vägen till långt fram på förmiddagen, då den gamle trädgårdsslaven kom åkande till staden med den dyrbara frukten åt husbonden. Emedan trädgårdsslaven var gammal och giktbruten och han som kunde skriva var styv och illa åtgången av misshandeln, linkade de ungefär på samma sätt då de gingo. Slaven som kunde skriva tog på sig den andres kläder, drog ner den bredskyggiga hatten över ögonen, klättrade upp på vagnssätet och åkte till staden. Den gamle trädgårdsslaven låg bunden hela dagen i buskarna ända till kvällen, då de andra befriade honom och återvände till slavbaracken för att ta emot straffet för att de skolkat från arbetet.

Emellertid låg Roger Vanderwater och väntade på jordgubbarna i sin praktfulla sängkammare — där rådde en sådan prakt att den skulle ha bländat både er och mig, som aldrig ha sett något sådant. Slaven som kunde skriva sade efteråt att det var som en skymt av paradiset. Och varför inte? Tio tusen slavars arbete och liv hade åstadkommit denna sängkammare, medan de själva sovo i usla lyor som vilda djur. Slaven som kunde skriva bar in jordgubbarna på en silverbricka — ser ni, Roger Vanderwater ville själv tala med honom om bären.

Slaven som kunde skriva släpade sin döende kropp över det granna rummet, föll på knä vid Vanderwaters säng och räckte fram brickan. Den var

övertäckt med stora, gröna blad, och kammartjänarna togo bort dem för att Vanderwater skulle få se. Och Roger Vanderwater stödde sig på armbågen och såg. Han såg de friska, härliga bären ligga där som dyrbara ädelstenar, och i midten låg Tom Dixons arm som slitits från kroppen, men naturligtvis rentvättad och alldeles vit mot den blodröda frukten. Och i de styva, döda fingrarna såg han petitionen från hans slavar som trälade i Nedersta helvetet.

»Tag och läs», sade slaven som kunde skriva, och just som husbonden tog petitionen, slog kammartjänaren, som hittills hade stått orörlig av överraskning, den knäböjande slaven på munnen med knytnäven. Slaven var i alla fall döende och mycket matt, och han frågade ej efter det. Han gav ej ett ljud ifrån sig, han föll åt sidan och låg där stilla och blödde av slaget på munnen. Läkaren, som hade sprungit efter palatsvakterna, kom tillbaka med dem och slaven rycktes upp på fötterna igen. Men då de drogo upp honom, grep han Tom Dixons arm som hade fallit på golvet.

»Han skall kastas levande för hundarna!» skrek kammartjänaren ursinnig. »Han skall kastas levande för hundarna!»

Men Roger Vanderwater, som glömde bort sin huvudvärk och fortfarande stödde sig på armbågen, läste petitionen. Och medan han läste, var det tyst, alla stodo kappraka, den ursinnige kammartjänaren, läkaren, palatsvakterna och mitt ibland dem slaven vars mun ännu blödde och som höll Tom Dixons

arm. Och då Roger Vanderwater hade slutat, vände han sig mot slaven och sade:

»Om det finns en enda lögn på det här papperet, skall du sörja över att du någonsin blivit född.»

Roger Vanderwater tittade noga på honom, och slaven sade:

»Ni har gjort ert värsta mot mig. Jag är döende nu. Om en vecka är jag död, så att det gör ingenting om ni dödar mig nu.»

»Vad skall du göra med den där?» frågade husbonden och pekade på armen, och slaven svarade:

»Jag skall ta den med mig tillbaka till baracken och begrava den. Tom Dixon var min vän. Vi arbetade bredvid varandra i våra vävstolar.»

Det är inte mycket kvar av min berättelse, bröder. Slaven och armen skickades i en kärra tillbaka till baracken. Och ingen av slavarna blev straffad för vad de gjort. I stället höll Roger Vanderwater en undersökning och straffade de båda överuppsyningsmännen, Joseph Clancy och Adolph Munster. Man tog ifrån dem allt vad de ägde. De blevo brännmärkta på pannan och fingo högra handen avhuggen, sedan släpptes de ut på landsvägen att vandra och tigga tills de dogo. Och sedan förvaltades fonden ordentligt till en tid — men bara till en tid, mina bröder, ty efter Roger Vanderwater kom hans son Albert, som var en grym husbonde och halvt från vettet.

Bröder, slaven som bar fram armen till husbonden var min far. Han var en modig man. Och liksom hans mor i hemlighet lärt honom att läsa, så lärde han också mig. Då han dog kort därefter

i följd av misshandeln, tog Roger Vanderwater mig från slavbaracken och försökte lära upp mig till något bättre. Jag kunde ha blivit uppsyningsman i Nedersta helvetet, men jag föredrog att bli historieberättare och vandra omkring i landet och komma i nära beröring med mina bröder slavarna. Och jag talar om för er sådana historier som denna i hemlighet, och jag vet att ni inte ska förråda mig, ty om ni gjorde det, vet ni lika bra som jag att de ska rycka tungan ur halsen på mig så att jag aldrig mer kan tala om några historier. Och vad jag har att säga er, bröder, det är att det skall komma bättre tider, då allt skall bli bra i världen och det varken skall finnas herrar eller slavar. Men först måste ni förbereda er till den goda tiden genom att lära er läsa. Det ligger makt i det tryckta ordet. Och nu skall jag lära er läsa, och det finns andra också som ska se till att ni få böcker då jag har gått härifrån — historieböckerna där ni ska få veta allt om edra herrar och lära er att bli lika starka som de.

Utgivarens anteckning. — Ur "Historiska fragment och utkast, först utgivna i femtio band 4427 och nu efter två hundra år ånyo utgivna av Nationalkomitén för historisk forskning, på grund av deras sanningstrohet och värde.

EN KÖTTBIT.

Med den sista brödbiten gned Tom King sin tallrik ren från den sista smulan välling och tuggade långsamt och tankfullt på denna sista munsbit. Då han reste sig från bordet, hade han en obehaglig känsla av att han var duktigt hungrig. Och ändå var han den ende som hade ätit. De båda barnen i det andra rummet hade skickats tidigt till sängs för att de i sömnen skulle glömma att de fått gå och lägga sig utan kvällsmat. Hans hustru hade ej rört maten, och hon satt tyst och såg på honom med orolig min. Hon var en spenslig och utsliten kvinna av arbetsklassen, men hennes ansikte saknade ej spår av gången skönhet. Mjölet till vällingen hade hon lånat av grannen tvärsöver farstun. Sina sista båda halva pence hade hon givit ut för brödet.

Han slog sig ned vid fönstret på en vanlig stol som jämrade sig under hans tyngd, och helt mekaniskt stack han sin pipa i munnen och dök ner med handen i kavajfickan. Då där inte fanns någon tobak, märkte han vad han gjort, och med en förargad min åt sin glömska lade han bort pipan. Hans rörelser voro långsamma, nästan klumpiga, som om hans grova muskler tryckt ned honom

med sin tyngd. Han var en kraftfullt byggd man med slött utseende, och han verkade allt utom morsk. Hans gamla kläder voro gamla och tafsiga. Överlädret i hans skor var för klent för att bära upp de tunga sulorna som ej heller voro särdeles nya. Och hans lärftsskjorta, av godtköpskvalitet, hade kantstött krage och färgfläckar som aldrig gingo ur.

Men det var Tom Kings ansikte som tydligt angav vad han var. Det var en typisk yrkesboxares ansikte, en som tjänstgjort i många år i boxringen och därigenom i överdrivet mått tillägnat sig alla den råe slagskämpens yttre kännetecken. Det var avgjort ett degenererat ansikte, och för att man riktigt skulle kunna urskilja alla dess drag var det slätrakat. Läpparna voro klumpiga och bildade tillsammans en ytterst brutal mun som såg ut som en skåra. Käkarna voro aggressiva, djuriskt plumpa. De sävliga ögonen med sina tunga ögonlock voro nästan uttryckslösa under sina borstiga bryn. Djurisk var han alltigenom, men ögonen voro ändå det mest djuriska hos honom. Det var ett sömnigt lejons ögon — ett rovdjurs ögon. Pannan sluttade starkt bakåt mot hårfästet, och det kortklippta håret förrådde varenda knöl i den simpelt formade skallen. En två gånger knäckt och av otaliga slag ommodellerad näsa och tillplattade öron, ständigt svullna och genom misshandel dubbelt så stora som de skulle vara, satte kronan på verket, och det nyrakade skägget grodde redan under huden och gav ansiktet liksom en blåsvart undermålning.

På det hela taget var det ett sådant ansikte som man har skäl att bli rädd för i en mörk portgång

eller på ett ödsligt ställe. Och ändå var Tom King ingen brottsling och hade aldrig gjort något brottsligt. Oavsett det skrävel som är gemensamt för alla hans gelikar hade han aldrig gjort en människa något för när. Ej heller hade man någonsin hört honom ställa till gräl. Han var yrkesboxare, och alla sina brutala slagskämpefasoner sparade han till sina offentliga uppträdanden. Utanför ringen var han trög, godmodig och i sina yngre dagar, då han hade godt om pengar, alldeles för frikostig för att han inte skulle ha skada av det. Han hyste intet groll och hade få fiender. Att slåss var en affär för honom. I ringen slog han till för att vålla sveda och värk, lemlästa och fördärva, men utan ilska. Det var affär och ingenting annat. Publiken samlade sig och betalade för skådespelet att se en man slå ut sin motståndare. Tjockändan av börsen föll på segrarens lott. Då Tom King uppträdde mot Woolloomoolloo Gouger för tjugu år sedan, visste han att Gougers käk endast varit läkt i fyra månader efter att ha blivit krossad under en match i Newcastle. Och han hade lagt an på denna käk och brutit upp den igen i den nionde omgången, icke emedan han hyste någon ovilja mot Gouger utan emedan det var det säkraste sättet att slå ut Gouger och vinna insatsen. Ej heller hade Gouger hyst något agg till honom för det. Det var spelets gång, och det visste de bägge och skötte sig därefter.

Tom King hade aldrig varit pratsam, och han satt vid fönstret tyst och surmulen och stirrade på sina händer. Ådrorna stodo ut på utsidan, stora

och svällda, och de illa åtgångna och vanskapliga knogarna vittnade om vad de hade användts till. Han hade aldrig hört att en människas liv var det samma som hennes artärers liv, men han förstod mycket väl varför dessa ådror voro så stora och svällda. Hans hjärta hade pumpat för mycket blod genom dem i ögonblick av hårdt tryck. De fungerade ej längre. Han hade töjt ut deras elasticitet, och hans uthållighet hade tagit skada därav. Han blev lätt trött nu. Han kunde ej längre göra tjugu omgångar i rask följd och med våldsam kraft, slåss, slåss, slåss från den ena gonggongsignalen till den andra, göra det ena vilda utfallet efter det andra, drivas bort till repen och i sin tur driva motståndaren till repen och göra ett nytt angrepp våldsammare och snabbare än alla de andras i den sista, tjugonde omgången, med den larmande publiken för sina fötter och själv rusande, slående, dykande, medan han oupphörligt lät skurar av slag regna och tog emot skurar av slag i gengäld och hjärtat hela tiden troget pumpande det uppstigande blodet genom de rätta ådrorna. De för tillfället svällda ådrorna hade alltid krympt ihop igen, ehuru inte riktigt — och varje gång voro de, först omärkligt, ett litet grand större än förut. Han stirrade på dem och på sina illa medfarna knogar, och nu såg han för sig hur ungdomligt ypperliga dessa händer varit innan den första knogen hade slagits sönder i skallen på Benny Jones, som också kallades Wales' fasa.

Åter kände han hungern.

»Det är då fan att man inte kan få en bit kött!»

mumlade han högt, i det han knöt sina stora nävar och spottade ut en kvävd svordom.

»Jag försökte både hos Burkes och Sawleys», sade hans hustru i en ton som om hon bedt om ursäkt.

»Och de ville inte?» frågade han.

»Inte för en halv penny. Burke sa'...» hon tvekade.

»Nå, vad sa' han?»

»Att han trodde Sandel skulle klå dig i kväll, och att din räkning var tillräckligt lång förut.»

Tom King brummade, men svarade icke. Han tänkte på bulldoggen som han hade i sin ungdom och som han givit kött i massor. På den tiden skulle Burke ha borgat ut tusen stekar åt honom. Men det var andra tider nu. Tom King höll på att åldras, och gamla karlar, som boxades i andra klassens klubbar, kunde inte begära att få stor kredit i affärerna.

Han hade vaknat på morgonen med en längtan efter en bit kött, och denna längtan hade icke lagt sig. Han hade inte kunnat träna sig ordentligt till den här matchen. Det var torkår i Australien, tiderna voro svåra, och till och med det mest tillfälliga arbete var det svårt att komma över. Han hade ej haft någon kamrat att öva sig med, och hans föda hade inte varit av den bästa sort eller ens alltid tillräcklig. Han hade arbetat några dagar som jordschaktare då han kunnat komma åt, och han hade ränt rundtom Stadions hela område tidigt om morgnarna för att mjuka upp sina ben. Men det var svårt att träna utan kamrat och då man måste

skaffa mat åt hustru och två barn. Hans kredit i bodarna hade just inte förbättrats då han parades ihop med Sandel. Sekreteraren i Gayety-klubben hade förskotterat honom tre pund — den tappandes ända av börsen —, och längre hade han inte velat gå. Då och då hade han lyckats låna några shillings av gamla kamrater, som nog skulle ha lånat honom mera om det inte varit ett svårt år och de själva varit illa däran. Nej — det tjänade ingenting till att förneka det — hans träning hade inte varit tillfredsställande. Han skulle ha haft bättre föda och inga bekymmer. Dessutom, då man är fyrtio år, är det svårare att komma i god form än då man är tjugu.

»Vad är klockan, Lizzie?» frågade han.

Hans hustru gick in till grannarna för att fråga och kom tillbaka

»Tre kvart i åtta.»

»De börja med den första omgången om några minuter», sade han. »Bara som inledning. Sedan är det en fyra-omgångs-match mellan Dealer Wells och Gridley och en tio-omgångs-match mellan Starlight och en sjöbuse. Jag är inte med på över en timme.»

Efter att ha suttit tyst i ytterligare tio minuter reste han sig.

»Det är visst och sant, Lizzie, att jag inte har haft någon ordentlig träning.»

Han sträckte sig efter sin hatt och gick mot dörren. Han kysste henne icke — det gjorde han aldrig då han gick ut — men i kväll dristade hon sig att kyssa honom, i det hon slog armarna om

honom och tvingade honom att böja sig ner till hennes ansikte. Hon såg helt liten ut mot detta åbäke till karl.

»Lycka till, Tom», sade hon. »Du klår honom nog.»

»Ja, jag klår honom nog», upprepade han. »Det är huvudsaken. Att klå honom.»

Han skrattade och försökte se käck ut, och hon tryckte sig närmare intill honom. Över hennes axlar tittade han sig omkring i det kala rummet. Det var allt vad han hade i världen ... och hyran obetald, och så henne och ungarna. Och det lämnade han nu bakom sig för att gå ut i mörkret och skaffa mat åt hustrun och småttingarna — inte som en modern arbetare går till sitt mekaniska arbete, utan på det gamla, primitiva, kungliga, djuriska sättet, genom att slåss för födan.

»Jag skall nog klå honom», upprepade han, denna gång med litet förtvivlan i rösten. »Vinner jag, så är det trettio sovereigns — och jag kan betala allt vad vi ä' skyldiga och får en slump pengar över. Förlorar jag, så får jag ingenting — inte ens en penny till spårvagn hem. Sekreteraren har lämnat mig allt vad som kommer på den förlorandes andel. Adjö, min tös. Jag kommer direkt hem, om jag vinner.»

»Och jag skall sitta uppe och vänta», ropade hon till honom ut i farstun.

Det är drygt två engelska mil till Gayety, och medan han gick kom han ihåg att han under sina glansdagar — han hade en gång varit Nya Syd-Wales' tungviktschampion — skulle ha åkt i droska

till tävlingen, och sannolikt skulle någon rik vadhållare ha betalt droskan och åkt med honom. Tänk, Tommy Burns och den där yankeenegern Jack Johnson — de foro i motorbil. Och han gick! Och det visste då alla människor att gå drygt två mil var inte den bästa förberedelsen till en match. Han var gammal nu, och världen for inte vackert fram med de gamla. Han dugde inte till någonting nu annat än till att schakta jord, och till och med där hade han sitt brutna näsben och sitt svullna öra emot sig. Han ertappade sig själv med en önskan att han hade lärt sig ett hantverk. Det skulle ha varit bättre i längden. Men ingen hade sagt honom det, och han kände djupt nere i sitt hjärta att han inte skulle ha lydt om de givit honom det rådet. Det hade varit så lätt. Stora pengar — skarpa, ärofulla matcher — dess emellan perioder av vila och lättja — en svans av ivriga smickrare, klappar på axeln, handtryckningar, sprättar som voro förtjusta åt att få bjuda honom på ett glas för att få tala med honom i fem minuter — och en sådan ära sedan, den larmande publiken, en yrande finish, utroparens: »King vinner!» och hans namn i sporttidningen följande dag.

Det hade varit tider! Men han förstod nu på sitt tröga, idisslande sätt att han hade trängt ut de gamla. Han var Ungdomen, som steg upp, och de voro den sjunkande Ålderdomen. Inte underligt att det hade varit lätt — de med sina svällda ådror och illa medfarna knogar och trötthet ända in i märg och ben efter de långa strider de redan hade utkämpat. Han kom ihåg den gången då han slog

ut gamle Stowsher Bill i Rush-Cutters Bay i den adertonde omgången, och hur gamle Bill sedan hade gråtit som ett barn i klädlogen. Kanske gamle Bills hyra var obetald. Kanske han hade en hustru och ett par ungar hemma. Och kanske Bill just den där matchdagen hade längtat efter en bit stek. Bill hade slagits som en hel karl och fått otroligt mycket stryk. Nu sedan han själv gått igenom ekluten kunde han förstå att Stowsher Bill den där kvällen för tjugu år sedan hade slagits för ett högre mål än unge Tom King, som bara hade slagits för äran och lätt förtjänta pengar. Inte underligt att Stowsher Bill hade gråtit efteråt i klädlogen.

Nåja, först och främst hade man bara ett visst antal matcher som man kunde utkämpa. Det var spelets järnhårda lag. En kunde ha hundra svåra matcher, en annan bara tjugu; var och en efter sin skapnad och kvalitén av sin fysik hade ett bestämt antal, och då han hade utkämpat dem, var han slut. Ja, han hade haft flera duster på sin part än de flesta, och han hade haft mycket mer än som var rättvist av de hårda, utslitande matcherna — de där som ansträngde hjärta och lungor ända till bristning, som togo spänstigheten ur artärerna och förvandlade ungdomens släta smidighet till hårda muskelknutar, som nötte ut nerver och uthållighet och tröttade ut hjärna och benbyggnad genom överdrivna ansträngningar och alldeles för långvarigt arbete. Ja, han hade gjort sin sak bättre än de alla. Det fanns ingen av hans gamla motståndare kvar. Han var den siste av det gamla gar-

det. Han hade sett dem alla utslitna, och han hade varit med om att slita ut några av dem.

De hade låtit honom öva sig på de gamla, och han hade slagit ut dem, den ene efter den andre — och skrattat, då de, som gamle Stowsher Bill, gräto i klädlogen. Och nu var han en gammal, och de läto de yngsta öva sig på honom. Den där Sandel till exempel. Han hade kommit från Nya Zealand med ett rekord på fickan. Men ingen i Australien visste något om honom, så att de parade ihop honom med gamle Tom King. Om Sandel utmärkte sig, skulle han få bättre motståndare att slåss med och vinna större insatser; så att det var en säker sak att han skulle komma att slåss allt vad han orkade. Han hade allt att vinna därpå — pengar och ära och framtid; och Tom King var den gamla gråa huggknubben, över vilken vägen gick till ära och rikedom. Och han hade ingenting att vinna utom trettio sovereigns att betala hyresvärden och handelsmännen med. Och medan Tom King gick där och idisslade, sågo hans dåsiga ögon framför sig Ungdomen, den härliga Ungdomen, som reste sig stolt och oövervinnelig, med smidiga muskler och silkeslen hud, med hjärta och lungor som aldrig varit trötta och utslitna och som skrattade åt att man skulle kunna behöva begränsa sina ansträngningar. Ja, Ungdomen var Nemesis. Den förstörde de gamla och beräknade ej att, då den gjorde det, förstörde den sig själv. Den vidgade sina artärer och nötte sina knogar och blev i sin tur ödelagd av Ungdomen. Ty Ungdomen var alltid ung. Det var bara Ålderdomen som blev gammal.

Vid Castlereagh Street vek han av åt vänster, och efter tre kvarter var han framme vid Gayety. En flock gatpojkar stodo och hängde utanför porten och veko aktningsfullt undan för honom, och han hörde en av dem säga till en annan: »Det är han! Det är Tom King!»

Där inne, på väg till klädlogen, mötte han sekreteraren, en piggögd ung man med intelligent utseende, som tryckte hans hand.

»Hur känner ni er, Tom?» frågade han.

»Kry som ett vinterny», svarade King, fastän han visste att han ljög, och att han, om han haft pengar, skulle ha betalat ut dem på fläcken för en god bit kött.

Då han kom ut från klädlogen med sina sekonder bakom sig och gick utför gången till den fyrkantiga ringen midt i salen, hälsades han med applåder från den väntande publiken. Han besvarade hälsningar till höger och vänster, fastän han kände igen få ansikten. De flesta hade ej ens varit födda på den tiden då han förvärvade sig sina första lagrar i boxringen. Han tog ett lätt språng upp på den upphöjda estraden och dök genom repen till sitt hörn, där han slog sig ned på en fällstol. Jack Ball, skiljedomaren, kom fram och tryckte hans hand. Ball var en avsigkommen boxare som inte på över tio år hade uppträdt i ringen som tävlande. King var glad åt att han fick honom till skiljedomare. De voro bägge gamla. Om han skulle gå litet våldsamt till väga mot Sandel, mer än reglementet tillät, visste han att Ball nog skulle blunda för det.

Blivande unga tungviktskämpar klättrade den ene

efter den andre upp på estraden och presenterades för publiken av skiljedomaren. Han framförde också deras utmaningar.

»Unge Pronto», ropade Ball, »från Norra Sydney, utmanar segraren och håller femtio pund.»

Publiken applåderade och applåderade åter, då Sandel själv hoppade över repen och slog sig ned i sitt hörn. Tom King tittade nyfiket på honom över ringen, ty om några minuter skulle de vara sammankopplade i skoningslös strid, och den ene skulle uppbjuda hela sin styrka för att slå den andre sanslös. Men han såg ej mycket, ty Sandel hade liksom han själv byxor och tröja över sin ringkostym. Hans ansikte var manligt vackert, krönt av en buske av lockigt gult hår, och hans tjocka, muskulösa hals vittnade om en härlig kropp.

Unge Pronto gick först till det ena hörnet och sedan till det andra, skakade hand med boxarna och svingade sig sedan ner från ringen. Utmaningarna fortgingo. Ungdomen klättrade alltjämt över repen — den okända, men omättliga Ungdomen — och ropade ut till människorna att den i kraft och skicklighet kunde mäta sig med segraren. För några år sedan, under sin egen oövervinneliga tid, skulle Tom King ha varit både road och uttråkad av dessa förberedelser. Men nu satt han som förhäxad och kunde ej bli kvitt synen av Ungdomen. Alltjämt blandade sig dessa ungdomar i boxleken, hoppade över repen och ropade ut sina utmaningar, och alltid drogo de gamla det kortaste strået mot dem. De klättrade upp till framgång över de gam-

las kroppar. Och alltid kom det flera och flera ynglingar — den okuvliga och omotståndliga Ungdomen —, och alltid trängde de undan de gamla, blevo själva gamla och anträdde samma resa utför, och bakom dem, alltjämt trängande på dem, stod den eviga Ungdomen — de nya parvlarna som blivit lystna och drogo ner de äldre, och bakom dem andra parvlar ända till tidens slut — Ungdomen som måste ha sin vilja fram och som aldrig vill dö.

King tittade bort till journalistlogen och vinkade till Morgan i Sportsmannen och Corbett i Skiljedomaren. Sedan sträckte han ut sina händer, medan Sid Sullivan och Charley Bates, hans sekonder, togo på honom handskarna och snörde hårdt till dem under noggrann bevakning av Sandels sekonder, vilka först kritiskt undersökte förbanden på Kings knogar. En av hans egna hjälpare stod i Sandels hörn och förrättade samma syssla. Sandels byxor drogos av, och då han reste sig vrängdes tröjan över hans huvud. Och här såg nu King den förkroppsligade Ungdomen, bredbröstad, med starka senor och muskler som rörde sig som levande varelser under det vita, silkeslena skinnet. Hela kroppen myllrade av liv, och Tom King visste att det var ett liv som aldrig hade låtit sin friskhet sippra ut genom de värkande porerna under de långa strider, vari Ungdomen gav sig luft och förlorade en del av sin ungdomlighet.

De båda männen gingo emot varandra, och då gonggongen ljöd och sekonderna klättrade ut från ringen med fällstolarna, tryckte de varandras händer och intogo genast sin grundställning. Och ögon-

blickligen, som en mekanism av stål och fjädrar anbragta på en snällare, föll Sandel in och ut och in igen, utdelade ett vänsterslag på ögonen, ett högerslag mot revbenen, parerade med ett motslag, dansade lätt undan och kom hotande tillbaka igen. Han var vig och beräknade slaget. Det var en bländande uppvisning. Publiken uppgav bifallsrop. Men King var icke bländad. Han hade utkämpat för många matcher och boxats med för många ungdomar. Han tog stötarna för vad de voro — för snabba och för skickliga för att vara farliga. Sandel ämnade tydligen »rusa» genast i början. Det var att vänta. Det var Ungdomens sätt, att slösa med sin glänsande förmåga i vildt anlopp och ursinniga utfall och överväldiga motståndaren med sin egen obegränsade, härliga styrka och eld.

Sandel var här och där och överallt, lättfotad och ivrig, ett levande underverk av vitt hull och aggressiva muskler som samverkade i ett bländande angrepp, fladdrade och gledo som en flygande skyttel från stöt till stöt genom tusen stötar, alla syftande åt att krossa Tom King, som stod mellan honom och framgången. Och Tom King ådagalade ett ihärdigt tålamod. Han kunde sin sak, och han kände till Ungdomen nu, då han själv ej längre var ung. Det fanns ingenting att göra förr än den andre förlorat litet av ångan som han hade uppe, tänkte han, och han smålog för sig själv i det han dök med beräkning för att ta emot ett tungt slag på skallen. Det var illfundigt, men absolut hederligt enligt boxarreglerna. Det antogs att en boxare måste vara rädd om sina egna knogar, och om han en-

visades att träffa en motståndare i skallen, gjorde han det på egen risk. King kunde ha dykt djupare ner och låtit slaget susa oskadligt förbi, men han kom ihåg sina egna första matcher och hur han slagit sönder sin första knoge i skallen på Wales' Skräck. Han rättade sig bara efter sportens regler. Den där dykningen hade expedierat en av Sandels knogar. Icke som om Sandel skulle fästa sig vid det nu. Han skulle fortfara, överlägset hänsynslös, och driva till lika hårdt som förut under hela kampen. Men sedan, då de långa ringdusterna börjat ta på honom, skulle han sakna den där knogen och tänka tillbaka och komma ihåg hur han fördärvat den på Tom Kings huvud.

Hela den första omgången var Sandels, och publiken jublade över snabbheten i hans orkanlika angrepp. Han överväldigade King med laviner av stötar, och King gjorde ingenting. Han gjorde icke en enda stöt, nöjde sig med att täcka sig, blocka och dyka och clincha för att undvika att bli träffad. Ibland använde han finter, skakade på huvudet då en hård stöt träffade och rörde sig trögt, sprang eller hoppade aldrig och förspillde aldrig det ringaste av sin styrka. Sandel måste frusta ifrån sig Ungdomens skum innan den försiktiga Ålderdomen kunde våga att öva vedergällning. Alla Kings rörelser voro långsamma och metodiska, och hans stillsamma ögon med tunga ögonlock gjorde att han föreföll halvsovande eller dåsig. Men det var ögon som sågo allt, som hade tränat sig till att se allt under alla dessa några och tjugu år i ringen. Det var ögon som ej blinkade eller gledo åt sidan

för en hotande stöt, men som kallt sågo och mätte avståndet.

Sittande i sitt hörn för att få en minuts vila efter omgångens slut, lutade han sig tillbaka med utsträckta ben, armarna vilande på repens räta vinkel och bröstkorg och mage fritt och djupt höjande och sänkande sig, medan han slukade luften som hans sekonder viftade till honom med handdukarna. Han lyssnade med slutna ögon till röster bland publiken: »Varför slåss du inte, Tom?» ropade många. »Du är väl inte rädd för honom?»

»Hans muskler äro bundna», hörde han en man på första bänken säga. »Han kan inte röra sig fortare. Jag håller två sovereigns mot en på Sandel.»

Gonggongen ljöd, och de båda männen ryckte fram från sina hörn. Sandel gick drygt tre fjärdedelar av avståndet, ivrig att få börja igen, men King nöjde sig med att gå det kortare stycket. Det var i stil med hans sparsamhetspolitik. Han hade inte blivit väl tränad, och han hade inte fått tillräckligt att äta, och varje steg var viktigt. Dessutom hade han redan gått två mil till ringen. Det var en upprepning av den första omgången; Sandel angrep som en virvelvind och publiken frågade med ovilja varför inte King slogs. Utom några skenslag och åtskilliga långsamma och overksamma stötar gjorde han ingenting annat än blockade och vek undan och clinchade. Sandel ville sätta fart i leken, medan King av försiktighet vägrade att göra honom till viljes. Han smålog med ett visst tankfullt vemod i sitt av ringstrider barkade ansikte

och fortfor att spara sin kraft med den varsamhet, varav endast de gamla äro mäktiga. Sandel var Ungdomen, och han kastade bort sin kraft med Ungdomens frikostiga tanklöshet. King ägde en överlägsen kunskap om allt vad till boxningen hörde, den klokhet man förvärvar genom långa och svåra duster. Han iakttog med kalla ögon och kallt huvud, rörde sig långsamt och väntade på att Sandels fradga skulle frusta bort. För de flesta åskådarna såg det ut som om King varit hopplöst underlägsen, och de gåvo sin åsikt uttryck genom att hålla tre mot ett på Sandel. Men där funnos några få förståndiga som kände King sedan gammalt och höllo summor på honom, vilka de ansågo lätt förtjänta.

Den tredje omgången började lika ensidigt som vanligt; Sandel hade hela ledningen och delade ut alla de kännbara stötarna. En halv minut hade gått då Sandel i sin överdrivna självsäkerhet gjorde sig skyldig till en blotta. I samma ögonblick ljungade det till i Kings ögon och hans arm gjorde ett blixtsnabbt utfall. Det var hans första verkliga stöt, ett hookslag med båglikt böjd arm för att ge det eftertryck och understödd av en halv svängning på kroppen. Det var som om ett sömnigt lejon plötsligt slagit till med sin tass. Träffad på sidan av käken stöp Sandel som en ungtjur. Publiken var häpen och förskräckt och mumlade gillande ord. Karlen hade inte sina muskler bundna, när allt kom omkring, och han kunde driva in en stöt som med en stångjärnshammare.

Sandel var bragt ur jämvikten. Han rullade om

och försökte resa sig, men hejdades av de skarpa tillropen från sina sekonder att låta räkna ut sig. Han föll på ett knä, redo att stiga upp, och väntade medan skiljedomaren stod över honom och räknade sekunderna högt i hans öra. Vid den nionde reste han sig i boxattityd, och Tom King, som stod midt för honom, ångrade sig att inte stöten hade träffat en tum närmare käkens point. Det skulle ha varit ett avgörande slag, och han skulle ha kunnat ha med sig trettio sovereigns hem till hustru och barn.

Omgången fortgick tills de tre minuterna voro till ända, Sandel för första gången intagen av respekt för sin motståndare och King med långsamma rörelser och dåsiga ögon som vanligt. Då omgången nalkades sitt slut och King såg sekonderna huka ned sig utanför, färdiga att ta ett hopp över repen, manövrerade han så att kampen drog sig bort till hans eget hörn. Och då gonggongen ljöd, satte han sig genast på den väntande stolen, medan Sandels måste gå tvärsöver hela estraden för att komma till sitt eget hörn. Det var en småsak, men det är summan av en mängd små saker som blir det avgörande. Sandel nödgades gå många flera steg, offra mera kraft och gå miste om en del av de dyrbara minuternas vila. I början av varje omgång drev King långsamt fram från sitt hörn och tvingade sin motståndare att gå det längsta stycket. Och vid slutet av varje omgång hade King manövrerat striden bort till sitt eget hörn så att han kunde få sätta sig genast.

Det gick ytterligare två omgångar, varunder King sparade sina ansträngningar och Sandel slösade med

sina. Den senares försök att tvinga fram en raskare fart generade King, ty en stor del av de många slag, som haglade över honom, träffade. Men King framhärdade med sin envisa långsamhet, fastän hans unga hetsiga anhängare ropade att han skulle morska upp sig och gå anfallsvis tillväga. Under den sjätte omgången var Sandel åter försumlig, åter flög Tom Kings fruktansvärda högra hand mot hans käk, och åter måste Sandels underkasta sig niosekundsräkningen.

Under den sjunde omgången var det bästa av Sandels ypperliga kondition borta, och han visste att vad som nu förestod honom var den hårdaste kamp han varit med om. Tom King var en gamling, men en styvare gamling hade han aldrig träffat på — en gamling som aldrig tappade huvudet, som var utomordentligt skicklig i att parera, vars stötar utdelades med en knölpåkskraft och som hade ett oövervinnerligt segervapen i vardera handen. Men Tom King vågade ej använda dem ofta. Han glömde aldrig sina misshandlade knogar och visste att varje hans stöt måste göra nytta, om hans knogar skulle stå ut under hela matchen. Där han satt i sitt hörn och tittade bort till sin motståndare, gjorde han den reflexionen att summan av hans egen klokhet och Sandels ungdom skulle ha blivit en tungvikts-världschampion. Han saknade klokhet, och det enda sättet för honom att förvärva sig den var att köpa den med sin Ungdom; och då klokheten var hans, skulle Ungdomen ha gått åt till köpet.

King begagnade sig av alla fördelar han kunde tänka ut. Han försummade aldrig ett tillfälle att

clincha, och under de flesta av dessa manövrer borrade han hårdt in sin axel i den andres revben. Enligt boxningskonstens teori var en axel lika god som en stöt med avseende på den skada den kunde åstadkomma och mycket för mer i anseende till den ringa kraftförbrukningen. Under clinchningarna lät King hela sin tyngd vila på motståndaren och ville ogärna släppa taget. Detta tvingade skiljedomaren att gripa in, han ryckte dem i sär, alltid biträdd av Sandel som ännu ej hade lärt sig att vila. Han kunde ej låta bli att låta sina härliga raska armar och sina sprittande muskler göra nytta, och då den andre clinchade, tryckte sin axel mot hans revben och stack in huvudet under Sandels vänstra arm, lät Sandel nästan alltid sin högra arm bakom ryggen bearbeta motståndarens framstickande ansikte. Det var en skicklig manöver, mycket beundrad av publiken, men den var icke farlig och var därför endast förspilld kraft. Men Sandel var outtröttlig och ville ej veta av någon begränsning, och King smålog och höll envist stånd.

Sandel ställde våldsamma krav på sin kropp, varigenom det såg ut som om King fick ofantligt mycket stryk, och det var endast de gamla ringhabituéerna som förstodo att värdera Kings vänstra handskes skickliga vidrörande av den andres biceps strax innan han utdelade slaget. Det var visserligen sant att slaget träffade varje gång, men varje gång berövades det sin kraft genom detta tryck på hans biceps. Under den nionde omgången utdelade Kings krökta högra arm tre gånger på en minut ett hookslag mot käken, och tre gånger störtade Sandels kropp, så

tung den var, ner på mattan. Varje gång begagnade han sig av de nio sekunderna som han hade rätt till och reste sig sedan, missbelåten och ur jämvikten, men ännu stark. Han hade förlorat mycket av sin raskhet, och han spillde ej så mycket kraft som förut. Han slogs i bister stämning, men han fortfor att anlita sin förnämsta tillgång, Ungdomen. Kings förnämsta tillgång var erfarenhet. Då hans livskraft sjunkit och hans styrka ebbat, hade han ersatt dem med beräkning, klokhet som han förvärvat under långa strider och ett noggrannt förvaltande av kraften. Han hade icke allenast lärt sig att aldrig göra en överflödig rörelse, utan också lärt sig konsten att locka motståndaren till att förslösa sin egen styrka. Genom finter med fot, hand och kropp fortfor han alltjämt att narra Sandel till att springa tillbaka, dyka eller parera. King vilade, men han tillät aldrig Sandel att vila. Det var de Gamlas taktik.

Strax i början av den tionde omgången började King hejda den andres anfall med raka vänsterstötar mot ansiktet, och Sandel, som blivit försiktig, svarade genom att dyka och sedan utdela ett högersvingslag mot huvudets sida. Det träffade för högt upp för att göra riktig effekt, men då det träffade första gången kände King den gamla välbekanta svarta slöjan fällas över sitt domnande medvetande. Ett ögonblick, eller den minsta lilla bråkdel av ett ögonblick, var han borta. I detta ögonblick såg han motståndaren plånas ut från hans synfält och bakgrunden av vita, intresserade ansikten; i nästa ögonblick såg han åter sin motståndare

och bakgrunden av ansikten. Det var som om han hade sovit en stund och nyss slagit upp ögonen igen, men ändå hade det omedvetna ögonblicket varit så mikroskopiskt kort att han ej hunnit falla. Publiken såg honom vackla och hans knän vika sig, men sedan såg den honom hämta sig och borra in hakan djupare i skyddet av den vänstra axeln.

Flera gånger upprepade Sandel stöten, så att han fortfarande höll King halvt omtöcknad, och sedan kom den senare med sitt försvar som på samma gång var en svarsstöt. Efter ett skenanfall med den vänstra armen tog han ett halvt steg bakåt och utdelade med det samma en upper cut med sin högra arms hela styrka. Den var så skickligt beräknad att den träffade Sandels haka just som han sänkte den, och Sandel slungades i luften och ramlade baklänges, så att han slog emot mattan med huvudet och axlarna. Detta upprepade King två gånger, släppte sig sedan lös och drev med täta stötar sin motståndare bort till repen. Han gav ej Sandel något tillfälle att vila sig eller hämta sig, utan lät slag följa på slag, tills publiken reste sig och luften genljöd av en dånande applådsalva. Men Sandels styrka och uthållighet voro beundransvärda, och han stod fortfarande upprätt. En knockout tycktes vara oundviklig, och en poliskapten nedanför ringen reste sig, förfärad över den fruktansvärda hårda medfarten, för att avbryta kampen. Gonggongen signalerade att omgången var slut, och Sandel vacklade bort till sitt hörn, bedyrande för polismannen att han var oskadad och i sin fulla styrka.

För att bevisa det slog han två volter baklänges i luften, och polismannen gav efter.

Tom King, som satt bakåtlutad i sitt hörn och andades tungt, kände sig besviken. Om matchen blivit avbruten, skulle skiljedomaren ha måst förklara honom som segrare, och priset hade varit hans. I motsats till Sandel slogs han ej för äran eller för sin framtida karriär, utan för trettio sovereigns. Och nu skulle Sandel hämta sig under en minuts vila.

Ungdomen först — det ordstävet flög genom Kings huvud, och han kom ihåg första gången han hörde det, samma kväll han hade stukat Stowsher Bill. Den fina herrn som hade bjudit honom på en drink efter matchen och klappat honom på axeln, hade användt dessa ord. Ungdomen först! Den fina herrn hade rätt. Och den kvällen för längesedan hade han varit Ungdomen. I kväll satt Ungdomen i det motsatta hörnet. Själv hade han nu boxats i en halvtimme, och han var en gamling. Om han ansträngt sig som Sandel, skulle han ej ha stått ut i en kvart. Men huvudsaken var att han icke kunde repa sig. De svällda ådrorna och det hårdt ansatta hjärtat ville ej tillåta honom att samla krafter under pauserna mellan omgångarna. Och han hade ej haft tillräckligt kraftförråd från början. Hans ben kändes tunga och det började rycka krampaktigt i dem. Han borde aldrig ha gått de där två milen till boxningen. Och så den där stekbiten som han längtat efter alltsedan han steg upp i morse. Han greps av ett fruktansvärdt hat till slaktarna som hade nekat honom kredit. Det var

hårdt för en gammal man att gå till strids utan att ha fått tillräckligt med mat. Och en bit stek var en sådan småsak, den kostade på sin höjd några pence; men för honom betydde den trettio sovereigns.

Då gonggongen gav tecken till den elfte omgångens början, »rusade» Sandel och låtsade en hurtighet som han i själva verket ej ägde. King tog den för vad den var — en bluff lika gammal som boxningskonsten. Han clinchade för att rädda sig, och då han alltså gick fri lät han Sandel intaga grundställning. Det var just vad King önskade. Han gjorde ett låtsat utfall med sin vänstra arm, tog därefter ett halvt steg bakåt och drev in en upper cut direkt mot Sandels underkäk så att denne stöp omkull på mattan. Sedan unnade han honom ingen ro, fick själv mycket stryk, men delade ut ännu mera, drev Sandel framför sig till repen, lät hookslag och alla möjliga slags stötar hagla över honom, gled undan för hans clinchar eller hindrade med lämpliga stötar hans tillämnade försök att klamra sig fast, och varje gång Sandel var nära att falla, tog han emot honom med den ena handen och drev honom med den andra genast bort till repen där han icke kunde falla.

Publiken hade nu blivit i högsta grad upphetsad, och den stod på hans sida, nästan varenda människa ropade: »Gå på, Tom!» »Ge på honom! Ge på honom!» »Nu har du honom fast, Tom! Du har honom fast!» »Det måste bli en stormande finish, och det var just det publiken hade betalat för att se.

Och Tom King, som hade sparat sin styrka i en halvtimme, gav nu slösaktigt ut den i den enda stora ansträngning han ännu kände sig ha kraft till. Det var hans enda chance — nu eller aldrig. Hans styrka ebbade hastigt bort, och det var hans hopp att han, innan den alldeles försvunnit, skulle ha slagit ut sin motståndare. Och medan han fortfor att ge ut slag och kallt beräknade effekten av sina stötar och vad slags skada de gjorde, insåg han hur svårt det var att slå ut Sandel. Han hade styrka och uthållighet i yttersta grad, och det var Ungdomens oberörda styrka och uthållighet. Sandel var helt säkert en framtidsman. Det låg i hans fysik. Av sådana grova fibrer måste framgångsrika boxare vara skapade.

Sandel vacklade och raglade, men Tom King hade krampryckningar i benen, och hans knogar ville ej lyda honom. Han stålsatte sig emellertid till att ge ut kraftiga slag, men vartenda ett var en plåga för hans illa åtgångna händer. Ehuru han nu faktiskt ej träffades av några stötar, mattades han lika hastigt som den andre. Hans slag träffade, men de hade ej längre samma kraft, och varje stöt var resultatet av en våldsam viljeansträngning. Hans ben voro som bly, och det var tydligt att han ej längre hade herravälde över dem. Uppmuntrad av detta symtom började Sandel få mera fart i sina svarsstötar och följaktligen hälsas med uppmuntrande tillrop av publiken.

King sporrades till en yttersta ansträngning. Han drev in två stötar tätt på varandra — ett vänsterslag, litet för högt, mot plexus solaris och ett höger

korsslag mot käken. Det var inga kraftiga slag, men Sandel var så svag och omtöcknad att han stöp och låg där och skälvde. Skiljedomaren stod över honom och ropade de ödesdigra sekunderna i hans öra. Om han ej reste sig innan den tionde sekunden uppropades, hade han förlorat. Publiken satt där i tyst spänning. King vilade på sina darrande ben. Han kände sig pinsamt omtöcknad, havet av ansikten gungade och böljade inför hans ögon, och till hans öron trängde skiljedomarens räkning som ur fjärran. Men han betraktade sin seger som viss. Det var omöjligt att en så illa åtgången man kunde resa sig.

Endast Ungdomen kunde resa sig, — och Sandel gjorde det. Vid den fjärde sekunden rullade han om på ansiktet och trevade i blindo efter repen. Vid den sjunde sekunden hade han rest sig på knä, och så låg han kvar med huvudet slappt hängande åt sidan. Då domaren ropade: »Nio!» stod Sandel upprätt i korrekt försvarsställning, med vänstra armen krökt framför ansiktet och den högra skyddande magen. Han hade alltså sina farligaste punkter garderade, medan han sneglade på King och hoppades kunna clincha för att vinna mera tid.

I samma ögonblick som Sandel reste sig var King på honom, men de båda slag han gav ut gjordes vanmäktiga av armarnas försvarsställning. I nästa sekund hade Sandel clinchat och höll sig förtvivlat fast medan domaren bemödade sig att skilja de båda motståndarna åt. King hjälpte till att göra sig fri. Han visste hur fort Ungdomen hämtar sig, och han visste att Sandel var slagen, om han kun-

de hindra honom från att hämta sig. En kraftig stöt var allt som behövdes. Sandel var övervunnen, utan tvivel övervunnen. Han hade besegrat honom genom sin överlägsenhet i manövreringen och i själva stridföringen. Sandel raglade ur clinchställningen och stod där vacklande på den trådsmala linjen mellan nederlag och möjlighet att undkomma. En väldig stöt skulle vräka omkull honom och slå ut honom. Och med en anstrykning av bitterhet tänkte Tom King på sin köttbit och önskade att han haft den i sig för att kunna ge ut den oundgängliga stöten. Han samlade sina krafter till slaget, men det var varken tillräckligt eftertryckligt eller tillräckligt snabbt. Sandel vacklade, men föll ej, raglade baklänges till repen och höll sig. King vacklade efter honom och drev liksom i förtvivlan in ännu en stöt. Men hans kropp svek honom. Allt vad som var kvar av honom var en kampintelligens, som var omtöcknad och förmörkad av utmattning. Den stöt som var ämnad åt käken träffade ej högre än axeln. Han hade velat nå högre upp med stöten, men de trötta musklerna hade ej orkat lyda. Och av stötens tryck raglade Tom King själv tillbaka och var nära att falla. Han gjorde ännu en ansträngning. Denna gång missade stöten helt och hållet, och av ren svaghet föll han emot Sandel och clinchade och höll sig fast i honom för att rädda sig från att falla omkull.

King gjorde intet försök att bli fri. Han hade skjutit bort sin sista ammunition. Han var slut. Och Ungdomen hade segrat. Till och med i clinchställningen kände han att Sandels styrka var i aggres-

sivt tilltagande. Då domaren skilde dem åt, såg han midtför sina ögon hur Ungdomen återvann sina krafter. Sandel blev starkare med varje ögonblick. Hans stötar, som i början varit svaga och verkningslösa, blevo styva och precisa. Tom Kings dimmiga ögon sågo den behandskade näven rikta ett slag mot hans käk, och han ville gardera sig genom att sticka armen emellan. Han såg faran och han ville reagera, men armen var för tung. Det var som om den dragits ner av en centner bly. Den ville ej upp av egen drift, och han försökte lyfta den med sin själs hela styrka. Då träffade den behandskade näven. Han kände en våldsam stöt som av en elektrisk gnista, och i samma ögonblick var han insvept i en slöja av mörker.

Då han slog upp ögonen igen, befann han sig i sitt hörn, och han hörde publiken ryta som bränningarna vid Bondi Beach. En våt svamp trycktes mot hans bakhuvud, och Sid Sullivan höll på att spruta kallt vatten i ett uppfriskande regn över hans ansikte och bröst. Man hade redan tagit handskarna av honom, och Sandel som lutade sig fram mot honom, tryckte hans hand. Han kände ingen illvilja mot den man som hade slagit ut honom, och han besvarade handtryckningen med en hjärtlighet som kom hans illa medfarna knogar att protestera. Sedan steg Sandel fram midt på estraden, och publiken hejdade sitt oväsen för att höra honom antaga unge herr Prontos utmaning och erbjuda sig att öka vadet till hundra pund. King såg slött på, medan hans sekonder ströko av honom det strömmande vattnet, torkade honom i ansiktet och

gjorde honom i ordning att lämna ringen. Han kände sig hungrig. Det var inte den vanliga, gnagande hungern, utan en stor mattighet, en dallring i mellangärdet som spred sig till hela kroppen. Han erinrade sig det skede av striden då han hållit Sandel vacklande på den hårfina gränsen till nederlag. Å, den där köttbiten skulle ha räddat honom! Det var just den han skulle ha behövt för att kunna dela ut den avgörande stöten, och han hade förlorat. Allt kom an på den där köttbiten.

Hans sekonder måste nästan stöda honom då de hjälpte honom genom repen. Han gjorde sig lös från dem, dök utan hjälp genom repen och hoppade tungt ner på golvet, varefter han följde tätt efter dem medan de banade väg för honom nedåt den fullpackade mellangången. Då han var på väg från klädlogen ut på gatan, tilltalades han i porten av en ung herre.

»Varför klådde ni inte upp honom då ni hade honom i ert våld?» frågade den unga herrn.

»Å, dra åt helvete!» sade Tom King och gick utför trappstegen ner till trottoaren.

Svängdörrarna till utskänkningsstället i hörnet gledo upp, och han såg ljusskenet och de leende uppasserskorna, hörde de många rösterna diskutera matchen och pengarna skramla så förmöget mot disken. Någon ropade på honom och bjöd honom på ett glas. Han tycktes tveka litet, men avböjde anbudet och fortsatte sin väg.

Han hade en kopparslant i fickan, och det skulle bli knogigt att gå de två milen till fots. Ja, han höll tydligen på att bli gammal. Medan han gick

igenom parken, slog han sig plötsligt ned på en bänk, skrämd av tanken på att hustrun satt uppe och väntade på honom för att få veta hur matchen avlupit. Det var bittrare än någon knockout, och han tyckte nästan det var omöjligt att uthärda en sådan prövning.

Han kände sig svag och sjuk, och hans värkande knogar sade honom att även om han kunde få något arbete vid hamnen, skulle det dröja en vecka innan han kunde hantera järnspett eller en spade. Hungerdallringen i maggrapen var plågsam. Hans elände överväldigade honom, och hans ögon blevo så besynnerligt fuktiga. Han satte händerna för ansiktet, och medan han brast i gråt, erinrade han sig Stowsher Bill och hur han hade tygat till honom den där kvällen för längesedan. Stackars gamle Stowsher Bill! Nu kunde han förstå varför Bill hade gråtit i klädlogen.

NATTENS BARN

OCH ANDRA BERÄTTELSER

AV

JACK LONDON

ÖVERSÄTTNING AV
ERNST LUNDQUIST

STOCKHOLM
A.-B. BOHLIN & Co.

STOCKHOLM 1920
SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET

NATTENS BARN.

Det var i den gamla Alta-Inyo-klubben — en varm natt för att vara i San Francisco — och genom de öppna fönstren trängde gatlarmet, dämpat och avlägset. Samtalet hade rört sig om mutkolvarna, de sista tecknen till att stadsstyrelsen skulle komma att rensas från ljusskygga element, och sedan kommit in på all grotesk lumpenhet och ruttenhet, all människofientlighet och gemenhet, tills någon råkade nämna O'Briens namn — O'Brien, den lovande unge boxaren, som hade blivit dödad under prismatchen i går kväll. Det var som om luften genast kändes renare. O'Brien hade varit en oförvitlig ung man med ideal. Han varken drack, rökte eller svor, och han hade haft en kropp som en ung gud. Han hade till och med haft sin bönbok med sig i ringen. De funno den i hans rockficka i klädlogen... efteråt.

Här var Ungdom, ren och sund, obefläckad, någonting ärofullt och härligt för människorna att lovsjunga, sedan de själva förlorat den och blivit medelålders. Och vi lovsjöngo Ungdomen så entusiastiskt att vi trollade fram Romantiken och läto den i en timmes tid locka oss långt bort från det mänskliga samhället och dess hotfulla larm. Bardwell började

på sätt och vis genom att citera Thoreau, men det var gamle Trefethan, flintskallig och pussig, som tog upp citatet och blev den förkroppsligade Romantiken i en hel timme. Först undrade vi kanske hur många whiskygroggar han fått sedan middagen, men mycket snart glömde vi allt sådant.

»Det var 1898 — jag var trettiofem år då», sade han. »Ja, jag vet att ni addera nu. Ni ha rätt. Jag är jämt fyrtio nu, ser tio år äldre ut, och doktorerna säga... fan må ta doktorerna!»

Han förde det höga glaset till munnen och läppjade långsamt på det för att stilla sin förargelse.

»Men jag har varit ung... en gång. Jag var ung för tolv år sedan, och jag hade hår på huvudet, och jag var smal om livet som en kapplöpare, och den längsta dagen var inte för lång för mig. Jag var en kärnpojke anno 98. Du kommer ihåg mig, Milner. Du kände mig på den tiden. Var jag inte en ganska duktig karl?»

Milner nickade och instämde. Han liksom Trefethan var gruvingenjör och hade samlat förmögenhet i Klondyke.

»Visst var du det, gamle vän», sade Milner. »Jag glömmer aldrig hur bra du redde dig mot timmerkarlarna den där kvällen då den lille journalisten ställde till slagsmål. Slavin var där för tillfället» — detta sades till oss — »och hans manager ville ställa till en boxningsmatch med Trefethan.»

»Ja, se på mig nu», kommenderade Trefethan argt. »Sådan Goldstead gjort mig... Gud vet hur många millioner, men ingenting kvar i min själ... eller i mina ådror. Det präktiga röda blodet är borta. Jag

är som en manet, en stor tjock massa av skälvande protoplasma, en... en...»

Men orden tröto, och han hämtade tröst i det höga glaset.

»Kvinnorna tittade på mig... på den tiden, och vände på huvudet för att titta på mig en gång till. Märkvärdigt att jag aldrig gifte mig. Men flickan. Det var henne jag skulle tala om. Jag träffade henne tusen mil bortom all ära och redlighet, ja ännu längre bort. Och hon citerade för mig just de där orden av Thoreau som Bardwell citerade för ett ögonblick sedan — det där om de dagfödda gudarna och de nattfödda, de vita gudarna och de svarta.

»Det var sedan jag hade gjort mina inmutningar vid Goldstead — och jag visste inte vilken guldgruva den där ån sedan skulle bli — som jag gjorde den där turen österut över Klippiga bergen och sneddade över till Stora Slavsjön. Där uppe i norr ä' Klippiga bergen inte bara en ås. De ä' en gräns, en skiljemur, en ointaglig och otillgänglig vägg. Där går ingen färdväg fram, fastän kringströvande trappers alltsedan gamla tider då och då ha gått över dem, — nå, det var flera som tappades bort på vägen än som kommo fram. Och det var just därför jag grep mig an med det jobbet. Det var en färd som vem som helst kunde vara stolt över. Jag är än i dag mera stolt över den än över något annat jag har gjort.

»Det är ett okänt land. Stora sträckor av det ha aldrig blivit utforskade. Det finns stora dalar där den vite mannen aldrig har satt sin fot, och indianstammar lika primitiva som för tio tusen år sedan... nästan, för de ha haft litet beröring med de vita.

Då och då komma några flockar av dem ut för att handla, och det är alltsammans. Till och med Hudsonbay-kompaniet lyckades inte träffa på dem och slå dem under sig.

»Men det var flickan. Jag färdades uppåt en å — i Californien skulle den kallas för flod —, namnlös och icke kartlagd. Det var en ståtlig dal, än infattad av höga canyonväggar, än återigen öppnande sig till vackra, breda och långdragna sträckor med nästan manshögt gräs på bottnen, blomsterströdda ängar och dungar av granskog, jungfrulig och präktig. Hundarna buro packningen på ryggen och voro ömfotade och utslitna; jag höll utkik efter något litet indiansamhälle för att få slädar och hundpådrivare och kunna fortsätta på den första snön. Det var sent på hösten, och jag var alldeles förvånad över att det ännu fanns blommor. Jag ansåg mig vara i det subarktiska Amerika och högt uppe mellan Klippiga bergens strävpelare, och ändå fanns där en sådan massa blommor överallt. Förr eller senare komma de vita nybyggarna att slå sig ned där och odla vete i hela dalen.

»Så fick jag se rök och hörde skall av hundar — indianhundar — och kom till ett läger. Det måste ha varit fem hundra, riktiga indianer, och jag såg av torkramarna att höstjakten hade varit givande. Och så träffade jag henne — Lucy. Så hette hon. Teckenspråk var allt vad vi kunde göra oss förstådda med, tills de förde mig till ett slags stort skjul — ett halvt tält öppet på den sidan där lägerelden brann. Det där öppna tältet var helt och hållet av älgskinn — rökta, blankgnidna för hand och guldbruna. Där

inne var allting så prydligt och ordentligt som det aldrig är i ett indianläger. Bädden bestod av färskt granris. Där fanns en massa skinnfällar, och ovanpå alltihop låg ett täcke av svandun — aldrig har jag sett maken till det täcket. Och på bädden satt Lucy med benen i kors. Hon var nötbrun. Flicka, sa' jag, men det var hon inte, hon var en kvinna, en nötbrun kvinna, en amason, en alldeles utvecklad fullblodskvinna, majestätiskt mogen. Och hennes ögon voro blå.

»Det var det som tog mig — hennes ögon — blå, inte porslinsblå, utan mörkblå som havet och himlen sammansmälta till ett, och mycket kloka. Ja, än mer — det var skratt i dem — ett varmt skratt, solvarmt och mänskligt, mycket mänskligt och... skall jag säga kvinnligt? Ja, det var kvinnoögon, en verklig kvinnas ögon. Ni vet vad jag menar. Kan jag säga mera? Och i de där blå ögonen var det på samma gång en sjudande oro, en drömmande längtan och en vila, en absolut vila, ett slags allvist och filosofiskt lugn.»

Trefethan avbröt sig plötsligt.

»Ni tro väl att jag är på nocken. Men det är jag inte. Det här är bara min femte grogg sedan middagen. Jag är spik nykter. Jag är högtidligt stämd. Jag sitter här sida vid sida med min heliga ungdom. Det är inte jag — »gamle» Trefethan — som talar, det är min ungdom, och det är min ungdom som säger att det var de underbaraste ögon jag någonsin sett — så lugna och ändå så oroliga, så kloka och ändå så nyfikna, så gamla och ändå så unga, så tillfreds och ändå så längtansfullt dröm-

mande. Jag kan inte beskriva dem, gossar. Då jag har berättat er om henne, förstå ni det kanske bättre själva.

»Hon reste sig inte. Men hon räckte mig handen.

»Främling», sade hon, »det var livat att se er.»

»Tänk bara — ett sådant där äkta slangspråk! Ni kan föreställa er mina känslor. Det var en kvinna, en vit kvinna — men den där slangen! Det var häpnadsväckande att det fanns en vit kvinna här utanför världens gränser — men slangen! Den skorrade i mina öron, må ni tro. Den stack som en falsk ton. Och ändå vill jag påstå att den där kvinnan var skald. Ni ska få höra.

»Hon skickade bort indianerna. Och de gingo sannerligen. De underkastade sig hennes befallningar och lydde henne blindt. Hon var h i - y u - s k o o k u m-hövding. Hon sade till de unga männen att resa ett tält åt mig och ta hand om mina hundar. Och det gjorde de. Och de kände henne tillräckligt för att inte våga sig ta så mycket som en mockasinrem av min utrustning. Hon var den Obevekliga Lagen personifierad, och det vill jag säga er att det gick mig till märg och ben, den ena rysningen jagade den andra uppför min ryggrad, att träffa på en vit kvinna där uppe som hövding för en stam vildar tusen mil bortom Ingen-mans-land.

»Som sagt, det var den där falska tonen. Men glöm bort det där, det ber jag er. J a g glömde det minnsann där jag satt på kanten av svandunstäcket och lyssnade och betraktade den underbaraste kvinna som någonsin trollats fram av Thoreaus eller någon annans dikt.

»Jag stannade där en vecka. Det var på hennes inbjudning. Hon lovade att föra mig med hundar och slädar och indianer som skulle hjälpa mig över Klippiga bergen, det bästa passet, en färd på fem hundra miles. Hennes tält var rest avsides från de andras, på den höga flodbranten, och ett par indianflickor lagade hennes mat och skötte tältsysslorna. Och vi pratade och pratade medan den första snön föll och fortfor att falla och skaffa mig slädföre. Och så här lydde hennes historia.

»Hon var född vid gränsen, dotter till fattiga nybyggare, och ni vet vad det vill säga — arbete, arbete, ständigt arbete, arbete i massa och utan ända.

»Jag har aldrig sett världens härlighet», sade hon. »Jag hade inte tid. Jag visste att den fanns där någonstans, omkring vår stuga, men det skulle alltid bakas, skuras och tvättas, och arbetet räckte jämt till. Ibland blev jag riktigt sjuk av längtan efter att få ge mig i väg, i synnerhet om vårarna då fågelsången gjorde mig nästan vild. Jag ville springa ut i det höga gräset, fukta mina ben med dess dagg och sträcka ut färden genom skogarna och upp på bergåsen för att kunna se mig omkring. Å, jag hade en hel hop griller — att följa med åarna och pulsa från göl till göl, göra mig god vän med vattenödlor och fläckiga foreller, titta i smyg och iaktta ekorrar och harar och små pälsdjur och se vad de hade för sig och lära mig deras hemliga vägar. Om jag bara hade tid tyckte jag att jag kunde smyga mig fram bland blommorna och, om jag höll mig beskedligt stilla, höra vad de viskade till varandra, all möjlig visdom som inte människorna kände till.»

Trefethan tystnade för att se till att hans glas blev påfyllt.

»En annan gång sade hon: »Jag ville springa omkring om nätterna som ett vildt djur, bara springa i månskenet och under stjärnorna, springa vit och naken i mörkret, som måste kännas som sval sammet, det visste jag, springa och springa, bara springa i oändlighet. En kväll, då jag var alldeles utschasad — det hade varit en förfärlig het dag, och degen ville inte jäsa och kärningen hade misslyckats och jag var retlig och konstig — ja, den kvällen talte jag med far om min längtan att få springa. Han såg på mig liksom undrande och litet förskräckt. Sedan gav han mig två piller att ta in. Sa' till mig att gå och lägga mig och sova godt, så skulle jag vara riktigt kry på morgonen. Så att jag nämnde aldrig mer mina griller för honom eller för någon annan.

»Hemmet där uppe i bergstrakterna upplöstes — av livsmedelsbrist, antar jag — och familjen bosatte sig i Seattle. Där arbetade hon på en fabrik — långa timmar och förskräckligt tungt jobb. Efter ett år blev hon uppasserska på en tarvlig restaurang — »sylta» kallade hon det.

»En gång sade hon till mig: »Det var väl romantik jag ville ha. Men det fanns ingen romantik att hämta ur diskbaljor och tvättbunkar eller i fabriker och syltor.»

»Då hon var aderton år gifte hon sig — med en man, som skulle fara upp till Juneau och öppna restaurang. Han hade några dollars sparade och föreföll välbärgad. Hon älskade honom inte, det sade hon bestämt ifrån, men hon var alldeles uttröttad

och hon ville komma bort från det ändlösa släpet. För resten låg Juneau i Alaska, och hennes längtan tog form av lust att se det där underbara landet. Men hon fick inte se mycket av det. Han öppnade restaurangen, en liten billig, och hon kom snart under fund med varför han hade gift sig med henne... för att slippa avlöna en tjänarinna. Det var hon som nästan skötte hela klabbet och utförde allt arbetet, från uppassningen till diskningen. Och nästan jämt lagade hon mat. Så pågick det i fyra år.

»Kan ni föreställa er den där urskogsvarelsen, full av alla naturlivets instinkter, längtande efter fria vidder och instängd i ett litet matlokus och trälande och släpande i fyra outhärdliga år?

»Alltsammans var så meningslöst», sade hon. »Vad tjänade allt det där till? Varför hade jag blivit född? Var detta den enda meningen med livet — att bara arbeta och arbeta och alltid vara trött? Gå till sängs trött och vakna trött, varje dag lik den andra, om inte möjligen trälsammare?» Hon hade hört läsarprästerna, som hon uttryckte sig, tala om ett odödligt liv, men hon kunde inte förstå att det hon gjorde var en lämplig förberedelse till hennes odödlighet.

»Men ännu hade hon sina drömmar, fastän mera sällan. Hon hade läst några böcker — vilka, det är inte lätt att räkna ut, förmodligen lånbiblioteksromaner; men de hade givit näring åt hennes fantasi. »Ibland», sade hon, »då jag var så virrig av hettan från spiseln att jag skulle ha svimmat om jag inte hade fått litet frisk luft, stack jag ut huvudet genom köksfönstret och blundade, och då såg jag de under-

baraste saker. Plötsligt vandrade jag utför en landsväg, och allt var putsat och fridfullt, ingen smuts, intet damm, bara bäckar som porlade över ljuvliga ängar och lekande lamm, blomsterdoft som följde med vinden och ett mildt solsken över allting; vackra kor som stodo och dåsade upp till knäna i stilla gölar och unga flickor som badade i en krök av ån, så vita och smidiga och naturliga — och då visste jag att jag var i Arkadien. Jag hade läst en gång om det landet i en bok. Eller också kommo riddare, som blixtrade i solen, ridande på vägen eller en dam på ett snövitt sto, och på avstånd såg jag tornen av en borg resa sig, eller också visste jag att jag vid nästa vägkrök skulle få se ett palats, vitt och luftigt och sagolikt, med spelande fontäner och blommor överallt och påfåglar på gräsmattorna . . . och sedan slog jag upp ögonen, och hettan från köksspiseln slog tillsammans om mig, och jag hörde Jake säga — Jake, det var min man — jag hörde Jake säga: »Varför lägger du inte upp bönorna? Tycker du jag skall vänta här hela dagen? — Romantik! Jag tänker att det närmaste jag kom till den var då en full armenisk kock blev vild och galen och försökte skära halsen av mig med en kökskniv och jag brände armen på spiseln innan jag hann dänga till honom med potatiskrossaren.

»Jag ville ha ett bekvämt liv och vackra saker och romantik och allt så'nt där, men jag tycktes inte ha någon tur och var bara född till att laga mat och diska. Det gick vildt till i Juneau på den tiden, men jag såg på de andra kvinnorna, och deras levnadssätt lockade mig inte. Jag ville visst vara ren. Jag vet inte varför, det var väl bara att jag ville det, och jag

tyckte att jag lika gärna kunde dö av att diska som dö på deras sätt.»

Trefethan avbröt sig ett ögonblick och knöt i tankarna ihop några av berättelsens trådar.

»Ja, det var den där kvinnan som jag träffade där uppe i polarlandet, regerande över en stam av vilda indianer och några tusen kvadratmil jaktmark. Och alltsammans var för resten helt enkelt och naturligt, hon kunde ha levat och dött bland pannor och grytor. Men så »kom en viskning, kom en syn». Det var allt vad som behövdes, och det kom verkligen.

»Jag vaknade en dag», sade hon. »Jag träffade på det på en bit tidningspapper. Jag minns vartenda ord, och jag kan läsa upp det för er.» Och så läste hon upp Thoreaus' 'Människonaturen ropar':

»De unga tallarna som år efter år spira upp ute på sädesfälten äro så uppfriskande för mig att se. Vi tala om att civilisera indianen, men det är icke det samma som att förbättra honom. Genom sitt skumma skogslivs vakna självständighet och enslighet bibehåller han sitt umgänge med sin stams gudar och medgives då och då ett sällsynt och egendomligt samliv med naturen. Han får glimtar av en stjärnkunskap som är främmande för våra salonger. Det ständiga ljus som råder i hans själ, dunkelt endast på grund av avståndet, är som det svaga men härliga stjärnljuset i jämförelse med den artificiella belysningens bländande men kortlivade glans. Sällskapsöarnas invånare hade sina dagfödda gudar, men de antogos ej vara lika gamla som de . . . nattfödda gudarna.»

»Ja, det var just vad hon gjorde, upprepade detta ord för ord, och jag glömde hennes simpla uttal, ty det var högtidligt, en religionsförklaring — hednisk, om ni så vill, och gjuten i en levande form — hennes egen personlighet.

»Resten var bortrivet», fortfor hon med djup saknad i rösten. »Det var bara en tidningslapp. Men den där Thoreau var en vis man. Jag önskar att jag visste mera om honom.» Hon hejdade sig ett ögonblick, och jag bedyrar att hennes ansikte var outsägligt helgonlikt då hon sade: »Jag kunde ha blivit en bra hustru för honom.»

»Och sedan fortfor hon: »Då jag läste det där visste jag precis hur det förhöll sig med mig. Jag var ett nattens barn. Jag som levat i hela mitt liv med de dagfödda, jag var ett nattens barn. Det var därför jag aldrig känt någon tillfredsställelse i att laga mat och diska, det var därför jag längtat att få dansa naken i månskenet. Och jag visste att den där smutsiga lilla Juneausyltan inte var rätta stället för mig. Och jag sade genast på fläcken: 'Jag ger mig av'. Jag packade ihop mina få klädtrasor och bröt upp. Jake såg det och försökte hejda mig.

»Vad ska det nu bli av?» sa' han.

»Skilsmässa mellan dig och mig», sa' jag. »Jag ger mig av till de stora skogarna.. dit hör jag.»

»Det gör du visst inte», sa' han och sträckte ut armen efter mig för att ta fast mig. »Spiselvärmen har slagit dig åt huvudet. Hör nu på vad jag säger innan du ger dig till att göra något galet.»

»Men jag drog upp en liten revolver och sa': Den här ska föra min talan.

»Och så gick jag.»

Trefethan tömde sitt glas och sade till om ett till.

»Vet ni vad den där flickan gjorde, gossar? Hon var tjugutvå år. Hon hade stått i hela sitt liv över diskbaljan och visste inte mera om världen än jag vet om fjärde eller femte dimensionen. Alla vägar ledde till målet för henne. Nej, hon gav sig inte till något balettsällskap. I Alaska är det bäst att färdas med båt. Hon gick ner till stranden. En indiansk kanot ämnade just ge sig av till Dyea — ni vet, en så'n där båt som är urhålkad ur en enda trädstam, smal och djup och sextio fot lång. Hon gav dem ett par dollars och gick ombord.

»Romantik?» sade hon till mig. »Det var romantik från första stunden. Det var inalles tre familjer i den där kanoten och så trångt att man inte kunde vända sig, med hundar och indianbarn som kravlade överallt, och var och en skötte en åra och höll kanoten i gång. Och på alla sidor de väldiga, högtidliga bergen drivande, solbelysta skytrasor. Och å — tystnaden! Den djupa, underbara tystnaden! Någon gång kunde man se röken från en jägares lägerplats sväva upp mellan träden långt bort i fjärran. Det var som en utfärd, en festlig utfärd, och jag såg mina drömmar gå i fullbordan, och jag var beredd på att någonting skulle hända mig i vilket ögonblick som helst. Och det gjorde det.

»Å, det första lägret, på ön! Fisken som pojkarna harpunerade i mynningen av en bäck, och den stora hjorten som en av de unga karlarna sköt just som vi veko om udden. Och det var blommor överallt, och ett stycke upp på stranden stod gräset tjockt och

saftigt och manshögt. Några av flickorna gingo med mig över ängen, och vi klättrade uppför kullen där bakom och plockade bär och rötter som smakade syrligt och voro goda att äta. Och i bärmarken träffade vi på en stor björn som gick där och åt kväll, och han sade 'Uff!' och sprang sin väg lika rädd som vi. Och lägret sedan och lägerröken och lukten av det kokande jaktbytet. Det var härligt. Äntligen hade jag kommit med bland nattens barn, och jag visste att det var dit jag hörde. För första gången i mitt liv, tyckte jag, gick jag lycklig och lade mig den kvällen, och under en flik av tältduken tittade jag ut på stjärnhimlen, som skars av svart av en väldig bergstopp, och lyssnade efter nattens ljud och visste att likadant skulle det bli dagen därpå och alltid, alltid, ty jag ämnade inte vända tillbaka. Och jag vände aldrig tillbaka.

»Romantik! Det fick jag följande dag. Vi måste fara över en bred havsvik — minst tolv, femton miles, och det började blåsa då vi voro midt på. Den kvällen vräktes jag och en varghund i land, och jag var den enda som var vid liv.»

»Tänk er själva», avbröt Trefethan sig. »Kanoten blev vrak och sjönk, och alla blevo ihjälslagna mot klipporna utom hon. Hon vadade i land, hakande sig fast vid en hunds svans, undgick klippgrunden och hamnade på en liten sandstrand, den enda som fanns på långa sträckor.

»Lyckligtvis var det fastlandet», sade hon. »Så att jag gav mig i väg genom skogar och över berg och rakt fram alltjämt. Jag tyckte att jag sökte efter något och visste att jag skulle finna det. Jag var inte

rädd. Jag var ett nattens barn, och storskogen kunde inte döda mig. Och den andra dagen fann jag det. Jag träffade på en liten glänta och en förfallen hydda. Ingen hade bott där på många år. Taket hade störtat in. Multnade filtar låga i kojerna, och på spiseln stodo pannor och kastruller. Men det var inte det märkvärdigaste. Utanför, vid skogsbrynet, ni kan aldrig ana vad jag fann där. Skeletten av åtta hästar, var och en bunden vid ett träd. De hade väl svält ihjäl och endast lämnat efter sig kringströdda ben. Och varje häst hade haft en börda på sin rygg. Packningen låg där bland benen — fernissade säckar och därinuti säckar av älgskinn och inuti dem — vad tror ni?»

»Hon tystnade, stack in handen under ett hörn av granrisbädden och drog fram en skinnpåse. Hon öppnade den och hällde ut i min hand den härligaste guldström jag någonsin sett — orenat guld, vaskat guld, litet grov guldsand men mest klimpar, och det såg så nytt ut att det knappast märktes att det varit i vatten.

»Ni säger att ni är gruvingenjör», sade hon, »och ni känner till det här landet. Kan ni nämna en guldförande å som har sådant guld?»

»Det kunde jag inte. Det fanns inte ett spår av silver. Det var nästan rent, och det sade jag henne.

»Ja, det kan ni lita på», sade hon. »Jag säljer det för nitton dollars unset. Ni får inte mer än sjutton för Eldoradoguld och Minookguldet gäller inte fullt aderton. Ja, det var vad jag fann bland benen — åtta hästbördor, hundrafemtio skålpund i varje packning.»

»En kvarts million dollars!» utropade jag.

»Det har jag ungefär beräknat det till», svarade hon. »Det kan man kalla romantik! Jag hade trälat så förfärligt i alla år, och så snart jag kom ut hände detta efter tre dagar. Och vad hade det blivit av männen som grävt upp allt detta guld? Det undrar jag ofta. De lämnade sina hästar, lastade och bundna och försvunno sedan från jordens yta och det syntes inte ett hår efter dem. Jag hörde aldrig talas om dem. Ingen vet något om dem. Nå, eftersom jag är ett nattens barn, så var jag väl deras rätta arvinge.»

Trefethan tystnade för att tända en cigarr.

»Vet ni vad den där flickan gjorde? Hon gömde undan guldet utom trettio skålpund som hon tog med sig till kusten. Sedan signalerade hon till en kanot som rodde förbi, for till Pat Haleys handelsstation vid Dyea, rustade ut sig och gick över Chilcootpasset. Det var 88 — åtta år före Klondykefyndet, och Yukon var en vild ödemark. Hon var rädd för karlar, men hon tog med sig två indianflickor, for över sjöarna och nedåt floden till alla de gamla lägerplatserna vid nedre Yukon. Hon strövade i flera år omkring där i trakten och begav sig sedan dit där jag träffade henne. Hon tyckte om det landet, då hon, som hon själv uttryckte det, »såg en väldig älgtjur vada upp till knäna i röda svärdsliljor nere i dalen». Hon slöt sig till indianerna, botade dem för sjukdomar, vann deras förtroende och tog småningom ledningen över dem. Hon hade bara lämnat den trakten en enda gång, och då gick hon över Chilcoot med en flock unga indianer, sökte upp gömstället och tog med sig guldet.

»Och här är jag nu, främling», slutade hon sin berättelse, »och här är det dyrbaraste jag äger.»

»Hon tog fram en liten skinnpåse, som hon bar om halsen som en medaljong, och öppnade den. Inuti den, insvept i flottigt siden, gulnat av ålder och nött och tummad, låg tidningslappen med citatet efter Thoreau.

»Nå, är ni lycklig... och belåten?» frågade jag henne. »Med en kvarts miljon skulle ni inte behöva arbeta nere i Staterna. Ni måste väl ändå sakna en hel hop saker.»

»Inte mycket», svarade hon. »Jag skulle inte vilja byta med någon kvinna i Förenta staterna. Detta är mitt folk, och jag hör hit. »Men ibland» — och i hennes ögon glimmade den där drömmande trånaden som jag talade om — »ibland längtar jag alldeles förfärligt efter att den där Thoreau skall komma hit.»

»Varför det?» frågade jag.

»Så att jag kunde få gifta mig med honom. Tidtals känner jag mig mycket ensam. Jag är ju kvinna — en riktig kvinna. Jag har hört talas om ett annat slags kvinnor som ha skenat i väg ut liksom jag och gjort besynnerliga saker — så'na där som bli soldater och sjömän. Men de där kvinnorna ä' själva konstiga. De ä' mera som män än kvinnor, de se ut som män och ha inte vanliga kvinnors behov. De vilja inte ha kärlek eller små barn på armen och omkring sina knän. Jag är inte av den sorten. Inte sant, främling, ser jag ut som en karl?»

»Det gjorde hon inte. Hon var en kvinna, en vac-

ker, nötbrun kvinna med en stark, sund och fyllig kropp och med härliga mörkblå kvinnoögon.

»Är jag inte en kvinna?» frågade hon. »Jo, det är jag. Jag är alltigenom kvinna, minst sagt. Och det lustiga är att fastän jag är ett nattens eller naturens barn i allt annat, så är jag det inte i fråga om kärlek. Jag antar att man i det fallet tycker bäst om sin egen ras. Så förhåller det sig åtminstone med mig, och så har det varit i alla dessa år.»

»Ni menar —?» började jag.

»Nej, aldrig», sade hon och såg mig ärligt i ögonen. »Jag har bara haft en man — jag kallar honom Oxen, och jag antar att han ännu är i Juneau och sköter sin sylta. Ta rätt på honom, i fall ni någonsin kommer tillbaka, så skall ni nog komma under fund med att det är rätta namnet på honom.»

»Och jag tog verkligen rätt på honom, två år därefter. Han var precis som hon sade — klumpig och dum, Oxen — han hasade omkring och passade upp vid borden.

»Ni behöver en hustru till hjälp», sade jag.

»Jag har haft en», svarade han.

»Änkling?»

»Ja. Hon blev stollig. Hon sa' alltid att spiselhettan skulle slå henne åt huvudet, och det gjorde den. En dag siktade hon på mig med en revolver och rände i väg med några siwasher i en kanot. De råkade ut för storm vid kusten, och alla drunknade.»

Trefethan ägnade sig åt sitt glas och satt tyst.

»Men flickan?» påminde Milner. »Du avbröt hi-

storien just som den började bli intressant och öm. Blev den inte det?»

»Jo», svarade Trefethan. »Som hon själv sade, var hon vildinna i allt utom i fråga om kärlek, där ville hon ha sin egen ras. Hon var mycket älsklig, då hon talade om det där, men rakt på sak. Hon ville gifta sig med mig.

»Främling», sade hon. »Jag vill ha er. Ni tycker om det här livet, annars skulle ni inte vara här och försöka gå över Klippiga bergen i höstrusket. Det är en vacker trakt. Ni kan inte träffa på mycket som är vackrare. Varför inte slå er ner här? Jag skall bli en bra hustru.»

»Se'n var det min tur att svara. Och hon väntade. Jag nekar inte för att jag var svårt frestad. Jag var redan halvt förälskad i henne. Som ni vet har jag aldrig gift mig. Och då jag ser tillbaka på mitt liv kan jag säga att hon är den enda kvinna som någonsin har gjort ett sådant intryck på mig. Men det var för galet, det hela, och jag ljög som en gentleman. Jag sade henne att jag redan var gift.»

»Väntar er hustru på er?» frågade hon.

»Jag svarade ja.

»Och det var allt. Hon envisades inte... utom en gång, och då var hon litet het.

»Allt vad jag behöver göra», sade hon, »är att säga ett ord, och då kommer ni inte härifrån. Om jag säger det ordet, stannar ni här. Men jag ämnar inte säga det. Jag vill inte ha er, om ni inte vill... och om ni inte vill ha mig.»

»Hon grep sig an med att skaffa mig utrustning och hjälpte mig i väg.

»Det är stor skada, främling», sade hon då vi skildes. »Jag tycker om ert utseende, och jag tycker om er. Om ni åtrar er, så kom tillbaka.»

»Det var något som jag gärna ville, och det var att ge henne en avskedskyss, men jag visste inte hur jag skulle bära mig åt eller hur hon skulle ta det. Som sagt, jag var ju halvt kär i henne. Men hon gjorde själv slag i saken.

»Kyss mig», sade hon. »Bara något för mig att gå och tänka på.»

»Och vi kysstes i snön i den där dalen i Klippiga bergen, och jag skildes från henne, där hon stod vid vägen, och gick själv efter mina hundar. Jag höll på i sex veckor innan jag kom över passet och kom ner till den första handelsplatsen vid Stora Slavsjön.»

Gatlarmet trängde till oss som avlägsna bränningar. En uppassare kom ljudlöst tassande och gav oss nya sifoner. Och under tystnaden ljöd Trefethans röst som en begravningsklocka.

»Det hade varit bättre om jag stannat. Se på mig.»

Vi sågo hans gråsprängda mustascher, den kala fläcken på hans hjässa, påsarna under ögonen, de hängande kinderna, de tjocka vulsterna på halsen, den allmänna trötthet och slappheten och fetman, ruinen av en man som en gång hade varit stark, men som hade levat för bekvämt och godt.

»Det är inte för sent, gamle vän», sade Bardwell nästan viskande.

»Jag önskar sannerligen att jag inte vore så feg!» utbrast Trefethan. »Då kunde jag gå tillbaka till henne. Hon är där ännu. Jag kunde krya till mig

och leva i många år... med henne... där uppe. Att stanna här är att begå självmord. Men jag är en gammal man — fyrtiosju — se på mig. Det sorgliga är», han lyfte sitt glas och såg på det, »det sorgliga är att ett sådant här självmord är så lätt. Jag är slapp och ömtålig. Tanken på den långa resan med hundarna skrämmer mig, tanken på den skarpa kölden om mornarna och de frusna slädtömmarna förskräcka mig...»

Glaset gled mekaniskt upp till hans läppar. I ett plötsligt anfall av raseri tycktes han vilja slunga det i golvet. Men så ångrade han sig och tvekade. Glaset lyftes upp mot hans läppar och stannade. Han skrattade gällt och bittert, men hans ord voro högtidliga: »Ja, skål för Nattens barn. Hon *var* ett underverk.»

JOHN HARNEDS BÄRSÄRKSRASERI.

Det här är dagens sanning. Det tilldrog sig på tjurfäktningsarenan i Quito. Jag satt i logen tillsammans med John Harned och Maria Valenzuela och Luis Cervallos. Jag såg då det skedde. Jag såg alltsammans från början till slut. Jag var på väg från Panama till Guayaquil med ångaren »Ecuadore». Maria Valenzuela är min kusin. Jag har känt henne i alla tider. Hon är mycket vacker. Jag är spanjor — visserligen från Ecuador, men jag härstammar från Pedro Patino, som var en av Pizarros kaptener. Förde inte Pizarro trehundrafemtio spanjorer och fyra tusen indianer långt in i Cordillerna för att söka efter skatter? Och dogo inte alla de fyra tusen indianerna och tre hundra av de käcka ryttarna under dessa fruktlösa spaningar? Men Pedro Patino dog inte. Det var han som blev vid liv och stamfar för släkten Patino. Jag är visserligen ecuadoriano, men jag är spanjor. Jag heter Manuel de Jesus Patino. Jag rår om många haciendor, och tio tusen indianer äro mina slavar, fastän lagen säger att de äro fria män som arbeta enligt kontrakt. Lagen är komisk. Vi ecuadorianos skratta åt den. Den är vår lag. Vi stifta den själva. Jag heter Manuel de Jesus Patino. Lägg det namnet på minnet. Det kommer en dag att stå

på historiens blad. Vi ha revolutioner i Ecuador. Vi kalla dem elections. Det är ett bra skämt, inte sant? Vad ni kalla en vits?

John Harned var amerikanare. Jag blev först bekant med honom på hotell Tivoli i Panama. Han hade mycket pengar, har jag hört sägas. Han ämnade sig till Lima, men så träffade han Maria Valenzuela på hotell Tivoli. Maria Valenzuela är min kusin, och hon är vacker. Hon är visserligen inte den vackraste kvinnan i Ecuador. Men hon är ändå den vackraste i alla länder — i Paris, i Madrid, i Newyork, i Wien. Alltid titta alla karlar på henne i Panama. Han var kär i henne, det vet jag alldeles säkert. Hon var visserligen ecuadoriana, men hon tillhörde alla nationaliteter, hon tillhörde hela världen. Hon talade många språk. Hon sjöng — å, som en artist. Hennes leende — underbart, gudomligt. Hennes ögon — å, jag har minsann sett karlarna se henne djupt i ögonen. De voro vad ni engelsmän kalla häpnadsväckande. De lovade ett paradis. Männen dränkte sig i hennes ögon.

Maria Valenzuela var rik — rikare än jag, som anses mycket rik i Ecuador. Men John Harned frågade inte efter hennes pengar. Han hade ett hjärta — ett konstigt hjärta. Han var en tok. Han for inte till Lima. Han lämnade ångaren i Guayaquil och följde henne till Quito. Hon var på väg hem från Europa och andra ställen. Jag kan inte förstå vad hon såg på honom, men hon tyckte om honom. Det vet jag alldeles säkert, annars skulle han inte ha följt med henne till Quito. Hon bad honom kom-

ma med. Jag kommer mycket väl ihåg tillfället. Hon sade:

»Kom med till Quito, så ska vi gå på tjurfäktningen tillsammans — präktig, stilfull, storartad!»

Men han sade: »Jag skall fara till Lima, inte till Quito. Så lyder min ångbåtsbiljett.»

»Ni reser ju för ert nöje?» sade Maria Valenzuela, och så såg hon på honom så som bara Maria Valenzuela kan se, med ögonen varma av löften.

Och han kom med. Nej, han kom inte för tjurfäktningens skull. Han kom för vad han hade sett i hennes ögon. Sådana kvinnor som Maria Valenzuela födas bara en gång vart hundrade år. De tillhöra intet land och intet tidevarv. De äro vad ni kallar universella. De äro gudinnor. Männen falla för deras fötter. De leka med männen och låta dem rinna som sand mellan sina vackra fingrar. Cleopatra lär ha varit en sådan kvinna — och Circe. Hon förvandlade männen till svin. Ha ha ha! Är det inte sant?

Alltsammans kom sig därav att Maria Valenzuela sade:

»Ni engelsmän äro — vad skall jag säga? — råa, inte sant? Ni ha boxartävlingar. Två män misshandla varandra med knytnävarna så att de bli blinda och få näsbenet krossat. Ohyggligt! Och de som se på applådera och ä' förtjusta. Det är barbariskt, inte sant?»

»Men de ä' människor», sade John Harned, »och de boxas för ro skull. Ingen tvingar dem att bli yrkesboxare. De göra det därför att det roar dem mer än något annat i världen.»

Maria Valenzuela — det låg vrede i hennes leende, då hon sade:

»De döda varandra ofta — inte sant? Det har jag läst i tidningarna.»

»Men tjuren», sade John Harned, »tjuren blir dödad många gånger i tjurfäktningen, och tjuren går inte in på arenan frivilligt. Det är inte rättvist mot tjuren. Han tvingas att kämpa. Men mannen på prisboxningen — nej, han tvingas inte.»

»Så mycket råare är han», sade Maria Valenzuela. »Han är en vilde. Han är ociviliserad. Han är ett djur. Han slår till med sina ramar som en björn från sin håla, och han är grym. Men tjurfäktningen — å! Har ni sett en tjurfäktning — inte? Toreadoren är intelligent. Han måste vara skicklig. Han är modern. Han är romantisk. Han är bara en människa, mjuk och ömtålig, och han möter den vilde tjuren i strid. Och han dödar med en värja, en smal värja, med en stöt, så här, i det stora djurets hjärta. Det är förtjusande. Man får hjärtklappning då man ser på — den lille mannen, det stora djuret, den väldiga sandplanen, de tusentals människorna som andlöst se på; det stora djuret rusar till anfall, den lille mannen står där som en staty; han rör sig inte, han är oförskräckt, och den smala värjan i hans hand blänker som silver i solskenet; närmare och närmare rusar det stora djuret med sina vassa horn, mannen rör sig inte, och så — så — blixtrar värjan, stöten är gjord, i hjärtat, ända till fästet, tjuren dignar ner på sanden och är död, men mannen är oskadd. Det är tappert. Det är storartat! Å, jag kunde bli kär i toreadoren. Men prisboxaren

— han är ett kreatur, ett människodjur, en rå vilde, en galning, som tar emot en massa stötar i sitt dumma ansikte och njuter av det. Kom med till Quito, så skall jag visa er den käcka sporten, den manliga sporten, toreadoren och tjuren.»

Men John Harned for inte till Quito för tjurfäktningens skull. Han for för Maria Valenzuelas skull. Han var en stor karl, axelbredare än vi ecuadorianos, än de flesta män av hans egen ras. Han hade blå ögon, fastän jag har också sett dem grå och ibland som kallt stål. Hans anletsdrag voro också stora — inte fina som våra, och hans käk var väldigt kraftig. Och så var han släkrakad som en präst. Varför skall en man blygas för håret i sitt ansikte? Har inte Gud satt dit det? Ja, jag tror på Gud. Jag är ingen hedning som många av er engelsmän. Gud är god. Han har gjort mig till en ecuadoriano med tio tusen slavar. Och när jag dör, kommer jag till Gud. Ja, prästerna ha rätt.

Men John Harned. Han var en stillsam människa. Han talade alltid med låg röst, och han rörde aldrig händerna då han talade. Man skulle kunnat tro att han hade en isklump till hjärta, men det fanns ändå litet värme i hans blod, ty han följde Maria Valenzuela till Quito. Men fastän han talade tyst och inte rörde på händerna, var han ett djur, som ni skall få höra — urtidsdjuret, den slöa, blodtörstiga vilden från den äldsta tiden, som gick klädd i djurskinn och bodde i grottor tillsammans med björnar och vargar.

Luis Cervallos är min vän, den bäste av alla ecuadorianos. Han rår om tre cacaoplantager i Naran-

jito och Chabo. I Milagro ligger hans stora sockerplantage. Han har stora haciendor i Ambato och Latacunga, och nedåt kusten har han aktier i oljebrunnar. Han har också lagt ner mycket pengar på att plantera gummiträd utmed Guayas. Han är modern som yankeen och överhopad av affärer liksom yankeen. Han har mycket pengar, men de ä' anbragta i många riskabla företag, och han behöver alltid pengar till nya spekulationer och till de gamla. Han har varit överallt och sett allt. Då han var en helt ung man gick han på yankee-krigsskolan, som ni kalla West Point. Där blev bråk. Han måste avgå. Han tycker inte om amerikanare. Men han tyckte om Maria Valenzuela, som var från hans eget land. Och så behövde han hennes pengar till sina spekulationer och till sin guldgruva i östra Ecuador, där de tatuerade indianerna bo. Jag var hans vän. Det var min önskan att han skulle gifta sig med Maria Valenzuela. Dessutom hade jag satt in mycket pengar i hans företag och ännu mera i hans guldgruva, som var mycket givande, men som först krävde mycket stora omkostnader innan den kunde ge ifrån sig sina rikedomar. Om Luis Cervallos gifte sig med Maria Valenzuela skulle jag genast få mera pengar.

Men John Harned följde med Maria Valenzuela till Quito, och det stod genast klart för oss — för Luis Cervallos och mig — att hon hade ett mycket godt öga till John Harned. Det påstås att kvinnorna alltid få sin vilja fram, men det slår inte in i det här fallet, ty Maria Valenzuela fick inte sin vilja fram, åtminstone inte beträffande John Harned. Det skulle

kanske ha gått alldeles som det gick, även om inte Luis Cervallos och jag hade suttit i logen den där dagen på tjurfäktningsarenan i Quito. Men så mycket är säkert, vi s u t t o i logen den dagen, och jag skall tala om vad som hände.

Vi sutto fyra i en loge, Luis Cervallos' gäster. Jag satt närmast presidentens loge. På andra sidan var general José Eliceo Salazars loge. Tillsammans med honom voro Joaquin Endara och Urcisino Castillo, båda generaler, samt överste Jacinto Fierro och kapten Baltazar de Echeverria. Ingen annan än Luis Cervallos hade en sådan ställning och ett sådant inflytande att han kunde få den där logen närmast presidentens. Jag vet faktiskt att presidenten själv för direktionen uttryckt sin önskan att Luis Cervallos skulle få den logen.

Orkestern hade slutat spela Ecuadors nationalsång. Toreadorprocessionen var över. Presidenten gav med en nick till känna att det skulle börja. Trumpeterna blåste, och tjuren rusade in — ja, ni vet hur det går till —, upphetsad, vild, med de små spjuten i nacken brännande som eld, och själv söker han i raseri någon fiende att förgöra. Toreadorerna gömde sig bakom sina skärmar och väntade. Plötsligt trädde de fram, fem capadorer från vardera sidan, svängande sina brokiga skynken. Tjuren stannade vid åsynen av denna rikliga tillgång på fiender, obeslutsam vem han skulle anfalla. Sedan ryckte en ensam capador fram för att möta tjuren. Han rev upp sanden med framfötterna så att hela arenan var ett enda dammoln. Sedan gick han med sänkt huvud till anfall, rakt på den ensamme capadoren.

Den första tjurens första angrepp är alltid intressant. Efter en stund är det ju naturligt att man blir lite grand trött, att spänningen förlorar sin skärpa. Men den första tjurens första angrepp. John Harned såg det för första gången, och han kunde inte undgå spänningen — att se mannen, endast beväpnad med ett tygskynke, och tjuren rusa på honom tvärsöver sandbanan med sina vassa, utspärrade horn.

»Se!» utropade Maria Valenzuela, »är det inte syperbt?»

John Harned nickade, men såg icke på henne. Hans ögon lyste, och de voro oavvändt riktade på arenan. Capadoren vek åt sidan för tjuren med en sväng av skynket och svepte det om sina egna axlar.

»Vad tycker ni?» frågade Maria Valenzuela. »Är det inte en — som ni säga — fin sportuppgift?»

»Jo, det är det visst», sade John Harned. »Det är mycket skickligt gjort.»

Hon klappade händerna förtjust. Det var små händer. Publiken applåderade. Tjuren vände om och kom tillbaka. Åter undvek capadoren honom, bredde skynket över axlarna, och åter applåderade publiken. Capadoren var alldeles utmärkt. Sedan drog han sig tillbaka, och andra capadorer lekte med tjuren. Sedan höggo de sina banderillos i tjuren, i bogen på vardera sidan om ryggraden, två i taget. Sedan steg Ordonez, förste matadoren, fram med den långa värjan och den röda fanan. Trumpeterna blåste dödssignalen. Han är inte så styv som Matestini. Men han är ändå bra, och med en stöt drev han in värjan i hjärtat, och tjuren vek ihop benen under sig och lade sig ner och dog. Det var en vacker stöt, direkt och säker, och det blev

mycket applåder och många av det simpla folket kastade ner sina hattar på arenan. Maria Valenzuela klappade händerna som de andra, och John Harned, vars kalla hjärta inte värmts av tilldragelsen, såg undrande på henne.

»Tycker ni om detta?» frågade han.

»Alltid», sade hon och fortfor att applådera.

»Sedan hon var en liten flicka», sade Luis Cervallos. »Jag kommer ihåg hennes första tjurfäktning. Hon var fyra år. Hon satt i sin mors knä, och hon klappade händerna alldeles som nu. Hon är en äkta spanjorska.»

»Nu har ni sett det», sade Maria Valenzuela till John Harned, då de spände mulåsnorna för den döda tjuren och släpade ut honom. »Ni har sett tjurfäktningen, och ni tycker om den, inte sant? Vad tycker ni?»

»Jag tycker att tjuren hade inga utsikter», sade han. »Tjuren var dömd på förhand. Utgången var inte tvivelaktig. Innan tjuren kom in visste alla att han skulle dö. För att något skall vara en fin sportuppgift måste utgången vara tvivelaktig. Det var en dum tjur som aldrig hade kämpat mot en människa och fem sluga människor som hade slagits med många tjurar. Det skulle kanske vara lite grand rättvist, om det vore en man mot en tjur.»

»Eller en man mot fem tjurar», sade Maria Valenzuela, och vi skrattade allesammans och Luis Cervallos skrattade högst.

»Ja», sade John Harned, »mot fem tjurar, och mannen liksom tjurarna skulle aldrig förr ha beträdt arenan — en man som ni, senor Cervallos.»

»Men vi spanjorer tycka om tjurfäktning», sade Luis

Cervallos, och jag kan svära på att djävulen sedan viskade honom i örat att göra vad jag nu skall berätta.

»Då måste det vara en inlärd smak», svarade John Harned. »Vi döda tusentals tjurar om dagen i Chicago, men ingen betalar entré för att se på.»

»Det är slakt», sade jag, »men det här — å, det här är konst. Det är utsökt. Det är vackert. Det är raffinerat.»

»Inte alltid», sade Luis Cervallos. »Jag har sett klumpiga matadorer, och det är inte vackert, det kan jag försäkra.»

Han ryste, och hans ansikte uttryckte en sådan vämjelse att jag visste att nu höll djävulen på att viska, och nu började han spela en roll.

»Senor Harned har kanske rätt», sade Luis Cervallos. »Det är kanske inte rättvist mot tjuren. Ty vi veta ju alla att tjuren inte får något vatten på tjugufyra timmar och att han omedelbart före föreställningen får dricka sig otörstig.»

»Och han kommer in på arenan tung av vatten», sade John Harned hastigt, och jag såg att hans ögon voro mycket gråa och vassa och kalla.

»Det är nödvändigt för kampens skull», sade Luis Cervallos. »Vill ni att tjuren skall vara så stark att han kan döda toreadoren?»

»Jag vill att han skall ha några möjligheter att kämpa», sade John Harned och vände sig mot arenan för att se den andra tjurens entré.

Det var ingen bra tjur. Han var rädd. Han sprang arenan rundt och sökte en möjlighet att komma ut. Capadorerna stego fram och viftade med sina skynken, men han ville inte angripa.

»Det är en dum tjur», sade Maria Valenzuela.

»Ursäkta», sade John Harned, »men jag tycker att han är en klok tjur. Han vet att han inte skall slåss mot människor. Se! Han känner lukten av döden här på arenan.»

Ja, tjuren stannade verkligen där den förre hade dött, nosade på den fuktiga sanden och fnös. Han sprang åter rundt arenan med upplyft huvud, tittade på de tusentals ansiktena som hyssjade åt honom, kastade apelsinskal på honom och öste skällsord över honom. Men blodlukten kom honom att fatta ett beslut, och han angrep en capador så oförberedt att denne nätt och jämnt kom undan. Han tappade sitt skynke och dök in bakom skärmen. Tjuren borrade hornen i arenans vägg så att den kraschade. Och John Harned sade i lugn ton, som om han talat för sig själv:

»Jag skänker tusen sucres till Quitos sjukhus, om en tjur dödar en man i dag.»

»Tycker ni om tjurar?» sade Maria Valenzuela småleende.

»Jag tycker mycket mindre om människor», sade John Harned. »En toreador är ingen tapper man. Han kan inte vara någon tapper man. Se, tjurens tunga hänger redan ute. Han är trött innan han har börjat.»

»Det är vattnet», sade Luis Cervallos.

»Ja, det är vattnet», sade John Harned. »Skulle det inte vara säkrare att skära av hassenorna på tjuren innan han släpptes in?»

Maria Valenzuela blev förargad över det försmädliga i John Harneds yttrande. Men Luis Cervallos

smålog så att ingen annan än jag kunde se det, och nu förstod jag vad det var för en komedi han spelade. Han och jag skulle vara banderilleros. Den store amerikanske tjuren var tillsammans med oss i logen. Vi skulle sticka spjuten i honom tills han blev ond, och sedan skulle det inte bli något giftermål med Maria Valenzuela. Det var en präktig match. Och vi hade tjurfäktarnas anda i blodet.

Tjuren var nu nervös och ilsken. Capadorerna hade mycket bestyr med honom. Han var mycket snabb i sina rörelser, och ibland vände han så tvärt att bakbenen förlorade fotfästet och han plöjde sanden med bakdelen. Men han anföll alltid de svängda skynkena och gjorde ingen skada.

»Han har inga chanser», sade John Harned. »Han slåss mot luften.»

»Han tror att skynket är hans fiende», förklarade Maria Valenzuela. »Se så listigt capadoren lurar honom.»

»Det är hans natur att bli lurad», sade John Harned. »Därför är han dömd att slåss mot luften. Toreadorerna veta det, publiken vet det, ni vet det, jag vet det — vi veta alla på förhand att han slåss mot luften. Han är den ende som inte vet det. Det är hans dumma djurnatur. Han har inga möjligheter.»

»Det är mycket enkelt», sade Luis Cervallos. »Tjuren blundar då han anfaller. Därför...»

»Stiger mannen åt sidan och tjuren rusar förbi», avbröt John Harned.

»Ja», sade Luis Cervallos, »så är det. Tjuren blundar, och det vet mannen.»

»Men kor blunda inte», sade John Harned. »Jag

vet en ko där hemma — en Jerseyko, som mjölkar bra — som skulle klå hela bunten.»

»Men toreadorer slåss inte med kor», sade jag.

»De ä' rädda för att slåss med kor», sade John Harned.

»Ja», sade Luis Cervallos, »de dra sig för att slåss med kor. Det skulle inte vara någon sport, om toreadorer blevo dödade...»

»Det skulle vara en bra sport», sade John Harned, »om en toreador blev dödad då och då. Då jag blir en gammal gubbe och kanske krympling och kanske behöver förtjäna mitt uppehälle och inte är i stånd till tungt arbete, skall jag bli tjurfäktare. Det är ett lätt yrke för äldre herrar och pensionstagare.»

»Men se då!» sade Maria Valenzuela, då tjuren anföll tappert och capadoren vek undan med en sväng av skynket. »Det kräver skicklighet att undvika tjuren så där.»

»Mycket sant», sade John Harned. »Men tro mig, det kräver tusen gånger mera skicklighet att undvika de många och snabba slagen av en prisboxare som håller ögonen öppna och slår till med intelligens. För resten vill inte den där tjuren slåss. Se, han springer ju sin väg.»

Det var ingen bra tjur, ty återigen sprang han rundt arenan och sökte en utväg.

»Men sådana tjurar ä' ibland allra farligast», sade Luis Cervallos. »Man kan aldrig veta vad de ta sig till. De ä' kloka. De ä' nästan som kor. Tjurfäktarna tycka aldrig om dem. — Se! han har vändt.»

Besviken och uppretad på banans väggar, som ej

ville släppa ut honom, angrep tjuren åter käckt sina fiender.

»Hans tunga hänger ute», sade John Harned. »Först fylla de honom med vatten. Sedan trötta de ut honom, en i sänder, och narra honom att matta ut sig med att slåss mot luften. Medan somliga reta honom, få de andra vila sig. Men tjuren låta de aldrig vila sig. Till sist då han är alldeles utpankad och inte längre snabb i sina rörelser, sticker matadoren värjan i honom.»

Nu var det banderilleros' tur. Tre gånger försökte en av dem att placera spjuten, och tre gånger misslyckades han. Han bara stack tjuren och gjorde honom ursinnig. Banderillos måste, som bekant, appliceras två i taget, en på vardera sidan om tjurens rygg och tätt intill den. Om bara det ena spjutet anbringas, är det misslyckat. Publiken hyssjade och ropade på Ordonez. Och så gjorde Ordonez ett storverk. Fyra gånger trädde han fram, och fyra gånger stack han in sina banderillos vid första försöket, så att åtta av dem, väl placerade, på en gång stodo upp på tjurens rygg. Publiken blev som galen, och ett regn av hattar och mynt smattrade ner på arenans sand.

Just i det samma anföll tjuren oväntadt en av capadorerna. Mannen snavade och tappade koncepterna. Tjuren tog honom — lyckligtvis mellan sina vidt åtskilda horn. Och medan publiken såg på, tyst och andlös, reste John Harned sig och tjöt av förtjusning. Midt i den djupa tystnaden var det bara John Harned som tjöt. Och han hurrade för tjuren. Som ni hör ville John Harned att karlen skulle bli dödad. Han

var rå och hjärtlös. Hans skamliga uppförande förargade dem som sutto i general Salazars loge, och de överöste honom med otidigheter. Och Urcisino Castillo sade honom midt i synen att han var en hund och en gringo*, o. s. v. Men det var på spanska, och John Harned förstod det icke. Han stod där och hurrade, kanske i tio sekunder, men så lockades tjuren att anfalla de andra capadorerna, och karlen reste sig igen, oskadad.

»Tjuren har inga möjligheter», sade John Harned bedrövad och satte sig ner. »Karlen var oskadad. De narrade bort tjuren från honom.» Sedan vände han sig till Maria Valenzuela och sade: »Jag ber om ursäkt. Jag blev het.»

Hon smålog och slog honom förebrående på armen med solfjädern.

»Det är er första tjurfäktning», sade hon. »Sedan ni har sett flera, kommer ni inte att ropa på mannens död. Ser ni, ni amerikanare ä' mera brutala än vi. Det är er prisboxnings fel. Vi komma bara för att se tjuren dödas.»

»Men jag vill att tjuren skall ha några chancer», svarade han. »Då skulle jag nog inte längre förarga mig på männen som missbruka sitt övertag över tjuren.»

Trumpeterna blåste dödssignalen. Ordonez steg fram med värjan och den röda fanan. Men tjuren hade ändrat sig igen och ville inte slåss. Ordonez stampade i sanden och skrek och svängde den röda fanan. Då anföll tjuren, men utan kläm. Det var ingen kraft i anfallet. Det blev ett tarvligt dödshugg.

* Spanskt skällsord på angloamerikanare.

Värjan träffade ett ben och böjde sig. Ordonez tog en ny värja. Tjuren, som åter retades att anfalla, gjorde ett nytt utfall. Fem gånger försökte Ordonez stöten, men varje gång rände värjan bara in ett stycke eller träffade ett ben. Den sjätte gången gick värjan in till fästet. Men det var en dålig stöt. Värjan träffade ej hjärtat utan rände ut en halv meter mellan revbenen på andra sidan. Publiken hyssjade åt matadoren. Jag tittade på John Harned. Han satt tyst och orörlig, men jag såg att han bet ihop tänderna och att hans händer knöto sig hårdt om logens bröstvärn.

Tjuren hade nu förlorat all stridslust, och fastän det icke var någon livsfarlig stöt, travade han endast matt tack vare värjan som gick tvärsigenom honom, in på den ena sidan och ut på den andra. Han sprang ifrån matadoren och capadorerna, kretsade rundt arenan och tittade upp i de många ansiktena.

»Han säger: 'Släpp ut mig för Guds skull, jag vill inte slåss'», sade John Harned.

Det var allt. Han sade ingenting mera, utan satt där och såg på, men ibland sneglade han bort på Maria Valenzuela för att se hur hon tog det. Hon var ond på matadoren. Han var klumpig, och hon hade velat ha en fin föreställning.

Tjuren var nu mycket trött och matt av blodsförlust, ehuru långt ifrån döende. Han gick långsamt utmed arenans väggar och sökte sig en väg ut. Han ville inte anfalla. Han hade fått nog. Men han måste dödas. Det finns ett ställe i nacken på en tjur, bakom hornen, där ryggmärgen är obetäckt och där en kort stöt genast dödar. Ordonez ställde sig framför tjuren och sänkte sin röda flagga till marken. Tjuren

ville icke anfalla. Han stod stilla och nosade på flaggan och böjde därvid på huvudet. Ordonez högg honom mellan hornen för att träffa det där stället i nacken. Tjuren kastade upp huvudet. Stöten hade misslyckats. Sedan tittade tjuren på värjan. Då Ordonez sänkte flaggan till marken glömde tjuren värjan och böjde ner huvudet för att nosa på flaggan. Åter högg Ordonez till, och återigen bommade han. Han försökte många gånger. Det var idiotiskt. Och John Harned sade ingenting. Slutligen lyckades en värjstöt, och tjuren stöp i sanden, död på fläcken, och mulåsnorna spändes för och han släpades ut.

»Gringos påstå ju att det är en grym sport, inte sant?» sade Luis Cervallos. »Att den inte är human. Att det är synd om tjuren. Inte sant?»

»Nej», sade John Harned. »Tjuren räknas inte mycket. Det är synd om dem som se på. Det är förnedrande för dem som se på. Det lär dem att njuta av djurens lidanden. Det är fegt av fem män att slåss mot en oskälig tjur. Därför lära sig åskådarna att bli fega. Tjuren dör, men åskådarna leva och ha fått lära sig något. Mäns tapperhet uppmuntras inte genom sådana uppvisningar i feghet.»

Maria Valenzuela sade ingenting. Och inte såg hon på honom heller. Men hon hörde vartenda ord, och hon var blek av förbittring. Hon såg ut över arenan och viftade sig med solfjädern, men jag såg att hennes hand darrade. Inte heller såg John Harned på henne. Han fortfor som om hon inte varit närvarande. Även han var ond, kallt förbittrad.

»Det är en feg sport hos ett fegt folk.»

»Ah», sade Luis Cervallos mjukt, »ni tror att ni förstår oss.»

»Jag förstår nu den spanska inkvisitionen», sade John Harned. »Den måste ha varit ännu roligare än tjurfäktning.»

Luis Cervallos smålog men sade ingenting. Han tittade på Maria Valenzuela och visste att tjurfäktningen i logen hade krönts med seger. Aldrig mera skulle hon vilja ha något att göra med en gringo som talade sådana ord. Men varken Luis Cervallos eller jag voro beredda på att slutet skulle bli sådant det blev. Jag är rädd att vi inte förstå oss på gringos. Hur kunde vi veta att John Harned, som var så kallt förbittrad, plötsligt skulle bli vild? Men vild och galen blev han, som ni ska få höra. Tjuren räknades inte mycket, det sade han själv. Varför skulle då hästen räknas så mycket? Det kan jag inte förstå. John Harned saknade logik, det är den enda förklaringen.

»Det brukas inte i Quito att ha hästar med på tjurfäktningar», sade Luis Cervallos och såg upp från programmet. »I Spanien ha de dem alltid. Men i dag ska vi ha hästar med särskild tillåtelse. Då nästa tjur kommer, få vi hästar och picadoros — ni vet, karlar som ä' beväpnade med lansar och rida på hästar.»

»Tjuren är dömd på förhand», sade John Harned. »Ä' hästarna också dömda?»

»De ha förbundna ögon så att de inte ska se tjuren», sade Luis Cervallos. »Jag har sett många hästar dödas. Det är ett käckt skådespel.»

»Jag har sett tjuren slaktas», sade John Harned. »Nu skall jag få se hästen slaktas, så att jag full-

ständigare skall kunna uppfatta det fina i den här ädla sporten.»

»Det är gamla hästar», sade Luis Cervallos, »som inte duga till något annat.»

»Jag förstår», sade John Harned.

Den tredje tjuren släpptes in, och snart hade han både capadoros och picadoros över sig. En picador placerade sig rätt nedanför oss. Jag medger att det var en gammal utmärglad häst han red, bara ben och skinn.

»Det är ett underverk att det stackars kräket orkar bära ryttaren», sade John Harned. »Nå, när nu den där hästen slåss med tjuren, vad har han då för vapen?»

»Hästen slåss inte med tjuren», sade Luis Cervallos.

»Jaså», sade John Harned, »hästen skall bli ihjälstångad? Det är väl därför han har ögonen förbundna, så att han inte ser tjuren gå till anfall för att stånga ihjäl honom.»

»Inte precis», sade jag. »Picadorens lans skall hindra tjuren från att stånga hästen.»

»Bli då hästarna sällan stångade?» frågade John Harned.

»Nej», sade Luis Cervallos. »I Sevilla såg jag aderton hästar dödas på en dag, och folket ropade på flera hästar.»

»Hade de förbundna ögon liksom den här?» frågade John Harned.

»Ja», sade Luis Cervallos.

Sedan sade vi ingenting mera, utan sågo på tjurfäktningen. Och hela tiden höll John Harned på att ilskna till, fastän det visste vi inte. Tjuren ville inte

anfalla hästen. Och hästen stod stilla, och som han inte kunde se det visste han inte att capadorerna försökte hetsa tjuren på honom. Capadorerna retade tjuren med sina skynken, och då han anföll dem sprungo de till hästen eller bakom sina skärmar. Slutligen blev tjuren riktigt ursinnig, och då såg han hästen framför sig.

»Hästen vet ingenting», viskade John Harned liksom för sig själv och märkte inte att han uttalade vad han tänkte.

Tjuren anföll, och naturligtvis visste hästen av ingenting förr än picadoren misslyckades i sitt försvar och hästen spetsades underifrån på tjurens horn. Tjuren var storartat stark. Det var ståtligt att se hur stark han var. Han lyfte upp hästen i luften, och då hästen ramlade om på sidan på marken hoppade picadoren av och kom undan, medan capadorerna narrade bort tjuren. Hästens inälvor runno ut. Men ändå reste han sig på sina ben och skrek. Det var hästens skrik som blev det avgörande och som nu gjorde John Harned komplett galen, ty även han reste sig. Jag hörde honom svära tyst och djupt nere i basen. Han tog inte sina ögon från hästen, som, alltjämt skrikande, försökte springa, men ramlade omkull i stället och rullade sig på ryggen och sparkade i luften med alla fyra benen. Sedan anföll tjuren honom och stångade honom om och omigen tills han var död.

John Harned hade rest sig. Hans ögon voro inte längre kalla som stål. De voro som blå eldar. Han såg på Maria Valenzuela, och hon såg på honom, och hans ansikte uttryckte ett djupt förakt. Nu var

vansinnet över honom. Alla sågo på nu då hästen var död, och John Harned var en stor karl och syntes överallt.

»Sitt ner», sade Luis Cervallos, »annars gör ni er löjlig.»

John Harned svarade icke. Han slog till med knytnäven. Han slog Luis Cervallos i ansiktet så att han föll som en död man tvärsöver stolarna och inte reste sig mera. Han såg ingenting av vad som nu följde. Men jag såg mycket. Urcisino Castillo lutade sig fram från nästa loge och gav John Harned ett rapp tvärsöver ansiktet med sin käpp. Och John Harned gav honom ett slag med knytnäven så att han drog general Salazar med sig i fallet. John Harned var nu i vad ni kalla bärsärkaraseri — inte sant? Vilddjuret hade sluppit lös inom honom och röt — vilddjuret från urtidens hålor och grottor.

»Ni ha kommit hit till en tjurfäktning», hörde jag honom säga, »men jag skall minsann visa er en människofäktning!»

Det var en riktig batalj. Soldaterna som stodo på post vid presidentens loge kommo springande över arenan, men han ryckte till sig ett gevär från en av dem och slog dem i huvudet med det. Från den andra logen sköt överste Jacinto Fierro på honom med en revolver. Det första skottet dödade en soldat. Det vet jag säkert. Jag såg det. Men det andra skottet träffade John Harned i sidan. Han svor till, gjorde ett utfall och drev in bajonetten på sitt gevär i överste Jacinto Fierros kropp. Det var ohyggligt att skåda. Amerikanare och engelsmän ä' ett brutalt släkte. De håna våra tjurfäktningar, men de njuta

av att utgjuta blod. Den dagen blevo flera människor dödade för John Harneds skull än som någonsin dödats under alla tjurfäktningar i Quito, ja i Guayaquil och hela Ecuador.

Det var hästens skrik som gjorde det. Men varför blev inte John Harned galen då tjuren dödades? Ett djur är ett djur, antingen det är tjur eller häst. John Harned var galen. Det finns ingen annan förklaring. Han var blodgalen, själv ett djur. Ja, döm själva. Vilket är värst, att hästen blev spetsad av tjuren eller att överste Jacinto Fierro blev spetsad av bajonetten i John Harneds händer? Och John Harned spetsade andra med den bajonetten. Han var full av onda andar. Han kämpade med många kulor i kroppen, och han var seglivad. Och Maria Valenzuela var en modig kvinna. Hon skrek inte eller svimmade som de andra kvinnorna. Hon satt stilla i sin loge och såg ut över arenan. Hon var blek och hon viftade sig, men hon såg sig aldrig om.

Från alla håll kommo soldater och officerare och vanliga civila helt modigt för att ta bukt på den galna gringon. Det är sant — folket skrek att man skulle döda alla gringos. Det förekommer ofta i latin-amerikanska länder, så avskyr man gringos och deras ociviliserade fasoner. Ja, det är verkligen sant att man ropade så där. Men de hederliga ecuadorianos dödade bara John Harned, och först dödade han sju av dem. Dessutom blevo många skadade. Jag har sett många tjurfäktningar, men aldrig har jag sett något så ohyggligt som scenerna i logerna då striden var slut. Det var som ett slagfält. Överallt låg det döda, och de sårade snyftade och stönade och några

av dem dogo. En man, som John Harned hade ränt in bajonetten i magen på, höll i sig med bägge händerna och skrek. Jag säger för sant att det var ohyggligare än om tusen hästar hade skrikit.

Nej, Maria Valenzuela gifte sig inte med Luis Cervallos. Ledsamt nog. Han var min vän, och jag hade satt in mycket pengar på hans spekulationer. Det dröjde i fem veckor innan fältskärerna togo bort bandagen från hans ansikte. Och han har ett ärr än i dag, på kinden, under ögat. Och ändå slog John Harned bara till honom en enda gång och med blotta knytnäven. Maria Valenzuela är i Österrike nu. Det påstås att hon skall gifta sig med en ärkehertig eller någon högförnäm herre. Jag vet inte, jag. Jag tror att hon tyckte om John Harned innan han följde med henne till Quito för att se på tjurfäktningen. Men varför just hästen? Det skulle jag vilja veta. Varför såg han på tjuren och sade att den inte räknades och se'n blev han genast och alldeles ohyggligt vild och galen för att en häst skrek? Det är omöjligt att förstå gringos. De ä' brutala.

DÅ VÄRLDEN VAR UNG.

I.

Han var en mycket lugn och behärskad man, som satt ett ögonblick uppe på muren för att speja efter de faror som det fuktiga mörkret kunde dölja. Men hans hörsels lodlina uppfångade endast vindens sus genom osynliga träd och lövens prassel på vajande granar. En tät dimma drevs fram av vinden, och ehuru han ej kunde se denna dimma, kände han dess fukt i sitt ansikte, och muren på vilken han satt var våt.

Han hade ljudlöst klättrat upp på muren utifrån, och ljudlöst gled han ner på marken innanför. Han tog upp en elektrisk nattlykta ur fickan, men använde den icke. Det var visserligen mörkt, men han var inte angelägen efter ljus. Med lyktan i sin hand och fingret på trycket gick han fram genom mörkret. Marken kändes sammetslen och elastisk under hans fötter, ty den var betäckt med torra barr och löv och mull som tydligen ingen rört i åratal. Han strök sig mot löv och grenar, men det var så mörkt att han ej kunde undvika dem. Snart gick han med handen trevande utsträckt framför sig, och mer än en gång stötte handen emot grova trädstammar. Han

visste att han endast hade träd omkring sig, han anade att de reste sig över honom på alla håll, och han hade en underlig känsla av att vara försvinnande liten midt ibland dessa väldiga stammar som lutade sig över honom för att krossa honom. Där bortom låg huset, det visste han, och han väntade att träffa på någon väg eller slingrande gångstig som skulle leda direkt till det.

En gång kände han sig som i en fälla. På alla håll stötte hans trevande hand på träd och grenar eller också råkade han in i tjocka busksnår, där det ej tycktes finnas någon utgång. Då tände han varsamt sin lykta och riktade dess sken på marken vid sina fötter. Han manövrerade långsamt och försiktigt med den och lät den skarpt belysa allt som hindrade honom att komma fram. Han såg en öppning mellan högstammiga träd och styrde kurs mot den, släckte lyktan och gick på torr mark som av det täta lövverket ovanför ännu så länge skyddats mot den droppande dimman. Han hade godt lokalsinne, och han visste att han närmade sig huset.

Men så inträffade det — det otänkbara och oväntade. Då han satte ner foten trampade den på något mjukt och levande och som ryckte till för hans kroppstyngd och sprang upp. Han tog ett språng åt sidan och hukade sig ner för att ta ännu ett språng, vart som helst, i spänd väntan, beredd på att det okända skulle anfalla honom. Han väntade ett ögonblick, undrande vad det var för slags djur som hade rest sig under hans fot och som nu varken gav ett ljud ifrån sig eller gjorde någon rörelse och förmodligen hukade ner sig och väntade i samma upphetsning som hans. Spän-

ningen blev outhärdlig. Han höll lyktan framför sig, tryckte på knappen, såg ... och skrek högt av skräck. Han var beredd på vad som helst, en skrämd kalv eller killing, ett stridslystet lejon, men han var ej beredd på vad han såg. Det skarpa, vita skenet hade i ett ögonblick visat honom något som han aldrig skulle kunna glömma på tusen år — en man, lång och ljuslagd, med blondt hår och skägg, naken så när som på mjukgarvade mockasiner och, som det tycktes, ett getskinn om livet. Armar och ben voro nakna, likaså axlarna och större delen av bröstet. Hans hud var slät och hårlös, men brynt av sol och vind, och under den slingrade sig massiva muskler som tjocka ormar.

Men det var ej bara detta, hur oväntat det var, som kommit mannen att uppge ett rop. Vad som vållat hans skräck var det obeskrivligt vilda uttrycket i ansiktet, vilddjursglansen i de blå ögonen som knappast bländades av ljuset, barren som trasslat in sig i håret och skägget och hela den fruktansvärda kroppen som hukade sig ner för att kasta sig över honom. Han såg allt detta i en enda blink, och medan hans rop ännu ljöd, tog den där varelsen ett språng, han slungade sin lykta direkt på honom och kastade sig själv ner på marken. Han kände den andres fötter och smalben snudda mot sina revben, och rusade upp och bort, medan vildmannen tungt föll framstupa i buskarna så att de knakade.

Då det blev tyst, hejdade mannen sig och låg där på knä och väntade. Han hörde den andre röra sig, leta efter honom, och han var rädd att röja sig genom att fortsätta sitt flyktförsök. Han visste att buskarna

skulle prassla och att han skulle bli förföljd. En gång tog han fram sin revolver, men ångrade sig. Han hade återfått sitt lugn och hoppades komma undan utan att göra väsen av sig. Flera gånger hörde han mannen ströva omkring i snåren för att få tag i honom, och ibland stod han också stilla och lyssnade. Det ingav honom en idé. Hans ena hand stödde sig mot ett murket trästycke. Han famlade först omkring sig i mörkret för att övertyga sig om att hans arm hade svängrum, lyfte sedan upp trästycket och kastade det. Det var icke stort, och det flög långt, hamnade med en stark smäll i en buske. Han hörde varelsen rusa in bland buskarna, och under tiden kravlade han sig undan. På händer och fötter, långsamt och försiktigt, kröp han framåt, tills hans knän blevo våta i fuktig mylla. Då han lyssnade hörde han ingenting annat än den stönande vinden och dimmans dropp från grenarna. Lika försiktigt som förut reste han sig, gick till stenmuren, klättrade över den och stod nu på vägen där ute.

Han trevade sig in i ett buskage, drog fram en cykel och beredde sig att sitta upp på den. Han höll på att svänga om den i rätta läget, då han hörde dunsen av en tung kropp som hoppade och tydligen kom ner på fötterna. Han väntade ej på något mera, utan sprang med händerna på cykelns handtag, tills han kunde svinga sig upp i sadeln, få fatt i pedalerna och sätta i gång. Bakom sig hörde han de snabba dunsarna av fötter i vägdammet, men han avlägsnade sig och hörde sedan ingenting mera.

Olyckligtvis hade han vändt staden ryggen och styrde nu kosan allt högre upp i bergstrakten. Han

visste att det inte fanns några vägar som korsade denna. Den enda vägen tillbaka gick förbi det där förskräckliga, och han hade ej mod att möta det. Efter en halvtimme, då stigningen blev allt brantare, steg han av. För säkerhets skull lämnade han cykeln kvar utmed vägen, klättrade över ett stängsel, som förmodligen hörde till en betesmark uppe i bergen, bredde ut en tidning på marken och satte sig.

»Uff!» sade han högt, i det han torkade svetten och fukten ur ansiktet.

Och »uff!» sade han ännu en gång, medan han rullade en cigarrett och funderade på hur han skulle komma tillbaka.

Men han gjorde intet försök att vända om. Han hade föresatt sig att inte ge sig ut på den där vägen i mörkret, och med huvudet nedböjt över knäna satt han där och dåsade och väntade på att det skulle dagas.

Han visste ej hur långt tiden lidit då han väcktes av en ung prärievargs gläfsande skall. Då han såg sig omkring och upptäckte att det kom från skogsbrynet bakom honom, såg han hur natten under tiden hade ändrat utseende. Dimman var borta, stjärnorna och månen lyste, till och med vinden hade lagt sig. Det hade blivit en härlig kalifornisk sommarnatt. Han försökte dåsa till igen, men prärievargens skall störde honom. Halvt sovande hörde han en vild och underlig sång. Då han såg sig omkring, märkte han att prärievargen hade upphört med sitt oväsen och sprang uppe på kullens krön, och efter honom sprang, nu ej längre sjungande, den nakna varelse han träffat på i trädgården. Det var en ung prärievarg, och den höll

just på att bli upphunnen då jakten försvann ur sikte. Mannen darrade liksom av köld då han reste sig, klättrade över inhägnaden och satte sig upp på cykeln. Men det var det enda han kunde göra och det visste han. Den förskräcklige befann sig nu ej längre mellan honom och Mill Valley.

Han for i svindlande fart utför kullen, men vid kröken där nedanför körde han i mörkret ner i en grop i vägen och slungades framstupa över styrstången.

»Det här är då ingen lyckonatt för mig», mumlade han, medan han undersökte cykelns bräckta gaffel.

Han slängde upp den obrukbara cykeln över axeln och knogade vidare. Slutligen kom han till stenmuren, och nästan inbillande sig att han hade drömt alltsammans, sökte han på vägen efter spår och fann dem även — stora mockasinspår, med tåspetsarna djupt ingrävda i vägdammet. Medan han lutade sig över dem och granskade dem hörde han den hemska sången. Han hade sett den där varelsen förfölja prärievargen, och han visste att han ej kunde vinna på på honom i en kapplöpning. Han försökte det ej heller, utan nöjde sig med att gömma sig i mörkret på andra sidan vägen.

Och åter såg han denna varelse som liknade en naken man komma springande fort och lätt och sjungande. Skepnaden stannade midtför honom, och hans hjärta stod stilla. Men i stället för att gå mot hans gömställe gjorde varelsen ett luftsprång, grep om en gren på ett träd som stod utmed vägen och svingade sig raskt upp, från gren till gren, som en apa. Han klättrade på det sättet över muren och tio tolv fot

ovanför den kastade han sig över till ett annat träd, hoppade sedan ner på marken och försvann ur sikte. Den andre stod där överraskad och väntade i några minuter, sedan fortsatte han sin vandring.

II.

Dave Slotter lutade sig trotsigt mot disken som spärrade vägen till privatkontoret hos James Ward, den äldre kompanjonen i firman Ward, Knowles & C:o. Dave var ond. Alla på det yttre kontoret hade fixerat honom misstänksamt, och den man han nu hade framför sig var ofantligt misstrogen.

»Säg mr Ward att det är något viktigt», ivrade han.

»Ni hör ju att han håller på att diktera och inte vill bli störd», lydde svaret. »Kom igen i morgon.»

»I morgon är det för sent. Kila in ni bara och säg till mr Ward att det gäller liv eller död.»

Sekreteraren tvekade och Dave passade på tillfället.

»Säg honom bara att jag var på andra sidan viken i Mill Valley i natt och att jag vill ge honom en upplysning.»

»Vad är ert namn?»

»Bry er inte om namnet. Han känner mig inte.»

Då Dave släpptes in i det privata kontoret, var han ännu i krigisk stämning, men då han såg en reslig blond man, som höll på att diktera för en kvinnlig stenograf, svänga sig om på stolen för att se på honom, ändrades plötsligt Daves sätt. Han visste ej

varför det ändrades, och han var i hemlighet ond på sig själv.

»Är ni mr Ward?» frågade Dave med en enfaldig ton som ytterligare retade honom. Han hade inte alls ämnat fråga detta.

»Ja», lydde svaret. »Och vem är ni?»

»Harry Bancroft», ljög Dave. »Ni känner mig inte, och vad jag heter är likgiltigt.»

»Ni skickade in bud att ni har varit i Mill Valley i natt?»

»Ni bor ju där?» svarade Dave och tittade tveksamt på stenografskan.

»Ja. Vad är ert ärende? Jag har mycket brådtom.»

»Jag skulle vilja tala med er ensam, sir.»

Mr Ward gav honom en snabb, genomträngande blick, tvekade, men fattade sedan sitt beslut.

»Ni kan vara ledig i några minuter, miss Potter.»

Flickan reste sig, samlade ihop sina papper och gick ut. Dave tittade förvånad på James Ward, tills denne avbröt hans nyss började tankekedja.

»Nå?»

»Jag var över i Mill Valley i natt», började Dave förläget.

»Det har jag redan hört. Vad vill ni?»

Och Dave fortsatte, trots en växande övertygelse som var alldeles orimlig.

»Jag var hemma hos er, i parken, menar jag.»

»Vad gjorde ni där?»

»Jag ämnade göra inbrott», svarade Dave helt uppriktigt. »Jag hörde att ni bodde där alldeles ensam med en kines till kock, och det lät lockande. Men jag

gjorde intet inbrott. Det inträffade något som hindrade det. Det är därför jag är här. Jag kommer för att varna er. Jag träffade på en vild man som gick lös i er park — en riktig djävul. En så'n som mig kunde han ha rivit i tusen bitar. Aldrig har jag sprungit så som för honom. Han har nästan inga kläder på sig, han klättrar i träd som en apa och springer som en hjort. Jag såg honom sätta efter en prärievarg, och sannerligen vann han inte på honom just som de försvann.»

Dave tystnade och såg efter vad hans ord skulle göra för verkan. Men det blev ingen verkan. James Ward såg lugnt nyfiken ut, och det var alltsammans.

»Mycket märkvärdigt, mycket märkvärdigt», sade han. »En vild man, säger ni. Varför kommer ni hit och talar om det för mig?»

»För att varna er för faran. Jag hör själv inte till de ömsinta, men jag tycker inte om att döda människor... i onödan, vill säga. Jag förstod att ni var i fara. Jag tyckte jag skulle varna er. Så förhåller det sig, uppriktigt sagt. Naturligtvis, om ni ville ge mig något för besväret, skulle jag ta emot det. Det var också min mening. Men jag frågar inte efter om ni ger mig något eller inte. Jag har i alla fall varnat er och gjort min plikt.»

Mr Ward funderade och trummade på skrivbordsskivan. Dave såg att det var stora, kraftfulla händer och välvårdade fastän starkt solbrända. Han lade också märke till vad som redan förut tilldragit sig hans uppmärksamhet — en smal remsa köttfärgat muschplåster i pannan över ena ögat. Men den tanke som tvingade sig på honom var fortfarande lika orimlig.

Mr Ward tog upp en plånbok ur den inre bröstfickan, tog ut en sedel och räckte den till Dave, som då han stoppade den på sig såg att den var på tjugu dollars.

»Tack», sade mr Ward och antydde att samtalet var slut. »Jag skall låta undersöka saken. En vild man som går lös är farlig.»

Men mr Ward var så lugn att Dave fick igen sitt kurage. För övrigt hade en ny teori dykt upp. Den vilde mannen var tydligen mr Wards bror, en dåre som hölls inspärrad privat. Dave hade hört talas om sådant. Kanske mr Ward ville att det skulle hållas hemligt. Det var därför han hade givit honom tjugu dollars.

»Hör nu», började Dave, »när jag tänker närmare på saken, så var den där vilde mannen bra lik er...»

Dave kom inte längre, ty i detta ögonblick blev han vittne till en förvandling och stod där och stirrade på samma ohyggligt ilskna blå ögon som i natt, samma klolika griphänder och samma väldiga jättegestalt som ville kasta sig över honom. Men denna gång hade Dave ingen elektrisk lykta att kasta, och han fångades av två muskulösa armar med ett sådant fruktansvärt grepp att han stönade av smärta. Han såg de stora vita tänderna blottas alldeles som en hunds då han vill bitas. Mr Wards skägg strök över hans ansikte då tänderna just skulle borra sig in i hans strupe. Men bettet blev aldrig av. I stället kände Dave den andres kropp styvna som under järnhårdt viljetvång, och sedan slungades han åt sidan, utan ansträngning men med en sådan kraft att endast väggen hejdade hans fart, och där låg han nu flämtande på golvet.

»Vad menar ni med att komma hit och försöka prässa ut pengar?» väste mr Ward till honom. »Seså, ge mig igen pengarna.»

Dave räckte honom sedeln utan ett ord.

»Jag trodde att ni kom hit i goda avsikter. Nu känner jag er. Låt mig aldrig mera se eller höra talas om er, då sätter jag er i fängelse, där är er rätta plats. Begriper ni?»

»Ja, sir», flämtade Dave.

»Gå nu.»

Och Dave gick, utan att säga något vidare, och bägge hans armar värkte olidligt efter det fruktansvärt hårda greppet. Då hans hand låg på låsvredet, hejdades han.

»Ni har haft tur», sade mr Ward, och Dave lade märke till att hans ansikte och ögon voro grymma och skadeglada och stolta. »Ni har haft tur. Om jag velat, kunde jag ha slitit musklerna ur edra armar och kastat dem i papperskorgen där.»

»Ja, sir», sade Dave, och hans ton var full av uppriktig övertygelse.

Han öppnade dörren och gick ut. Sekreteraren såg frågande på honom.

»Uff!» var allt vad Dave sade, och med detta yttrande försvann han från kontoret och historien.

III.

James G. Ward var fyrtio år, en affärsman med framgång och mycket olycklig. I fyrtio år hade han förgäves sökt lösa ett problem som var han själv och

som under årens lopp blev en allt svårare hemsökelse. Han var två människor, och kronologiskt talat låg det flera tusen år mellan dessa båda människor. Han hade förmodligen studerat frågan om personlighetsdualism djupare än ett halvt dussin av de ledande specialisterna på detta invecklade och hemlighetsfulla psykologiska område. Hans kasus var alldeles olik alla hittills omtalade. Ej ens romanförfattarnas vildaste fantasiflykt hade kunnat nå honom. Han var ingen doktor Jekyll eller mr Hyde, ej heller var han lik den olycklige unge mannen i Kiplings »Greatest story in the world». Hans båda personligheter voro så blandade att de faktiskt hela tiden voro medvetna av sig själva och av varandra.

Hans ena jag var en man vars uppfostran var modern och som hade genomlevat den senare delen av det nittonde århundradet och ett godt stycke av det tjugondes första decennium. I sitt andra jag såg han en vilde, en barbar som levde under de primitiva förhållandena för flera tusen år sedan. Men vilketdera jaget som var han eller den andre kunde han aldrig säga. Ty han var båda dessa jag, och hela tiden båda dessa jag. Mycket sällan inträffade det att det ena jaget ej visste vad det andra gjorde. En annan sak var att han ej hade några visioner eller minnen av det förflutna varunder detta förhistoriska jag hade levat. Detta primitiva jag levde i närvarande tid, men medan det levde i närvarande tid tvingades det att leva det liv som måste ha förts i den gråa forntiden.

I sin barndom hade han varit ett problem för sin far och mor och för husläkarna, men de hade aldrig haft den svagaste aning om var de skulle söka nyckeln

till hans besynnerliga uppförande. Så till exempel kunde de ej förstå hans ofantliga dåsighet på förmiddagarna eller hans överdrivna livlighet om nätterna. Då de träffade på honom strövande omkring i trappor och förstugor om nätterna eller klättrande över höga tak eller irrande omkring uppe i bergen, trodde de att han var sömngångare. Men i själva verket var han klarvaken och endast behärskad av sitt urtidsjags drift att ströva omkring nattetid. Tillfrågad av en inskränkt läkare berättade han en gång sanningen och fick utstå den skammen att hela bekännelsen föraktfullt stämplades och avvisades som »drömmar».

Saken var den att han blev vaken då skymningen och kvällen kom. Ett rums fyra väggar voro då ett retsamt tvång. Han hörde tusen röster viska till sig i mörkret. Natten kallade honom, ty under denna del av de tjugufyra timmarna var han övervägande en nattstrykare. Men ingen förstod honom, och han försökte aldrig mera förklara sig. De rubricerade honom som sömngångare och vidtogo försiktighetsmått därefter — mycket ofta resultatlösa. Under gången av sina barnaår blev han mera listig, så att han tillbragte större delen av alla sina nätter i det fria där han förde sitt andra jags liv. Följden blev att han sov på förmiddagarna. Förmiddagsläsning och skolgång voro omöjliga, och man upptäckte att han endast kunde lära sig något på eftermiddagarna. Så uppfostrades och utvecklades hans modärna jag.

Men som barn var och förblev han en gåta. Han var känd som en liten ond ande med hjärtlös grymhet och ondska. Husläkarna kallade honom sins emellan ett psykologiskt vidunder, en degenerad varelse. De

få lekkamrater han hade betraktade honom som ett underverk, men voro alla rädda för honom. Han överträffade dem allesamman i att klättra, simma, springa och hitta på djävulskap, och ingen vågade slåss med honom. Han var för ohyggligt stark, för vansinnigt ilsken.

Då han var nio år rymde han upp till bergen, där han i sju veckor levde ett härligt nattströvarliv innan han upptäcktes och fördes hem. Det var ett underverk hur han lyckats skaffa sig mat och hålla sig vid vigör under denna tid. De visste ej och han talade aldrig om för dem, hur många kaniner han dödat, hur många vaktlar, unga eller gamla, han hade fångat och ätit upp, hur många av böndernas hönshus han plundrat, ej heller talade han om de lyor han gjort sig och klädt med en matta av torra löv och örter och där han sovit varmt och skönt en massa förmiddagar.

Vid universitetet var han känd för sin sömnighet och slöhet under förmiddagsföreläsningar och för sin briljanta vakenhet på eftermiddagarna. Genom privatlektioner och genom att låna kamraters anteckningar lyckades han ersätta de avskyvärda förmiddagskurserna, men hans eftermiddagsstudier voro en triumf. I fotboll visade han sig som en överdängare och en skräck, och i nästan alla slags atlettävlingar kunde han nästan vara säker på att vinna, men ibland kom det på honom besynnerliga anfall av bärsärkraseri. Hans kamrater voro rädda för att boxas med honom, och vid sin sista brottningsmatch hade han bitit sin motståndare i axeln.

Efter universitetstiden skickade hans far honom i sin förtvivlan till en boskapsranch i Wyoming. Efter

tre månader insågo de manhaftiga cowboys att de inte kunde reda sig med honom och telegraferade till hans far att komma och hämta den vilda människan. Och då fadern kom för att föra bort honom, tillstodo boskapsskötarna att de långt hellre skulle vilja ha att göra med tjutande kannibaler, tjattrande galningar, skuttande gorillor, slagbjörnar och människoätande tigrar än med denne märkvärdige unge student med håret benat midt i pannan.

I ett fall saknade han icke minne av sitt primitiva jags liv, och det var beträffande språket. Genom någon underlig atavistisk nyck hade han fått behålla litet av sitt urtidsjags språk som rasminne. I ögonblick av glädje, exaltation eller stridslust kunde han brista ut i vilda barbariska sånger eller recitativ. Det var på det sättet han gjorde det möjligt att i tid och rum inrangera den vilsekomna halva av sig själv som skulle ha varit stoft för tusentals år sedan. En gång sjöng han med flit flera av de gamla sångerna i närvaro av professor Wertz, som gav kurser i anglosachsiska och var en ansedd och djupt intresserad filolog. Efter den första spetsade professorn öronen och frågade vad det var för rotvälska eller platt-tyska. Då han sjungit den andra sången, var professorn i extas. James Ward slutade då föreställningen genom att sjunga en sång som han alltid omotståndligt fick på tungan då han var inbegripen i häftig brottning eller strid. Då förklarade professor Wertz att det inte var platt-tyska, utan gammaltyska eller urtidsteutonspråk från en tid långt äldre än det äldsta som varit föremål för vetenskapliga forskningar. Det var så gammalt att han icke kände till det, men det vimlade av gengångar-

aktiga reminiscenser av ordformer som han kände och som han med sin tränade intuition ansåg vara äkta och verkliga. Han frågade varifrån sångerna härstammade och bad att få låna den dyrbara bok som innehöll dem. Han bad också att få veta varför unge Ward alltid hade låtsat sig vara djupt okunnig i tyska språket. Och Ward kunde varken förklara sin okunnighet eller låna ut boken. Efter flera veckors böner och övertalningsförsök fick professor Wertz antipati för den unge mannen, trodde att han var en lögnare och kallade honom en människa med vidunderlig självviskhet för att han ej givit honom en inblick i denna underbara rotvälska som var äldre än det äldsta språk, någon filolog hade känt till eller drömt om.

Men det var just ingen synnerlig glädje för denne unge man av blandras att veta att hans ena halva var modern amerikanare och den andra urtidsteuton. Nutidsamerikanen inom honom var emellertid ingen vekling, och han (om han var en h a n och hade någon smula existens utanför dessa två) åstadkom en jämkning eller kompromiss mellan sitt ena jag, som var en nattströvande vilde och gjorde den andra halvan sömnig om förmiddagarna, och det andra jaget, som var bildat och förfinat och ville vara normalt och leva och älska och sköta affärer som annat folk. Eftermiddagarna och början av aftnarna gav han till den ene, nätterna till den andre; förmiddagarna och delar av nätterna fingo bägge tvillingarna sova. Men om förmiddagarna sov han i en säng som en civiliserad människa. Om natten sov han som ett vildt djur, som han hade sovit den natten då Dave Slotter trampade på honom i parken.

Han övertalade sin far att släppa till kapital och började en affär, och han gjorde den till en blomstrande och intelligent skött affär, ägnade sig med hela sin själ åt den på eftermiddagarna, medan hans kompanjon skötte den på förmiddagarna. Början av kvällen tillbragte han i sällskapslivet, men då klockan led mot nio eller tio kom det en omotståndlig oro över honom och han försvann från människorna ända till nästa eftermiddag. Vänner och bekanta trodde att han ägnade mycket av sin tid åt sport. Och de hade rätt, fastän de aldrig kunde ha anat vad det var för slags sport, även om de sett honom jaga prärievargar under nattliga kapplöpningar över Mill Valleys kullar. Ej heller trodde de på sjökaptenerna då de berättade att de under kalla vintermornar sett en man simma i Raccoon-sundets tidvattenström eller i de starka strömmarna mellan Goat Island och Angel Island flera mil från kusten.

I villan i Mill Valley bodde han ensam utom Lee Sing, hans kinesiska kock och faktotum, som visste mycket om sin husbondes besynnerligheter, som var bra betald för att ej säga något och som aldrig sade något. Efter nattens nöjen, en förmiddags sömn och en av Lee Sings frukostar for James Ward över viken till San Francisco med middagsfärjan och gick till klubben och till sitt kontor, en lika normal och konventionell affärsman som någon annan i staden. Men då det led på kvällen kallade natten honom. Det kom mera liv i alla hans förnimmelser, han greps av en oro. Hans hörsel blev plötsligt skarp, nattens tusentals ljud berättade honom en lockande och välbekant historia, och om han var ensam började han

gå av och an i sitt lilla rum som ett fånget djur från vildmarken.

En gång blev han kär. Men den förströelsen aktade han sig sedan för. Han blev rädd. Och i många dagar hade den unga damen, som genom skrämsel gick miste om åtminstone en del av sin unga damvärdighet, åtskilliga blånader på armar, axlar och handleder, spår efter de smekningar han slösat på henne i all kärvänlighet, men för sent på kvällen. Däri låg missgreppet. Om han bragt henne sin hyllning på eftermiddagen, skulle allt ha varit godt och väl, ty då skulle han ha uppvaktat henne som en behärskad gentleman — men om natten var han den ohyfsade, kvinnorövande vilden i de mörka tyska skogarna. Klokheten sade honom att han nog på eftermiddagarna skulle kunna uppträda som förälskad, men han var också klok nog att inse att ett giftermål skulle vara ett ohyggligt fiasko. Han fasade vid tanken på att vara gift och vara tillsammans med sin hustru efter mörkrets inbrott.

Han hade därför undvikit all flirt, ordnat sin dubbeltillvaro, förtjänat en miljon på sina affärer, hållit sig på avstånd från mammor, som ville gifta bort sina döttrar, och klar- och piggögda unga damer av alla åldrar, blivit bekant med Lilian Gersdale och absolut föresatt sig att aldrig vara tillsammans med henne efter klockan åtta på aftonen; han höll om nätterna jakt på sina prärievargar och sov i lyor i skogen — och under allt detta hade han bevarat sin hemlighet för alla utom för Lee Sing... och nu Dave Slotter. Det var dennes upptäckt av hans dubbeltillvaro som skrämde honom. Fastän han försökt sätta skräck i

inbrottstjuven, kunde denne mycket väl prata bredvid munnen. Och även om han inte gjorde det, skulle han förr eller senare bli avslöjad av någon annan.

Därför gjorde nu James Ward nya och hjältemodiga ansträngningar att få bukt med den teutoniske barbar som utgjorde hans ena jag. Han fullföljde så noga sin föresats att endast träffa Lilian på eftermiddagarna och under de första kvällstimmarna, att den tiden kom då hon höll till godo med hans närmanden och han i tysthet innerligt hoppades att hon ej skulle behöva ångra det. Ingen prisboxare har någonsin tränat sig brutalare och samvetsgrannare till en match än han under denna tid tränade sig för att betvinga vilden inom sig. Bland annat bemödade han sig att trötta ut sig under dagens lopp, så att sömnen skulle göra honom döv för nattens frestelse. Han tog sig ledigt från kontoret och gjorde långa jaktutflykter, jagade hjortar i den otillgängligaste och mest obanade terräng han kunde träffa på — och alltid om dagen. Om natten höll han sig inne och var utmattad. I sin bostad ställde han upp ett tjog gymnastikmaskiner, och när andra gjorde en rörelse tio gånger gjorde han den hundra gånger. Men i ersättning byggde han sig en sovhytt uppe på taket. Här fick han åtminstone inandas den välsignade nattluften. Dubbla galler hindrade honom att rymma ut i skogen, och varje kväll stängde Lee Sing in honom och släppte ut honom varje morgon.

I augusti engagerade han flera tjänare till Lee Sings hjälp och dristade sig till att hålla mottagning i sin bungalow i Mill Valley. Lilian, hennes mor och bror och ett halvt dussin gemensamma vänner voro gästerna.

I två dagar och nätter gick allting bra. Och den tredje kvällen, då han spelade bridge till klockan elva, hade han alla skäl att vara stolt över sig själv. Han lyckades dölja sin oro, men slumpen hade fogat det så att Lilian Gersdale satt till höger om honom vid spelbordet. Hon var en eterisk liten blomma, och i hans nattstämning retade han sig på hennes bräcklighet. Han älskade henne icke mindre för det, men han kände en nästan omotståndlig lust att slå armarna om henne och misshandla henne. I synnerhet då hon vann på honom.

Han skickade efter en av jakthundarna, och då han kände sig nära att sprängas av lidelse, smekte han hunden och det lättade. Beröringen med den lurviga hundpälsen bragte honom lindring och satte honom i stånd att hålla ut hela kvällen. Ingen anade vilken förfärlig strid värden utkämpade, medan han skrattade så sorglöst och spelade med så skarp beräkning.

Då de sade godnatt lagade han så att han skildes från Lilian i de andras närvaro. Då han kom upp i sin sovhytt och var säkert inspärrad, företog han tre fyra gånger så mycket kroppsövningar som annars, tills han utmattad sjönk ner på sängen och låg där sömnlös och ruvade över två problem som särskilt oroade honom. Det ena var dessa gymnastikövningar. De voro en paradox. Ju mera han övade sig på detta överdrivna sätt, desto starkare blev han. Visserligen tröttade han sålunda ut sitt nattströvande teutoniska jag, men antagligen fördröjde han endast den olycksdag då hans styrka skulle bli obändig och överflygla honom, och då skulle den bli fruktansvärdare än någonsin förr. Det andra problemet var hans giftermål och den

list han måste använda för att undvika sin hustru efter mörkrets inbrott. Under dessa resultatlösa grubblerier somnade han slutligen.

Varifrån den stora slagbjörnen kom den natten var länge en hemlighet, och ägarna av Springs Brothers' cirkus, som hade föreställningar i Sausalito, anställde långa och fåfänga spaningar efter »Big Ben, den största av alla dresserade björnar». Men Big Ben kom undan, och bland tusen villor och herrgårdar valde han just ut James G. Wards tomt för sin påhälsning. Helt plötsligt stod mr Ward ute på golvet, skälvande av spänning, med stridslystet flämtande bröst och det gamla krigsropet på sina läppar. Utanför hördes hundarnas vilda skall. Och skarpt som ett knivhugg skar genom detta oväsen en hunds dödsskrän — hans egen hunds, det visste han.

Klädd i sin pyjamas och utan att ge sig tid att ta på sig tofflor bröt han sig ut genom dörren, som Lee Sing hade låst så omsorgsfullt, och rusade utför trapporna och ut i mörkret. Då hans nakna fötter kände sandgången under sig, tvärstannade han, stack in handen under trappan och drog från ett välkänt gömställe fram en knölpåk — hans gamla följeslagare under något vanvettigt äventyr uppe i bergen. Det ursinniga hundskallet kom närmare, och svängande sin knölpåk rusade han rakt in i snåret för att möta det.

De väckta gästerna samlades på den stora verandan. Någon tände det elektriska ljuset, men de sågo ingenting annat än varandras förskrämda ansikten. Bortom den klart belysta uppkörsvägen bildade träden en mur av ogenomträngligt mörker. Men någonstädes inne i detta mörker försiggick en förfärlig strid. Man hörde

ett infernaliskt kaos av djurläten, ett skällande och brummande, hårda slag som utdelades och braket i buskarna av tunga kroppar.

Kampen flyttade sig ut från träden till uppkörsvägen midtför åskådarna. Och nu sågo de. Mrs Gersdale skrek och klängde sig halvt vanmäktig fast vid sin son. Lilian grep så krampaktigt om verandaräcket, att det sedan gjorde ondt i hennes fingrar i flera dagar, och stirrade förfärad på en ljushårig, vildögd jätte i vilken hon kände igen den man hon skulle gifta sig med. Han svängde en stor knölpåk och slogs hårdnackat men lugnt med ett raggigt odjur som var större än någon björn hon sett. Djurets ramar hade slitit upp Wards pyjamas och randat hans hud med blodstrimmor.

Lilian Gersdales skräck var nog mest en oro för den älskade, men också till en stor del fasa för honom själv. Aldrig hade hon kunnat ana att en så skräckinjagande och imponerande vilde dolde sig bakom hennes fästmans stärkta skjortbröst och korrekta toalett. Och aldrig hade hon haft en föreställning om hur en man kämpade. En sådan kamp hörde sannerligen ej till nutiden, och ej heller var det en nutidsmänniska hon hade framför sig, men det visste hon icke. Ty detta var inte mr James J. Ward, affärsmannen i San Francisco, utan en namnlös och okänd, en rå och vild varelse som genom en nyck av omständigheterna levat upp igen efter tre tusen år.

Hundarna omringade de stridande, alltjämt under ursinnigt skall, eller rusade av och an för att tilldra sig björnens uppmärksamhet. Då djuret vände sig om för att möta sådana angrepp i flanken, rusade

mannen fram och drev till sin motståndare med käppen. Varje sådant slag stegrade björnens vrede, han rusade till anfall, och mannen tog ett språng åt sidan förbi hundarna, strök baklänges eller förnyade sitt angrepp från annat håll. Då passade hundarna på och störtade fram, så att djurets raseri åter vändes mot dem.

Slutet kom plötsligt. Björnen gjorde en sväng och tilldelade en hund ett väldigt slag med sin ram så att han slungades bort ett långt stycke med krossade revben och bruten rygg. Då blev människodjuret från sina sinnen. Skummande av raseri gav han ifrån sig ett vildt oartikulerat läte i det han sprang fram, svängde sin knölpåk med bägge händerna och lät den träffa den rytande björnen midt i huvudet. Ej ens en björns skalle kunde stå emot ett sådant krossande slag, och djuret stöp, och hundarna kastade sig ögonblickligen över sitt byte. Och tvärsigenom deras myller tog mannen ett språng upp på björnens kropp, och där stod han i det vita elektriska ljuset stödd på sin knölpåk och besjöng sin seger på ett okänt tungomål — en sång så uråldrig att professor Wertz skulle ha givit tio år av sitt liv för att få teckna upp den.

Hans gäster rusade fram för att ta hand om honom och hylla honom, men nu var det åter James Ward som blickade ut genom urteutonens ögon; han betraktade den blonda, eteriska nutidsflicka han älskade och kände någonting liksom knäppa till i sin hjärna. Han vacklade utmattad fram till henne, släppte knölpåken och var nära att falla. Det var något i olag inom honom. Hans hjärna sargades av olidliga smärtor. Det var som om hans själ slitits i stycken. Han

följde de andras blickar och varseblev björnens döda kropp. Den synen slog honom med skräck. Han uppgav ett rop och skulle ha tagit till flykten, om ej de andra hindrat honom och ledt honom i villan.

* *
*

James J. Ward är fortfarande chef för firman Ward, Knowles & C:o. Men han bor ej längre på landet, ej heller jagar han prärievargar om nätterna i månskenet. Urteutonen inom honom dog den natten då han slogs med björnen i Mill Valley. James J. Ward är nu helt och hållet James J. Ward, och han delar ej med sig något av sitt jag åt någon irrande anakronism från urtiden. Och James J. Ward är så fullständigt modern att han i hela dess bedrövliga utsträckning upplever civilisationsångestens förbannelse. Han är nu rädd för mörker, och en natt i skogen är för honom någonting ohyggligt skräckinjagande. I hans hus i staden råder den mest pedantiska ordning, och han är ytterligt intresserad för alla uppfinningar som gå ut på att skydda sig mot inbrott. Hans hem är en labyrint av elektriska ledningar, och efter stängdags kan en gäst knappast röra sig utan att ställa till alarm. Han har också uppfunnit ett dörrlås som öppnas utan nyckel och som hans resande gäster kunna bära i västfickan och använda ögonblickligt och ofelbart under alla omständigheter. Men hans hustru anser honom inte för någon pultron. Därtill känner hon honom för väl. Och som andra hjältar är han nöjd med att få vila på sina lagrar. Hans tapperhet betvivlas icke av de vänner som känna till episoden från Mill Valley.

ETT TVIVELAKTIGT FALL.

I.

Carter Watson kom långsamt flanerande med sista numret av en tidskrift under armen och såg sig nyfiket omkring. Det var tjugu år sedan han gick den här gatan, och förändringarna voro stora och häpnadsväckande. Denna västamerikanska stad på tre hundra tusen själar hade endast haft trettio tusen, då han som gosse drivit omkring på dess gator. Den gata, där han nu gick, hade på den tiden varit kantad av arbetarbostäder med högst respektabelt utseende. Men nu tycktes det vila en minst sagt tvetydig prägel över den. Där fanns godt om kinesiska och japanska små butiker och spelhålor, kaotiskt instuckna mellan den vita rasens usla nästen och krogar. Hans ungdoms stillsamma gata hade blivit det ruskigaste kvarteret i staden.

Han såg på sitt ur. Halv sex. Det var den döda timmen i ett sådant kvarter, det insåg han nog, men det intresserade honom ändå att se sig omkring där. Under de tjugu år han strövat omkring och studerat hela världens sociala förhållanden hade han fört med sig minnet av sin gamla stad som en behaglig och sund ort. Den förvandling han nu såg var överraskande.

Han måste absolut gå vidare och kasta en blick på den förändring som hade drabbat hans stad.

Och därtill kom, att Carter Watson hade en vaken social och medborgerlig samkänsla. Rik och oberoende hade han ledsnat på att slösa bort sin kraft på det brokiga societetslivets tebjudningar och middagar, och för aktriser, kapplöpningar och dylika nöjen hade han alltid varit likgiltig. Han vurmade för etik och var en reformator med ganska höga anspråk, fastän hans verksamhet huvudsakligast bestått i att sända in bidrag till allvarligare tidskrifter och författa intelligent och briljant skrivna böcker om arbetsklassen och fattigkvarterens invånare. Bland de tjugusju böcker han givit ut förekommo sådana titlar som: »Om Kristus kom till New Orleans», »Den utarbetade arbetaren», »Reform i Berlinarbetarnas bostadsförhållanden», »Fattigvården på landet i England», »Utkanternas befolkning», »Reform contra revolution», »Universitetens kasärnsystem en härd för radikalism» och »Civilisationens grottmänniskor».

Men Carter Watson var varken sjukligt känslig eller fanatisk. Han tappade ej besinningen genom de ohyggligheter han påträffade, studerade och påvisade. Han led ej av någon excentrisk hänförelse. Hans humor räddade honom, likaså hans vidsträckta erfarenhet och hans skyddande filosofiska temperament. Ej heller svärmade han för blixtsnabba reformer. Enligt hans åsikt kunde samhället endast förbättras genom en pinsamt långsam och tålamodsprövande utveckling. Det fanns inga ginvägar, ingen plötslig pånyttfödelse. Människosläktets förbättring måste försiggå under ångest

och smärta alldeles som alla andra samhällsförbättringar i det förflutna.

Men nu, denna sommareftermiddag, var Carter Watson nyfiken. Han stannade utanför ett utskänkningsställe med grann skylt, varpå lästes namnet »Vendôme». Det fanns två ingångar. Den ena ledde tydligen till krogen. Den brydde han sig inte om. Den andra var en smal förstuga. Då han gått igenom den stod han i ett stort rum fullt med stolkantade bord och alldeles folktomt. I den skumma belysningen såg han ett piano på avstånd. Han föresatte sig att komma tillbaka någon gång och ta reda på vad det var för slags människor som brukade sitta och dricka vid dessa många bord, och så gick han rundt omkring rummet.

I bortre ändan ledde en kort entré till ett litet kök, och här satt Vendômes värd, Patsy Horan, ensam vid ett bord och åt en hastig middag, innan kvällsbrådskan började. Patsy Horan var förargad på hela världen. Han hade stigit upp med orätt fot i morse, och hela dagen hade allt gått på tok. Om man frågat hans kypare, skulle de ha svarat att han hade ett anfall av spleen. Men det visste inte Carter Watson. Då han gick förbi den lilla entrén, föll Patsy Horans vresiga blick på tidskriftshäftet som han bar under armen. Patsy kände ej Carter Watson, ej heller visste han att det han bar under armen var en tidskrift. På grund av sin omotiverat ilskna stämning fick Patsy för sig att den där okända karlen var en av de fräcka slynglar som skämde ut väggarna i hans lokaler genom att klistra upp affischer där. Färgen på tidskriftens pärm övertygade honom att det var ett sådant anslag. Det

var början till bråket. Med kniv och gaffel i handen sprang Patsy efter Carter Watson.

»Ut med er!» skrek Patsy. »Jag vet vad ni har för er!»

Carter Watson studsade. Mannen hade dykt upp lika plötsligt som gubben i en trollask.

»Ni snuskar ner mina väggar», skrek Patsy och så gav han ifrån sig en ström av skällsord.

»Jag ber om ursäkt, i så fall...»

Längre kom han icke. Patsy avbröt.

»Ut med er! Och håll käften se'n!» röt Patsy och gav eftertryck åt sina ord genom att svänga med kniven och gaffeln.

Carter Watson tänkte sig den där bordsgaffeln obehagligt inkörd mellan ett par revben, förstod att det skulle vara dumdristigt att säga något mera och vände sig hastigt om för att gå. Åsynen av hans undergivet retirerande rygg måste ha ytterligare retat Patsy Horan, ty han slängde ifrån sig kniv och gaffel och kastade sig över honom.

Patsy vägde åttio kilo. Det gjorde Watson också. Därvidlag voro de jämngoda. Men Patsy var en vanlig ilsken och gåpåaraktig krogslagskämpe, och Watson var boxare. Däri hade den senare övertaget, ty Patsy rusade bara på och höjde högra armen till ett dråpslag. Watson hade endast behövt driva in en rak vänsterstöt och ta till flykten. Men Watson hade en annan fördel. Hans boxning och hans erfarenheter från hela världens ruskiga kvarter hade lärt honom självbehärskning.

Han svängde om, och i stället för att driva till dök han för den andres slag och clinchade. Men

Patsy, som kom rusande som en tjur, hade full fart, medan Watson, som gjort helt om för att möta honom, ej hade någon fart alls. Resultatet blev att bägge två gingo i golvet med alla sina hundrasextio kilo i en långsamt skrällande duns, Watson underst. Han låg så att han med huvudet rörde vid det stora rummets bortre vägg. Det var hundrafemtio fot till gatan, och han tänkte fort. Hans första reflexion var att han måste undvika bråk. Han hade ingen lust att komma i tidningarna i denna sin barndoms stad, där många av hans släktingar och familjebekanta ännu levde.

Därefter slog han armarna om mannen som låg ovanpå honom, höll fast honom och väntade på den hjälp som måste komma efter den skrällande kullerbytta de gjort. Hjälpen kom — det vill säga, sex karlar kommo inrusande från krogen och ställde upp sig omkring dem i en halvcirkel.

»Lyft upp honom, gossar», sade Watson. »Jag har inte slagit honom, och jag vill inte slåss.»

Men halvcirkeln teg. Watson släppte ej taget; han väntade. Efter flera fåfänga försök att göra Watson illa började Patsy ackordera.

»Släpp mig, så skall jag också släppa», sade han.

Watson släppte, men då Patsy kravlat sig upp, stod han där över sin liggande fiende färdig att slå till.

»Stig upp», kommenderade Patsy.

Hans röst var sträng och obeveklig som Guds röst då den kallar till yttersta domen, och Watson visste att där fanns ingen barmhärtighet.

»Gå undan så skall jag stiga upp», svarade han.

»Om ni är en gentleman, så stig upp», sade Patsy. Hans ljusblå ögon gnistrade av ilska och hans knytnäve var redo till ett dråpslag.

I samma ögonblick drog han tillbaka foten för att sparka den andre i ansiktet. Watson blockade med korslagda armar och sprang upp så fort att han höll motståndaren i clinch innan denne hunnit slå till. Medan han höll fast honom sade Watson till åskådarna:

»Ta hand om honom, gossar. Ni ser ju att jag inte slår honom. Jag vill inte slåss. Jag vill komma härifrån.»

Cirkeln varken rörde sig eller sade något. Dess tystnad var så olycksbådande att Watson ryste till. Patsy gjorde en ansträngning att rista honom av sig, men följden blev att han lade Patsy på rygg. Watson slet sig lös från honom, sprang upp och rusade mot dörren. Men halvcirkeln ställde sig emellan som en mur. Han lade märke till de blekfeta ansiktena, sådana där som aldrig äro ute i solskenet, och han visste att karlarna som spärrade vägen för honom voro nattfåglarna och rovdjuren i stadens jungel. De trängde honom tillbaka mot Patsy, tjuren som förföljde honom.

Det blev en ny clinch, varunder Watson, trygg för ögonblicket, vädjade till bandet. Åter talade han för döva öron. Då blev han rädd. Ty han hade sett många sådana uppträden, i sådana usla nästen som detta, där ensamma män blivit misshandlade, fått bröstkorg och ansikte söndersparkade och måst sätta livet till. Han visste också, att om han skulle kunna dra sig ur spelet fick han varken tilldela angriparen eller de andra motståndarna något slag.

Men han lågade av rättvis harm. Sju mot en kunde aldrig under några omständigheter vara lojalt. Han var ond, och inom honom vaknade den djuriska kamplystnad som finns hos alla män. Men han kom ihåg hustru och barn, sin ofullbordade bok, de väldiga böljande sädesfälten på landtgården uppe i höglandet, som han var så fästad vid. Han såg i en blixtsnabb glimt den blå himlen, det gyllene solskenet som strömmade ner över hans blomsterströdda ängar, den lättjefulla boskapen som stod nere i ån med vatten upp till knäna, och forellerna som blixtrade i forsen. Livet var skönt — alldeles för skönt för att han skulle riskera det för ett ögonblicks djurisk drift. Kort och godt, Carter Watson var förskräckt men kall.

Hans motståndare, som fjättrades av hans kraftiga famntag, försökte rista honom av sig. Åter lade Watson omkull honom, sprang undan men drevs tillbaka av de blekfeta, så att han måste dyka för Patsys knytnäve och clincha på nytt. Detta upprepades många gånger. Och Watson blev allt kallblodigare, medan den besvikne Patsy, som inte kunde komma åt honom, rasade allt vildare. Han började buffa med huvudet under clinchen. Första gången slog han pannan mot Watsons näsa. Sedan gömde denne under clinchen sitt ansikte vid Patsys bröst. Men den ursinnige Patsy fortfor att buffas och gjorde illa sina egna ögon, kinder och näsa mot den andres huvudskål. Ju mera Patsy gjorde illa sig själv, desto mera och hårdare buffades han.

Detta slagsmål med en enda slagskämpe fortfor i tolv à femton minuter. Watson utdelade aldrig en stöt och försökte endast komma undan. Ibland,

då han var fri och snodde sig fram mellan borden för att komma till dörren, grepo de blekfeta honom i rockskörten och slungade honom tillbaka mot den framstormande Patsy. Gång på gång, en otalig massa gånger, clinchade han och lade Patsy på rygg, men varje gång snurrade han honom först rundt och slängde ner honom i riktning åt dörren, så att han åtminstone kom ett litet stycke närmare detta mål.

Utan hatt, rufsig, med blödande näsa och ett öga igenmurat kom Watson slutligen ut på trottoaren och i armarna på en poliskonstapel.

»Arrestera karlen», flämtade Watson.

»Tjänis, Patsy», sade konstapeln. »Vad står på?»

»Tjänis, Charley», lydde svaret. »Den där gycken kommer inklivande . . .»

»Arrestera den där karlen», upprepade Watson.

»Håll snattran!» sade Patsy.

»Håll snattran!» instämde konstapeln. »Annars blir ni anhållen.»

»Inte förr än ni har arresterat den där karlen. Han har anfallit mig brutalt och utan anledning.»

»Är det sant, Patsy?» frågade konstapeln.

»Nej. Låt mig redogöra för saken, Charley, och jag har vittnen som kan intyga det, sannerligen inför Gud. Jag satt i mitt kök och åt en tallrik soppa, då kommer den här gycken in och börjar krakel med mig. Aldrig i livet har jag sett honom förr. Han var full . . .»

»Se på mig, konstapel», protesterade sociologen harmset. »Är jag drucken?»

Konstapeln såg på honom med bistra och hotande ögon och nickade åt Patsy att fortsätta.

»Den här gycken skojade med mig. 'Jag är rövaranföraren Dodo', sa' han, 'och jag skall hacka slarvsylta av er. Hands up!' sa' han. Jag drog på munnen, och med samma — pang, pang — drev han till mig två gånger och spillde ut min soppa. Se på mitt öga. Han nästan mördade mig.»

»Nå, hur blir det, skall ni inte arrestera honom?» frågade Watson.

»Håll snattran, har jag sagt», lydde svaret, »annars blir ni anhållen.»

Carter Watsons medborgerliga rättskänsla flammade upp.

»Herr konstapel, jag protesterar...»

Men i detsamma grep polismannen honom i armen så brutalt att han var nära att rycka omkull honom.

»Marsch! Ni är anhållen.»

»Anhåll då honom också», sade Watson.

»Nix», svarade konstapeln. »Varför överföll ni honom då han satt och åt sin soppa i lugn och ro?»

II.

Carter Watson var verkligen förargad. Han hade icke allenast blivit utan anledning överfallen, svårt misshandlad och arresterad, utan morgontidningarna innehöllo utan undantag hemska skildringar av hur han i fyllan och villan ställt till krakel med värden på det beryktade kaféet Vendôme. Patsy Horan och hans anhang beskrevo bataljen detaljerat. Det var ett obestridligt faktum att Carter Watson hade varit drucken. Tre gånger hade man kastat ut honom i rännstenen,

och tre gånger hade han kommit tillbaka som ett rytande lejon och bedyrat att han skulle köra ut dem allesammans. »Framstående sociolog som får på moppe», lydde den första rubrik han läste på tidningens första sida, och därunder ett stort porträtt av honom själv. Andra rubriker lydde: »Carter Watson som aspirant på världmästerskapet»; »Carter Watson får sin varma mat»; »Känd sociolog försöker rensa ett buskafé» och »Carter Watson knocked out av Patsy Horan i tre ronder.»

Följande morgon infann sig Carter Watson, som blivit frigiven mot borgen, i polisdomstolen för att höras i målet »Staten contra Carter Watson» angående överfall och misshandel av en viss Patsy Horan. Men allmänne åklagaren, som hade lön för att åklaga alla förseelser mot stadsbornas säkerhet, tog honom först avsides och talade enskilt med honom.

»Varför inte låta det förfalla?» sade åklagaren. »Jag skall säga er vad ni skall göra, mr Watson: räck mr Horan handen och gör upp saken, så ska vi genast avskriva målet. Ett ord till domaren, och så blir målet mot er avvisat som obefogat.»

»Men jag vill inte att det skall avskrivas», lydde svaret. »Det är er ämbetsplikt att åklaga mig i stället för att be mig göra upp med den där... den där gynnaren.»

»Ja, jag skall nog stämma er», svarade den andre.

»Då måste ni också stämma Patsy Horan», tillrådde Watson, »ty jag skall nog låta häkta honom för överfall och misshandel».

»Det är bättre att ni räcker honom handen och gör

upp», sade åklagaren, och denna gång var hans röst nästan hotande.

Förhöret med de bägge männen var utsatt till en vecka senare, på samma förmiddag, på domare Witbergs avdelning.

»Du har inga utsikter», fick Watson höra av en gammal vän från barndomen, f. d. redaktör av stadens största tidning. »Alla veta att du har fått stryk av den där karlen. Han är förfärligt illa ansedd. Men det hjälper dig inte det ringaste. Båda målen komma att bli avskrivna. Och det för att du är den du är. En vanlig människa skulle bli fälld.»

»Men jag förstår inte», invände sociologen överraskad. »Jag blev hux flux överfallen av den där karlen och illa slagen. Jag slog inte till honom en enda gång. Jag...»

»Det hör inte hit», avbröt den andre.

»Vad är det då som hör hit?»

»Det skall jag säga dig. Du ämnar nu utkämpa en dust med stadens polis och det politiska maskineriet. Vem är du? Du är inte ens mantalsskriven här i staden. Du bor inåt landet. Du har inte rösträtt här. Än mindre kan du förfoga över andras röster. Den där spelhusvärden kan kommendera en hel massa röster inom sitt distrikt — en väldig massa röster.»

»Vill du därmed säga att den där domaren Witberg skall svika sin heliga ämbetsplikt och sin ed genom att låta den där uslingen gå ostraffad?» frågade Watson.

»Du får väl se», lydde det bistra svaret. »Å, han kommer att gå fint tillväga. Han ger ett extra formenligt och juridiskt oklanderligt utlåtande, fullproppat

med alla lexikonets vackra ord som stå i samband med ridderlighet och rätt.»

»Men här finns ju tidningar», utbrast Watson.

»De ligga inte i delo med stadsstyrelsen för närvarande. De komma att racka ner på dig alldeles förskräckligt. Du har ju sett vad de redan ha gjort.»

»Jaså, de där pojkslynglarna som ä' polisreferenter skriva alltså inte sanningsenligt?»

»De ska skriva något som är så pass likt sanningen att allmänheten kommer att sätta tro till det. De skriva ju sina referat efter givna instruktioner. De ha fått befallning att vränga och färglägga, och det blir inte mycket kvar av dig då de ha slutat. Det är bäst att låta hela saken förfalla nu genast. Du drar det kortaste strået.»

»Men rannsakningen är utsatt.»

»Säg ett ord, så blir den inställd. En människa kan inte slåss med en maskin, om hon inte också har en maskin till hjälp.»

III.

Men Carter Watson var envis. Han var övertygad om att maskinen skulle besegra honom, men han hade i hela sitt liv försökt samla sociala erfarenheter, och detta var sannerligen någonting nytt.

På rättegångsdagens morgon gjorde allmänne åklagaren ett nytt försök att få saken bilagd.

»Om ni resonerar så där, är det väl bäst att jag vänder mig till en advokat», sade Watson.

»Det behövs inte», sade allmänna åklagaren. »Jag

har lön av staden för att åklaga, och det skall jag nog göra. Men hör på vad jag säger er. Ni har inga utsikter. Vi slå ihop bägge målen till ett, och se'n får ni se.»

Domaren Witbergs utseende gjorde ett godt intryck på Watson. En tämligen ung man, liten och lagom korpulent, slätrakad och med ett intelligent ansikte, föreföll han verkligen mycket hygglig. Detta goda intryck stegrades av de leende läpparna och det skrattlystna glittret i hans svarta ögon. Då Watson såg på honom och studerade honom kände han sig nästan säker på att hans gamle väns förutsägelser voro oriktiga.

Men Watson skulle snart komma på andra tankar. Patsy Horan och två av hans drabanter avlade ett vittnesmål som var en kolossal härva av lögner. Watson skulle aldrig ha trott att något sådant var möjligt, om han inte själv hört det. De förnekade att de andra varit närvarande. Och av de två som vittnade påstod den ene sig ha varit i köket och åsett Watsons omotiverade överfall på Patsy, medan den andre, som varit i krogrummet, hade bevittnat hur Watson för andra och tredje gången kommit inrusande för att försöka förinta den oskyldige Patsy. De otidigheter som tillskrevos Watson voro så kolossala, så outsägligt råa, att han tyckte att de därmed skadade sin egen sak. Så otänkbart var det att han skulle kunna använda sådana uttryck. Men då de skildrade de brutala slag han låtit regna över den stackars Patsys ansikte och den stol han förstörde då han fåfängt försökte sparka Patsy, kände Waston sig road och på samma gång melankolisk. Rannsakningen var en fars, men det var nedslående att se så mycken låghet,

då han tänkte på hur lång den väg var som mänskligheten ännu hade att klättra uppför.

Watson kunde ej känna igen sig själv, ja, ej ens hans värsta fiende skulle ha kunnat känna igen honom i den bild av skränande översittare vittnena målade ut. Men som vanligt i invecklade fall av mened förekommo luckor och motsägelser i de olika historierna. Domaren tycktes ej lägga märke till dem, och allmänna åklagaren och Patsys advokat halkade lätt över dem. Watson hade ej gjort sig besvär att skaffa sig någon advokat, och det var han nu glad åt.

Men han hade ännu kvar litet förtroende för domaren Witberg då han själv trädde fram och började berätta sin historia.

»Jag råkade händelsevis gå den där gatan», började Watson, men domaren avbröt honom.

»Vi ä' inte här för att höra vad ni tog er till förut», fräste domaren Witberg. »Vem slog det första slaget?»

»Herr domare», invände Watson, »jag har inga vittnen på slagsmålet, och jag kan endast bevisa sanningen av mina påståenden genom att berätta historien i sin helhet . . .»

Åter blev han avbruten.

»Här är inte meningen att berätta spännande följetonger», röt domaren Witberg och såg så skarpt och illvilligt på honom att Watson knappt kunde förmå sig att tro det var samme man som han betraktat för några minuter sedan.

»Vem slog det första slaget?» frågade Patsys advokat.

Allmänne åklagaren ingrep nu och bad att få veta vilket av de båda sammanslagna målen detta var och

med vad rätt Patsys advokat höjde sin röst på denna punkt av förhandlingarna. Patsys advokat replikerade. Domaren Witberg lade sig emellan och förklarade sig inte veta av att det var två mål som slagits ihop. Allt detta måste klaras upp. Det blev ett väldigt käbbel, som slutade med att advokaterna bådo rätten och varandra om ursäkt. Så fortgick det, och Watson föreföll det som en flock ficktjuvar, som misshandla och knuffa en beskedlig karl medan de ta ifrån honom hans börs. Maskinen arbetade, det var alltsammans.

»Varför gick ni in på den där illa beryktade lokalen?» tillspordes han.

»Som statsekonom och sociolog har jag i många år brukat . . .»

»Låt oss slippa höra talas om edra 'ologier'», snäste domaren Witberg. »Det är en enkel fråga. Besvara den enkelt. Är det sant eller inte sant att ni var berusad? Det är därpå det hela hänger.»

Då Watson försökte berätta hur Patsy hade gjort illa sitt ansikte då han försökte buffas med huvudet, gjorde man öppet narr av Watson och domaren Witberg läxade åter upp honom.

»Kommer ni ihåg att ni avlagt en högtidlig ed på att i ert vittnesmål inte komma med annat än sanningar?» frågade han. »Det ni nu berättar är ju en barnsaga. Det är inte resonligt att en människa gör sig illa så där och fortfar att göra sig illa genom att stöta de ömtåligaste delarna av sitt ansikte mot er skalle. Ni är ju en intelligent man. Det där är ju oresonligt, inte sant?»

»Människor ä' oresonliga då de ä' onda», svarade Watson fogligt.

Men då blev domaren Witberg djupt förolämpad och for ut i en ton av rättvis harm:

»Vad har ni för rättighet att säga det? Det är onödigt. Det hör inte till saken. Ni är här för att avlägga vittnesmål om händelser som ha tilldragit sig. Domstolen önskar inte alls höra er uttala några åsikter.»

»Jag besvarade bara er fråga, herr domare», protesterade Watson ödmjukt.

»Det gjorde ni visst inte», lydde nästa avsnäsning. »Jag ber att få påpeka, sir, att ni gör er skyldig till förargelseväckande uppförande inför rätta genom sådana oförsynta yttranden. Och jag vill upplysa er om att vi i den här lilla domstolslokalen veta både att tillämpa lagen och iaktta hövlighetens fordringar. Jag blygs å edra vägnar.»

Och medan nästa snarstuckna käbbel mellan advokaterna avbröt hans berättelse om vad som tilldragit sig på kafé Vendôme, såg Carter Watson framför sig — utan bitterhet, road men på samma gång melankolisk — de stora och små intrigmaskiner som styrde landet, den ostraffade och skamlösa bluff som övades i tusen samhällen av dessa maskiners samvetslösa hejdukar. Här stod han i en domssal och inför en domare som av maskinen tvingades att underdånigt krypa för en spelhusvärd som kommenderade en massa röster. Hur lumpet och smutsigt detta än var, så var det i alla fall en skymt av det invecklade maskineri som reste sig i kolossal höjd i varje samhälle, varje stad, och i tusen olika former överskyggade landet.

Han hörde i sina öron ett gammalt uttryck: 'det är så man kan skratta ihjäl sig'. Midt under käbblet

skrattade han till högt ett tag och fick därför ett ilsket ögonkast från domaren Witberg. Dessa brutala advokater och denne brutale domare, tänkte han, voro tusen gånger värre än de råbarkade styrmännen ombord på de allra värsta matroshelvetena, ty de hade icke allenast orsak att skälla, utan de gjorde det också för att skydda sig själva. Men de här småtyrannerna sökte skydd bakom lagens majestät. De slogo till, men ingen fick slå igen, ty bakom sig hade de fängelsecellerna och de dumma poliskonstaplarnas batonger — avlönade slagskämpar. Men han var icke bitter. Han glömde det helas råhet och snuskighet därför att det var så groteskt, och hans humor var honom en god hjälp.

Men hur hånad och förlöjligad han var, lyckades han dock till sist avge en enkel och rättfram redogörelse för vad som händt, och trots ett aggressivt korsförhör kunde hans vittnesmål ej rubbas på en enda punkt. Det var helt olikt de edsvurna lögner som skrikit högt i Patsys och hans båda vittnens anföranden.

Både Patsys advokat och allmänne åklagaren överlämnade målet och hänsköto alltsammans till domstolen utan vidare invändningar. Watson protesterade mot detta, men han blev nedtystad av allmänna åklagaren, som upplyste honom att han var allmänna åklagaren och visste sin plikt.

»Patrik Horan har intygat att han var i livsfara och att han nödgades försvara sig», började domaren Witbergs utslag. »Mr Watson har avgivit samma påstående. Bägge ha ideligen förklarat att den andre utdelat det första slaget; bägge ha ideligen förklarat

att den andre överfallit honom utan orsak. Det är en juridisk regel att svaranden i ett tvivelaktigt fall skall få räkna sig det tvivelaktiga till godo. Här är tydligen ett tvivelaktigt fall. I målet Staten contra Carter Watson tillerkännes alltså bemälde Carter Watson denna förmån och han förklaras härmed fri från ansvar. Samma resonemang tillämpas på målet Staten contra Patrik Horan. Han får räkna sig det tvivelaktiga till godo och förklaras fri från ansvar. Jag uppmanar bägge målsägarna att trycka varandras händer och försona sig.»

Den första rubrik som tilldrog sig Watsons uppmärksamhet i aftontidningarna lydde: »Carter Watson frikänd.» I nästa tidning stod det: »Carter Watson slipper plikta.» Men kronan på verket sattes av en som började: »Carter Watson en beskedlig karl.» I nästa tidning läste han om att domaren Witberg rådt båda slagskämparna att trycka varandras händer, vilket de genast gjorde. Längre ner läste han:

»Det här ska vi ta oss en grogg på», sade Patsy Horan.

Kör till, sade Carter Watson.

Och arm i arm marscherade de i väg till närmaste utskänkningsställe.»

IV.

Hela historien hade ej lämnat efter sig någon bitterhet hos Watson. Det var ett nytt slags social iakttagelse, och den gav honom anledning att skriva en

ny bok som han kallade: »Polisdomstolsproceduren. Ett försök till analys.»

En sommarmorgon ett år därefter, ute på hans landtegendom, steg han av hästen och klättrade upp genom en liten hålväg för att inspektera några ormbunkar som han planterat föregående vinter. Då han kom ut från hålvägens övre ända hade han framför sig en av sina blomsterströdda ängar, en förtjusande isolerad bit natur, avstängd från världen av låga kullar och trädtoppar. Och här träffade han på en herre, tydligen stadd på promenad från sommarhotellet nere i den lilla byn ett stycke därifrån. De möttes ansikte mot ansikte och kände genast igen varandra. Det var domaren Witberg. Det var också ett tydligt fall av »intrång på främmande mark», ty Watson hade satt upp anslagstavlor, »Förbjuden mark», utmed gränsen för sitt område, fastän han aldrig gjorde sak av några överträdelser därvidlag.

Domaren Witberg räckte ut handen, men Watson låtsade ej se den.

»Politiken är ett snuskigt yrke, inte sant, herr domare?» sade han. »Ja, jag ser er hand, men jag bryr mig inte om att ta den. Tidningarna sade att jag skakade hand med Patsy Horan efter förhöret. Det vet ni att jag inte gjorde, och nu vill jag säga er att jag tusen gånger hellre skakade hand med honom och hans usla följe av fähundar än med er.»

Domaren Witberg blev högst pinsamt berörd, och då han stammade och harklade och försökte säga något, såg Watson på honom, kom på en plötslig idé och beslöt sig för ett bistert och skämtsamt upptåg.

»Man väntar sig knappast en sådan långsinthet hos

en person med er begåvning och världserfarenhet», sade domaren.

»Långsinthet?» upprepade Watson. »Visst inte. Sådant ligger inte alls för mig. Och för att övertyga er om det skall jag visa er något egendomligt, något som ni aldrig förr har sett.» Watson såg sig omkring och tog upp en skrovlig sten så stor som hans knytnäve. »Se på den här. Pass på nu.»

Därmed gav Carter Watson sig ett slag i ansiktet. Stenen skar upp kinden ända in till benet och blodet forsade.

»Stenen var för vass», sade han till den förvånade polisdomaren, som trodde att han blivit tokig. »Jag måste skaffa mig några blånader. Man kan inte vara nog realistisk i ett sådant fall.»

Carter Watson hittade nu en slät sten och slog sig på kinden därmed flera gånger helt försiktigt.

»Så där ja», sade han belåtet. »Det här blir så vackert blått och gult om några timmar. Det blir absolut övertygande.»

»Ni är tokig», sade domaren Witberg darrande på rösten.

»Tala inte så där ohövligt till mig», sade Watson. »Ni ser mitt mörbultade och blödande ansikte? Det här har ni gjort med er högra hand. Ni slog till mig två gånger — pang, pang. Det är ett brutalt överfall utan anledning, Jag är i livsfara. Jag måste försvara mig.»

Domaren Witberg ryggade tillbaka för den andres hotande knytnävar.

»Om ni slår mig, låter jag arrestera er», hotade domaren Witberg.

»Det sade jag till Patsy också», lydde svaret. »Och vet ni vad han gjorde då jag sade så till honom?»

»Nej.»

»Så här.»

I samma ögonblick träffade Watsons högra knutna hand domaren Witbergs näsa, så att denna rättvisans representant ramlade baklänges i gräset.

»Stig upp!» kommenderade Watson. »Om ni är en gentleman, så stig upp — det var just så Patsy sa' till mig, som ni vet.»

Domaren Witberg ville inte stiga upp, men Watson högg honom i kragen, lyfte upp honom och gav honom ett blått öga så att han stöp igen. Sedan blev det en avstraffning efter alla konstens regler. Domaren Witberg fick sig ett ordentligt kok stryk. Han fick örfilar och knytnävslag i ansiktet, och hans näsa bryntes mot marken. Och hela tiden hänvisade Watson på hur Patsy Horan hade burit sig åt. Då och då gav den uppsluppne sociologen sitt offer en riktig storsmocka. En gång lyfte han upp den stackars domaren och stötte med flit sin näsa mot dennes huvudskål. Näsan sprang genast i blod.

»Se bara!» ropade Watson i det han tog ett steg tillbaka och skickligt lät blodet stänka över sitt eget skjortbröst. »Det här har ni gjort. Ni gjorde det med knytnäven. Det är förfärligt. Ni har nästan mördat mig. Återigen måste jag försvara mig.»

Ännu en gång fick domaren Witberg ett knytnävslag i ansiktet och hamnade i gräset.

»Jag skall låta arrestera er», snyftade han där han låg.

»Just så sade Patsy.»

»Ett brutalt — sniff, sniff — överfall — sniff, sniff — utan anledning.»

»Just så sade Patsy.»

»Jag skall låta arrestera er, det kan ni lita på.»

»Håll snattran, som det heter på slangspråk.»

Därmed gav Carter Watson sig av nedåt hålvägen och red ner till byn.

En timme därefter då domaren Witberg linkade uppför körvägen till sitt hotell, hejdades han av en landtpolis som meddelade honom att Carter Watson anmält honom för överfall och misshandel.

V.

»Herr domare», sade Watson följande dag till bydomaren, en förmögen bonde som för trettio år sedan gått igenom en lantbruksskola, »eftersom den här Sol Witberg har ansett lämpligt att stämma mig för misshandel, sedan jag först har stämt honom för misshandel, skulle jag vilja föreslå att bägge målen slås ihop till ett. Vittnena och fakta äro de samma i båda fallen.»

Det gick bydomaren in på, och dubbelmålet tog sin början. Watson som kärande steg fram först och berättade sin historia.

»Jag höll på att plocka blommor», sade han. »Plockade blommor på min egen mark och hade ingen aning om fara. Plötsligt rusade den här mannen fram bakom träden och kastade sig över mig. »Jag är rövarhövdingen Dodo», sa' han, »och jag skall hacka slarvsylta av er. Hands up! Jag drog på munnen,

men så, pang, pang, slog han till mig så att jag ramlade omkull och tappade mina blommor. Det var rysligt ett så'nt språk han förde. Det var det brutalaste överfall utan anledning. Se på min kind. Se på min näsa. Jag kunde inte förstå det. Han måste ha varit full. Innan jag hämtat mig från min överraskning hade han tygat till mig så här. Jag var i livsfara och måste försvara mig. Det är alltsammans, herr domare, fast jag måste säga till sist att jag inte kan nog förvåna mig. Varför sa' han att han var rövarhövding? Varför anföll han mig så där utan orsak?»

Sol Witberg fick alltså en gratislektion i konsten att ljuga inför rätta. Han hade ofta från sin domarestol tåligt åhört sådana lögnhistorier och förvrängningar, men för första gången riktades de nu mot honom själv, och han satt ej längre i polisdomstolen med rättstjänare, polisbatonger och fängelseceller bakom sig.

»Herr domare», utbrast han, »aldrig har jag hört en sådan ramsa lögner rabblas upp av en sådan fräck lögnare . . .»

Watson sprang upp.

»Herr domare, jag protesterar. Det tillkommer er, herr domare, att avgöra vad som är sant eller osant. Det där vittnet är här för att avge vittnesmål om vad som faktiskt har tilldragit sig. Hans personliga åsikter om saker och ting i allmänhet och om mig hör inte alls hit.»

Domaren rev sig i huvudet och blev förargad på sitt flegmatiska sätt.

»Det där är alldeles riktigt», förklarade han. »Jag förvånar mig över er, mr Witberg, som gör anspråk

på att vara domare och hemma i de lagliga formerna och ändå gör er skyldig till ett så'nt ojuridiskt beteende. Ni bär er åt som en brännvinsadvokat. Här är det helt enkelt fråga om överfall och misshandel. Det gäller att avgöra vem som slog första slaget, och vi intressera oss inte alls för edra åsikter om mr Watsons personliga karaktär. Nå, vad har ni att anföra?»

Sol Witberg skulle ha ursinnigt bitit sig i sin ömma och svullna läpp, om det inte hade gjort så ondt. Men han behärskade sig och avlade en enkel, rättfram och sanningsenlig redogörelse för förloppet.

»Herr domare», sade Watson, »jag skulle vilja föreslå att ni frågade honom vad han hade att göra på mina ägor?»

»Mycket bra. Vad hade ni att göra på mr Watsons ägor?»

»Jag visste inte att det var hans ägor.»

»Han beträdde förbjuden mark, herr domare», utbrast Watson. »Ingen kan undgå att se mina varningsanslag.»

»Jag såg inga varningsanslag», sade Sol Witberg.

»Jag har sett dem själv», snäste domaren. »De sticka bra i ögonen. Och jag vill påpeka, sir, att om ni fuskar med sanningen i sådana småsaker, gör ni edra viktigare uppgifter ganska misstänkta. Varför slog ni mr Watson?»

»Herr domare, jag har, som sagt, inte rört honom med ett finger.»

Domaren såg på Carter Watsons svullna och illa tilltygade ansikte och vände sig mot Sol Witberg med ilsket blängande ögon.

»Se på den där mannens kind!» röt han. »Om ni inte har rört honom med ett finger, hur kommer det sig då att han är så vanställd och illa åtgången?»

»Som jag har intygat...»

»Tänk er för», varnade domaren.

»Jag tänker mig för, sir. Jag säger bara som sant är. Han slog sig själv med en sten. Han slog sig med två olika stenar.»

»Är det resonligt att en människa, en människa som inte är galen, gör sig illa så där och fortfar att göra sig illa genom att bulta de ömtåligaste delarna av sitt ansikte med en sten?» frågade Carter Watson.

»Det låter som en barnsaga», kommenterade domaren. »Var ni full, mr Witberg?»

»Nej, sir.»

»Dricker ni aldrig?»

»Någon gång.»

Domaren funderade över detta svar med en min av slipad djupsinnighet.

Watson passade på och blinkade åt Sol Witberg, men denne illa hundsfotterade person kunde inte se något humoristiskt i situationen.

»Ett mycket egendomligt fall, ett högst egendomligt fall», förklarade domaren, då han började avge sitt utlåtande. »Båda parternas uppgifter ä' rakt motsatta. Det finns inga vittnen annat än de båda målsägarna. Var och en påstår att den andra har överfallit honom, och jag vet ingen möjlighet att på juridisk väg konstatera sanningen. Men jag har min privata åsikt, mr Witberg, och jag råder er att hädanefter hålla er utanför mr Watsons ägor och inte visa er här på trakten...»

»Det är en förolämpning!» utbrast Sol Witberg.

»Sitt ner, sir!» dundrade domaren. »Om ni än en gång avbryter domaren så där, pliktfäller jag er för förargelseväckande beteende inför rätta. Och jag säger er på förhand att jag kommer att ådöma er mycket hög plikt — ni, som själv är domare, borde väl iaktta ett skickligt och värdigt uppförande inför domstolen. Nu avkunnar jag mitt utslag:

»Det är en juridisk regel att svaranden i ett tvivelaktigt fall får räkna sig det tvivelaktiga till godo. Som jag har sagt, och upprepar ännu en gång, det finns ingen juridisk möjlighet för mig att avgöra vem som slog första slaget. Därför nödgas jag till min stora ledsnad» — han gjorde en paus och blängde på Sol Witberg — tillerkänna bägge parterna denna förmån. Mina herrar, ni få avträda.»

»Det här ska vi ta oss en grogg på», sade Watson till Witberg då de lämnade domstolssalen, men den förolämpade mannen vägrade att ta hans arm och marschera i väg till närmaste utskänkningsställe.

HÅRDA KNOGAR.

Man hade gjort vidlyftiga förberedelser till att fira jul ombord på jakten »Samoset». Som den ej på flera månader anlöpt någon civiliserad hamn, kunde proviantförrådet ej skryta med många läckerheter, och ändå hade Minnie Duncan lyckats tänka ut riktiga kalasmatsedlar både för salongen och skansen.

»Hör på, Boyd», sade hon till sin man. »Här ä' menyerna. I salongen: gravad makrill à la inföding, sköldpaddsoppa, omelett à la Samoset...»

»Vad tusan —?» avbröt Boyd Duncan.

»Ja, om du vill veta, så har jag hittat en burk champinjoner och ett paket äggpulver som hade fallit ner bakom låren, och de andra ingredienserna ha vi också. Men avbryt mig inte. Kokta jamsrötter, stekt tararot, salad på alligatorpäron — seså, nu har du narrat mig att tappa bort den rätta ordningsföljden. Jag har också hittat ett sista halvt skålpund torkad bläckfisk. Vi ska ha rostade mexikanska bönor, om jag kan trumfa det i skallen på Toyama, och rostad papaia med honing från Marquesasöarna, och till sist en härlig paj, vars recept Toyama inte vill sprida ut.»

»Jag undrar om det är möjligt att brygga punsch eller en cocktail av vår tarvliga rom?» mumlade Duncan dystert.

»Ah, det glömde jag! Kom med.»

Hustrun tog hans hand och ledde honom genom den lilla dörren som ledde in till hennes trånga hytt. Alltjämt hållande hans hand fiskade hon på bottnen av en hattask och tog upp en halvbutelj champagne.

»Då är dinern komplett!» utbrast han.

»Vänta.»

Hon fiskade på nytt och metade upp en whiskyflaska med silverhylsa. Hon höll upp den mot dagern från ventilen och visade att det fanns kvar ungefär en fjärdedel av det ursprungliga innehållet.

»Jag har sparat på den i flera veckor», förklarade hon. »Och det räcker nog åt dig och kapten Dettmar.»

»Två väldigt små groggar», klagade Duncan.

»Det skulle ha räckt till mera, men jag gav Lorenzo en klunk då han var sjuk.»

»Du kunde ha givit honom rom», brummade Duncan i skämtsam ton.

»Den otäcka smörjan! Åt en sjuk! Var inte snål, Boyd. Och jag är glad åt att det inte finns mera, för kapten Dettmars skull. Han blir alltid så retlig då han får något att dricka. — Och så besättningens middag. Sodaskorpor, cakes, konfekt...»

»Kraftig föda, det må jag säga.»

»Tyst du. Ris och curry, jams, taro, makrill naturligtvis, en stor tårta som Toyama håller på att grädda, spädgris...»

»Nej, hör nu...» protesterade han.

»Jo, säger jag. Vi ä' i Attu-Attu om tre dagar. För resten är det min gris. Den där gamla hövdingen, vad han nu hette, presentade mig den. Det såg du själv. Och så två burkar bullamacow. Det är

deras middag. Och så julklapparna. Ska vi vänta till i morgon eller dela ut dem i kväll?»

»På julafton för all del», lydde mannens åsikt. »Vi kalla ihop hela besättningen vid åtta glas; jag ger dem en klunk rom överlag och sedan får du ge dem presenterna. Kom nu med upp på däck. Det är kvavt här nere. Jag hoppas att Lorenzo kan åstadkomma bättre resultat med sin dynamo; utan fläktarna blir det inte mycket sova av i natt, om vi måste ligga här nere.»

De gingo genom den lilla salongen. Solen höll på att gå ner, och då det lovade att bli en klar tropisk natt. Med fock och storsegel saxade åt ömse sidor gled Samoset makligt fram över det blanka havet med fyra knops fart. Genom maskinrummets skylight hörde de ett taktfast dunkande. De gingo akterut, där kapten Dettmar med ena foten på relingen höll på att olja patentloggen. Vid ratten stod en lång söderhavsvilde, klädd i vit tröja och rödt ländskynke.

Boyd Duncan var ett original. Så tyckte åtminstone hans vänner. Ganska förmögen behövde han inte göra annat än att sköta sin bekvämlighet, och han hade valt att resa världen omkring på avlägsna och högst obekväma vägar. För tillfället hade han sina egna åsikter om korallrev, delade alls icke Darwins mening därvidlag, hade uttalat sin åsikt i flera uppsatser och en bok och var nu återigen ute och red på sin käpphäst, kryssade av och an på Söderhavet i en liten yacht på trettio ton och studerade revformationerna.

Hans hustru Minnie Duncan ansågs också för ett original så till vida som att hon med förtjusning

följde med på hans irrfärder. Bland annat hade hon under de sex spännande år de varit gifta bestigit Chimborazzo med honom, gjort en vinterfärd på tre tusen miles med hundar och slädar i Alaska, suttit på hästryggen från Canada till Mexiko, farit över Medelhavet i en tioton-tvåmastare och rott i kanot från Tyskland till Svarta havet tvärsigenom hjärtat av Europa. De voro ett ståtligt kringflackarpar, han stor och bredaxlad, hon en liten mörklagd och gladlynt kvinna, vars femtiotvå kilo voro idel energi och uthållighet, förutom att de voro behagliga för ögat.

Samoset hade varit kofferdiskonare, då Duncan köpte henne i San Francisco och ändrade om henne. Invändigt var hon helt och hållet ombyggd, så att lastrummet blivit salong och hytter, medan utrymmet akterom midskepps upptogs av maskinrummet, en dynamo, en ismaskin, förrådsrum och benzintank längst bort i aktern. Besättningen var naturligtvis fåtalig. Boyd, Minnie och kapten Dettmar voro de enda vita ombord, churu Lorenzo, den lille flottige maskinisten, till en del gjorde anspråk på att vara vit, eftersom han var halvblodsportugis. En japan var kock och en kines steward. Från början hade det varit fyra vita matroser, men de hade, en i sänder, dukat under för de palmvajande Söderhavsöarnas förtrollning och ersatts med öbor. En av dessa svarta matroser var från Easter Island, en annan från Carolinerna, en tredje från Paumot, och den fjärde var en jätte från Samoa. Till havs gjorde Boyd Duncan, som själv var kunnig i navigation, styrmansvakterna turvis med kapten Dettmar, och bägge skötte ratten eller utkiken då så fordrades. I nödfall kunde Minnie ta

hand om ratten, och det var i sådana nödfall hon visat sig skickligare i att styra än de infödda matroserna.

Då det slog åtta glas samlades hela besättningen vid ratten och Boyd Duncan visade sig med en svart butelj och en mugg. Han serverade rommen själv, en halv mugg per man. De sväljde drycken under en mängd förtjusta grimaser och ljudligt smackande med läpparna, fastän rommen var ganska från och tillräckligt skarp att sveda deras slemhinnor. Alla drucko utom Lee Goom, den helnyktre stewarden. Sedan denna ceremoni var över väntade de på den nästa, julklappsutdelningen. Fastän stöpta i det stort tilltagna polynesiska måttet, resliga och grovlemmade, voro de som barn, skrattade muntert åt småsaker, och deras ivriga svarta ögon blixtrade i skenet från lanternorna, då deras stora kroppar vaggade av och an allt efter fartygets rörelser.

Minnie ropade upp var och en och delade ut gåvorna; varje present lät hon åtföljas av ett gladlynt kommentar, som ökade munterheten. Det var billiga klockor, slidknivar, ett storartat assortiment av metkrokar i askar, tobakskakor, tändstickor och granna kattunsskynken att svepa om livet. Att de tyckte om Boyd Duncan bevisades av de skallande skrattsalvor varmed de hälsade alla hans skämtsamma infall.

Kapten Dettmar stod, helt blek om kinden, lutad mot styrhytten och såg på och smålog endast då hans principal såg på honom. Två gånger skilde han sig från sällskapet och gick ner men stannade nere en enda minut för varje gång. Sedan, då Lorenzo, Lee Goom och Toyama fingo sina julklappar i salon-

gen, försvann han återigen ett par gånger in i sin hytt. Ty den dämon som slumrade i kapten Dettmars bröst hade just valt denna glädjestund till att vakna. Det var kanske inte bara dämonens fel, ty kapten Dettmar, som i många veckor sparat en halv liter whisky, hade slagit upp den nu på julaftonen.

Det var ännu tidigt på kvällen — det hade nyss slagit två glas — då Duncan och hans hustru stodo vid kappen, tittade bort i lovart och undrade om de möjligen skulle kunna bädda åt sig på däck. En liten mörk molntapp, som långsamt stack upp vid horisonten, hotade med en regnskur, och det var detta de talade om, då kapten Dettmar, som kom från aktern och var på väg ner, plötsligt kastade en misstänksam blick på dem. Han stannade, och hans ansiktsmuskler rörde sig krampaktigt. Sedan sade han:

»Ni tala om mig.»

Hans röst var hes och darrade av upphetsning. Minnie Duncan studsade, såg sedan på sin mans orörliga ansikte, förstod hans mening och teg.

»Ni tala om mig, säger jag», upprepade kapten Dettmar, denna gång nästan hotfullt.

Han raglade icke och visade ej att han druckit på annat sätt än genom de krampaktiga ryckningarna i ansiktet.

»Det är bäst att du går ner, Minnie», sade Duncan lugnt. »Säg till Lee Goom att vi sova där nere. Det dröjer inte länge förr än här kommer ett ösregn.»

Hon förstod meningen och gick efter att först ha kastat en orolig blick på de båda männens svagt belysta ansikten.

Duncan blossade på sin cigarr och väntade tills

han genom det öppna skylightet hörde hustrun tala med stewarden.

»Nå?» frågade Duncan dämpat, men skarpt.

»Jag sa' att ni talade om mig. Det säger jag än en gång. Å, jag är inte blind. Dag efter dag har jag sett er två tala om mig. Varför går ni inte till mig och säger det rent ut? Jag vet nog att ni veta alltsammans. Och jag vet att ni ha beslutat er för att avskeda mig i Attu-Attu.»

»Jag är ledsen att ni ställer till ett sådant bråk för allting», svarade Duncan lugnt.

Men kapten Dettmar hade föresatt sig att bråka.

»Ni vet nog att ni ämnar avskeda mig. Ni tycka er vara för goda att vara tillsammans med en sådan som jag — ni och er hustru.»

»Var god och blanda inte in henne i detta», varnade Duncan. »Vad önskar ni?»

»Jag vill veta vad ni ämnar göra.»

»Avskeda er i Attu-Attu, efter vad som nu har händt.»

»Det har ni ämnat hela tiden.»

»Tvärtom. Det är ert beteende nu som tvingar mig.»

»Det skall ni inte försöka inbilla mig.»

»Jag kan inte behålla en kapten, som kallar mig för lögnare.»

Kapten Dettmar stod svarslös ett ögonblick. Hans ansikte och hans läppar arbetade, men han kunde inte säga något. Duncan blossade helt lugnt på sin cigarr och tittade akteröver på det stigande regnmolnet.

»Lee Goom hämtade post i Tahiti», började kapten Dettmar. »Vi voro färdiga att lägga ut. Ni såg

inte på edra brev förr än vi hade seglat, och då var det för sent. Det var därför ni inte gav mig respass i Tahiti. Å, jag vet nog. Jag såg det långa kuvertet, då Lee Goom kom ombord. Det var från Californiens guvernör, det stod tryckt på brevet, så att det kunde vem som helst se. Ni hade handlat bakom min rygg. Någon rackare i Honolulu hade viskat något i örat på er, och så skrev ni till guvernören för att få upplysningar. Och det var hans svar som Lee Goom lämnade er. Varför gick ni inte direkt till mig som det anstår en man? Nej, ni måste gå lömskt till väga mot mig, fastän ni visste att den här anställningen var min enda möjlighet att komma mig upp igen. Och så snart ni hade läst guvernörens brev, hade ni klart för er att ni skulle göra er av med mig. Det har jag läst i ert ansikte under alla dessa månader. Jag har sett er båda två, artiga mot mig av bara fan, dra er undan i vrårna och tala om mig och den där händelsen i San Francisco.»

»Har ni slutat?» frågade Duncan i skarp men dämpad ton. »Har ni talat till punkt?»

Kapten Dettmar svarade icke.

»Då skall jag säga er åtskilligt. Det var just på grund av den där händelsen i Frisco som jag inte avskedade er i Tahiti. Gud skall veta att ni gav mig tillräckliga anledningar. Jag tänkte, att om någonsin en människa behövde ett tillfälle att rehabilitera sig, så var det ni. Om ni inte varit brännmärkt, skulle jag ha avskedat er genast då jag fick veta hur ni hade stulit från mig.»

Kapten Dettmar såg överraskad ut, ville avbryta, men åtrade sig.

»Det var angående diktningen av däcket, de nya rorjärnen, maskinreparationen, den nya spinackerbommen, de nya dävertarna och reparationen av livbåten. Ni kontrollerade räkningen från varvet. Den var på fyratusen etthundra tjugutvå francs. Efter vanlig taxa skulle den inte ha varit en centime över tvåtusen femhundra francs.»

»Om ni litar mera på de där hamnhajarna än på mig...» började den andre med tjock röst.

»Gör er inte besvär med flera lögner», fortfor Duncan kallt. »Jag gick igenom räkningen. Jag stämde Flaubin inför guvernören, och den gamle skälmen erkände att han debiterat mig sextonhundra för mycket. Han sade att ni hade övertalat honom till det. Tolv hundra tog ni, och hans andel var fyra hundra förutom vad han förtjänat på arbetet. Avbryt mig inte. Jag har hans skriftliga erkännande nere i hytten. Därför skulle jag satt er i land, om ni inte hade haft det där ovädersmolnet över er. Ni hade den här enda utvägen... eller också måste ni gå under. Jag lät er få möjligheten. Nå, vad har ni att säga?»

»Vad sade guvernören?» frågade kapten Dettmar buttert.

»Vilken guvernör?»

»I Californien. Ljög han för er som alla andra?»

»Jag skall tala om för er vad han sade. Han sade att ni blivit dömd på indirekta bevis, och det var därför ni hade fått livstidsfängelse i stället för att bli hängd; att ni var det svarta fåret i Marylandfamiljen Dettmar; att de rörde upp himmel och jord för att få er benådad; att ert uppförande i fängelset varit exemplariskt; att han var allmän åklagare på den tiden

då ni blev dömd; att han, sedan ni utstått sju års straffarbete, hade givit vika för er familjs böner och benådat er, och att han för sin del tvivlade på att ni hade mördat McSweeny.»

Det uppstod en paus, varunder Duncan fortfor att granska det uppstigande molnet, medan kapten Dettmars ansikte arbetade förfärligt.

»Nej, guvernören hade orätt», förklarade han med ett kort skratt. »Jag dödade McSweeny. Jag söp nattvakten full. Jag slog ihjäl McSweeny i hans koj. Jag använde koffernageln som visades under rannsakningen. Han kunde inte försvara sig. Jag hackade korvmat av honom. Vill ni höra närmare detaljer?»

Duncan betraktade honom som man ser på ett vidunder, men svarade icke.

»Å, jag är inte rädd för att tala om det för er», utbrast kapten Dettmar häftigt. »Här finns inga vittnen. För resten är jag en fri man nu. Jag är benådad, och de ska sannerligen aldrig mer stoppa in mig i det där hålet. Det första slaget krossade McSweenys käk. Han låg på rygg och sov. Han sade: »Herre Gud, Jim... herre Gud!» Det var komiskt att se hans krossade käk slinka hit och dit då han sa' det. Se'n gav jag honom dråpslaget... nå, vill ni höra mera?»

»Är det allt vad ni har att säga?» lydde svaret.

»Är det inte tillräckligt?» frågade kapten Dettmar.

»Det är tillräckligt.»

»Vad ämnar ni göra?»

»Sätta er i land i Attu-Attu.»

»Och till dess —?»

»Till dess...» Duncan tystnade. Vinden tilltog i styrka och lekte i hans hår. Stjärnorna där uppe för-

svunno, och Samoset började svaja i den oskicklige rormannens händer. »Först och främst, loss fallen... och ta hand om ratten. Jag skall ge order till besättningen.»

I nästa ögonblick var regnet över dem. Kapten Dettmar sprang akterut, lyfte de uppkransade ändarna från koffernaglarna och slängde ut dem på däck så att de kunde löpa. De tre infödingarna kommo springande från den lilla skansen, två av dem togo hand om fallen, medan den tredje rusade utför kajuttrappan och stängde ventilerna där nere. Lee Goom och Toyama höllo på att fira ner presenningar över skylightet och skruva till »jungfrur». Duncan stängde kappens ventil och väntade på att få känna de första regndropparna i sitt ansikte, medan Samoset sköt våldsam fart och krängde först åt styrbord och sedan åt babord, då kastvindarna fångade hennes saxade segel.

Alla väntade. Men man behövde inte minska farten. Vinden miste sin styrka, och det tropiska regnet dränkte allt i en syndaflod. Faran var förbi, och då kanakerna började skjuta upp ändarna igen, gick Boyd Duncan ner.

»All right», ropade han muntert till sin hustru. »Bara en skur.»

»Och kapten Dettmar?» frågade hon.

»Han har druckit, det är alltsammans. Jag skall göra oss av med honom i Attu-Attu.»

Men innan Duncan klättrade upp i sin koj, spände han på sig, på bara kroppen under sin pyjamas, en bastant revolver.

Han somnade nästan genast, ty han hade den förmågan att kommendera sina spända nerver. Han gjor-

de allting intensivt, alldeles som vilden, men i samma ögonblick som han uppfyllt stundens krav lät han kropp och själ slakna. Han sov alltså medan regnet fortfarande piskade däcket och yachten krängde och rullade i de korta, krappa vågor som framkallats av ovädret.

Han vaknade med en känlsa av kvävning och tyngd i huvudet. De elektriska fläktarna hade stannat, och luften var kvav. Medan han svor över Lorenzo och hans sätt att sköta sina sysslor hörde han sin hustru röra sig i hytten bredvid och gå ut i salongen. Hon ville förmodligen andas den friskare luften på däck, tänkte han och tyckte att det var ett bra exempel att följa. Han tog på sig tofflor, stack en kudde och en filt under armen och gick efter henne. Just som han kom upp på kajuttrappans översta steg, började skeppsklockan i salongen slå och han stannade för att lyssna. Den slog fyra glas. Klockan var alltså två på natten. Där ute hördes gaffelklon gnissla mot masten. Samoset rullade och rätade upp sig på en våg, och i den lätta brisen susade det dovt i seglen.

Han satte just ut foten på det våta däcket, då han hörde sin hustru uppge ett rop. Det var ett plötsligt skrik av fasa som slutade med ett plask överbord. Han sprang akterut. I det skumma stjärnljuset urskilde han hennes huvud och axlar som försvunno i det lättjefulla kölvattnet.

»Vad var det?» frågade kapten Dettmar som stod vid ratten.

»Mrs Duncan», svarade Duncan, i det han ryckte ner livbojen från dess krok och slungade ut den i

aktern. »Styvhala klyvarens lovartskot och gå över stag!» kommenderade han.

Men sedan begick Boyd Duncan ett missgrepp. Han hoppade överbord.

Då han kom upp, såg han en glimt av bojens brännare som hade tändts automatiskt då den träffade vattnet. Han samm dit och fann att Minnie hade nått den före honom.

»Hallå», sade han, »jaså, du söker svalka?»

»Å, Boyd!» svarade hon och lade sin våta hand på hans.

Brännaren slocknade, den hade antagligen tagit skada på något sätt. Då de lyftes av en blank våg, vände Duncan sig om och tittade efter Samoset som skymtade dunkelt i mörkret. Inga lanternor syntes till, men där rådde larm och förvirrring. Han hörde kapten Dettmar överrösta de andras rop.

»Jag måste säga att han tar sig god tid», brummade Duncan. »Varför vänder han inte? Där går hon nu...»

De hörde gnisslet av blocken då seglet gick över.

»Det var storseglet», mumlade han. »Han stagvänder tvärsemot min tillsägelse...»

De lyftes åter upp på en våg, om och omigen, innan de kunde urskilja Samosets styrbordslanternas avlägsna gröna ljus. Men i stället för att stå stilla, till tecken att yachten höll på att närma sig dem, började den röra sig tvärsöver deras synfält.

Duncan svor. »Varför hålls den drummeln där borta?» frågade han. »Han har ju sin kompass, och han vet var han har oss.»

Men det gröna ljuset — det enda de kunde se och

som de endast sågo då de voro på toppen av en våg — avlägsnade sig alltjämt för dem, medan det gled fram åt lovart och blev allt dunklare och dunklare. Duncan ropade högt och upprepade gånger, och varje gång hörde de, men mycket svagt, under pausen kapten Dettmar ropa ut kommandoord.

»Hur kan han höra mig då han för ett sådant oväsen?» sade Duncan i ogillande ton.

»Han väsnas för att inte besättningen skall höra dig», svarade Minnie.

Det var något i hennes tvärsäkra ton som väckte hennes mans uppmärksamhet.

»Vad menar du?»

»Jag menar att han inte gör något försök att dra upp oss», fortfor hon i samma lugna ton. »Han kastade mig överbord.»

»Misstar du dig inte nu?»

»Hur är det möjligt? Jag stod vid relingen och såg efter om det skulle bli mera regn. Han måste ha släppt ratten och smugit sig bakom mig. Jag höll mig fast med den ena handen. Han grep om min fria hand bakifrån och slängde mig över. Det var illa att du inte visste det, annars skulle du ha stannat kvar ombord.»

Duncan brummade, men sade ingenting på flera minuter. Det gröna ljuset ändrade riktning.

»Hon har vändt», sade han. »Du har rätt. Han går med flit en lov omkring oss och styr kurs åt lovart. Om jag har vinden emot mig kunna de aldrig höra mig. Men det är inte värdt att ge sig...»

En lång stund ropade han med korta pauser. Det

gröna ljuset försvann och avlöstes av det röda, så att man såg att yachten hade gått över stag igen.

»Minnie», sade han slutligen, »det är sorgligt att nödgas erkänna det, men du är gift med en idiot. Man skall vara idiot för att hoppa överbord som jag gjorde.»

»Vad ha vi för utsikter att bli upptagna... av något annat fartyg, menar jag?» frågade hon.

»En på tio tusen eller tio tusen miljoner. Här går ingen ångbåtsroute eller handelsväg. Och på Söderhavet möter man inga valfångare. Det kunde ju händelsevis komma en kofferdist på väg från Tutuwanga. Men den ön får bara påhälsning en gång om året, har jag hört. Vår chance är en på en miljon.»

»Då ska vi spela på den chancen», svarade hon modigt.

»Du är en krona!» Han förde hennes hand till sina läppar. »Och ändå undrade faster Elisabeth alltid vad jag såg hos dig. Naturligtvis ska vi spela på den chancen. Och vi ska vinna också. Det är otänkbart att det kan gå på annat sätt. — Adjö med den.»

Han drog den tunga pistolen ur bältet och lät den sjunka i havet. Men bältet behöll han kvar.

»Ge dig nu in i bojen och sov litet. Dyk.»

Hon dök lydigt och kom upp på insidan av den flytande rundeln. Han spände fast remmarna om henne och gjorde sedan fast sig själv vid bojens utsida genom att spänna pistolbältet om sin axel.

»Så här reda vi oss hela dagen i morgon», sade han. »Gud ske lov, vattnet är varmt. Under de första tjugufyra timmarna blir det i alla händelser inte svårt.

Och om vi inte ä' uppdragna vid mörkrets inbrott, så få vi hänga med en dag till, det är alltsammans.»

De tego i en halvtimme. Duncan tycktes sova med huvudet vilande på den arm som var fastgjord vid bojen.

»Boyd», sade Minnie dämpat.

»Jag trodde att du sov», brummade han.

»Boyd, om vi inte gå igenom det här...»

»Håll mun», utbrast han oartigt. »Naturligtvis gå vi igenom. Det är intet tvivel på den saken. Någonstans här på havet går ett fartyg som stävar rakt emot oss. Vänta, så får du väl se. Men nog önskar jag att min hjärna hade trådlös telegraf. Nu ämnar jag sova, om också inte du gör det.»

Men för en gångs skull ville sömnen inte komma. En timme därefter hörde han Minnie röra sig och visste att hon var vaken.

»Säg, vet du vad jag har tänkt?» frågade hon.

»Nej, vad då?»

»Att jag skall önska dig god jul.»

»För tusan det har jag glömt. Det är ju juldagen. Och vi ska uppleva många flera sådana. Vet du vad jag har tänkt på? Att vi ha ställt till en förbannat tråkig julmiddag åt oss. Vänta tills jag får tag i Dettmar. Då skall jag låta honom få betala oss det här. Och det skall inte bli med någon koffernagel. Bara med ett par knytnävar.»

Trots sin skämtsamma ton hade Boyd Duncan föga hopp. Han förstod mycket väl vad en möjlighet på en miljon ville säga och var lugnt övertygad om att hans hustru och han nu framlevde sina sista timmar — timmar som oundvikligen måste bli förfärligt och nattsvart tragiska.

Den tropiska solen gick upp på en molnfri himmel. Ingenting syntes till. Samoset var bortom horisonten. Då solen steg högre rev Duncan i tu sina pyjamabyxor och fasonerade dem till två röda turbaner. Doppade i havsvatten försvarade de dem mot solhettan.

»Då jag tänker på julmiddagen, blir jag sannerligen arg», sade han, då han märkte att hans hustrus ansikte började få ett oroligt uttryck. »Och jag vill att du skall vara närvarande då jag gör upp saken med Dettmar. Jag har alltid varit emot att fruntimmer åse slagsmål, men det här är en annan sak. Det är en avstraffning.»

»Jag hoppas att jag inte slår sönder mina knogar på honom», sade han efter en stund.

Middagen kom och gick, och de drevo vidare, de voro medelpunkten i en cirkel av havsvatten. Den döende passadvindens milda bris svalkade dem, och de sänkte och höjde sig enformigt på blanka sommarvågor. En gång höll en guniefågel utkik på dem och kretsade omkring dem en halvtimme med majestätiska svängar. Och en gång sköt en stor rocka, som var tjugu fot tvärsöver, förbi dem på några meters avstånd.

I solnedgången började Minnie yra och jollrade tyst som ett barn. Duncans min blev vild, medan han lyssnade, och i sitt sinne välvde han planer hur han bäst skulle kunna göra slut på den annalkande dödskampen. Och medan han planerade och de lyftes upp av en större våg, lät han blicken glida ut över havet och fick se något som kom honom att ropa till.

»Minnie!» Hon svarade ej och han ropade ånyo hennes namn i hennes öra med all den stryka han

hade kvar i rösten. Hennes ögon öppnades, och det uttryckte ömsom medvetande och yrsel. Han slog henne på händerna och handlederna, tills smärtan väckte henne.

»Där är den, vår miljonchance!» ropade han. »En ångare, som styr kurs rätt på oss! Det är sannerligen en pansarkryssare! Nu vet jag! Det är »Annapolis», som har hämtat astronomerna i Tutuwanga.»

* *
*

Förenta staternas konsul Lingford var en beskäftig äldre herre, och under de två år han tjänstgjort i Attu-Attu hade han aldrig varit med om ett sådant unikt fall som Boyd Duncans. Den senare och hans hustru hade landsatts där av »Annapolis», som genast avgick igen till Fiji med sina astronomer.

»Det var ett kallblodigt överlagt mordförsök», sade konsul Lingford. »Lagen skall ha sin gång. Jag vet inte precis hur jag skall ta i tu med den där kapten Dettmar, men om han kommer till Attu-Attu, så kan ni lita på att jag skall — hm — ta i tu med honom. Under tiden skall jag studera lagen. Behagar inte ni och er snälla fru äta frukost hos mig nu?»

Medan Duncan antog inbjudningen, stod Minnie och tittade ut genom fönstret på hamnen, och nu böjde hon sig fram och vidrörde sin mans arm. Han följde hennes blick och såg Samoset, med flaggan på halv stång, glida in och fälla ankar knappt hundra meter därifrån.

»Där kommer min båt nu», sade Duncan till kon-

suln. »Och nu fira de ner livbåten, och kapten Dettmar stiger i den. Om jag inte gissar orätt, är han på väg till er för att rapportera vårt dödsfall.»

Båten landade vid den vita sandstranden, och medan Lorenzo sysslade med motorn, gick kapten Dettmar uppåt vägen till konsulatet.

»Låt honom avge sin rapport», sade Duncan. »Vi ska stå i rummet bredvid och höra på.»

Och genom den halvöppna dörren hörde han och hans hustru kapten Dettmar med tårar i rösten beskriva hur han förlorade sin principal och hans fru.

»Jag vände och gick tillbaka till stället, där de gått överbord», sade han slutligen. »Det syntes inte ett spår av dem. Jag ropade och ropade, men fick intet svar. Jag kryssade fram och tillbaka och det höll jag på med i drygt två timmar, sedan seglade jag bidevind till dagbräckningen och kryssade tillbaka och fortsatte spaningarna hela dagen med två man på utkik. Det är förfärligt. Jag är alldeles förkrossad. Mr Duncan var en präktig karl, och jag kan aldrig...»

Men han fick ej tala ut, ty i det samma kom den präktiga karlen marscherande direkt på honom, medan Minnie stod kvar i dörren. Kapten Dettmars vita ansikte blev ännu vitare.

»Jag gjorde mitt bästa för att ta upp er, sir», började han.

Boyd Duncan svarade honom på knytnävspråket, och det var hårda knogar som applicerades på kapten Dettmars högra och vänstra kind. Kapten Dettmar raglade baklänges, hämtade sig och rusade med upplyft arm mot sin principal, men möttes av en

stjärnsmäll midt emellan ögonen. Nu stöp han och drog skrivmaskinen över sig då han ramlade i golvet.

»Det här är otillåtligt», fräste konsul Lingford. »Jag anhåller, jag anhåller att ni låter bli det där!»

»Jag betalar skadeersättning för kontorsmöblerna», svarade Duncan och drev i det samma till Dettmar på ögonen och näsan med sina hårda knogar.

Konsul Lingford trippade omkring i villervallan som en äggsjuk höna, medan hans kontorsmöbler gingo i kras. En gång grep han Duncan i armen, men slängdes tillbaka över halva rummet, kippande efter andan. Sedan vädjade han till Minnie.

»Mrs Duncan, vill ni inte vara god och hejda er man?»

Men fastän blek och darrande skakade hon beslutsamt på huvudet och tog ej sina ögon från vad som försiggick.

»Det är hänsynslöst», utropade konsul Lingford och vek undan för de båda männen som brottades. »Det är en skymf mot regeringen, mot Förenta staternas regering. Och jag säger er på förhand att det inte kommer att bli obeivrat. Å, var god och sluta, mr Duncan. Ni slår ihjäl karlen. Jag ber er, jag besvär er...»

Men han tystnade då en hög vas fylld med röda hibiscusblommor sprang i tusen bitar.

Till sist kunde kapten Dettmar ej stiga upp. Han kom upp på knäna och handlovarna, ansträngde sig att resa sig, men sjönk tillsammans. Duncan rörde vid det stönande vraket med foten.

»Nu har han fått sitt», sade han. »Jag har bara

givit honom det samma som han har givit mången matros — ja, än värre.»

»Herre du evige!» exploderade konsul Lingford och stirrade förfärad på den han bjudit till sig på frukost.

Duncan småskrattade ofrivilligt, sedan behärskade han sig.

»Jag ber om ursäkt, mr Lingford, jag ber verkligen om ursäkt. Jag är rädd att jag lät mina känslor skena i väg med mig lite grand.»

Konsul Lingford sväljde och slog ut med armarna.

»Lite grand, sir? Lite grand?» lyckades han få fram.

»Boyd», ropade Minnie dämpat från dörröppningen.

Han vände sig om och såg på henne.

»Du är en krona», sade han.

»Och nu, mr Lingford, är jag kvitt med honom», sade Duncan. »Det där som är kvar av honom överlämnar jag åt er och lagen.»

»Det där?» frågade konsul Lingford förfärad.

»Ja, just det där», svarade Boyd Duncan och betraktade med ynklig min sina illa tilltygade knogar.

KRIG.

I.

Han var en ung man, inte mer än tjugufyra eller fem, och han kunde ha suttit till häst med sin ungdoms sorglösa behag om han ej varit i en sådan spänning och så kattlikt på sin vakt. Hans svarta ögon spanade överallt, iakttogo hur kvistar och grenar rörde sig där småfåglar hoppade, sökte alltjämt genomtränga de växlande utsikterna över träd och buskar och kommo alltid tillbaka till grupperna av småbuskar på ömse sidor om vägen. Och medan han spejade lyssnade han också, fastän det var tyst överallt där han red fram, frånsett dånet av grovt artilleri långt bort i väster. Det hade ljudit i hans öron under flera timmar, och det skulle endast ha väckt hans uppmärksamhet om det upphört. Ty hans uppgift låg närmare till hands, och tvärsöver sadelbågen gungade en karbin.

Han var i en sådan nervspänning att en flock vaktlar, som plötsligt lyfte nästan under hästens nos, kom honom att rycka till, mekaniskt och ögonblickligt dra åt sig tyglarna och kasta upp karbinen halvvägs till axeln. Han gjorde en förlägen grimas, hämtade sig och red vidare. Han var i en sådan spänning, så helt

upptagen av vad han förehade, att svetten fick obehindrat rinna ner i hans ögon, tillra utför näsan och stänka på sadelknappen. Bandet omkring hans kavalleristhatt var fläckigt och vått av svett. Även hans skimmel var genomsvett. Det var midt i middagstiden en het dag då icke en fläkt rörde sig. Till och med fåglar och ekorrar vågade sig ej ut i solen, utan gömde sig inne på skuggiga ställen mellan träden.

Mannen och hästen voro översållade med löv och dammiga av frömjöl, ty de undveko öppna platser så mycket som möjligt. De höllo sig till buskarna och träden, och han gjorde alltid halt och spejade framför sig innan han red över en solsvedd glänta eller en kal betesmark. Han drog sig alltjämt norrut, ehuru med många slingringar, och det var norrifrån han mest tycktes frukta det som han spejade efter. Han var ingen pultron, men hans mod var endast den vanliga civilistens, och hans mål var icke att dö, utan att få leva.

Uppför en liten backsluttning red han en kreatursväg genom så täta buskar att han nödgades stiga av och leda hästen. Men då vägen svängde åt väster, övergav han den och styrde kurs norrut igen längs den med ekar beväxta åsens krön.

Åsen slutade i en brant utförsbacke — så brant att han måste rida i sicksack utför sluttningen, glidande och halkande i de vissna löven och de toviga slingerväxterna och med ett vaksamt öga på hästen som hotade att ramla över honom. Svetten lackade om honom, och frömjölet, som stickande tärde sig in i mun och näsborrar, ökade hans törst. Hur han än försökte, var detta en bullersam ridt, och han stannade

ofta, flämtande i den torra hettan och lyssnade efter några oroande ljud där nedifrån.

Där nere kom han ut på jämn mark, så tätt bevuxet med skog att han ej kunde upptäcka hur långt den sträckte sig. Här ändrade sig skogarnas karaktär, och han kunde åter sitta upp. I stället för de förvridna bergekarna reste sig höga, raka träd, frodiga och tjockstammade, ur den fuktiga, feta jorden. Endast här och där funnos snår, som voro lätta att undvika; då och då träffade han på oregelbundna, parkliknande öppna platser, där boskapen hade betat förr, innan kriget jagat bort dem.

Han kunde nu rida fortare, då han kom ner i dalen, och efter en halvtimme höll han in hästen vid en gammal inhägnad som kantade en slätt. Han tyckte ej om att den var så öppen åt alla håll, men han måste rida över den till det bräm av träd som utmärkte var en å gick fram. Det var endast en kvarts mile tvärs över denna slätt, men blotta tanken på att våga sig ut på den var honom motbjudande. Ett skjutgevär, tjugu, kanske tusen, kunde gömma sig mellan träden utmed ån.

Två gånger försökte han ge sig ut, och två gånger stannade han. Han skrämdes av sin egen ensamhet. Krigets puls som dunkade i väster antydde att han hade tusentals stridskamrater, men här fanns ingenting annat än tystnad, han själv och kanske dödsbringande kulor från en otalig massa bakhåll. Och ändå var det hans uppgift att träffa på det han var rädd för att träffa på. Han måste rida vidare, vidare, tills han någonstädes, någon gång, träffade på en annan man, eller andra män, från andra sidan, som

rekognoscerade liksom han för att kunna rapportera, liksom han måste rapportera, att de stött på varandra.

Han åtrade sig, red ett stycke innanför skogsbrynet och tittade åter fram. Denna gång såg han en liten bondgård midt på slätten. Där syntes inga tecken till liv. Ingen rök virvlade upp från skorstenen, inga höns eller kalkoner skrockade och kråmade sig. Köksdörren stod öppen, och han tittade så länge och skarpt in i den svarta öppningen att han nästan tyckte att en bondhustru borde visa sig där när som helst.

Han slickade frömjölet och dammet från sina torra läppar, rätade upp sig till kropp och själ och red i det flammande solskenet. Ingenting rörde sig. Han red förbi huset och närmade sig väggen av träd och buskar utmed åkanten. Han var som förhäxad av en enda tanke: att en snabb kula skulle borra sig in i hans kropp. Det kom honom att känna sig bräcklig och försvarslös, och han hukade sig ner i sadeln.

Han band hästen vid skogsbrynet och fortsatte vägen hundra meter till fots tills han kom till ån. Den var tjugu fot bred, utan märkbar ström, sval och inbjudande, och han var mycket törstig. Men han väntade i sitt lummiga gömställe med ögonen riktade på den andra strandens träd. För att göra sin väntan mindre outhärdlig slog han sig ner och lade karbinen över sina knän. Minuterna gingo, och hans spänning lättades småningom. Till sist tänkte han att det icke var någon fara, men just som han ämnade skilja grenarna åt och luta sig ner till vattnet, varseblev han att någonting rörde sig i buskarna på andra stranden.

Det kunde vara en fågel. Men han väntade. Åter rörde det sig i buskarna, och sedan delade de sig

så plötsligt att det nästan avtvingade honom ett utrop, och ett ansikte tittade fram. Det var ett ansikte igenväxt av flera veckors rödaktigt skägg. Ögonen voro blå och vidt åtskilda med skrattrynkor i vrårna trots hela ansiktets trötta och ängsliga uttryck.

Allt detta kunde han se med mikroskopisk tydlighet, ty avståndet var ej längre än tjugu fot. Och allt detta såg han så fort att han såg det medan han lyfte upp karbinen till axeln. Han siktade, och han visste att han framför sig hade en man som var så godt som död. Det var omöjligt att bomma på sådant håll.

Men han sköt icke. Han sänkte långsamt karbinen och väntade. En hand, som höll en vattenbutelj, visade sig och det röda skägget böjde sig ner för att fylla buteljen. Han hörde vattnet gurgla. Armen och buteljen och det röda skägget försvunno bakom buskarna som slogo tillsammans igen. Han väntade en lång stund, men så smög han sig med osläckt törst tillbaka till sin häst, red långsamt över den solstekta slätten och dök in i de skyddande skogarna där bortom.

II.

Ännu en dag, het och vindlös. En övergiven bondgård, stor, med många uthus och en köksträdgård, låg midt på en öppen plats. Från skogarna kom den unge mannen med de pigga svarta ögonen ridande på sin skimmel, med karbinen tvärsöver sadelknappen. Han andades lättare då han kom fram till huset. Det var tydligt att en strid ägt rum här tidigare på

sommaren. Skrot och ärgiga tomma patroner lågo på marken, som då den var fuktig hade rivits upp av hästhovar. Tätt invid kökträdgården voro gravar försedda med namnskyltar och nummer. I eken vid köksdörren hängde liken av två män i trasiga, väderbitna kläder. De utmärglade och vanställda ansiktena hade ingen likhet med människoansikten. Skimmeln fnös åt dem, och ryttaren klappade och lugnade honom och band honom längre bort.

Då han kom in i huset, såg han endast förödelse. Han trampade på tomma patroner då han gick ur rum i rum för att rekognoscera från fönstren. Människor hade kamperat och sovit överallt, och på golvet i ett rum såg han tydliga spår av att de sårade lagts ner där.

Han gick ut igen, ledde hästen bakom ladan och gick in i trädgården. Ett dussin träd dignade under mogna äpplen. Han stoppade sina fickor fulla och åt medan han plockade. Sedan kom han på en idé, tittade på solen och beräknade hur lång tid det skulle ta för honom att rida tillbaka till lägret. Han drog av sig skjortan, knöt ihop ärmarna och gjorde en säck. Den fyllde han med äpplen.

Just som han skulle sätta sig upp på hästen, spetsade djuret plötsligt öronen. Även mannen lyssnade och hörde otydligt ljudet av hovar i lös mull. Han smög sig till ladans knut och tittade. Ett dussin ryttare nalkades i spridd ordning från andra sidan av slätten; de voro nu endast på hundra meters avstånd. De redo fram till huset. Några stego av, medan andra sutto kvar i sadeln, vilket antydde att de ej ämnade stanna där länge. De tycktes hålla rådplägning, ty

han hörde dem tala ivrigt på de främmande inkräktarnas avskydda tungomål. Tiden gick, men de tycktes ej kunna fatta något beslut. Han lade in karbinen i dess läderfodral, steg till häst och väntade otåligt med äppelsäcken hängande på sadelknappen.

Han hörde annalkande steg och han gav skimmeln så oförmodat sporrarna att det avtvingade djuret ett överraskat läte då det föll i galopp. Vid ladans knut såg han inkräktaren, bara en pojke på nitton eller tjugu år, men klädd i uniform, hastigt vika undan för att ej bli omkullriden. I samma ögonblick tog skimmeln ett språng åt sidan, och ryttaren såg en skymt av karlarna utanför huset, som nu alarmerats. Några sprungo ur sadeln och han såg dem sikta med bössorna. Han red förbi köksdörren och de hoptorkade liken som gungade i skuggan, och tvingade fienderna att dra sig tillbaka från husets framsida. Ett skott smäll och ännu ett, men han red fort och lutade sig fram, satt lågt i sadeln, med ena handen fasthållande äppelskjortan och styrande hästen med den andra.

Inhägnaden var fyra fot hög, men han kände sin skimmel och lät honom sätta över i full fart under ackompanjemang av några spridda skott. På åtta hundra meters avstånd låg skogen, och skimmeln tillryggalade denna släta terräng med väldiga språng. Nu sköto alla. De fyrade av sina skott så hastigt att han ej längre kunde höra de särskilda smällarna. En kula gick genom hans hatt, men det märkte han icke, däremot lade han märke till att en annan träffade äppelsäcken. Och han ryckte till och dök ner ännu lägre, då en tredje kula, som avskjutits för lågt,

träffade en sten mellan hästens ben och studsade genom luften, surrande och sjungande som en underlig insekt.

Skotten upphörde då gevärsmagasinen voro tömda, och plötsligt blev det tyst. Den unge mannen jublade invärtes. Han hade kommit oskadad ifrån detta fruktansvärda kulregn. Han såg sig om. Ja, de hade tömt sina magasin. Han såg att flera höllo på att ladda om. Andra sprungo tillbaka efter sina hästar bakom huset. Medan han satt där och spejade kommo två, som redan kommit i sadeln, sprängande om hörnet. I det samma såg han mannen med det välbekanta röda skägget falla på knä på marken, kasta upp geväret till kinden och sikta helt kallblodigt och noggrant för ett så långt skott.

Den unge mannen gav hästen sporrarna, hukade sig ner och kastade sig av och an i sadeln för att rubba den andres sikte. Ännu kom intet skott. Med varje språng hästen tog kom skogen närmare. Det var nu endast hundra meter till den, och ännu dröjde skottet.

Men nu hörde han det, och det var det sista han hörde här i livet, ty han var död innan han nådde marken efter sitt långsamma fall ur sadeln. Och de som stodo och höllo utkik vid bondgården sågo honom falla, sågo hans kropp studsa då den träffade marken och sågo den skur av rödkindade äpplen som regnade över honom. De skrattade åt den oväntade äppeleruptionen och klappade händerna åt den rödskäggige mannens långa skott.

UNDER SOLTÄLTET.

»Kan en man — en gentleman, menar jag — kalla en kvinna för ett kadaver?»

Den lille mannen slungade ut sin utmanande fråga till hela sällskapet, lutade sig sedan tillbaka i sin däckstol och läppjade lemonad med en på en gång tvärsäker och förväntningsfullt stridslysten min. Ingen svarade. De voro vana vid den lille mannen och hans plötsliga utbrott och häftighet.

»Jag upprepar att det var i min närvaro han kallade en viss dam, som ingen av er känner, för ett kadaver. Han sade inte slyna. Han sade helt grovkornigt att hon var ett kadaver. Och jag anser att ingen man som verkligen är en man kan använda ett sådant uttryck om en kvinna.»

Doktor Dawson sög flegmatiskt på sin svarta pipa. Matthews satt med armarna om sina uppdragna knän och var försjunken i betraktande av en kretsande gunie. Sweet, som höll på att dricka ur sin whisky-grogg, såg sig omkring efter en steward.

»Jag frågar er, mr Treloar, kan en man kalla en dam för kadaver?»

Treloar, som råkade sitta bredvid honom, studsade vid det oväntade angreppet och undrade vilken anled-

ning han någonsin givit den lille mannen att tro att han skulle kunna kalla en dam för kadaver.

»Jag skulle vilja säga», började han sitt tveksamma svar, »att det — hm — beror på — hm — damen.»

Den lille mannen blev häpen.

»Ni menar —?» stammade han.

»Att jag har sett kvinnovarelser som ha varit kadaver — ja, värre.»

Det blev en lång pinsam tystnad. Den lille mannen tycktes alldeles förvirrad av svarets grova brutalitet. Hans min var både bedrövad och outsägligt förolämpad.

»Ni har talat om en man som användt ett ofint uttryck och ni har klassificerat honom», sade Treloar i kyligt lugn ton. »Jag skall nu berätta er om en kvinna — ber om ursäkt, en dam, och då jag har slutat skall jag be er säga vad hon går för. Miss Caruthers kallar jag henne, först och främst därför att hon inte hette så. Det var ombord på en postångare, och det hände för flera år sedan.

»Miss Caruthers var förtjusande. Nej, det är inte rätta ordet. Hon var häpnadsväckande. Hon var en ung kvinna och en dam. Hennes far var en viss hög ämbetsman, vars namn ni allesammans genast skulle känna igen, om jag sade det. Hon var nu tillsammans med sin mor och två kammarjungfrur, på väg för att söka upp den gamle herrn någonstädes österut.

»Hon — ursäkta att jag säger det än en gång — — var häpnadsväckande. Det är det enda lämpliga uttrycket. Till och med de svagaste adjektiv som kunna användas om henne måste bli superlativer. Det var ingenting som hon inte kunde göra bättre än

någon kvinna och de flesta män. Sjunga, spela — ba! — det är som någon retoriker en gång sade om Napoleon, all tävlan tog till flykten. Simma! Hon kunde ha skapat sig en förmögenhet och ett namn genom att ge offentliga uppvisningar. Hon var en av de sällsynta kvinnor som kunna lägga bort allt toalettens bjäfs och bli ännu mera fullkomligt skön i en enkel simdräkt. Och i fråga om toaletter var hon en konstnärinna.

»Men apropå simma. Kroppsligt taget var hon den fulländade kvinnan — ni vet vad jag menar: inte genom brutala akrobatmuskler, utan genom nobla linjer och fin, smidig kroppsbyggnad. Därtill var hon stark. Och hur hon kunde vara det, ja, det var ett underverk. Tänk er en idealisk kvinnoarm; hur fint den smalnar av från en rund biceps och bara en antydan till muskler, ner till den lilla armbågen, och hur den sedan sväller ut mjukt och fast, och så den smala, förtjusande rundade handleden. Sådana voro hennes armar. Och ändå, när man såg henne simma sin snabba, knyckiga engelska överhandssimning och skjuta så god fart — ja, jag är rätt hemma i anatomi och atletik och sådant där, men för mig var det ett mysterium att hon kunde göra det.

»Hon kunde hålla sig under vattnet i två minuter. Jag tog tiden. Ingen man ombord utom Dennitson kunde nappa så många slantar som hon under en enda dykning. Framme på mellandäck fanns en väldig segeldukstank med sex fots djupt vatten. I den brukade vi kasta småslantar. Jag har sett henne dyka från övre däcket — ingen småsak i och för sig — ner i detta sex fots vatten och hämta upp inte mindre

än fyrtiosju slantar, spridda huller om buller på hela tankbottnen. Dennitson, en helt ung engelsman, överträffade henne aldrig i det, fastän han alltid föresatte sig att slå hennes rekord.

Hon var sannerligen en havsflicka. Men hon var landflicka också, hästflicka — ja, hon var den universella kvinnan. Då man såg henne som en sky av lenaste silke, omgiven av ett halvt dussin exalterade beundrare, dåsigt likgiltig för dem alla eller låtande en glittrande skur av kvickheter regna över dem, kunde man inte tro att hon dugde till något annat i världen. I sådana ögonblick måste jag tvinga mig att tänka på hennes fyrtiosju slantar på bottnen av simtanken. Ja, sådan var hon, detta under bland kvinnor, som gjorde allting bra.

»Hon tjusade till varenda mansperson i sin närhet. Hon fick mig — jag blygs inte att erkänna det — hon fick mig att sluta mig till den andra långa raden. Unga valpar och gamla gråpälsar som borde ha förstått bättre — å, de kommo allesammans fram och kröpo omkring hennes kjolar och gnällde och viftade på svansen då hon visslade. Alla voro de samma syndare, från unge Ardmore, en rosig kerub på nitton år, på väg till någon skrivsyssla vid ett utländskt konsulat, till gamle kapten Bentley, grånad och stormbiten och skenbart lika känslolös som en kinesisk avgudabild. Där var en fin medelålders herre, Perkins tror jag han hette, som hade glömt att hans hustru var med ombord, tills miss Caruthers gav honom en uppsträckning och skickade honom tillbaka till den som rådde om honom.

»Männen var som vax i hennes händer. Hon smälte

dem eller modellerade om dem eller brände dem till aska, allt efter som det behagade henne. Där fanns inte ens en uppassare, hur förnäm och oåtkomlig hon än var, som om hon befallt skulle ha dragit i betänkande att slå ut en tallrik soppa över själva kaptenen. Ni ha alla sett sådana kvinnor — ett slags världschampion i konsten att väcka tillbedjan. Som hjärtekrosserska var hon oöverträffad. Hon var en piksnärt, ett styng, en låga, en elektrisk gnista. Tro mig, ibland sköt det ut viljeblixtar genom hennes skönhet och trollmakt och träffade ett offer så att han förvandlades till en skälvande idiot.

»Och för vad som nu kommer få ni inte glömma, att hon var en stolt kvinna — rasens, bördens, könets, maktens stolthet — den hade hon oinskränkt, en egendomlig, hänsynslös och skrämmande stolthet.

»Hon styrde fartyget, hon styrde resan, hon styrde allting, och hon styrde Dennitson. Till och med den minst skarpsynta av oss förstod att han hade tagit ledningen, framför hela kopplet. Att hon tyckte om honom och att denna känsla var stadd på tillväxt, det var det intet tvivel om. Jag är säker om att hon betraktade honom med blidare ögon än hon någonsin förr hade betraktat en man. Vi dyrkade henne fortfarande och gingo alltid och väntade på att hon skulle vissla på oss, fastän vi visste att Dennitson hade långt försprång framför oss. Hur det kunde ha gått fingo vi aldrig veta, ty vi kommo till Colombo och så hände något annat.

»Ni känner till Colombo och hur infödingarnas pojkar dyka efter slantar i viken som vimlar av hajar. De våga sig naturligtvis bara ner bland grundvattens-

hajarna och fiskhajarna. Det är nästan hemskt så bra de känna till hajarna och kunna säga när det kommer en riktig människoätare — en tigerhaj, till exempel, eller en gråhaj som förirrat sig från australiskt farvatten. Om en sådan haj visar sig, så är varenda kotte uppe ur vattnet och tar till schappen.

»Det var efter lunchen och miss Caruthers höll sitt vanliga hov under soltältet. Gamle kapten Bentley hade nyss visslats fram till henne och hade beviljat henne något som han aldrig beviljat någon varken förr eller senare — att pojkarna skulle få komma upp på promenaddäcket. Ser ni, miss Caruthers var simmare, och hon var intresserad. Hon samlade in alla våra småslantar och kastade dem själv överbord, en i sänder eller hela göpnar, bestämde villkoren för tävlingen, läxade upp en som misslyckats, gav extra belöningar till briljanta segrare, med ett ord, skötte hela föreställningen.

»Hon var särskilt noga med deras hopp. Ni vet, då man hoppar på fötterna från en höjd, är det mycket svårt att hålla kroppen lodrät medan den är i luften. Den manliga kroppens tyngdpunkt sitter högt, och tendensen är att slå över. Men de små rackarungarna använde en metod som var ny för henne, påstod hon, och som hon ville lära sig. De hoppade från dävertarna på båtdäcket ovanför, de klövo luften med ansikte och axlar framåtböjda och blicken riktad på vattnet. Först i sista ögonblicket rätade de plötsligt upp sig och körde ner i vattnet korrekt kappraka.

»Det tog sig mycket bra ut. Deras dykning var inte så märkvärdig, fastän det var en bland dem som utmärkte sig därvidlag så väl som i all annan idrott.

Någon vit man måste ha lärt honom, ty han gjorde den rätta svandykningen och gjorde den vackrare än jag någonsin sett. Ni vet, när man kör på huvudet i vattnet från en stor höjd, gäller problemet just att träffa vattnet i den rätta vinkeln. Om man förfelar vinkeln är det det samma som knäckt ryggrad och skada för hela livet. Det har också betydt döden för många klåpare. Men den här pojken kunde göra det — sjuttio fot vet jag att han klarade i ett hopp från riggen — händerna knutna på bröstet, huvudet bakåtlutat — han seglade nästan som en fågel, uppåt och utåt, utåt och nedåt, med kroppen vågrät i luften, så att om den träffat vattnet i den ställningen, skulle den ha blivit kluven midt i tu som en sill. Men ögonblicket innan han nådde vattnet sjönk huvudet framåt, händerna flyga ut och låsa armarna till en båge framför huvudet, och kroppen böjer sig graciöst ner och träffar vattnet i den rätta vinkeln.

»Det gjorde pojken om och omigen till förtjusning för oss alla, men i synnerhet för miss Caruthers. Han kunde inte vara en minut över tolv eller tretton år, men ändå var han den skickligaste av hela flocken. Han var pojkskarans favorit och dess anförare. Det fanns flera äldre än han, men de erkände hans anförarskap. Det var en vacker pojke, en smidig ung gud i brons som andades, långt mellan ögonen, intelligent och dristig — en bubbla, ett solgrand, en skön livsglimt. Ni ha sett sådana underbara, härliga varelser — djur, vad som helst, en leopard, en häst — rastlösa, ivriga, för livfulla att kunna vara stilla, med silkesmjuka muskler, minsta åtbörd en gudomlig grace, varenda rörelse vild, obunden, och

över alltsammans en intensiv vitalitet, ett skimmer och en glans av levande ljus. Gossen hade allt det där. Liv strömmade ut från honom nästan bländande. Hans hud strålade därav. Det flammade i hans ögon. Jag kan svära på att jag nästan hörde det spraka om honom. Då man såg honom, var det som att få en fläkt ozon i näsborrarna — så frisk och ung var han, så gnistrande av hälsa, så vildt naturlig.

»Sådan var pojken. Och det var han som gjorde alarm midt under leken. Pojkarna rusade i väg till gångbordet, summo så fort de kunde, huller om buller, plumsande och kavande, med förskrämda miner, flögo upp ur vattnet med vilda hopp, klängde sig fast var de kunde, hjälpte varandra upp, och slutligen stodo de allesammans på gångbordet och tittade ner i vattnet.

»Vad står på?» frågade miss Caruthers.

»Det är förmodligen en haj», svarade kapten Bentley. »Det är tur för grabbarna att han inte fick tag i en av dem.»

»Äro de rädda för hajar?» frågade hon.

»Är inte ni det?»

Hon ryste, tittade över relingen ner i vattnet och gjorde en grimas.

»Inte för allt i världen skulle jag våga mig ner där det kanske finns hajar», sade hon och ryste återigen. »De ä' ohyggliga! Ohyggliga!»

»Pojkarna kommo upp på promenaddäcket, klängde sig fast vid relingen och tillbådo miss Caruthers som hade kastat till dem en sådan rikedom av backshish. Som föreställningen var slut, gav kapten Bent-

ley dem en vink att ge sig av. Men hon hejdade honom.

»Ett ögonblick, kapten. Jag har alltid hört att infödingar inte ä' rädda för hajar.»

»Hon vinkade till sig svandykningspojken och tecknade till honom att dyka igen. Han skakade på huvudet och skrattade, han så väl som hela pojkskaran, som åt ett godt skämt.

»Haj», sade han och pekade på vattnet.

»Nej», sade hon. »Det är ingen haj.»

»Men han nickade energiskt, och pojkarna bakom honom nickade lika energiskt.

»Nej, nej, nej», utbrast hon. Och sedan vände hon sig till oss: »Vem vill låna mig en halvkrona och en sovereign?»

»Ögonblickligen räckte ett halvt dussin av oss henne kronor och sovereigns, och hon tog emot de båda mynten av unge Ardmore.

»Hon visade halvkronan för pojkarna. Men det blev ingen rusning till relingen som förberedelse till dykning. De stodo där och småskrattade förläget. Hon bjöd myntet turvis till var och en särskilt, men de gnedo foten mot vaden, skakade på huvudet och flinade. Då kastade hon halvkronan överbord. Med begärliga och beklagande blickar sågo de dess silverstrimma genom luften, men ingen rörde sig ur fläcken.

»Gör det inte med sovereignen», sade Dennitson halvhögt till henne.

Det fäste hon sig ej vid, utan höll upp guldmyntet framför svandykarens ögon.

»Nej, låt bli», sade kapten Bentley. »Jag skulle

inte kasta en sjuk katt överbord, då det är en haj i närheten.»

»Men hon skrattade, envis i sin föresats, och fortfor att egga pojken.

»Fresta honom inte», bad Dennitson. »Det är en hel förmögenhet för honom, och han kanske skulle hoppa...»

»Skulle inte ni göra det?» sade hon hastigt. »Om jag kastade den?» Det sista sade hon i lenare ton.

»Dennitson skakade på huvudet.

»Ni är dyr», sade hon. »För hur många sovereigns hoppar ni?»

»Det finns inte så många myntade att de kunna narra mig överbord», svarade han.

»Hon funderade ett ögonblick och glömde pojken under sin dust med Dennitson.

»För min skull?» sade hon mycket mjukt.

»För att rädda ert liv — ja. Men inte annars.»

»Hon vände sig åter till pojken. Åter höll hon upp myntet för hans ögon och bländade honom med dess höga värde. Sedan låtsades hon som om hon kastade ut det, och ofrivilligt gjorde han en halv rörelse mot relingen, men hejdades av häftigt förebrående rop från kamraterna. Det låg också vrede i deras röster.

»Jag vet att det bara är lek», sade Dennitson. »Gå hur långt ni vill, men för Guds skull kasta inte —!»

»Om det nu var hennes besynnerliga egensinne eller hon tvivlade på att pojken skulle låta locka sig, är inte så lätt att säga. Det var oväntat för oss alla. Ur soltältets skugga flög guldmyntet ut i solskenet och nalkades vattnet i en glittrande båge. Innan någon hann hejda honom var gossen över relingen och

flög graciöst efter myntet. Båda voro i luften på samma gång Det var en vacker syn. Sovereignen klöv vattnet, och på samma punkt, nästan samtidigt stöp gossen i, nästan utan ett plask.

»Från de svarta pojkarna, som sågo på med snabbare ögon än vi, kom ett utrop. Vi stodo alla vid relingen. Säg mig inte att en haj nödvändigt måste vända sig på rygg. Det gjorde inte den här. I det klara vattnet sågo vi alltsammans, så högt som vi stodo. Hajen var ett väldigt odjur, och med ett nafs högg han pojken midt i tu.

»Det hördes ett mummel bland oss — jag vet inte vem det kom ifrån, det kanske var från mig. Och sedan blev det tyst. Miss Caruthers var den första som sade något. Hon var blek som döden.

»Jag... jag kunde aldrig tro...» sade hon och skrattade ett kort, hysteriskt skratt.

»Hon uppbjöd hela sin stolthet för att behärska sig. Hon vände sig hjälplöst till Dennitson och sedan till den ene efter den andre. Hennes ögon hade ett uttryck av skräck, och hennes läppar skälvde. Vi voro brutala — å, det förstår jag nu, då jag tänker tillbaka på det. Men vi gjorde ingenting.

»Mr Dennitson», sade hon, »Tom, vill ni inte hjälpa mig ner?»

Han ändrade icke riktningen av sin blick, som var den svartaste jag någonsin sett i en mans öga, och han blinkade inte ens. Han tog en cigarrett ur sitt fodral och tände den. Kapten Bentley harskade sig obehagligt och spottade över relingen. Det var allt... detta och så tystnaden.

»Hon vände sig om och gick med fasta steg nedåt

däcket. Då hon gått tjugu steg vacklade hon och stödde handen mot väggen för att inte falla. Och så gick hon vidare, stödde sig mot salongsväggen och gick mycket långsamt.»

Treloar tystnade. Han vände på huvudet och gav den lille mannen en kallt frågande blick.

»Nå», sade han slutligen. »Klassificera henne.»

Det stockade sig i halsen på den lille mannen; han sväljde.

»Jag har ingenting att säga», svarade han. »Jag har alls ingenting att säga.»

ATT DÖDA EN MÄNNISKA.

Ehuru det endast brann skumma nattlampor, rörde hon sig obehindrat i de stora rummen och de rymliga hallarna och sökte förgäves efter den endast till hälften lästa diktsamling som hon förlagt och nu först kom ihåg. Då hon vred upp det elektriska ljuset i salongen, stod hon där klädd i en släpande nattrock av mjukt rosenrödt tyg och med hals och axlar insvepta i en spetssjal. Hon hade ännu ringarna på fingrarna, och hennes tjocka blonda hår var ännu ej nedtaget. Hennes skönhet var eterisk och graciös, hon hade ett smalt, ovalt ansikte, röda läppar, en svag rodnad på kinden och blå kameleontögon som allt efter hennes stämning kunde spärras upp barnsligt oskyldigt, bli hårda och grå och lysande kalla eller flamma upp i hett egensinne och övermod.

Hon släckte ljuset och gick ut genom hallen ner till frukostrummet. Då hon kom in, stannade hon och lyssnade. Långt bort ifrån kom, icke ett buller, men ett intryck av att något rört sig. Hon kunde ha svurit på att hon ej hört något, men ändå var någonting förändrat. Nattens stillhet var störd. Hon undrade vem det kunde vara av tjänarna som ännu var uppe. Icke betjänten, ty han var känd för att gå tidigt och lägga sig utom vid särskilda tillfällen. Ej heller kunde

det vara hennes kammarjungfru, ty hon hade fått ledigt den kvällen.

Hon fortsatte till matsalen, vars dörr var stängd. Hon visste ej varför hon öppnade den och gick in, så vida det icke var därför att hon hade en känsla av att det störande elementet, vad det nu var, fanns där inne. Rummet var mörkt, och hon trevade sig fram till strömbrytaren och vred om den. Då ljusfloden kom svallande, tog hon ett steg tillbaka och uppgav ett rop. Det var endast ett »å —!» och det var dämpat.

Midtför henne bredvid strömbrytaren stod en man tryckt intill väggen. I handen hade han en revolver, varmed han siktade på henne. Midt upp i sin skräck över den oväntade synen lade hon märke till att pistolen var svart och ofantligt långpipig. Hon kände igen att det var en Coltrevolver. Han var en halvstor karl, simpelt klädd, brunögd och svartmuskig av solbränna. Han föreföll mycket kallblodig. Revolvern darrade icke, och den riktades mot hennes midja, icke av en utsträckt arm, utan från höften, mot vilken armen stödde sig.

»Å», sade hon. »Ursäkta, ni skrämde mig. Vad vill ni?»

»Jag vill nog helst komma ut», svarade han med en humoristisk ryckning i läpparna. »Jag tycks ha gått vilse i det här lokus'et, och om ni vill vara snäll och hjälpa mig ut skall jag inte ställa till något obehag utan bara smita.»

»Men vad gör ni här?» frågade hon med en skärpa i rösten som hos en som är van att befalla.

»Jag stjäl, miss, rent ut sagt. Jag har listat mig

in för att se efter vad jag kunde lägga vantarna på. Jag trodde ni inte var hemma, efter jag såg er ge er av med gubben i en bil. Det var välan er farsa, och ni är miss Setliffe.»

Mrs Setliffe satte värde på den naiva komplimang som hans misstag innebar och beslöt att ej upplysa honom.

»Hur vet ni att jag är miss Setliffe?» frågade hon.

»Det här är ju gubben Setliffes hus, eller hur?»

Hon nickade.

»Jag visste inte att han hade en dotter, men jag gissar att ni ä' det. Och om det inte är för mycket besvär, vore jag mycket tacksam om ni ville visa mig vägen ut.»

»Varför skulle jag göra det? Ni är en rövare, en inbrottstjuv.»

»Om jag inte vore nybörjare i yrket skulle jag lägga mig till med ringarna på edra fingrar i stället för att vara artig», svarade han. »Jag är här för att pungslå gubben Setliffe, men inte för att råna kvinnfolk. Om ni går ur vägen, kanske jag nog kan ta mig ut på egen hand.»

Mrs Setliffe var intelligent, och hon förstod att hon ej hade mycket att frukta av en sådan man. Att han inte var någon vanlig brottsling, var hon säker på. Av hans sätt att tala hörde hon att han inte var stadsbo, och hon tyckte sig känna en fläkt av de stora viddernas sundare luft.

»Tänk om jag ropade?» sade hon nyfiket. »Tänk om jag ropade på hjälp? Inte kunde ni skjuta mig... en kvinna?»

Hon lade märke till det besvikna uttrycket i hans

bruna ögon. Han svarade långsamt och tankfullt, som om han höll på att lösa ett svårt problem:

»Då måste jag väl strypa er och göra er mycket illa.»

»En kvinna?»

»Det måste jag nog», svarade han, och hon såg att han knep ihop läpparna bistert. »Ni är bara en svag kvinna, miss, men ser ni, jag kan inte låta häkta mig. Nej, miss, det kan jag absolut inte. Jag har en god vän som väntar på mig borta i Västern. Han är i knipa, och jag måste hjälpa honom ur den.» Munnen kneps ihop ännu mera bistert. »Jag kanske kan strypa er utan att göra er något illa att tala om.»

Hennes ögon spärrades upp i barnslig misstro, medan hon fixerade honom.

»Jag har aldrig sett en inbrottstjuv förr», försäkrade hon, »och jag kan inte säga er hur intresserad jag är.»

»Jag är ingen inbrottstjuv, miss. Inte en riktig», skyndade han sig att tillägga då hon såg humoristiskt tvivlande ut. »Det kan se så ut, efter jag är här i ert hus. Men det är första gången jag försöker mig på ett så'nt här jobb. Jag behövde pengar — absolut. För resten betraktar jag det liksom att driva in vad som med rätta är mitt.»

»Jag förstår inte», sade hon med ett uppmuntrande småleende. »Ni kom hit för att stjäla, och att stjäla är att ta det som inte är ens eget.»

»Ja... och nej i det här särskilda fallet. Men det är nog bäst att jag går nu.»

Han gick mot matsalens dörr, men hon ställde sig i vägen, och hon var ett mycket vackert hinder. Han

sträckte ut den vänstra handen liksom för att gripa tag i henne, men tvekade. Han hade tydligen respekt för denna »svaga kvinna.»

»Ser ni!» utbrast hon triumferande. »Jag visste att ni inte skulle göra det.»

Mannen var förlägen.

»Jag har aldrig gjort en kvinna illa förr», förklarade han, »och det är inte så lätt. Men jag gör det alldeles säkert, om ni ger er till att ropa.»

»Vill ni inte stanna kvar i några minuter och prata?» sade hon i övertalande ton. »Jag är så intresserad. Jag skulle vilja höra er förklara hur inbrottsstöld kan vara det samma som att driva in vad som med rätta är ens eget.»

Han såg beundrande på henne.

»Jag har alltid trott att kvinnfolk va' rädda för tjuvar», erkände han. »Men det tycks ni inte vara.»

Hon skrattade muntert.

»Det är skillnad på tjuvar och tjuvar, ser ni. Jag är inte rädd för er, emedan jag är säker på att ni inte är en sådan som vill göra en kvinna illa. Seså, prata nu en stund med mig. Ingen stör oss. Jag är alldeles ensam. Min... min far har farit med nattåget till Newyork. Alla tjänarna sova. Jag skulle gärna vilja ge er något att äta — fruntimmer sätta alltid fram kvällsmat åt de inbrottstjuvar de ertappa, åtminstone göra de det i följetongerna. Men jag vet inte var det finns någon mat. Kanske ni vill ha något att dricka?»

Han tvekade och svarade icke, men hon såg i hans ögon hur hans beundran för henne växte.

»Ni är väl inte rädd?» frågade hon. »Jag skall inte

förgifta er, det lovar jag. Jag skall dricka med er, för att visa er att det är som det skall.»

»Ni är då det märkvärdigaste kvinns jag nå'nsin har sett», förklarade han, i det han för första gången sänkte sitt vapen och lät det hänga ner vid sidan. »Kom nu inte och säg mig att kvinnfolken i städerna ä' rädda av sig. Ni är just ingen bjässe — bara en bräcklig och söt liten stumpa. Men kurage, det har ni. Och så har ni förtroende till på köpet. Det är inte många kvinnor, eller män, som skulle bemöta en karl med pistol så som ni har bemött mig.»

Hon smålog, förtjust över artigheten, och hennes min var mycket allvarlig då hon sade:

»Det är för att jag tycker om ert utseende. Ni ser för hygglig ut för att vara tjuv. Ni borde inte göra sådant där. Om ni är i knipa, så borde ni skaffa er arbete. Seså, lägg bort den där otäcka revolvern och låt oss tala om saken. Vad ni skall göra det är att arbeta.»

»Inte i den här sta'n», sade han bistert. »Jag har nött ut två par halvsulor medan jag sökt arbete. Uppriktigt sagt var jag en riktigt snygg karl... innan jag började söka arbete.»

Det muntra skratt varmed hon åhörde hans infall behagade honom, och det märkte hon genast och begagnade sig av det. Hon gick ifrån dörren och närmade sig byffén.

»Seså, ni måste tala om alltsammans för mig, medan jag serverar er något att dricka. Vad skall det vara? Whisky?»

»Ja tack», sade han, i det han följde efter henne,

men han bar ännu den stora revolvern vid sidan och kastade tveksamt en blick på den obevakade dörren.

Hon slog i ett glas åt honom vid byffén.

»Jag lovade att dricka med er», sade hon tvekande. »Men jag tycker inte om whisky. Jag... föredrar sherry.»

Hon lyfte upp sherrybuteljen för att få hans samtycke.

»Ja visst», svarade han och nickade. »Whisky är för karlar. Jag tycker aldrig om att se kvinnfolk dricka whisky. Vin är mera deras likör.»

Hon höjde sitt glas mot hans, och hennes ögon voro smältande vänliga.

»Skål för att ni snart får en bra plats...»

Men hon avbröt sig då hon såg hans överraskade grimas. Glaset, som han knappast rört, sänktes från hans krökta läppar.

»Hur är det?» frågade hon ivrigt. »Tycker ni inte om det? Tog jag miste?»

»Det var då en skojig whisky. Smakar som den vore vidbränd.»

»Å, så dum jag är! Jag gav er skotsk whisky. Ni är naturligtvis mera van vid sädesbrännvin. Här är ett annat märke.»

Hon var nästan moderligt beskäftig, då hon utbytte glaset mot ett annat och fann den rätta buteljen.

»Är den bättre?» frågade hon.

»Ja, tack. Den smakar inte rök. Det är härligt god vara. Jag har inte smakat en droppe på en vecka. Det här är maffens, det slinker ner som olja, det är inte bryggt på nå'n kemisk fabrik.»

»Är ni drinkare?»

Det var halvt en fråga, halvt en utmaning.

»Nej, miss, ingenting att tala om. Jag har skenat i väg tidtals, men mycket sällan. Men det ges tillfällen då en bläcka gör godt dit den kommer, och det här är just ett så'nt tillfälle. Tack nu för all vänlighet, miss, nu är det bäst att jag knallar mig av.»

Men mrs Setliffe ville ej släppa sin inbrottstjuv. Han var för nyktert anlagd för att vara romanesk, men det var något behagligt spännande i den nuvarande situationen. Dessutom visste hon att det ej var någon fara. Trots sin utskjutande käk och sina skarpa bruna ögon var mannen ovanligt lätthanterlig. Och långt in i hennes medvetande glimtade tanken på en åhörarkrets av beundrande vänner. Det var då för ledsamt att hon inte hade någon publik nu...

»Ni har inte förklarat hur inbrottsstöld, i er kasus, är det samma som att driva in det som med rätta är ert», sade hon. »Kom och sitt ner och tala om det där för mig... här vid bordet.»

Hon gick till sin egen stol och placerade honom på andra sidan av bordshörnet. Han var alltjämt på sin vakt, det såg hon nog, och han såg sig skarpt omkring, fastän hans ögon alltid kommo tillbaka till henne med tyst beundran, men aldrig stannade länge. Och hon märkte också att han, medan hon talade, lyssnade spänt efter andra ljud än hennes röst. Ej heller hade han släppt revolvern, som låg på bordshörnet mellan dem, med kolven helt nära hans högra hand.

Men han hade utan att veta det kommit i en ny situation. Denne man från Västern, som redde sig så bra i skogar och på slätter och ständigt levde

med skärpt blick och spetsade öron, i misstänksam spänning, han visste icke att under bordet, alldeles vid hennes fot, satt en knapp till en elektrisk ringledning, och här kom hans vaksamhet och försiktighet till korta.

»Jo, det förhåller sig så här, miss», började han till svar på hennes enträgna frågor. »Gubben Setliffe har stukat mig en gång i en liten affär. Det var skamligt, men det gick. Allting går och det fullt lagligt, bara man har några miljoner till ryggstöd. Jag beklagar mig inte, och jag vill inte kasta någon skugga på er farsa. Han känner mig inte om han stupar på mig, och han vet nog inte av att han gjort mig något för när. Han är för stor, han rör sig bara med miljoner både när han tänker och handlar, så att han kan ju aldrig ha hört talas om en så'n fattiglapp som jag. Han är en som sätter i gång stora företag. Han har alla slags experter som tänka och planera och arbeta för honom, och jag har hört att somliga av dem ha större lön än presidenten i Förenta staterna. Jag är bara en av de tusen som ha blivit ruinerade av er farsa, det är alltihop.

»Ser ni, miss, jag hade en liten grop i marken — en liten obetydlig gruva, bara i miniatyr. Och när Setliffebolaget slog ner på Idaho och reorganiserade gruvtrusten och mutade in rubb och stubb och anla' det där väldiga hydrauliska jobbet vid Twin Pines, då sprack jag naturligtvis. Jag fick inte så mycket som så för mina pengar. Jag var bortblåst som ett fjun, innan jag visste ordet av. Och i kväll, när jag var pank och min vän var i en så'n knipa, tittade jag in för att åderlåta er farsa lite grand.

Det flög bara för mig, därför att jag var i ett så stort behov.»

»Om det nu också är som ni säger», sade hon, »så är inbrott i alla fall inbrott. Det där kan ni inte försvara er med inför rätta.»

»Det vet jag», medgav han ödmjukt. »Det som är rätt är inte alltid lagligt. Och det är därför jag sitter här som på nålar och talar med er. Inte för att jag inte njuter av ert sällskap — det gör jag visst det —, men jag vill på inga villkor bli fast. Jag vet nog vad de skulle göra med mig här i sta'n. Det var en grabb som fick femti år häromda'n för att han hade slagit ihjäl en gycke på gatan för två dollars och åttiofem cents. Det läste jag om i tidningen. Då det är svåra tider och folk inte har arbete, bli de ifrån sig. Och de som ha något att bli bestulna på, de bli också ifrån sig och låta de andra umgälla det. Om jag blev fast, finge jag nog inte ett dugg mindre än tio år. Det är därför jag sitter som på nålar att få komma härifrån.»

»Nej, vänta.» Hon gjorde en hejdande åtbörd och tog på samma gång foten från ringledningsknappen, som hon trampat på litet då och då. »Ni har ännu inte sagt mig vad ni heter.»

Han tvekade.

»Kalla mig Dave.»

»Alltså... Dave...» hon skrattade älskligt förlägen. »Någonting måste göras för er. Ni är en ung man, och ni står bara i början av ett dåligt företag. Om ni börjar med att försöka driva in vad ni anser tillhöra er, kommer ni längre fram att driva in det som ni är alldeles säker på inte tillhör er. Och ni vet

vad slutet blir. I stället måste vi hitta på något hederligt åt er att göra.»

»Jag behöver pengar, och jag behöver dem nu», svarade han envist. »Det är inte för mig själv, utan för den där vännen jag talade om. Han är i en förbannad knipa, och han måste ha hjälp nu eller aldrig.»

»Jag kan skaffa er en plats», sade hon hastigt. »Och — ja, det är just det rätta! — jag skall låna de pengar ni behöver för att skicka till er vän. Dem kan ni betala igen av er avlöning.»

»Ungefär tre hundra räcker», sade han långsamt. »Tre hundra kan han slå sig igenom med. Jag skulle arbeta fingrarna av mig på ett år för att förtjäna de där pengarna, och så mitt uppehälle och några cents till cigarretter.»

»Jaså, ni röker! Det tänkte jag inte på.»

Hon sträckte ut handen över revolvern mot hans hand, då han pekade på den skvallrande gula färgen på sina fingertoppar. På samma gång mätte hennes ögon hennes egen hands och hans hands avstånd från revolvern. Hon brann av begär att gripa den med en snabb rörelse. Hon var säker på att hon kunde göra det, men hon var ändå inte riktigt säker, och så avstod hon från det och drog tillbaka sin hand.

»Vill ni inte röka?» sade hon inbjudande.

»Jag nästan dör av längtan att få göra det.»

»Gör det då. Jag har ingenting emot det. Jag tycker riktigt om det — cigarretter, menar jag.»

Han dök ner med vänstra handen i sidofickan, tog upp ett löst cigarrettpapper och flyttade det till den högra handen bredvid revolvern. Åter dök han ner

och lade en nypa brun, flagig tobak i papperet. Sedan rullade han cigarretten med bägge händerna midt över revolvern.

»Ni håller er så tätt intill det där hemska vapnet, så att ni tycks vara rädd för mig», sade hon i utmanande ton.

»Inte just rädd för er, men omständigheterna ä' sådana att jag verkligen är litet rädd.»

»Men jag har inte varit rädd för er.»

»Ni har ingenting att förlora.»

»Mitt liv», svarade hon.

»Mycket sant», medgav han genast. »Och ni har inte låtit skrämma er av mig. Jag är kanske för orolig.»

»Jag skulle inte vilja göra er något ondt.» Just som hon sade detta trevade hennes toffel efter ringledningsknappen och trampade på den. Men hennes ögon voro allvarliga och artiga. »Ni kan bedöma män, det vet jag; och kvinnor. Jag söker ju förmå er att inte ge er in på brottets bana, och jag vill skaffa er hederligt arbete...»

Han blev genast ångerfull.

»Jag ber verkligen om ursäkt, miss», sade han. »Min misstro är nog inte så hövlig just...»

Medan han sade detta, lyfte han sin högra hand från bordet, och sedan han tändt cigarretten, lät han handen hänga ner utmed sidan.

»Tack för ert förtroende», viskade hon mjukt, i det hon beslutsamt hindrade sina ögon från att mäta avståndet till revolvern och höll sin fot hårt tryckt mot knappen.

»Apropå de tre hundra», började han. »Jag kan

telegrafera dem till Västern i natt. Och jag går in på att arbeta ett år för dem och mitt vivre.»

»Ni kommer att förtjäna mer än så. Jag kan lova er minst sjuttiofem dollars i månaden. Förstår ni er på hästar?»

Hans ansikte lyste upp och hans ögon glittrade.

»Då får ni anställning hos mig — eller rättare sagt hos min far, men jag engagerar alla tjänare. Jag behöver en underkusk...»

»Skulle jag bära livré?» avbröt han skarpt med den friborne västamerikanarens förakt i sin röst och på sina läppar.

Hon smålog överseende.

»Det passar tydligen inte. Låt mig tänka. Ja. Kan ni tämja och rida in föl?»

Han nickade.

»Vi ha en boskapsfarm, och där finns fast plats för en sådan man som ni. Vill ni ta den?»

»Om jag vill, miss?» Hans röst var varm av tacksamhet och entusiasm. »Säg mig adressen. Jag ger mig dit i morgon dag. Och en sak kan jag säkert lova er, miss. Ni skall aldrig behöva ångra att ni har givit Hughie Luke en handräckning i hans nöd...»

»Jag tyckte ni sa' att ni hette Dave», sade hon i mildt förebrående ton.

»Det sa' jag, miss, och det ber jag er om förlåtelse för. Det var bara bluff. Mitt rätta namn är Hughie Luke. Och om ni vill ge mig adressen på er boskapsfarm och pengar till järnvägsbiljetten, reser jag med första tåget i morgon bittida.»

Under hela samtalet hade hon aldrig upphört med sina manövrer med ringledningen. Hon hade trampat

på knappen på alla möjliga sätt som betyda alarm — tre korta och en lång, två och en lång, fem. Hon hade försökt långa serier av korta, och en gång hade hon hållit knappen nedtryckt i hela tre minuter. Och hon hade inte vetat om hon skulle förbanna den dumma betjänten, som sov så tungt, eller om hon skulle tro att ringledningen var i olag.

»Jag är så glad», sade hon, »så glad att ni är villig. Det blir inte många förberedelser. Men först måste ni lita på mig medan jag går upp efter min portmonnä.» Hon såg ett ögonblick tvivlet glimta i hans ögon och tillade hastigt: »Ni ser ju att jag litar på er beträffande mina tre hundra dollars.»

»Jag tror er, miss», svarade han artigt. »Men jag rår inte för min nervositet.»

»Skall jag gå och hämta dem?»

Men innan han hunnit svara, uppfångade hennes öra ett dämpat gnisslande ljud på långt avstånd. Hon visste att det var dörren till betjäntens rum. Men ljudet var så svagt — mera en matt vibration än ett ljud — att hon ej skulle ha hört det, om ej hennes öron lyssnat efter det i spänd väntan. Men mannen hade hört det. Han blev orolig på sitt flegmatiska sätt.

»Vad var det?» frågade han.

Hennes vänstra hand flög ut till revolvern och drog den till sig. Hon hade förekommit honom, och det var av behovet påkallat, ty i nästa ögonblick ryckte han upp handen från sidan och grep om tomma luften där revolvern hade legat.

»Sitt ner», befallde hon skarpt i alldeles ny ton. »Rör er inte. Håll händerna på bordet.»

Hon hade lärt sig något av honom. I stället för att hålla det tunga vapnet utsträckt, vilade dess kolv och hennes underarm på bordet, och mynningen pekade icke på hans huvud, utan på hans bröst. Och han såg helt lugn ut och lydde hennes befallning, ty han visste att han ej hade några utsikter att kunna slå till revolvern så att den bommade. Han såg också att revolvern inte rörde sig, att handen inte darrade, och han visste precis hur stort hål den runttoppiga kulan kunde åstadkomma. Han riktade ej sina ögon på henne utan på hanen, som hade höjt sig då hennes pekfinger rörde vid trycket.

»Det är väl bäst att jag talar om för er att den där hanen är väldigt känslig. Tryck inte för hårdt, då får jag ett hål i mig så stort som en valnöt.»

Hon sänkte hanen litet.

»Det är bättre», sade han. »Bäst att fälla ner den helt och hållet. Ni ser hur lätt den arbetar. Om ni vill, kan ni med en lätt och snabb tryckning få den att flyga upp och ner så att det blir en blodpöl här på ert fina golv.»

En dörr öppnades bakom honom, och han hörde någon komma in i rummet. Men han vände ej på huvudet. Han såg på henne och upptäckte att det var en annan kvinnas ansikte — hårdt, kallt, skoningslöst, men ändå bländande vackert. Även ögonen voro hårda, fastän de lyste av ett kallt glitter.

»Thomas», befallde hon, »gå till telefonen och kalla hit polis. Varför dröjde ni så länge med att komma?»

»Jag kom så snart jag hörde klockan, frun», svarade han.

Inbrottstjuven tog ej sina ögon från hennes, lik-

som hon ej heller tog sina ögon från hans, men då betjänten nämnde klockan såg hon att hans ögon fingo ett flyktigt förvånat uttryck.

»Ber om ursäkt», sade betjänten bakifrån, »men skulle det inte vara bättre att jag skaffade ett vapen och väckte betjäningen?»

»Nej, ring efter polisen. Jag kan hålla fast den här mannen. Gå och gör det — genast.»

Betjänten tassade ut ur rummet, och mannen och kvinnan sutto där och sågo varandra i ögonen. För henne var det en förtjusande spänning, och hon tänkte på hur umgängesvänner skulle prata och hon såg notiser i de modärna tidskrifterna om den unga och vackra mrs Setliffe som på egen hand tagit en beväpnad inbrottstjuv till fånga. Det skulle väcka ett kolossalt uppseende, det var hon säker på.

»Då ni får den där domen som ni talade om», sade hon kallt, »får ni tid att tänka på hur dum ni har varit då ni tog andras egendom och hotade kvinnor med revolver. Då får ni tid att smälta den läxa ni nu har fått. Säg mig nu sanningen. Ni har ingen vän som är i knipa. Allt vad ni berättade var lögn.»

Han svarade icke. Hans ögon voro visserligen riktade på henne, men de uttryckte ingenting. För ögonblicket var hon i själva verket liksom beslöjad för honom, och vad han såg var Västerns soldränkta vidder, där män och kvinnor voro större än de fördärvade invånarna — sådana han sett dem — i Österns trefallt fördärvade städer.

»Gå på. Varför talar ni inte? Varför fortsätter ni inte med edra lögner? Varför ber ni inte att jag skall släppa er fri?»

»Det skulle jag kanske», svarade han och fuktade sina torra läppar, »jag skulle kanske be er släppa mig, om...»

»Om vad?» frågade hon barskt, då han tystnade.

»Jag försöker få tag i ett ord som ni har påmint mig om. Som sagt, jag skulle kanske be er om det, om ni vore en hederlig människa.»

Hon bleknade.

»Akta er», varnade hon.

»Ni vågar inte döda mig», sade han hånfullt. »Världen är ganska djupt sjunken, efter en så'n varelse som ni har sitt tillhåll där, men så djupt är den väl ändå inte sjunken att den tillåter er skjuta ihjäl mig. Visst är ni dålig, men det ledsamma med er är att ni är feg i er dålighet. Det vill inte mycket mod till för att döda en människa, men det har ni inte. Där slår det slint för er.»

»Tänk på vad ni säger», upprepade hon. »Annars kommer det att gå er illa, det säger jag på förhand. Det kan inverka på ert straff och göra det lättare eller svårare.»

»Det är något på tok med Vår herre», sade han utan sammanhang med vad hon talade om, »efter han låter er husera. Det går alldeles över min horisont, vad han tänker på då han spelar den stackars mänskligheten sådana puts. Om jag vore som Vår herre...»

Han fick ej uttala sin åsikt, ty nu kom betjänten in.

»Telefonen är i olag, frun», sade han. »Det är visst något linjefel, för jag kan inte komma fram till stationen.»

»Gå och väck en av tjänarna», befallde hon. »Skicka

honom efter en poliskonstapel och kom sedan tillbaka hit.»

De två blevo åter allena.

»Vill ni vara god och svara på en fråga?» sade mannen. »Den där betjänten sa' något om en klocka. Jag har bevakat er som en katt, och ni har sannerligen inte ringt på någon klocka.»

»Det var under bordet, ni stackars dumbom. Jag tryckte på knappen med min fot.»

»Tack så mycket. Jag tänkte just att jag hade sett så'na som ni förr, och nu vet jag säkert att det har jag. Jag talte till er uppriktigt och förtroendefullt, och hela tiden ljög ni för mig av bara fan.»

Hon skrattade gäckande.

»Gå på. Säg vad ni vill. Det är mycket intressant.»

»Ni gjorde er till för mig, såg blid och vänlig ut och trotsade hela tiden på att ni är klädd i kjolar i stället för byxor — och hela tiden trampade ni på ringknappen under bordet. Nåja, det är ju en tröst. Jag vill hellre vara den fattige Hughie Luke med sina tio års straffarbete än vara i edra kläder. Helvetet är fullt av så'na kvinnor som ni.»

Det blev tyst en stund. Han tog ej ögonen ifrån henne, han studerade henne, och nu fattade han sitt beslut.

»Fortsätt», ivrade hon. »Säg något.»

»Ja, miss, jag skall säga något. Jag skall absolut säga något. Vet ni vad jag ämnar göra? Jag ämnar resa mig från den här stolen och gå till dörren. Jag kunde ju ta ifrån er revolvern, men då kunde ni kanske bli galen och låta den smälla av. Revolvern kan ni få behålla. Den är bra. Som sagt, jag tänker

gå raka vägen ut genom den där dörren. Och ni kommer inte att skjuta av pistolen. Det vill mod till att skjuta en människa, och det har ni inte. Pass på nu och se till att ni kan trycka av. Jag ämnar inte göra er något illa. Jag går ut genom den där dörrren, och nu börjar jag.»

Med blicken fästad på henne sköt han tillbaka stolen och reste sig långsamt. Hanen lyftes halvvägs. Hon höll ögonen på den. Han likaså.

»Tryck hårdare», rådde han. »Än är det inte halvvägs. Gå på ni, tryck till och döda en människa. Som sagt, döda en människa, låt hans hjärna spruta ut över golvet, skjut ett hål i honom så stort som er knutna hand. Det är att döda en människa.»

Hanen sänkte sig hastigt men varsamt. Mannen vände ryggen till och gick långsamt till dörren. Hon svängde om revolvern så att den siktade på hans rygg. Två gånger höjde sig hanen halvvägs och sänktes motvilligt igen.

Mannen vände sig om i dörren ett ögonblick innan han försvann. Det låg ett hånleende över hans läppar. Han sade något till henne med låg röst, men det uttryckte höjden av förakt, ty det var ett okvädinsord så smutsigt att man inte kan uttala det högt.

MEXIKANAREN.

I.

Ingen kände till hans historia — allra minst juntans medlemmar. Han var deras »lilla mysterium», deras »store patriot», och på sitt sätt arbetade han lika nitiskt som de för den kommande mexikanska revolutionen. Det dröjde länge innan de insågo detta, ty icke en i juntan tyckte om honom. Den dagen då han först råkade komma in i deras myllrande och larmande lokal misstänkte alla honom för att vara spion, en av Diazdetektivernas köpta verktyg. Allför många av kamraterna sutto i civila och militära fängelser över hela Förenta staterna, och andra fördes just nu, slagna i bojor, över gränsen för att ställas upp mot en tegelvägg och skjutas.

Vid första ögonkastet gjorde gossen intet fördelaktigt intryck på dem. Gosse var han, inte mer än aderton år, och inte särdeles stor för sin ålder. Han upplyste att han hette Felipe Rivera och att han önskade arbeta för revolutionen. Det var allt — icke ett överflödigt ord, inga vidare förklaringar. Han stod och väntade. Det fanns intet leende på hans läppar, ingen gemytlighet i hans ögon. Den långe grovhuggaren Paulino Vera kände en invärtes rysning. Här

var något frånstötande, förskräckligt, ogenomskådligt. Det var något giftigt och ormlikt i gossens svarta ögon. De brunno som kall eld, liksom av djup, koncentrerad bitterhet. Han lät dem hastigt flytta sig från de sammansvurnas ansikten till skrivmaskinen som den lilla mrs Sethby flitigt skötte. Hans ögon vilade blott en sekund på hennes — hon hade råkat se upp —, och även hon fick en känsla av något sällsamt som kom henne att avbryta sitt arbete. Hon måste läsa om några rader för att åter komma till rätta med meningen i det brev hon höll på att skriva.

Paulino Vera såg frågande på Arrellano och Ramos, och de sågo frågande tillbaka på honom och på varandra. Tvivel och obeslutsamhet ruvade i deras ögon. Denne spenslige gosse var det Okända, och över honom låg allt det hotfulla hos det Okända. Han var oigenkännlig, någonting alldeles på sidan om de vanliga hederliga konspiratörerna, vilkas vildaste hat till Diaz och hans tyranni noga taget endast var vanliga hederliga patrioters hat. Här var något annat, de visste ej vad. Men Vera, som alltid var den impulsivaste och snabbaste till att handla, gick i breschen.

»Det är bra», sade han kallt. »Ni säger att ni vill arbeta för revolutionen. Ta av er rocken. Häng upp den där borta. Jag skall visa er — kom med — var det finns hinkar och dammtrasor. Golvet är smutsigt. Först skall ni skura det och också golven i de andra rummen. Spottlådorna behöva göras rena. Och se'n kommer turen till fönstren.»

»Är det för revolutionens skull?» frågade gossen.

»Det är för revolutionens skull», svarade Vera.

Rivera betraktade dem allesammans med kall misstro, sedan tog han av sig rocken.

»Det är bra», sade han.

Och det var allt. Dag efter dag kom han till sitt arbete — sopade, skurade, gjorde rent. Han tömde askan ur kaminerna, bar upp kol och ved och eldade innan ännu den flitigaste av dem satt vid sitt skrivbord.

»Får jag ligga här om nätterna?» frågade han en gång.

Aha! Där var den, där stack Diaz' hand fram! Att sova i juntans rum betydde att komma åt dess hemligheter, namnlistorna, adresserna på kamraterna där nere i Mexiko. Hans begäran avslogs, och Rivera talade aldrig mera om det. Han sov man visste inte var, och han intog sina måltider man visste inte var eller hur. En gång erbjöd Arrellano honom ett par dollars. Rivera avvisade pengarna med en skakning på huvudet. Då Vera grep in och försökte tvinga dem på honom, sade han:

»Jag arbetar för revolutionen.»

Det kostar pengar att sätta i gång en revolution nu för tiden, och juntan var alltid i knipa. Medlemmarna svälte och trälade, och den längsta dagen räckte knappast till, och ändå såg det ibland ut som om revolutionens väl eller ve endast berodde på några få dollars. En gång, då man var två månader efter med hyran och värden hotade med avflyttning, var det Felipe Rivera, skurpojken i de fattiga, billiga, nötta och trådslitna kläderna, som lade sextio dollars i guld på May Sethbys pulpet. Och så var det vid flera tillfällen. Tre hundra brev nedprickade på den ständigt arbetande skrivmaskinen (böner om hjälp,

om bemyndiganden från de organiserade arbetargrupperna, anhållan hos redaktionerna om rättvis behandling på nyhetsavdelningen, protester mot Förenta staternas domstolars tyranniska sätt att behandla revolutionärerna) lågo oavsända och väntade på frankering. Veras guldur hade försvunnit — det gammaldags repeteruret som varit hans fars. Likaså hade den släta guldringen försvunnit från May Sethbys ringfinger. Ställningen var hopplös. Ramos och Arrellano ryckte förtvivlat i sina långa mustascher. Breven måste avsändas, och postverket gav ingen kredit på frimärken. Då var det som Rivera tog på sig hatten och gick ut. Då han kom tillbaka lade han tusen tvåcentfrimärken på May Sethbys pulpet.

»Jag undrar om det är Diaz's förbannade guld?» sade Vera till kamraterna.

De rynkade pannan och visste ej vad de skulle tänka. Och Felipe Rivera, som skurade golv åt revolutionen, fortfor att då tillfällen yppade sig ge ifrån sig guld och silver för juntans räkning.

Men ändå kunde de ej förmå sig att tycka om honom. De kände honom icke. Hans vägar voro ej deras. Han gav inga förtroenden. Han avvisade alla försök att pumpa honom. Så ung han var kunde de aldrig få mod att fråga honom rent ut.

»Kanske en storslagen enstöringsnatur, jag vet inte, jag», sade Arrellanos hjälplöst.

»Han är inte som andra människor», sade Ramos.

»Hans själ är förtorkad», sade May Sethby. »Ljus och glädje har bränts bort hos honom. Han är som en död, och ändå är han fruktansvärt levande.»

»Han har varit i helvetet», sade Vera. »Ingen kan

se ut så där, som inte har varit i helvetet — och han är ändå bara en pojke.»

Men ändå kunde de ej tycka om honom. Han talade aldrig, frågade aldrig, gjorde inga förslag. Han kunde stå där och höra på med uttryckslöst ansikte, ett dödt ting utom ögonen som lågade kallt, medan de talade högstämt och varmt om revolutionen. Från ansikte till ansikte och från talare till talare gingo hans ögon, genomträngande som borrar av glödande is, förbryllande och oroande.

»Han är ingen spion», anförtrodde Vera May Sethby. »Han är en patriot — kom ihåg vad jag säger, den största patrioten av oss alla. Jag vet det, jag känner det, här i mitt hjärta och min hjärna känner jag det. Men honom känner jag inte alls.»

»Han har dåligt humör», sade May Sethby.

»Jag vet det», sade Vera med en rysning. »Han har sett på mig med de där ögonen... De älska inte, de hota, de ä' vilda som en tigers. Jag vet att han skulle döda mig, om jag svek vår sak. Han har intet hjärta. Han är skoningslös som stål, skarp och kall som frosten. Han är som månskenet en vinternatt, då en människa fryser ihjäl på någon ödslig bergstopp. Jag är inte rädd för Diaz och alla hans mördare, men den här pojken är jag rädd för. Ja, det är verkligen sant. Jag är rädd. Han är som dödens andedräkt.»

Och ändå var det Vera som övertalade de andra att ge Rivera det första förtroendeuppdraget. Kommunikationslinjen mellan Los Angeles och Nedre Californien hade avbrutits. Tre av kamraterna hade måst gräva sina egna gravar och blivit skjutna i dem. Ytter-

ligare två voro Förenta staternas fångar i Los Angeles. Juan Alvarado, federationens chef, var ett odjur. Alla deras planer gjorde han om intet. De kunde ej längre sätta sig i förbindelse med de aktiva revolutionärerna och de nytillträdda anhängarna i Nedre Californien.

Unge Rivera fick sina instruktioner och skickades söderut. Då han kom tillbaka, var förbindelselinjen återställd och Juan Alvarado var död. Man hade funnit honom i hans säng med en kniv inborrad i hans bröst, ända till skaftet. Detta hade ej ingått i Riveras instruktioner, men juntans medlemmar visste hur rask han var i vändningarna. De frågade honom icke, och han sade ingenting. Men de tittade på varandra och gissade.

»Det är som jag har sagt», sade Vera. »Diaz har mera att frukta av den där pojken än av någon gammal karl. Han är obeveklig. Han är Guds hand.»

Den retlighet, som May Sethby talat om och som de alla lagt märke till, visade sig genom yttre tecken. Än kom han med kluven läpp, blånader på kinden eller ett svullet öra. Det var tydligt att han ställde till bråk någonstädes i den yttre värld där han åt och sov, förtjänade pengar och levde ett för dem okänt liv. Så småningom hade han börjat tjänstgöra som sättare i den lilla revolutionära tidning de gåvo ut en gång i veckan. Det var tillfällen då han inte kunde sätta, då hans knogar voro sönderslagna och ömma, då hans tummar voro illa tilltygade och hjälplösa, då ena armen hängde tungt utmed sidan och hans ansikte var förvridet av obeskrivlig smärta.

»En slagskämpe», sade Arrellano.

»Han besöker ruskiga ställen», sade Ramos.

»Men var får han pengarna ifrån?» frågade Vera. »Senast i dag, alldeles nyss, har jag hört att han har betalat pappersräkningen — hundra fyrtio dollars.»

»Och så hans sätt att försvinna», sade May Sethby. »Han säger aldrig vart han tar vägen.»

»Vi borde skicka en spion efter honom», föreslog Ramos.

»Jag skulle inte vilja vara den spionen», sade Vera. »Jag är rädd att ni aldrig skulle få se mig mera, annat än för att begrava mig. Han är förfärligt våldsam. Han skulle inte ens tillåta Gud att ställa sig emellan honom och föremålet för hans vrede.»

»Jag känner mig som ett barn inför honom», erkände Ramos.

»För mig är han makten själv — han är vilden, den otämde vargen — den huggande skallerormen, den stickande skorpionen», sade Arrellano.

»Han är revolutionen personifierad», sade Vera. »Han är dess låga och dess anda, ett omättligt krav på hämnd, som inte gör något väsen av sig utan slår till ljudlöst. Han är en ödeläggelsens ängel som svävar fram genom nattens stillhet.»

»Jag skulle kunna gråta över honom», sade May Sethby. »Han känner ingen. Han hatar alla. Oss fördrar han, ty vi arbeta för samma mål som han. Han är ensam... står allena.» Hennes röst knäcktes av en snyftning, och hennes ögon immades.

Riveras levnadssätt och tider voro verkligen hemlighetsfulla. Ibland sågo de honom ej på en vecka i sträck. En gång var han borta en månad. Men det slutade alltid med att han kom tillbaka och utan

att säga ett ord lade guldmynt på May Sethbys pulpet. Tidvis tillbragte han däremot dagar och veckor, all sin tid, hos juntan. Men på oregelbundna tider var han borta större delen av dagen, från tidigt på morgonen till långt fram på eftermiddagen. Vid sådana tillfällen kom han mycket tidigt och var kvar till sent på kvällen. Arrellano hade träffat på honom en midnatt, då han arbetade i tryckeriet med nysvullna knogar, eller kanske det var den nykluvna läppen som ännu blödde.

II.

Krisen nalkades. Det berodde på juntan om det skulle bli någon revolution eller icke, och juntan var hårdt ansatt. Behovet av pengar var större än någonsin, och det var svårare att få pengar. Patrioterna hade givit sin sista cent och kunde nu ej ge mera. Grupper av jordarbetare — dagsverkare som flytt från Mexiko — bidrogo med halva sin lilla dagspenning. Men det behövdes mer än så. Åratals tungt undermineringsarbete skulle nu bära frukt. Tiden var mogen. Revolutionen hängde på ett hår. Ännu en stöt framåt, ännu en sista hjältemodig ansträngning, och visaren skulle peka på seger. De kände sitt Mexiko. Sedan revolutionen väl kommit i gång skulle den gå av sig själv. Hela Diazsystemet skulle ramla som ett korthus. Gränstrakterna voro färdiga att resa sig. En yankee med hundra frivilliga väntade på ett ord för att gå över gränsen och börja erövra Nedre Californien. Men han behövde gevär. Och tvärsöver hela fast-

landet, ända till Atlanten, stod juntan i förbindelse med en massa människor, som skulle behöva vapen, vanliga äventyrare och lyckoriddare, banditer, urspårade amerikanska arbetare, socialister, anarkister, slagskämpar, mexikanska flyktingar, jordarbetare som rymt från sitt slaveri, pryglade gruvarbetare från pinoinrättningarna i Coeur d'Alene och Colorado som av hämndlystnad hetsades att slåss — all drägg, allt vrakgods från den vanvettigt kaotiska moderna världen. Och gevär och ammunition, ammunition och gevär! ropade de alla.

Slunga denna brokiga, avsigkomna, hämndgiriga massa över gränsen, och revolutionen var i gång. Tullhusen, de norra inkörsportarna, skulle tas med storm. Diaz kunde ej stå emot. Han vågade ej sända sina arméer emot dem, ty han måste hålla södern besatt. Och i södern skulle elden sprida sig trots allt. Folket skulle resa sig. Stad efter stad skulle sträcka vapen. Stat efter stat skulle ramla. Och till sist skulle revolutionens segrande arméer från alla håll kringränna staden Mexiko själv, Diaz's sista hållpunkt.

Men pengar. De hade folk, otaliga och ivriga, som skulle använda gevären. De kände köpmännen som skulle sälja och leverera gevären. Men att odla revolutionen så pass länge hade tagit alla juntans krafter. Den sista dollarn var utgiven, den sista resursen och den sista svältande patrioten torrmjölkad, och ännu låg det stora äventyret och skalv i vågskålen. Gevär och ammunition! De trasiga bataljonerna måste väpnas. Men på vad sätt? Ramos jämrade sig över sina konfiskerade gods. Arrellano svor över sin ungdoms

slöseri. May Sethby undrade om det varit annorlunda, i fall juntan varit sparsammare förr i världen.

»Tänka sig att Mexikos frihet beror på några ynkliga tusen dollars», sade Paulino Vera.

Alla sågo förtvivlade ut. José Amarillo, deras sista hopp, en nyomvänd som hade lovat pengar, hade blivit gripen på sin hacienda i Chihuahua och skjuten mot sin egen stallvägg. Den nyheten hade nyss kommit.

Rivera, som låg på sina knän och skurade, lät skurborsten stanna och tittade upp, med sina bara armar nedstänkta av smutsigt såpvatten.

»Räcker fem tusen?» frågade han.

De sågo överraskade ut. Vera nickade och sväljde. Han kunde ej tala, men han kände sig genast full av en stark tro.

»Rekvirera gevär», sade Rivera och gjorde sig sedan skyldig till det längsta ordflöde de någonsin hört från honom. »Tiden är kort. Om tre veckor skall jag lämna er de fem tusen. Det är bra. Då blir det varmare i luften för dem som slåss. För resten kan jag inte göra det bättre...»

Vera kämpade med sin tro. Det var otänkbart! För många dyra förhoppningar hade blivit skingrade sedan han givit sig in i revolutionsleken. Han trodde på denne revolutionens trådslitne skurpojke, och ändå vågade han inte tro.

»Ni är tokig», sade han.

»Om tre veckor», sade Rivera. »Beställ gevär.»

Han steg upp, kavlade ner skjortärmarna och tog på sig rockan.

»Beställ gevären», sade han. »Nu går jag.»

III.

Efter mycket spring och bråk och telefonerande och trätor hölls en nattsammankomst på Kellys kontor. Kelly drunknade i göromål, och han var olycklig. Han hade skickat efter Danny Ward från Newyork, arrangerat en boxtävling åt honom med Billy Carthey, det var bara tre veckor till dagen, och i två dagar hade Carthey nu, sorgfälligt gömd för alla sportreporters, legat till sängs på grund av allvarlig kroppsskada. Det fanns ingen som kunde intaga hans plats. Kelly hade oupphörligt telegraferat österut efter varje tänkbar lättviktare, men de voro upptagna och bundna med kontrakt. Och nu hade ett hopp glimmat upp igen, om också svagt.

»Ni var mig en tusan att vara fräck», sade Kelly till Rivera efter att ha kastat en blick på honom, så snart de träffades.

Riveras ögon lyste av ett giftigt hat, men han ändrade icke en min.

»Jag kan klå Ward», var allt vad han sade.

»Hur vet ni det? Har ni någonsin sett honom?»

Rivera skakade på huvudet.

»Han kan slå ut er med ena handen och blundande på båda ögonen.»

Rivera ryckte på axlarna.

»Har ni något att säga?» fräste tillställaren.

»Jag kan klå honom.»

»Jag undrar om ni skulle kunna klå någon alls», sade Michael Kelly. Michael var tillställarens bror och förestod vadbyrån »Yellowstone», där han förtjänade vackra slantar på boxarvaden.

Rivera gav honom ett vasst, föraktfullt ögonkast.

Tillställarens sekreterare, en ung man med avgjord sportmanprägel, hånskrattade.

»Nå, ni känner till Roberts», avbröt Kelly den fientliga tystnaden. »Han borde vara här nu. Jag har skickat efter honom. Sitt ner och vänta, fastän att döma av utseendet har ni inga chancer. Jag kan inte skoja publiken med en underhaltig match. Platserna närmast ringen kosta femton dollars, som ni vet.»

Då Roberts kom, var det tydligt att han var lätt påstruken. Han var en lång, mager, slankig figur, och han gick lika slappt och släpigt som han talade.

Kelly gick rakt på saken.

»Se här, Roberts, ni har ju skrutit med att ni har upptäckt den här unga mexikanaren. Som ni vet har Carthey brutit sin arm. Nå, den här lilla gula grabben är nog fräck att komma hit i dag och säga att han vill inta Cartheys plats. Vad säger ni om det?»

»Det går nog bra, Kelly», lydde det söliga svaret. »Han kan nog boxas.»

»Och se'n säger ni kanske att han kan klå Ward?» inföll Kelly försmädligt.

Roberts såg fundersam ut.

»Nej, det säger jag inte. Ward är en överdängare och en ringpamp. Men han kan inte få bukt med Rivera i en handvändning. Jag känner Rivera. Ingen kan stuka honom. Jag har aldrig sett honom tappa kuraget. Och han är lika styv i den vänstra handen som i den högra. Han kan driva in en storsmocka från vilken ställning som helst.»

»Det är en sak för sig. Men på vad vis kan han

väcka publikens intresse? Ni har tränat boxare i hela ert liv. Jag tar av mig hatten för ert goda omdöme. Kan han ge publiken valuta för deras pengar?»

»Det kan han visst det, och han skall vålla Ward ett väldigt besvär till på köpet. Ni känner inte den där pojken. Det gör jag. Jag har upptäckt honom. Det finns inte en gnista feghet hos honom. Han är en satan. Han är en riktig trollkarl, om ni vill veta. Han kommer att slå Ward med häpnad över att vi ha en så'n talang här i sta'n, och ni ska allesammans bli förvånade. Jag vill inte påstå att han kan besegra Ward, men han skall göra så rätt för sig, att ni allesammans ska förstå att han är en uppgående stjärna.»

»All right.» Kelly vände sig till sin sekreterare. »Ring upp Ward. Jag har bedt honom visa sig ute mycket, i fall han tyckte att det gjorde någon nytta. Han är där borta på Yellowstone nu och kråmar sig och gör sig populär.» Kelly vände sig åter till tränaren. »Skall det vara en drink?»

Roberts läppjade på sin highball och lät tungan löpa.

»Jag har aldrig talt om hur jag upptäckte grabben. För ett par år sedan var han där ute hos mig. Jag höll på att träna Prayne till hans match med Delaney. Prayne är elak. Han har inte ett uns barmhärtighet i skrovet. Han brukade hantera sina motståndare väldigt grymt, och jag kunde inte få tag i någon grabb som ville arbeta med honom. Jag hade lagt märke till den här lilla utsvultna mexikanaren som stod där och hängde, och jag var i en svår knipa. Så att jag högg tag i honom, satte på honom box-

handskar och körde in honom. Han var seg som läder, men klen. Och han hade inte den avlägsnaste aning om boxningens första grunder. Prayne gjorde kål på honom. Men han stod ut i två ohyggliga ronder, se'n svimmade han. Svält, det var alltsammans. Illa tilltygad? Ja, ni skulle inte ha känt igen honom. Jag gav honom en halv dollar och ett skrovmål. Ni skulle ha sett så han glufsade i sig. Han hade inte fått en bit i sig på ett par dagar. Nu ser jag honom aldrig mer, tänkte jag. Men da'n därpå kom han igen, styv och värkbruten, men färdig att förtjäna en halvdollar till och ett skrovmål. Och han redde sig allt bättre och bättre. Han är född till boxare och alldeles otroligt seg. Han har inga känslor. Han är en isbit. Och han har aldrig sagt tio ord i sträck, så länge jag har känt honom. Han gör vad han skall och därmed väl.»

»Jag har sett honom», sade sekreteraren. »Han har arbetat åtskilligt hos er.»

»Alla mina bästa grabbar ha övat sig på honom», svarade Roberts. »Och han har lärt sig av dem. Några av dem kunde han klå. Men han var aldrig med i leken med liv och lust. Han tyckte visst aldrig om det. Han tycktes bara spela en roll.»

»De sista månaderna har han visst uppträdt i klubbarna», sade Kelly.

»Ja visst. Men jag vet inte vad som kom åt honom. Rätt som det var så tog han eld. Han for fram som en orkan och slog ut alla de lokala storheterna. Han tycktes vilja förtjäna pengar, och han har allt håvat åt sig åtskilligt, fast det inte syns på hans kläder. Han är konstig. Ingen vet vad han har

för yrke. Ingen vet hur han tillbringar sin tid. Till och med då han arbetar i sportbranschen försvinner han nästan varenda dag så snart han gjort sitt. Ibland är han borta flera veckor i taget. Men han låter inte tala med sig. Den som får bli hans manager kommer att förtjäna en förmögenhet på honom, men han vill inte höra på det örat. Och ni skulle höra så angelägen han är efter hög betalning, då man gör upp villkoren med honom.»

Nu kom Danny Ward. Det var som en hel teaterföreställning. Han hade sin manager och sin tränare med sig, och han kom inblåsande som en luftström av godmodig jovialitet och omotståndlighet. Han strödde hälsningar omkring sig, ett skämt här, ett inpass där, ett småleende eller ett skratt för var och en. Men det var så hans sätt, och det var endast till en viss grad naturligt. Han var en bra aktör, och han hade kommit under fund med att ett jovialiskt sätt är en värdefull insats i spelet om framgång här i världen. Men innerst inne var han den beräknande, kallblodige boxaren och affärsmannen. Det andra var en mask. De som kände honom eller hade att göra med honom sade att då det gällde hade han endast tanke för sin egen fördel. Han var alltid närvarande vid alla affärsuppgörelser, och någon påstod att hans manager bara var en blindpipa vars enda uppgift var att tjänstgöra som Dannys talrör.

Riveras sätt var ett helt annat. Han hade både indianskt och spanskt blod i sina ådror, och han satt i ett hörn tyst och orörlig, men hans svarta ögon gingo från den ene till den andre och lade märke till allting.

»Jaså, där är den där gynnaren», sade Danny och mätte med ögonen sin tilltänkte motståndare. »Tjänis, gosse lilla.»

Riveras ögon lågade giftigt, men han svarade icke. Han tyckte illa om alla gringos, alla anglo-amerikanare, men mot denne gringo erfor han ett ögonblickligen uppflammande hat, som var ovanligt till och med hos honom.

»Herre du store», sade Danny skämtsamt till Kelly, »ni vill väl inte att jag skall slåss med en dövstum?» Då skrattet tystnade, kom han med ett nytt infall. »Los Angeles måste vara på dekis, då den där är det finaste ni kan snoka upp. Från vilken kindergarten har ni tagit honom?»

»Han är en liten duktig pojke, Danny, det kan ni lita på», försvarade Roberts. »Inte så lätt att ta bukt på som han ser ut.»

»Och halva salongen är redan utsåld», sade Kelly. »Ni måste nöja er med honom, Danny. Det är det bästa ni kan göra.»

Danny lät ännu en nonchalant och allt utom smickrande blick glida över Rivera och suckade.

»Jag får väl handskas varligt med honom. Bara han inte går sönder.»

Roberts fnös.

»Ni får allt vara på er vakt», varnade Dannys manager. »Det duger inte att lita på sin goda tur, då man har att göra med en debutant som kanske ändå kan pricka in en bra stöt.»

»Å, jag skall nog vara försiktig», smålog Danny. »Jag skall ta övertaget genast från början och sedan

leka med honom för att roa publiken. Vad säger ni om femton ronder, Kelly? Och sedan knock out?»

»Det blir bra», lydde svaret. »Bara ni lagar så det ser naturligt ut.»

»Och nu ska vi tala om affären.» Danny tystnade och beräknade. »Sextiofem procent av bruttoinkomsten naturligtvis, alldeles som mot Carthey. Men delningen blir olika. Åttio på min part, det passar mig bäst. Inte sant?» sade han till sin impresario.

Managern nickade.

»Hör ni, fick ni det där klart för er?» frågade Kelly Rivera.

Rivera skakade på huvudet.

»Så här förhåller det sig», förklarade Kelly. »Boxarnas andel är sextiofem procent av bruttoinkomsten. Ni är oprövad och okänd. Ni och Danny dela, ni får tjugu procent och Danny åttio. Det är rättvist, inte sant, Roberts?»

»Fullkomligt rättvist, Rivera», instämde Roberts. »Ser ni, ni har ännu inte gjort er känd.»

»Hur mycket blir sextiofem procent av brutto?» frågade Rivera.

»Å, kanske fem tusen, kanske ända upp till åtta tusen», inföll Danny. »Något i den vägen. Er andel blir ungefär tusen eller sexton hundra. Ganska vackert för ett kok stryk av en så berömd boxare som jag. Vad säger ni?»

Nu gjorde Rivera dem riktigt häpna.

»Segraren tar alltihop», sade han i bestämd ton.

Det blev dödstyst.

»Det är ju som att ta en karamell från en barnunge», förklarade Dannys manager.

Danny skakade på huvudet.

»Jag har varit med för länge», sade han. »Jag kastar ingen skugga på skiljedomaren eller någon av de närvarande. Jag säger ingenting om bookmakers och intriger som förekomma ibland. Men vad jag säger, det är att en sådan match vore tarvligt av mig att gå in på. Jag är ganska säker på segern, det är inte fråga om det. Men jag kan ju i alla fall bryta en arm, eller hur? Eller någon gycke kunde lura mig att dricka något förslappande sattyg?» Han skakade högtidligt på huvudet. »Här gäller våga vinna våga tappa, och åttio är min andel. Vad säger ni, mexikanare?»

Rivera skakade på huvudet.

Danny exploderade. Här gäller det att bluffa sig fram.

»Hör du, ditt lilla svartmuskiga mexikanska kräk! Jag har sannerligen lust att slå skallen av dig nu på fläcken!»

Roberts hasade sig fram så att han kunde träda emellan vid ett slagsmål.

»Segraren tar alltsammans», upprepade Rivera tjurskalligt.

»Hur tusan resonerar ni?» frågade Danny.

»Jag kan klå er», blev det oförblommerade svaret.

Danny gjorde min av att ta av sig rocken. Men hans manager visste att det endast var en teatereffekt. Rocken kom icke av, och Danny lät blidka sig av de andra. Alla togo hans parti. Rivera stod ensam.

»Hör på, ni lilla idiot», inföll Kelly. »Ni är ju en nolla. Vi veta vad ni har haft för er de sista månaderna — stukat till obetydliga små boxare här i sta'n. Men Danny är förstklassig. Hans nästa tävling efter denna gäller championskapet. Och ni är

okänd. Ingen utanför Los Angeles har någonsin hört talas om er.»

»Det ska de nog få», svarade Rivera med en axelryckning, »efter den här matchen.»

»Kan ni en enda sekund inbilla er att ni kan besegra mig?» utbrast Danny.

Rivera nickade.

»Seså, ta då reson», ivrade Kelly. »Tänk på att det är annonserat.»

»Jag vill ha pengarna», lydde Riveras svar.

»Inte på tusen år kan ni vinna på mig», bedyrade Danny.

»Vad envisas ni då för?» genmälde Rivera. »Om ni är så säker på pengarna, varför vill ni då inte slåss om dem?»

»Det skall jag göra, så sant mig Gud hjälpe!» utropade Danny, plötsligt övertygad. »Jag skall slå ihjäl er i ringen, min gosse — efter ni retar mig så förbannat! Sätt upp kontraktet, Kelly. Segraren tar alltsammans. Låt det komma in i sporttidningarna. Säg dem att det är en strid på liv och död. Jag skall lära den där spolingen, jag . . .»

Kellys sekreterare hade börjat skriva, då Danny avbröt honom.

»Vänta!» Han vände sig till Rivera. »Vikt?»

»Strax före matchen», lydde svaret.

»Kommer aldrig i fråga, din parvel. Om segraren skall ta alltsammans, väga vi oss klockan tio på morgonen.»

»Och segraren tar alltsammans?» frågade Rivera.

Danny nickade. Saken var uppgjord. Han skulle uppträda i ringen med hela sin fullmogna styrka.

»Vägning klockan tio», sade Rivera.

Sekreterarens penna fortsatte med sitt gnissel.

»Det är detsamma som ett par kilos minus», jämrade sig Roberts till Rivera. »Ni har gjort för stora eftergifter. Nu har ni själv framkallat matchens olyckliga utgång. Danny kommer att bli stark som en tjur. Ni är en idiot. Han kommer alldeles säkert att klå er. Ni har inte så stora utsikter som en daggdroppe i helvetet.»

Riveras svar var ett oförställt ögonkast av hat. Han föraktade till och med denne gringo och ändå var han den vitaste gringon av dem allesammans.

IV.

Man lade knappast märke till Rivera då han steg in i ringen. Endast några mycket svaga och spridda handklappningar hälsade honom. Publiken trodde icke på honom. Han var ett barn som leddes till slaktbänken av den store Danny. Dessutom var publiken besviken. Den hade räknat på en väldig dust mellan Danny Ward och Billy Carthey, och här måste den nöja sig med denne stackars lilla nybörjare. Vidare hade den visat sitt missnöje med ändringen genom att hålla två till och med tre mot ett på Danny. Och där en vadhållande publik har placerat sina pengar, där har den också sina sympatier.

Den mexikanske gossen slog sig ner i sitt hörn och väntade. De tröga minuterna kröpo med snigelfart. Danny lät honom vänta. Det var ett gammalt konstgrepp, men det gjorde alltid effekt på de unga nya

boxarna. De blevo uppskrämda medan de sutto så där och stirrade på sin egen oro och på den likgiltiga rökande publiken. Men för en gångs skull misslyckades knepet. Roberts hade rätt. Rivera lät icke skrämma sig. Han, som var finare danad och hade känsligare och starkare spända nerver än någon av dem, hade icke d e n sortens nerver. Denna atmosfär av på förhand givet nederlag för honom gjorde intet intryck på honom. Hans sekonder voro gringos och främlingar. Och de voro utslitna stackare — boxningarnas ynkligaste avskräde, utan heder, utan energi. De avkyldes också av vissheten om att deras hörn var det som skulle förlora.

»Nu måste ni vara försiktig», varnade Spider Hagerty honom. Spider var hans första sekond. »Spinn ut det så länge ni kan — det är mina instruktioner från Kelly. Om ni inte gör det, ska tidningarna återigen tala om en underhaltig match och i hela Los Angeles minska aktningen för den här sortens sport.»

Allt detta var icke uppmuntrande. Men Rivera fäste sig icke vid det. Han föraktade offentliga boxföreställningar. Det var de hatade gringos' hatade sport. Han hade blivit en huggkubb för andra i träningslokalen att öva sig på, endast därför att han svälte. Den omständigheten att han hade utomordentliga anlag för yrket hade ej haft någon andel däri. Han hatade det. Icke förr än han kommit in i juntan hade han uppträdt för pengar, och han hade tyckt att det var lätt förtjänta pengar. Han var ej den första bland människors barn som hade vunnit framgång i ett föraktat yrke.

Han gjorde inga reflexioner. Han visste blott att

han måste vinna i denna tävling. Det kunde ej få bli något annat resultat. Ty bakom honom, stålsättande honom i denna tillförsikt, stodo starkare makter än någon av den fulltaliga publiken anade. Danny Ward slogs för pengar och för det behagliga levnadssätt som pengar åstadkomma. Men det Rivera kämpade för brann i hans hjärna — flammande, skräckinjagande syner som han såg lika tydligt som om han hade upplevat dem, där han satt med uppspärrade ögon, ensam i sitt hörn av ringen, och väntade på sin knepige motståndare.

Han såg de vita, med vattenkraft drivna fabrikerna i Rio Blanco. Han såg de sex tusen arbetarna, utsvultna och bleka, och de små barnen på sju åtta år som trälade en lång arbetsdag för tio cents om dagen. Han såg dessa vandrande lik, de hemska dödskallemän som arbetade i färgerierna. Han kom ihåg att han hört sin far kalla färgerierna för »självmördarhålor», där ett år var detsamma som döden. Han såg den lilla pation och modern, som lagade mat och knogade med grova hushållsgöromål och ändå hade tid att smeka och älska honom. Och han såg sin far, stor och axelbred med väldiga mustascher, vänligare än alla andra och som älskade alla människor och vars hjärta var så rymligt att där fanns överflödande kärlek både till modern och till den lilla parvel som lekte i ett hörn av pation. På den tiden hade han ej hetat Felipe Rivera. Han hade hetat Fernandez, föräldrarnas namn. Honom hade de kallat Juan. Sedan hade han själv ändrat sitt namn, ty han hade kommit under fund med att namnet Fernandez hatades av polisprefekter, jefes politicos och rurales.

Å, den store, varmhjärtade Joaquin Fernandez! Han spelade en stor roll i Riveras syner. Han hade icke förstått honom då, men det gjorde han nu, då han såg tillbaka. Han såg honom stå vid kasten i det lilla tryckeriet eller skriva ned långa, rafsiga, ivriga rader på skrivbordet där allt låg huller om buller. Och han tyckte sig se de underliga kvällarna, då arbetare kommo smygande till hans far i hemlighet och i mörkret som illgärningsmän och talade i timtal, medan han, parveln, ej alltid sov i sin vrå.

Liksom i fjärran hörde han Spider Hagerty säga: »Gå inte anfallsvis tillväga i början. Det är instruktionerna. Ta emot stryk och låt honom knåda er.»

Tio minuter hade gått, och ännu satt han i sitt hörn. Danny syntes ej till, han ämnade tydligen dra så stor fördel som möjligt av sitt knep.

Men flera syner flammade inför Riveras själs öga. Strejken eller rättare sagt lockouten, emedan arbetarna i Rio Blanco hade hjälpt sina strejkande bröder i Puebla. Svälten, strövtågen uppe i bergen efter bär, rötter, örter som alla åto och som skaffade dem allesammans svåra magplågor. Och sedan den ohyggliga drömmen, ödeläggelserna utanför bolagets magasin, många tusen svältande arbetare, general Rosario Martinez och Porfirio Diaz's soldater, och de dödspyende gevären som aldrig tycktes vilja sluta med att spotta, medan arbetarnas förseelser doppades om och omigen i deras eget blod. Och den där natten! Han såg forvagnarna, högt lastade med de dödades lik, på väg till Vera Cruz för att bli föda åt hajarna. Han kröp åter över de ohyggliga likhögarna, sökte och fann sina föräldrar, halvnakna och

sargade. Han mindes särskilt modern — endast hennes ansikte stack fram, hennes kropp låg inklämd under ett dussin andra kroppar. Åter smällde Porfirio Diaz's soldaters gevär, och åter kastade han sig ner på marken och smög sig bort som en jagad prärievarg.

Han hörde ett starkt sorl som av havet, och han såg Danny Ward i spetsen för sin stab av tränare och sekonder komma nedåt midtgången. Publiken mottog entusiastiskt den populära hjälten som absolut måste segra. Alla ropade hans namn. Alla voro för honom. Till och med Riveras egna sekonder blevo nästan förtjusta då Danny vigt dök under repen och trädde fram i ringen. Hans ansikte slösade med en oändlig massa leenden, och när Danny log, log han med vartenda anletsdrag, från skrattrynkorna i ögonvråna ända in i djupet av själva ögonen. Aldrig hade man sett en så jovialisk boxare. Hans ansikte var en levande skylt som utlovade godsinthet och godt kamratskap. Han skämtade och skrattade och hälsade på sina bekanta utanför repen. De som sutto längre bort kunde ej lägga band på sin beundran utan ropade högt: »Å, du Danny —!» Det var en glad ovation av vänskap som räckte i drygt fem minuter.

Rivera såg ingen åt. Han fanns ej till för publiken. Spider Hagertys blekfeta ansikte böjde sig ner till hans.

»Låt inte skrämma er», varnade Spider. »Och kom ihåg instruktionerna. Ni måste hålla ut. Ge inte upp. Om ni ger upp, ha vi order att ge er ett kok stryk där uppe i klädlogen. Begriper ni? Ni måste slåss.»

Publiken började applådera. Danny höll på att marschera ringen rundt och närmade sig honom. Danny böjde sig fram, fattade Riveras högra hand mellan bägge sina och skakade den med impulsiv hjärtlighet. Dannys av leenden strålande ansikte var tätt intill hans. Publiken tjöt av förtjusning över Dannys kamratanda. Han hälsade sin motståndare kärleksfullt som en bror. Dannys läppar rörde sig, och publiken tolkade orden, som de icke hörde, som uttryck av kamratlikt vänskapliga känslor och började åter hurra. Endast Rivera hörde de dämpade orden:

»Du lilla mexikanska råtta», väste Danny mellan sina muntert leende läppar, »jag skall klämma ur dig din gula färg.»

Rivera rörde sig icke ur fläcken. Han reste sig icke. Han endast hatade med ögonen.

»Stig upp, ditt fä!» ropade en karl mellan repen bakom honom.

Publiken började hyssja och skämma ut honom för hans okamratlika beteende, men han satt orörlig. Ännu en dånande applådsalva hälsade Danny då han gick tillbaka tvärsöver ringen.

Då Danny kastade av sig tröjan, blev det ack! och o! av förtjusning. Hans kropp var idealisk, strålande av hälsa, styrka och fulländad smidighet. Huden var vit som en kvinnas och lika slät. Han hade outtömliga rikedomar av grace, spänstighet och kraft. Det hade han bevisat i tjogtals matcher. Hans fotografier hängde i alla sportmagasins fönster.

Det blev mummel då Spider Hagerty vrängde sweatern över Riveras huvud. Hans kropp föreföll magrare därför att huden var så mörk. Han hade

muskler, men de gjorde ingen affär av sig som hos hans motståndare. Vad publiken ej lade märke till var hans breda bröst. Ej heller kunde den ana segheten i hans fibrer, musklernas explosiva förmåga av ögonblicklig lydnad eller det fina och stålfasta nervsystem som gjorde hela hans kropp till en fulländad stridsmaskin. Allt vad publiken såg var en brunhyad pojke på aderton år som tycktes ha kropp som en pojke. Danny var något helt annat. Danny var en man på tjugufyra år, och hans kropp var en mans. Kontrasten blev ännu mera slående då de stodo tillsammans midt på ringen och togo emot skiljedomarens sista instruktioner.

Rivera lade märke till Roberts, som satt alldeles bakom tidningsreferenterna. Han var mera påstruken än vanligt, och följaktligen talade han ännu mera släpigt.

»Ta det lugnt, Rivera», snörvlade Roberts. »Han kan inte slå ihjäl dig, kom ihåg det. Han kommer att rusa vid starten, men bli inte harig. Blocka bara och dyk och clincha. Han kan inte göra dig mycket illa. Försök inbilla dig att han övar sig på dig därute på träningsbanan.»

Rivera visade inga tecken till att han hade hört.

»Surmulen liten satunge», sade Roberts halvhögt till sin granne. »Sådan har han alltid varit.»

Men Rivera glömde att svara med sin vanliga hatfulla blick. En syn av otaliga gevär gjorde honom blind på bägge ögonen. Vartenda ansikte bland publiken, så långt han kunde se, ända upp på de översta bänkarna à en dollar, var förvandlat till ett gevär. Och han såg den långa mexikanska gränsen, kal och sol-

stekt och tragisk, och utmed den såg han de trasiga skarorna som endast väntade på skjutvapen.

Han stod åter i sitt hörn och väntade. Hans sekonder hade krupit ut mellan repen och tagit tältstolen med sig. Tvärsöver ringen stod Danny vänd mot honom. Gonggongen gick, och matchen började. Publiken tjöt av förtjusning. Aldrig hade den sett en match börja mera övertygande. Tidningarna hade rätt. Det var en dust riktigt på skarpen. Danny flög över tre fjärdedelar av avståndet i den första rusningen, han lade tydligt i dagen sin avsikt att äta upp den mexikanske pojken. Han angrep inte med en stöt, inte med två, inte med ett dussin. Han var ett pyroskop av stötar, en virvel av ödeläggelse. Rivera var bortblåst. Han var övermannad, begravd under laviner av stötar från alla vinklar och positioner av en durkdriven mästare i konsten. Han blev överflyglad, drevs tillbaka mot repen igen.

Det var icke en kamp. Det var ett slaktande, en massaker. Vilken publik som helst, utom en prisboxpublik, skulle ha fått nog av sinnesrörelser under denna första minut. Danny visade tydligt vad han kunde åstadkomma — det var en praktfull föreställning. Publiken var så säker på sin sak och tillika så upphetsad och partisk att den ej ens lade märke till att mexikanaren ännu stod upprätt. Den glömde Rivera. Den såg sällan en skymt av honom, så tätt sveptes han in i Dannys mordiska offensiv. Det gick en minut, två minuter. Sedan, då boxarna ett ögonblick skilts åt, uppfångade man en glimt av mexikanaren. Hans läpp var kluven, hans näsa blödde. Då han gjorde en vändning och vacklade i clinchställ-

ning såg man de röda blodstrimmorna på hans rygg, där han kommit i för våldsam kontakt med repen. Men vad publiken ej lade märke till, det var att hans bröst ej hävde sig och att hans ögon lågade lika kallt som alltid. Det var för många champions i n s p e, som där ute i träningsbanans brutala tummel hade övat sig på honom med sådana mordiska offensiver. Han hade lärt sig att dra sig fram på en halv dollar per gång eller ända till femton dollars i veckan — en hård skola, men så var han också härdad.

Nu tilldrog sig något häpnadsväckande. Den virvlande, orediga närkampen upphörde plötsligt. Rivera stod ensam. Danny, den fruktansvärde Danny, låg på ryggen. Hans kropp skälvde medan han kämpade för att återfå medvetandet. Han hade ej snavat och fallit, ej heller hade han ramlat raklång baklänges. Ett höger krokslag av Rivera hade träffat honom snabbt som döden själv, medan han ännu svävade i luften. Domaren sköt tillbaka Rivera med den ena handen och stod över den fallne gladiatoren och räknade sekunderna. Prismatchpubliken brukar hurra för en fin knock-down-stöt. Men denna publik hurrade icke. Saken kom för oväntat. Den följde sekundernas gång under spänd tystnad, och genom tystnaden hördes Roberts' triumferande röst:

»Jag sa' er ju att han var en styv boxare!»

Vid den femte sekunden rullade Danny över på ansiktet, och då domaren räknat till sju, låg han på ett knä, färdig att resa sig efter nian och före tian. Om hans knä ännu rörde vid golvet vid »tio», betraktades han som »nere» och alltså »uträknad». I samma ögonblick hans knä släppte golvet ansågs han »uppe»,

och nu var det Riveras rättighet att försöka slå honom i golvet. Rivera försummade sig icke. I det samma knät släppte golvet skulle han slå till igen. Han kretsade rundt, men domaren kretsade emellan, och Rivera hörde att han räknade sekunderna mycket långsamt. Alla gringos voro emot honom, till och med domaren.

Vid »nio» gav domaren Rivera en kraftig knuff tillbaka. Det var ohederligt, men det satte Danny i stånd att resa sig igen med ett leende på läpparna. Halvt nedhukad, med armarna skyddande ansikte och maggrop intog han skickligt clinchställning. Enligt alla spelets regler skulle domaren ha avbrutit, men det gjorde han icke, och Danny hakade sig fast som en vågpiskad »långhals» och hämtade sig med varje ögonblick som gick. Den sista minuten av ronden gick fort. Om han kunde hålla sig uppe tills den var slut, skulle han ha en dryg minut på sig att leva upp igen i sitt hörn. Och han höll ut till slutet, småleende trots allt förtvivlat trångmål.

»Han ser lika glad ut, han!» ropade någon, och publiken skrattade högt av lättnad.

»Den där mexikanaren är förbannat morsk», flämtade Danny i sitt hörn till sin instruktör, medan hans sekonder arbetade ivrigt med honom.

Andra och tredje ronderna voro matta. Danny, som var durkdriven i alla ringknep, blockade och höll sig tillbaka, lade an på att hämta sig efter den första rondens bedövande dråpslag. I den fjärde ronden var han sig lik igen. Ehuru bragt i olag kunde han återvinna sin vigör, tack vare sin goda fysik. Men han försökte sig ej längre på någon sådan där gåpåare-

taktik. Mexikanaren hade visat sig vara en överdängare. I stället lät han alla sina yppersta boxarkonster spela. I fråga om trick och skicklighet och erfarenhet var han numro ett, och han kunde visserligen icke slå in något avgörande, men han grep sig an med att systematiskt trötta ut sin motståndare. Han utdelade tre stötar för var och en av Riveras, men det var endast straffstötar, ingenting avgörande. Det var summan av de många stötarna som utgjorde det avgörande. Han hyste respekt för denne överdängare till nybörjare med den häpnadsväckande kortarm-schwungen i båda sina händer.

I försvaret utvecklade Rivera en förbryllande skicklighet i raka vänsterslag. Om och omigen, anfall efter anfall, parerade han med raka vänsterslag som tygade allt värre och värre till Dannys mun och näsa. Men Danny var en Proteus. Det var därför han var en blivande champion. Han kunde byta om kampmetod efter behag. Nu slog han sig på infighting. Häri var han särskilt driven, och därigenom kunde han undgå den andres raka vänsterslag. Flera gånger försatte han publiken i extas och satte kronan på verket genom en beundransvärd clinchbrytning och inside upper-cut, som lyfte mexikanaren i vädret och lade honom i golvet. Rivera låg på ett knä och passade noga på räkningen, och han gjorde den tysta iakttagelsen att för honom räknade domaren korta sekunder.

I den sjunde ronden satte Danny åter in sin diaboliska upper-cut. Han lyckades endast få Rivera att vackla, men under det följande ögonblicket av hjälplöshet vräkte han honom genom repen med en ny

stöt. Rivera ramlade rätt i huvudet på tidningsreferenterna där nere, och de lyfte honom tillbaka till kanten av plattformen, utanför repen. Här låg han på ett knä, medan domaren rabblade upp sekunderna som om piskan varit efter honom. Innanför repen, som han måste dyka emellan för att komma upp på ringen, väntade Danny på honom. Domaren gick ej emellan och knuffade ej undan Danny.

Publiken var utom sig av förtjusning.

»Slå ihjäl honom, Danny, slå ihjäl honom!» skrek någon.

Tjogtals röster stämde in, tills det blev som ett vargtjut.

Danny gjorde sitt bästa, men redan vid åtta i stället för nio kom Rivera oväntat upp mellan repen och stod tryggt i clinchställning. Nu grep domaren in, ryckte bort honom så att han skulle kunna få sig en stöt, gav Danny alla de fördelar en partisk domare kan ge.

Men Rivera levde, och töcknet skingrade sig i hans hjärna. Allesammans voro likadana. De voro de hatade gringos, och alla voro de orättvisa. Och just i det värsta ögonblicket flammade synen fortfarande upp i hans hjärna — långa rader av järnvägsspår som gledo över ödemarken, rurales och amerikanska konstaplar, fängelser och källarhålor, trashankar omkring vattenkastare — allt smutsigt och pinsamt som han sett under sina irrfärder efter Rio Blanca och strejken. Och strålande och ärofull såg han den stora röda revolutionen draga över sitt land. Gevären voro där framför honom, vartenda hatat ansikte var ett gevär. Det var för gevären han kämpade. Han var

gevären. Han var revolutionen. Han kämpade för hela Mexiko.

Publiken började bli förargad på Rivera. Varför tog han inte det kok stryk som väntade honom? Naturligtvis skulle han gå åt, men varför spjärnade han emot så hårdnackat? Högst få voro intresserade av honom, och det var den givna, bestämda procenten av en vadhållningspublik som spelar på måfå. De trodde att Danny skulle segra, men de höllo i alla fall på mexikanaren, fyra mot tio eller en mot tre. Många höllo småsummor om hur många ronder Rivera kunde stå ut. En och annan vadhållare hade förklarat att han inte skulle komma upp till sju ronder eller ens sex. Sedan dessa nu väl fått sina affärer klara, stämde de in i hurraropen för favoriten.

Rivera hade föresatt sig att icke låta slå ut sig. I åttonde ronden ansträngde hans motståndare sig fåfängt att komma med en ny upper-cut. Under den nionde slog Rivera åter publiken med häpnad. Midt i en clinch bröt han sig ut med en snabb och smidig rörelse, och i den trånga öppningen mellan deras kroppar flög hans högra arm upp från midjan. Danny gick i golvet, och räkningen började på nytt. Åskådarna voro helt förskräckta. Han hade gjort ris åt sin egen rygg. Hans berömda höger-upper-cut hade hämnat sig. Rivera gjorde intet försök att anfalla honom då han reste sig vid »nio». Domaren ställde sig öppet i vägen för honom, fastän han höll sig undan då situationen var motsatt och det var Rivera som ville resa sig.

Två gånger under den tionde ronden drev Rivera in sin höger-upper-cut, från livet till motståndarens haka.

Danny blev utom sig. Leendet släppte aldrig hans ansikte, men han återgick till sina vildsinta anfall. Hur han virvlade omkring, kunde han icke göra Rivera någon skada, medan denne midt upp i virveldansen fällde honom tre gånger å rad. Danny hämtade sig ej så fort nu, och under den elfte ronden var han allvarsamt medtagen. Men sedan, ända till den fjortonde ronden, avlade han det största skicklighetsprovet under alla de år han varit med i ringen. Han arbetade på defensiven och blockade, anföll sparsamt och bemödade sig att samla krafter. Och han slogs så lömskt som endast en erfaren boxare är i stånd till. Han använde alla finter och knep, stötte till med huvudet under clincharna som om det varit en olyckshändelse, klämde fast Riveras handske mellan armen och kroppen, pressade sin handske mot Riveras mun för att hämma hans andedräkt. Under clincharna väste hans spruckna och leende läppar ofta de råaste skymford i Riveras öra. Alla, från domaren till publiken stodo på Dannys sida. Och de visste vad han hade i sinnet. Hållen i schack av denne häpnadsväckande nybörjare satte han allt hopp till ett enda slag. Han blottade sig, frestade och fintade och gjorde allt för att framkalla den ställning som skulle tillåta honom att pricka in en stöt med hela sin styrka och få bladet att vända sig. Som andra och större boxare hade gjort före honom skulle han driva in en höger- och en vänsterstöt, på plexus solaris och tvärsöver käken. Han kunde göra det, ty han var känd för att behålla sin armstyrka så länge han kunde hålla sig upprätt.

Riveras sekonder frågade just ej mycket efter ho-

nom under pauserna mellan ronderna. Deras handdukar svängdes, men fläktade ej in mycket luft i hans arbetande lungor. Spider Hagerty gav honom råd, men Rivera visste att de ej voro de rätta. Alla voro emot honom. Han var omgiven av förräderi. Under den fjortonde ronden lade han åter Danny i golvet, och själv stod han och vilade sig med händerna hängande utmed sidan, medan domaren räknade. I det andra hörnet hade Rivera lagt märke till misstänkta viskningar. Han såg Michael Kelly tränga sig fram till Roberts, luta sig ner och viska. Rivera hade öron som en katt, tränade i ödemarken, och han uppfångade litet av vad som sades. Han ville höra mera, och då hans motståndare reste sig lagade han så att de kommo i clinch borta vid repen.

»Han måste», hörde han Michael säga, och Roberts nickade. »Danny måste vinna — annars förlorar jag en massa pengar — jag har engagerat en hel ton pengar — mina egna — om han förlorar i den femtonde spricker jag — pojken lyder er nog — gör slut på det här.»

Sedan såg Rivera ej flera syner. De försökte lura honom. Ännu en gång fällde han Danny och stod och vilade sig med hängande armar. Roberts steg upp på estraden.

»Nu är han oskadlig», sade han. »Gå till ditt hörn.»

Han talade i myndig ton, så som han ofta brukat tala till Rivera ute på träningsbanan. Men Rivera gav honom en hatfull blick och väntade på att Danny skulle resa sig. Borta i hörnet under rastminuten kom tillställaren Kelly och talade med Rivera.

»Sluta då, för fan», väste han med dämpad och barsk röst. »Ni måste ge upp, Rivera. Lyd mig, så skall jag betrygga er framtid. Nästa gång skall jag låta er klå Danny. Men nu måste ni ge upp.»

Riveras ögon visade att han hade hört, men han svarade varken ja eller nej.

»Varför säger ni inte något?» frågade Kelly ilsket.

»Ni förlorar i alla händelser», inföll Spider Hagerty. »Domaren kommer att göra slag i saken mot er. Hör på vad Kelly säger och ge upp.»

»Ge upp, gosse», bad Kelly, »så skall jag hjälpa er att bli champion.»

Rivera svarade icke.

»Det bedyrar jag att jag skall göra, gosse.»

Då gonggongen nu signalerade kände Rivera att någonting förestod. Men det gjorde icke publiken. Vad det nu än var, så var det där inne i ringen, tätt inpå honom. Danny tycktes ha fått tillbaka sin gamla säkerhet. Hans morska sätt att stiga fram gjorde Rivera orolig. Här var något knep i görningen. Danny rusade, men Rivera gjorde ingen kontrastöt. Han vek åt sidan. Vad den andre ville åstadkomma var en clinch. Den var på något sätt nödvändig för knepet. Rivera backade och drog sig undan, men han visste att förr eller senare skulle clinchen och knepet komma. Han beslöt i sin nöd att påskynda saken. Han låtsade som om han ämnade låta clinchen gå för sig vid Dannys nästa anfall. Men i sista ögonblicket, just som deras kroppar skulle ha omslutit varandra, gjorde Rivera ett vigt språng tillbaka. I det samma ropade Dannys hörn att det var fusk. Rivera hade lurat dem. Domaren stod obe-

slutsam. Det avgörande ordet som darrade på hans läppar blev aldrig uttalat, ty en gäll pojkröst skrek från galleriet: »Fusk!»

Danny svor högt över Rivera och ansatte honom, men Rivera dansade undan. Rivera föresatte sig också att ej rikta flera stötar mot motståndarens kropp. Härigenom kastade han bort halva sin utsikt att vinna, men han visste att om han skulle vinna alls så var det genom den out fighting han nu kunde åstadkomma. Vid första tillfälle som erbjöd sig skulle de diskvalifiera honom för brott mot reglerna. Danny kastade all försiktighet överbord. Under två ronder låg han tätt åt gossen som ej vågade möta honom i närkamp. Rivera fick den ena stöten efter den andra, han tog emot dussintals slag för att undvika den farliga clinchen. Under detta Dannys sista kraftprov reste publiken sig och blev alldeles vild. Den förstod icke. Allt vad den kunde se var att favoriten ändå vann, när allt kom omkring.

»Varför slåss ni inte?» ropades ilsket till Rivera. »Pultron! Fega kräk! — Slå till då, din usling! — Slå ihjäl honom, Danny! Slå ihjäl honom! — Nu har du honom ju fast! — Slå ihjäl honom!»

Av alla de närvarande var Rivera den ende som var lugn. Till temperament och ras var han den lidelsefullaste av dem alla, men han hade utstått så mycket värre perser att denna kollektiva ilska från tio tusen strupar, som reste sig, våg på våg, ej verkade mera upphetsande på hans hjärna än en sommarskymnings sammetslena svalka.

Ännu under den sjuttonde ronden fortsatte Danny att leka med sitt offer. Rivera sjönk ihop och vek sig

för ett hårdt slag. Hans händer föllo hjälplöst ned vid sidan medan han vacklade baklänges. Danny trodde att ögonblicket nu var inne för honom. Pojken var i hans våld. Den fintande Rivera kunde sålunda ta honom med överraskning och gav honom ett fruktansvärt slag på munnen. Danny gick i golvet. Då han reste sig, fällde Rivera honom med en högersving på halsen och käken. Tre gånger upprepade han detta. Det var omöjligt att någon domare kunde kalla dessa stötar olagliga.

»Å, Bill! Bill!» ropade Kelly i bedjande ton till domaren.

»Jag kan inte», svarade denne i ynklig ton. »Han ger mig inte tillfälle...»

Mörbultad och heroisk lyckades Danny ännu komma upp. Kelly och andra nära ringen började ropa på polisen för att den skulle gripa in, fastän Dannys hörn vägrade att ge tecken med handduken. Rivera såg hur den tjocke poliskaptenen klumpigt försökte klättra upp mellan repen, och han var inte säker på vad det betydde. Det fanns så många bedrägliga knep i den här gringosporten. Danny hade rest sig och stod där och vacklade framför honom hjälplöst som en berusad. Domaren och poliskaptenen sträckte bägge ut armarna efter Rivera då han slog in sin sista stöt. Man behövde ej avbryta kampen, ty Danny reste sig ej.

»Räkna!» ropade Rivera hest till domaren.

Och då räkningen var slut, lyfte Dannys sekonder upp honom och buro honom till hans hörn.

»Vem vinner?» frågade Rivera.

Motvilligt fattade domaren hans behandskade hand och höll upp den.

Rivera fick inga lyckönskningar. Han gick, utan att någon följde med honom, till sitt hörn där hans sekonder ännu icke hade satt upp hans stol. Han lutade sig bakåt mot repen och lät sitt hat strömma ut över dem i en blick, som svepte rundt tills den omfattade alla de tio tusen gringos. Hans knän skälvde under honom, och han snyftade av mattighet. De hatade ansiktena gungade fram och tillbaka för honom, han kände kväljningar och allt snurrade rundt. Men så kom han ihåg att de voro gevären. Gevären voro hans. Revolutionen kunde börja.

DEN BEVINGADE UTPRESSAREN.

Peter Winn låg bekvämt bakåtlutad i en biblioteksstol med tillslutna ögon, djupt försjunken i begrundande av en fälttågsplan som under den närmaste framtiden skulle ge ett visst kotteri av fientliga finansmän ett dråpslag. Huvudidén hade kommit på honom i natt, och nu frossade han i nöjet att göra upp de avlägsnare, mindre viktiga detaljerna. Genom att få aktiemajoriteten i en bank uppåt landet, två handelskompanier och åtskilliga timmeravverkningsläger kunde han bli ägare till ett visst finfint vattenfall, vars namn här ej behöver nämnas, men som i hans händer skulle visa sig vara nyckeln till finansiell stormaktsställning, som skulle breda ut sitt inflytande över ofantliga områden. Den idén var så enkel att han nästan skrattade högt då han kom på den. Det var inte underligt att hans slipade gamla fiender hade förbisett den.

Biblioteksdörren öppnades, och en spenslig medelålders man, närsynt och klädd i glasögon, kom in. I handen höll han ett kuvert och ett öppet brev. Som Peter Winns sekreterare var det hans uppgift att sovra, sortera och klassificera sin principals post.

»Det här kom med morgonposten», sade han i en ton som om han bedt om ursäkt och nästan med ett litet

fnitter. »Det är naturligtvis ingenting att fästa sig vid, men jag tänkte att ni kunde vilja se det.»

»Läs upp det», kommenderade Peter Winn utan att slå upp ögonen.

Sekreteraren klarade strupen.

»Det är daterat den sjuttonde juli, men saknar adress. Avstämplat i San Francisco. Det är högst obildat skrivet. Stavningen är ohygglig. Så här låter det:

"Mr Peter Winn.

Har den äran att express sända er en brevduva som är värd mycket pengar. Hon är kul . . ."

»Vad är kul?» avbröt Peter Winn.

Sekreteraren fnittrade.

»Det vet jag sannerligen inte, utom att det måste vara något slags superlativ. Brevet fortsätter så här:

"Var god och lasta henne med ett par tusendollarsedlar och låt henne skubba. Om ni gör det skall jag aldrig besvära er vidare. Annars kommer ni att ångra er."

»Det är alltsammans. Ingen underskrift. Jag tänkte det kunde roa er.»

»Har duvan kommit?» frågade Peter Winn.

»Det har jag inte kommit ihåg att fråga.»

»Gör det då.»

Om fem minuter kom sekreteraren tillbaka.

»Ja, sir. Hon kom i morse.»

»Gå efter henne då.»

Sekreteraren var böjd för att ta hela saken som

ett skoj, men Peter Winn var av annan åsikt, sedan han undersökt duvan.

»Se på henne», sade han i det han strök henne över ryggen. Se så lång hon är i kroppen och så lång hals hon har. En riktig brevduva av prima sort. Jag tvivlar på att jag någonsin har sett ett finare exemplar. Starka vingar och muskler. Hon är, som vår okände brevskrivare anmärkte, kul. Det är riktigt frestande att behålla henne.»

Sekreteraren fnittrade.

»Varför inte? Inte vill ni väl skicka henne tillbaka till brevskrivaren.»

Peter Winn skakade på huvudet.

»Jag skall svara. Ingen får hota mig, inte ens anonymt eller på gyckel.»

På en papperslapp skrev han den lakoniska hälsningen: »Dra åt helvete!» undertecknade och lade in den i det fodral varmed fågeln omtänksamt var försedd.

»Nu ska vi släppa henne lös. Var är min son? Jag vill att han skall se henne flyga.»

»Han är nere i verkstaden. Han har sovit där i natt och fick ner sin frukost dit i morse.»

»Han kommer väl att bryta halsen av sig», sade Peter Winn halvt förargad, halvt stolt, medan han gick före ut på verandan.

Han ställde sig ovanför den höga trappan och slungade den vackra fågeln utåt och uppåt. Hon återtog jämnvikten med ett kraftigt vingslag, fladdrade tveksamt hit och dit ett litet stycke och höjde sig sedan i luften.

Högt upp tycktes hon åter bli obeslutsam, sedan

orienterade hon sig tydligen och styrde kurs österut över ekarna som växte i grupper i parken.

»Härligt, härligt», mumlade Peter Winn. »Jag nästan önskar att jag hade henne här igen.»

Men Peter Winn var en mycket upptagen man med så stora planer i sitt huvud och med så många tömmar i handen att han snart glömde hela händelsen. Tre kvällar därefter sprängdes den vänstra flygeln av hans sommarvilla i luften. Det var ingen särdeles våldsam explosion och ingen blev skadad, men flygeln låg i spillror. De flesta fönsterrutorna i den övriga delen av huset hade sprungit, och åtskilliga andra skador upptäcktes. Med den första färjan på morgonen kom ett halvt dussin detektiver från San Francisco, och flera timmar därefter kom sekreteraren, i hög grad upphetsad, inrusande till Peter Winn.

»Hon har kommit!» flämtade sekreteraren med svettdroppar i pannan och ögonen rullande bakom brillorna.

»Vem har kommit?» frågade Peter.

»Hon . . . kul-fågeln!»

Då förstod finansmannen.

»Har ni gått igenom posten än?»

»Jag höll just på med det.»

»Fortsätt då och se efter om ni träffar på något nytt brev från vår hemlighetsfulle vän duvjobbaren.»

Brevet hittades. Det lydde:

"Mr Peter Winn.

Var inte dum nu. Om ni hade givit med er, hade inte ert ruckel behövt flyga i luften. Ber att vördsammast få meddela att jag skickar samma duva. Ta

väl emot henne, om jag får be. Stoppa på henne fem tusendollarsedlar och låt henne ge sig av. Ge henne ingen mat. Försök inte följa efter henne. Hon hittar bra vägen nu och har bättre fart. Om ni inte går in på mitt förslag, så akta er."

Peter Winn blev riktigt arg. Denna gång skickade han ingen skriven hälsning med duvan. I stället kallade han in detektiverna och gav duvan på deras inrådan en tung last av skrot. Som hon förra gången hade styrt kurs österut, åt havsbukten till, fick den snabbaste motorbåten i Tiburon i uppdrag att hålla jakt på henne, i fall hon gav sig ut över vattnet. Men skrotlasten var för tung, och duvan var uttröttad innan hon hann till kusten. Sedan begick man det missgreppet att ge henne för lätt last, och hon svingade sig högt upp i luften, orienterade sig och styrde kurs österut över San Francisco-bukten. Hon flög rätt över Angel Island, och här tappade motorbåten bort henne, ty den måste ju gå rundt omkring ön.

Den kvällen vaktades egendomen av beväpnat folk. Men det blev ingen explosion. Tidigt på morgonen fick emellertid Peter Winn höra i telefonen att hans systers hem i Alameda hade brunnit ner till grunden. Två dagar därefter kom duvan tillbaka igen. Denna gång kom hon i en potatistunna, som det tycktes. Och så var det ett nytt brev:

Mr Peter Winn.

Det var jag som expedierade er systers hus. Nu har ni ställt till ett litet helvete eller hur? Skicka nu tio tusen. Det blir allt dyrare och dyrare. Låt bli

att lasta tyngder på duvan. Ni kan ändå inte följa efter henne, och det är djurplågeri."

Peter Winn var redo att erkänna sig besegrad. Detektiverna voro maktlösa, och Peter visste ej vart mannen skulle sikta nästa slag — kanske mot deras liv, som stodo honom nära och voro honom kära. Han telefonerade till och med till San Francisco efter tio tusen dollars i sedlar. Men Peter hade en son, Peter Winn junior, med samma energiska haka som fadern och samma inbitna, ruvande beslutsamhet i ögonen. Han var endast tjugusex år, men han var karlaktig alltigenom, på samma gång föremål för hemlig oro och förtjusning hos finansmannen, som slets mellan sin stolthet över sonens aeroplanbragder och ängslan för ett förtidigt och ohyggligt slut.

»Stå på dig, far, skicka inte pengarna», sade Peter Winn junior. »Numro åtta är färdig, och nu är jag säker på att jag har fått den där revinrättningen riktigt i bästa ordning. Den skall fungera bra och ställa till revolution inom flygkonsten. Hastighet — det är just vad som behövs, och vidare stor bäryta för att kunna starta och stiga högt. Bägge delarna ä' klara. Då jag väl kommer upp, revar jag. Det är knuten. Ju mindre bäryta desto högre fart. Det är en lag som jag upptäckte då jag sysslade med Langleytypen. Och jag har tillämpat den. Jag kan höja mig då luften är stilla och full av gropar, och jag kan höja mig då den kokar, och genom att moderera mina bärplan kan jag åstadkomma nästan vilken hastighet jag vill — i synnerhet med den nya Sangster-Endholm-motorn.»

»Resultatet blir att du bryter nacken av dig endera dagen», lydde faderns uppmuntrande svar.

»Jag skall säga dig, far, vad resultatet blir: nittio miles i timmen — ja, eller hundra. Hör på nu. Jag ämnade i alla fall göra en provflygning i morgon. Men det tar inte två timmar att bli i ordning i dag. Jag skall göra det i eftermiddag. Behåll pengarna. Ge mig duvan så skall jag följa henne till hennes duvslag, var det än är. Vänta litet, jag skall bara tala med verkmästarna.»

Han ringde upp verkstaden och gav i korta och skarpa ordalag order på ett sätt som gjorde den gamle herrn alldeles förtjust. Hans ende son var sannerligen ett ungskott på den gamla stammen, och Peter Winn hade inte låga tankar om den stammens inneboende värde.

Punktligt på minuten var den unge mannen färdig att starta två timmar därefter. I ett hölster vid hans länd, så att den kunde användas ögonblickligen, laddad och med säkerhetsrigeln i sin ordning, satt en revolver av stor kaliber. Efter en sista inspektion intog han sin plats på aeroplanet. Han satte motorn i gång, och med ett vildt väsande av utströmmande gas gled den vackra tingesten utför släpplankorna och höjde sig i luften. Under uppstigningen gjorde den en halvcirkel åt vänster, men svängde sedan om och manövrerade för att kunna börja jakten.

Denna start berodde på duvan. Peter Winn höll henne. Denna gång hade hon intet skrot att bära på. I stället var en halv meter av ett grannt lysande band stadigt knutet om hennes ben — för att man så mycket

lättare skulle kunna se riktningen av hennes flykt. Peter Winn släppte henne, och hon höjde sig lätt fastän bandet hindrade henne litet. Hennes rörelser voro alls icke tveksamma. Det var tredje gången hon företog denna hemfärd, och hon hittade vägen.

På flera hundra fots höjd sträckte hon ut och styrde rätt västerut. Aeroplanet lät sin sista kurva övergå i rak kurs och följde efter. Jakten började. Då Peter Winn tittade upp, såg han att duvan flög fortare än aeroplanet. Sedan såg han något annat. Aeroplanet blev plötsligt och ögonblickligt mindre. Det hade revat. Nu såg han hur det tog sig ut då det ville åstadkomma högsta hastighet. I stället för att det stigit upp med ganska stora bärplan var det nu ett magert och höklikt monoplan som svävade fram på långa och ofantligt smala vingar.

* *
*

Då unge Winn revade så plötsligt, blev han överraskad. Det var hans första försök med den nya revinrättningen, och han var visserligen beredd på ökad fart, men inte på en så förvånande ökning. Det översteg hans djärvaste förhoppningar och innan han visste ordet av, hade han nästan hunnit upp duvan. Skrämd av denna den jättelikaste hök hon någonsin hade sett, sköt den lilla fågeln genast uppåt på duvors vanliga sätt, ty de bemöda sig alltid att höja sig över en hök.

I stora kurvor följde monoplanet med uppåt, högre och högre i det blå. Det var svårt att se duvan ned-

ifrån, och unge Winn vågade ej förlora henne ur sikte. Han tog till och med ut sina rev för att höja sig fortare. Uppåt, uppåt bar det, tills duvan, lydande sin instinkt, sänkte sig och slog till det som hon antog vara den förföljande fiendens rygg. En gång var tillräckligt, ty då hon ej märkte något liv i maskinens släta tygyta upphörde hon att flaxa på ett ställe och sträckte ut på sin kurs österut.

En brevduva kan åstadkomma en ofantlig hastighet, och Winn revade åter. Och ånyo fann han till sin belåtenhet att han hade starkare fart än duvan. Men denna gång gav han hastigt ut en del av sina revade bärplan och saktade sig i tid. Nu visste han att han kunde bestämma över jakten, och nu fick han en slagdänga på läpparna, som han omedelbart fortfor att gnola då och då under hela den övriga luftfärden. Orden lydde: »Det går styvt, det går styvt, vad sa' jag? Det går styvt.»

Det var i alla händelser inte bara att gå på. Luften är även i bästa fall ett ostadigt medium, och alldeles oväntat, i skarp vinkel, kom han in i en luftström, som han kände igen: det var den luftens golfström som böljar fram genom draghålet Golden Gate. Hans högra vinge träffades först av den — en plötslig, skarp knuff som lyfte och krängde om monoplanet så att det hotade att kapsejsa. Men han seglade förståndigt nog med »lösa skot» och hastigt, men icke för hastigt ändrade han sina vingspetsars vinklar, sänkte det horisontala förrodret och svängde över det vertikala akterrodret för att möta vindens stötar. Då maskinen åter låg på rätt köl och han visste att han helt och hållet var i den osynliga strömmen,

återgav han vingspetsarna deras förra ställning, svängde tillbaka rodren, revade ännu några meter av bärplanen och pilade åter i väg efter duvan som hastigt lämnat honom efter under de ögonblick hans missöde pågått.

Duvan styrde rak kurs på Alamedastranden, och det var nära denna strand som Winn gjorde en ny erfarenhet. Han ramlade ner i en luftgrop. Det hade han gjort förr, under föregående flygningar, men denna var större än han någonsin förr träffat på. Med ögonen skarpt riktade på det vid duvan fästade bandet kunde han på denna fladdrande färgstrimma konstatera hur djupt han fallit. Han sjönk och sjönk med den obehagliga känsla i mellangärdet han erfarit som pojke då han första gången använde en hiss som satte sig hastigt i gång. Men bland andra aviatikens hemligheter hade Winn också lärt sig att det för att gå upp ibland var nödvändigt att först gå ner. Luften hade ej velat bära honom. I stället för att fåfängt och farligt kämpa mot denna brist på stöd gav han efter därför. Med stadig tanke och hand sänkte han det horisontala förrodret — alldeles tillräckligt men icke heller en bråkdel mera — och monoplanet dök på huvudet rätt ner i det tomma gapet. Det borrade sig ner skarpt som ett knivblad. Men varje ögonblick tilltog hastigheten fruktansvärt. Han samlade sålunda den fart som skulle rädda honom. Men efter några få ögonblick kastade han blixtsnabbt om de båda horisontala för- och akterrodren och sköt uppåt i de spända och bärande luftlagren, upp ur gropen.

På en höjd av fem hundra fot flög duvan över staden Berkeley och styrde kurs mot Contra Costa-

bergen. Unge Winn lade märke till sportfältet och byggnaderna vid Californiauniversitetet — hans universitet — då han höjde sig efter duvan.

Över dessa Contra Costa-berg hade han så när råkat illa ut ännu en gång. Duvan flög nu lågt, och där en feberträdslund reste en fast mur mot vinden slungades duvan plötsligt vildt uppåt, minst hundra fot. Winn visste vad det betydde. Hon hade gripits av en luftbränning som sköt upp hundratals fot där den friska västanvinden träffade lundens raka vägg. Han revade hastigt så mycket det gick, och på samma gång tryckte han ned sin flygvinkel för att möta den uppåtfarande bränningen. Monoplanet slungades emellertid upp drygt tre hundra fot innan faran var övervunnen.

Ytterligare två bergåsar passerade duvan, och sedan såg Winn henne sänka sig till en punkt, där det låg en liten koja på en platå i berget. Han välsignade denna platå. Den var icke allenast en utmärkt landningsplats, utan tack vare sin branta sluttning på ett håll var den också högst lämplig som startplats.

En man, som satt och läste en tidning, hade just rest sig vid åsynen av den återkommande duvan, då han hörde surret av Winns maskin och såg det stora monoplanet med alla sina bärplan tillsatta sänka sig över honom, stanna plötsligt på en luftförtätning åstadkommen genom horisontalrodrens omkastning, glida några meter, ta mark och stanna inte tjugu fot ifrån honom. Men då han såg en ung man sitta där helt lugnt i sittrummet och sikta på honom med en pistol, gjorde han helt om och gav sig till att springa.

Innan han kommit till stugknuten, fick han en kula i benet, och där låg han och sprattlade på marken.

»Vad vill ni?» frågade han vresigt, då den andre stod över honom.

»Jag vill bjuda er på en liten resa med min nya maskin», svarade Winn. »Ni kan lita på, att den är kul.»

Karlen disputerade ej längre, ty den där underlige gästen hade omotståndligt övertygande fasoner. Efter Winns instruktioner, hela tiden med revolvern riktad mot sig, tillverkade mannen en åderklämma och applicerade den på sitt sårade ben. Winn hjälpte honom upp i sittrummet, sedan gick han till duvslaget och bemäktigade sig fågeln som ännu hade bandet om benet.

Karlen befanns vara en mycket medgörlig fånge. Sedan han väl kom upp i luften satt han som förstenad av rädsla. Fastän han använt en bevingad utpressare hade han själv inga anlag för att färdas med vingar, och då han tittade ner på land och vatten som rörde sig långt under honom, kände han ingen håg att anfalla sin nu försvarslöse fiende, vars bägge händer voro upptagna av ratten.

Nej, det enda han tänkte på var att sitta så stilla som möjligt.

* *
*

Då Peter Winn den äldre betraktade himlen genom en stark kikare, såg han monoplanet komma i sikte och bli allt större och större över Angel Islands skrovliga rygg. Några minuter därefter ropade han till

de väntande detektiverna att maskinen hade en passagerare. Monoplanet sänkte sig hastigt, åstadkom en tvär luftvirvel och landade.

»Revinrättningen är storartad!» ropade unge Winn i det han steg ur. »Såg du mig vid starten? Jag nästan körde över duvan. Det gick styvt, far, det gick styvt! Vad sa' jag? Det gick styvt!»

»Men vem har du med dig? frågade hans far.

Den unge mannen vände sig om, tittade på fången och drog sig till minnes.

»Å, det är duvjobbaren», sade han. »Nu kan byglarna ta hand om honom.»

Peter Winn kramade sin sons hand under bister tystnad och smekte duvan som sonen hade räckt honom. Så strök han åter det vackra djuret över ryggen och sade:

»Första priset på utställningen.»

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
Los Angeles
This book is DUE on the last date stamped below.

Form L9–50*m*-11,'50(2554)444

THE LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

PS
3523
L84whS

London -
När Gudarna
skratta.

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
A 000 927 212 1

PS
3523
L84whS